

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 03 - 09 Temmuz 2007	Yayımlandığı Tarih 10 Temmuz 2007	Sayı 342
---	---	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [Kamu Personelinin Maaşlarının Hesabına Esas Tutulan Katsayıların Yeniden Tespiti ve İlgili Mevzuatı Uyarınca İstihdam Edilen Sözleşmeli Personelin Ücretlerinin Artırılması ile 9/6/2006 Tarihli ve 2006/10603 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2007/12342 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı \(R.G. 7 Temmuz 2007 - 26575\)](#)
- [8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 Sayılı Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 2007/12343 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı \(R.G. 7 Temmuz 2007 - 26575\)](#)
- [Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik \(R.G. 4 Temmuz 2007 - 26572\)](#)
- [Başbakanlıktan "Vatandaşlık Kartı Projesi" Konulu, 2007/16 Sayılı Genelge \(R.G. 4 Temmuz 2007 - 26572\)](#)
- [Başbakanlıktan "Eğitim ve Öğretimde Koordinasyon" Konulu, 2007/17 Sayılı Genelge \(R.G. 4 Temmuz 2007 - 26572\)](#)
- [Yargıtay 3. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar \(R.G. 4 Temmuz 2007 - 26572\)](#)
- [Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar \(R.G. 4 Temmuz 2007 - 26572\)](#)
- [Yargıtay 8. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar \(R.G. 6 Temmuz 2007 - 26574\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Alataş ve Kalkan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Güzel Şahin ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Topakgöz/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Halil Kendirci/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Güzel/Türkiye Davası\) \(No: 1\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Güllü/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Ergün/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Döleneken/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Daş/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Çıtıkbel/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Bulut/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Bora ve Değirleri/Türkiye Davası\)](#)

- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Bahçeyaka/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Ayçoban ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Anyığ ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [Maliye Bakanlığında 2008-2010 Dönemi Bütçe Çağrısı Tebliği \(R.G. 3 Temmuz 2007 - 26571\)](#)
- [Yayın İşleri Dairesi Başkanlığından “Adalet Dergisi” Konulu Duyuru](#)
- [Adalet Bakanlığında Münhal Noterlikler İlânı \(R.G. 8 Temmuz 2007 - 26576\)](#)
- [Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığından 1 Adet İlân \(R.G. 9 Temmuz 2007 - 26577\)](#)

 [İçindekilere dön](#)

Bakanlar Kurulu Kararları

Karar Sayısı : 2007/12342

Ekli “Kamu Personelinin Maaşlarının Hesabına Esas Tutulan Katsayıların Yeniden Tespiti ve İlgili Mevzuatı Uyarınca İstihdam Edilen Sözleşmeli Personelin Ücretlerinin Artırılması ile 9/6/2006 Tarihli ve 2006/10603 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar”ın yürürlüğe konulması; Maliye Bakanlığının 3/7/2007 tarihli ve 12820 sayılı yazısı üzerine, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 25 inci maddeleri ile muhtelif statülerde sözleşmeli personel istihdamına imkân sağlayan mevzuat hükümlerine göre, Bakanlar Kurulu’na 3/7/2007 tarihinde kararlaştırılmıştır.

KAMU PERSONELİNİN MAAŞLARININ HESABINA ESAS TUTULAN KATSAYILARIN YENİDEN TESPİTİ VE İLGİLİ MEVZUATI UYARINCA İSTİHDAM EDİLEN SÖZLEŞMELİ PERSONELİN ÜCRETLERİNİN ARTIRILMASI İLE 9/6/2006 TARİHLİ VE 2006/10603 SAYILI BAKANLAR KURULU KARARINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KARAR

Katsayıların belirlenmesi

MADDE 1- (1) 1/7/2007 tarihinden geçerli olmak üzere, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca, aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,04835), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (0,62804), iş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise (0,01533) olarak yeniden belirlenmiştir.

Ücretlerin artırılması

MADDE 2- (1) 1/7/2007 tarihinden geçerli olmak üzere;

a) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin mevcut ücret tavanı, 2.529 YTL'ye yükseltilmiştir.

b) 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar"ın değişik 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan ücret tavanı, 2.241 YTL'ye yükseltilmiştir.

c) 30/11/1984 tarihli ve 84/8813 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan "Başbakanlıkta Çalıştırılacak Sözleşmeli Personel Hakkında Hizmet Sözleşmesi Esasları"nın 8 inci maddesinde yer alan unvanlardan en yüksek Devlet memuru olan Başbakanlık Müsteşarının aylık sözleşme ücret tutarı 2.610 YTL'ye yükseltilmiştir.

ç) 29/12/1997 tarihli ve 97/10498 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki listelerdeki kurum ve kuruluşların hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 4/1/2007 tarihli ve 2007/11533 sayılı Kararname ile yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri, tavan ücretleri;

- 1- 981 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %4,
  - 2- 981 YTL'den 1.191 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.8,
  - 3- 1.191 YTL'den 1.533 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.6,
  - 4- 1.533 YTL'den 2.189 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.4,
  - 5- 2.189 YTL'den 2.843 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.2,
  - 6- 2.843 YTL'den daha fazla olanlar için %3,
- oranında artırılmıştır.

d) İlgili mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, 2007/11533 sayılı Kararname ile yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri, tavan ücretleri;

- 1- 981 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %4,
  - 2- 981 YTL'den 1.191 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.8,
  - 3- 1.191 YTL'den 1.533 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.6,
  - 4- 1.533 YTL'den 2.189 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.4,
  - 5- 2.189 YTL'den 2.843 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.2,
  - 6- 2.843 YTL'den daha fazla olanlar için %3,
- oranında artırılmıştır.

e) Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların mevcut brüt sözleşme ücretleri;

- 1- 981 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %4,
  - 2- 981 YTL'den 1.191 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.8,
  - 3- 1.191 YTL'den 1.533 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.6,
  - 4- 1.533 YTL'den 2.189 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.4,
  - 5- 2.189 YTL'den 2.843 (dahil) YTL'ye kadar olanlar için %3.2,
  - 6- 2.843 YTL'den daha fazla olanlar için %3,
- oranında artırılmıştır.

Değiştirilen hükümler

MADDE 3- (1) 9/6/2006 tarihli ve 2006/10603 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli (I) sayılı Cetvele aşağıdaki kamu idareleri eklenmiştir.

“REFİK SAYDAM HIFZISSIHA MERKEZİ BAŞKANLIĞI
DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRLÜĞÜ”

Yürürlük

MADDE 4- (1) Bu Karar, 1/7/2007 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 5- (1) Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

[R.G. 7 Temmuz 2007 – 26575]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Karar Sayısı : 2007/12343

Ekli “8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 Sayılı Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar”ın yürürlüğe konulması; Maliye Bakanlığının 3/7/2007 tarihli ve 12821 sayılı yazısı üzerine, 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 3/7/2007 tarihinde kararlaştırılmıştır.

**8/2/2002 TARİHLİ VE 2002/3729 SAYILI KARARNAMENİN EKİ KARARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KARAR**

MADDE 1 – 8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Kararnamenin eki Kararın 2 nci ve 3 üncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"**Madde 2 –** Kapsama dahil tüm personel için 2007 yılının ikinci altı aylık dönemdeki "ortalama ücret toplamı üst sınırı" 4.692 YTL olarak tespit edilmiştir."

"**Madde 3 –** Mevcut karar, onay veya diğer mevzuat uyarınca kapsama dahil personele yapılmakta olan aynı ve/veya nakdi ödeme unsurlarına yeni bir unsur ilave edilmemesi ve ikinci maddede yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırının aşılmaması kaydıyla 2007 yılının ikinci altı aylık döneminde kapsama dahil personelin mali ve sosyal hakları, kurum içi hiyerarşik yapıların gerektirdiği ölçüde ve mevzuatı dahilinde %3.5 oranına kadar yetkili organlar tarafından belirlenecek oranlarda artırılabilir."

MADDE 2 – Bu Karar, 1/7/2007 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

[R.G. 7 Temmuz 2007 – 26575]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelik

Başbakanlıktan:

**TELEKOMÜNİKASYON YOLUYLA YAPILAN İLETİŞİMİN TESPİTİ,
DİNLENMESİ, SİNYAL BİLGİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE KAYDA
ALINMASINA DAİR USUL VE ESASLAR İLE TELEKOMÜNİKASYON İLETİŞİM**

BAŞKANLIĞININ KURULUŞ, GÖREV VE YETKİLERİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 - 10/11/2005 tarihli ve 25989 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun ek 7 nci maddesi, 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun ek 5 inci maddesi, 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6 ncı maddesi ile 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135 ilâ 138 inci maddeleri ile belirlenen çerçevede telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi,”

MADDE 2 - Aynı Yönetmeliğin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 2- Bu Yönetmelik, 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesi, 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesi, 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Kanunun 135 ilâ 138 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.”

MADDE 3 - Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen görevlerin yerine getirilmesine yönelik olarak, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla verilen hâkim kararları ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Emniyet Genel Müdürü veya İstihbarat Dairesi Başkanı tarafından verilen yazılı emirler, gereğinin icrası için Teknik Daire Başkanlığına havale edilir.”

MADDE 4 - Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2803 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (a) bendine ilişkin görevleri yerine getirirken önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanında, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla verilen hâkim kararları ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Jandarma Genel Komutanı veya İstihbarat Başkanı tarafından verilen yazılı emirler, gereğinin icrası için Teknik Daire Başkanlığına havale edilir.”

MADDE 5 - Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2937 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak verilen hâkim kararları ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı veya yardımcısı tarafından verilen yazılı emirler, gereğinin icrası için Teknik Daire Başkanlığına havale edilir.”

MADDE 6 - Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (d) bendi ve fıkranın sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“d) Yazılı emrin verildiği tarih ve saat,”

“6 ncı madde kapsamında 2803 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesi uyarınca iletilen talepler ile verilen kararlar ve yazılı emirlerde sorumluluk alanına ilişkin bilgi ve/veya belgelere de yer verilir.”

MADDE 7 - Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hâkim kararları ve yazılı emirler işletmecilere gönderilmez. Kararlar ile yapılan inceleme sonucunda bu Yönetmeliğe uygun olduğu tespit edilen yazılı emirler, ilgili kurum görevlilerince Başkanlığın koordine ve nezaretinde yerine getirilir.”

MADDE 8 - Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar ilgili kurumların en üst amirinin ve bu kayıtların Başkanlıkta da tutulması halinde Başkanın denetimi altında en geç on gün içinde yok edilir. Durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimlerde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.”

MADDE 9 - Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin sonuna aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Ancak, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin iki, yedi ve sekizinci fıkralarında yer alan suçların bir terör örgütünün faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde bu suçlar için de iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine başvurulabilir.”

MADDE 10 - Aynı Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“12 nci maddeye göre verilecek kararlar, Cumhuriyet savcısı veya görevlendireceği adli kolluk görevlileri tarafından Başkanlığa iletilir. Kararlar işletmecilere gönderilmez. Söz konusu kararlar ilgili kurum görevlileri ve Başkanlık tarafından yerine getirilir.”

MADDE 11 - Aynı Yönetmeliğin 15 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kararın uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi ya da gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararlar hakkında hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde, tedbirin kaldırıldığı Cumhuriyet savcısı tarafından veya Cumhuriyet savcısının talimatı ile kolluk vasıtasıyla derhal Başkanlığa bildirilir.”

“Birinci ve ikinci fıkralardaki durumlar ile 12 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hallerde yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar, 26 ncı maddede belirtilen yetkili ve

görevli mahkeme nezdindeki Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilerek durum bir tutanakla tespit edilir.”

MADDE 12 - Aynı Yönetmeliğin dördüncü bölüm başlığı, “Başkanlığın Görev ve Yetkileri, Daire Başkanlıkları, İlgili Kurum Temsilcileri” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 13 - Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkanlık, Telekomünikasyon İletişim Başkanı ile Teknik, Hukuk ve İdari Daire Başkanlıklarından oluşur.”

MADDE 14 - Aynı Yönetmeliğin 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“f) 12 nci maddenin ikinci fıkrası ile 15 inci maddenin üçüncü fıkrası saklı kalmak kaydıyla, Başkanlık faaliyetleriyle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları, kamu hizmeti veren kuruluşlar ile işletmecilerden gelen her türlü bilgi, belge ve kayıtların bilgi güvenliği kriterlerine uygun olarak arşivlenmesini sağlamak,”

MADDE 15 - Aynı Yönetmeliğin 18 inci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkanın yokluğunda Başkanlığa vekâlet edecek daire başkanı, Başkanın önerisi üzerine Kurum Başkanı tarafından belirlenir.”

MADDE 16 - Aynı Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“d) Teknik, Hukuk ve İdari Daire Başkanlıkları ile ilgili kurum temsilcileri arasında çıkabilecek görev ve yetki sorunlarını çözmek,”

MADDE 17 - Aynı Yönetmeliğin 20 nci maddesinin başlığı “Hukuk Daire Başkanlığının görevleri” şeklinde, birinci fıkrasının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hukuk Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:”

MADDE 18 - Aynı Yönetmeliğin 21 inci maddesinin başlığı “Teknik Daire Başkanlığının görevleri” şeklinde, birinci fıkrasının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Teknik Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:”

MADDE 19 - Aynı Yönetmeliğin 22 nci maddesinin başlığı “İdarî Daire Başkanlığının görevleri” şeklinde, birinci fıkrasının ilk cümlesi ile (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdarî Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:”

“a) 12 nci maddenin ikinci fıkrası ile 15 inci maddenin üçüncü fıkrası saklı kalmak kaydıyla, 21 nci madde kapsamı dışındaki Başkanlık faaliyetleriyle ilgili olarak tutulan kayıtlar ile kamu kurum ve kuruluşları, kamu hizmeti veren kuruluşlar ve işletmecilerden gelen bilgi, belge ve kayıtların bilgi güvenliği kriterlerine uygun olarak arşivlenmesini sağlamak,”

MADDE 20 - Aynı Yönetmeliğin 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) 17 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında kendi kurumlarından gelen ve yerine getirilmesi Başkanlıkça uygun görülen kararların ilgisine göre Teknik, Hukuk ve/veya İdari Daire Başkanı nezaretinde yürütülmesini sağlamak,”

MADDE 21 - Aynı Yönetmeliğin 25 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tutulması gereken defterler ve kayıtlar

MADDE 25- Telekomünikasyon İletişim Başkanlığında;

a) Kayıt defteri,

b) Zimmet defteri,

c) Denetleme defteri,

ile ihtiyaç duyulan diğer defterler veya bunların yerine geçebilecek elektronik kayıtlar tutulabilir. Gerekli durumlarda, elektronik ortamda yapılan kayıtlar kâğıda dökülerek saklanır.

12 nci maddenin ikinci fıkrası ile 15 inci maddenin üçüncü fıkrası saklıdır.”

MADDE 22- Bu Yönetmelik 23/7/2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 23- Bu Yönetmelik hükümlerini Başbakan yürütür.

[R.G. 4 Temmuz 2007 – 26572]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Genelgeler

Başbakanlıktan:

Konu: Vatandaşlık Kartı Projesi

GENELGE

2007/16

28/7/2006 tarihli ve 26242 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bilgi Toplumu Stratejisinin eki eylem planında 46 numaralı eylem olarak "Vatandaşlık Kartı; Pilot Uygulaması ve Yaygınlaştırılması" eylemine yer verilmiş, eylemin sorumlu kuruluşu olarak İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü belirlenmiştir. Eylem kapsamında;

1. Biyometrik unsurlar da içeren elektronik vatandaşlık kartının kimlik doğrulama için kullanımının sağlanması ve tüm kimlik doğrulama fonksiyonlarının tek bir elektronik kartta toplanması,

2. Pilot uygulamanın sosyal güvenlik alanında hayata geçirilmesi ve yaygınlaştırma çalışmalarının bu uygulamanın sonuçlarına göre yapılması, hedeflenmiştir.

Vatandaşlık kartı, kamu hizmetlerinin elektronik ortamda güvenli ve güvenilir altyapılar üzerinde vatandaş odaklı ve kaliteli olarak sunulmasını sağlayacak, vatandaşın günlük yaşamdaki iş ve işlemlerini kolaylaştıracak ve hızlandıracaktır. Aynı zamanda, hizmet sunumunda vatandaşların kimliğinin geleneksel yöntemler ile doğru olarak saptanamamasının getirdiği usulsüzlükler de önlenecektir.

Vatandaşlık kartının hayata geçirilmesi öncelikle sağlık ve sosyal güvenlik alanında olacaktır. Eylem kapsamındaki pilot çalışma, TÜBİTAK Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü (UEKAE) ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) arasında imzalanan

protokolle başlatılmıştır. Pilot proje 3 aşamadan oluşacaktır. Birinci aşamada, vatandaşlık kartı, kart okuyucular, TÜBİTAK-UEKAE tarafından geliştirilecek işletim sistemi ve uygulamaların testi Kurum (UEKAE) içerisinde yapılacaktır. İkinci aşamada, ilgili tarafların kararıyla belirlenecek bir ilçede 10.000 vatandaşı kapsayan bir pilot uygulama gerçekleştirilecektir. Üçüncü aşamada ise uygulama 300.000 vatandaşı kapsayacak şekilde, ikinci aşamanın uygulandığı ilçenin bağlı bulunduğu ilde denenecektir.

Vatandaşlık kartının basımı, dağıtımı ve sağlık hizmetlerinde kullanımına yönelik süreçlerin de test edilmesi açısından, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ve Sağlık Bakanlığı da pilot uygulamaya katılacaktır.

Pilot uygulamanın her aşamasında, bir sonraki aşamaya geçmeden önce Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve ilgili taraflar yakın işbirliği içerisinde uygulamayı değerlendirecektir. Vatandaş memnuniyeti, ölçeklendirme ve uygulanabilirlik açısından başarı sağlandığında, eylemin sorumlu ve ilgili kurumlarıyla birlikte karar verilerek, bir sonraki aşamaya geçilecektir.

Vatandaşlık kartının, ülke geneline yaygınlaştırılması aşamasında kartın tüm vatandaşlar için üretilmesi ve dağıtılması görevini eylemin sorumlu kuruluşu Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü üstlenecektir. Bu aşamada, vatandaşlık kartı eyleminin hayata geçirilmesindeki diğer süreçler de (yonga üretimi, kart basımı ve benzeri), işin mali ve ekonomik yönü de göz önüne alınarak, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü sorumluluğunda yürütülecektir.

Vatandaşlık kartının; kapsamı, şekli, ebadı; taklit, tahrif ve sahtecilikten korumak maksadıyla kart üzerine konulacak güvenlik unsurları ve kartta yer alacak bilgiler ile basım ve vatandaşa teslimat aşamasında uygulanacak sistem ve teknoloji, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun ile 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda öngörülen esas ve usuller çerçevesinde, eylemin sorumlu ve ilgili kurumlarıyla birlikte kararlaştırılacaktır. Ayrıca, vatandaşlık kartının üretim ve dağıtımına ilişkin iş ve işlemler, 210 sayılı Değerli Kağıtlar Kanunu, 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili mevzuat hükümlerine göre yürütülecektir.

Halen kullanımda olan nüfus cüzdanının yerini alacak olan vatandaşlık kartı üzerinde sadece statik bilgiler yer alacak, değişken bilgilere yer verilmeyecektir. Kart içerisinde temel olarak kart sahibine ait kimlik bilgileri bulunacaktır. Vatandaşlık kartı ile sağlanan hizmetlerde, hizmetin özelliğine göre farklı güvenlik seviyelerinde kimlik doğrulama yöntemleri (şifre, fotoğraf, biyometrik veri) kullanılabilir. Biyometrik kimlik doğrulama yöntemi olarak parmak izi eşleştirmesi kullanılacaktır. Parmak izi verisi sadece kartın üzerinde bulunacak, merkezi herhangi bir veritabanında tutulmayacaktır.

Kurumlarca, ilgili kanunlarda açıkça belirtilen haller (pasaport, ehliyet ve benzeri) hariç olmak üzere, vatandaşlık kartı uygulaması dışında ayrıca yeni bir akıllı kart uygulamasına gidilmeyecektir.

Vatandaşlık kartı, kart okuyucuları ile ilgili sistem ve teknolojilere ilişkin güvenlik kriterleri TÜBİTAK-UEKAE tarafından uluslararası standartlar da dikkate alınarak belirlenecek, bu kriterlere uyuma ilişkin güvenlik denetimi TÜBİTAK-UEKAE tarafından yapılacaktır.

Vatandaşlık kartında, TÜBİTAK-UEKAE tarafından geliştirilen milli akıllı kart işletim sistemi kullanılacaktır. TÜBİTAK-UEKAE tarafından geliştirilen tüm teknolojilerle ilgili fikri ve sınai haklar; 1007 Kodlu TÜBİTAK Kamu Kurumları Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı ve TÜBİTAK Birimlerince Yürütülen Projelere İlişkin Kamu Ar-Ge Projeleri Fikri Haklar Esasları çerçevesinde sözleşmelerle belirlenecektir.

Ülkemizin bilgi toplumuna dönüşümü amacıyla kararlılıkla uygulanacak Bilgi Toplumu Stratejisinde yer alan ve diğer eylemleri etkileyebilecek bu eylemin başarıya ulaşmasında, kamu kurum ve kuruluşları arasında eşgüdüm ve işbirliği sağlanması kritik önem arz etmektedir. Bu kapsamda; projenin tarafları olan İçişleri Bakanlığı (Nüfus ve Vatandaşlık

İşleri Genel Müdürlüğü), Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Emniyet Genel Müdürlüğü ve TÜBİTAK-UEKAE arasında ihtiyaç duyulacak eşgüdüm Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından sağlanacaktır.

Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, sorumlu ve ilgili kuruluşlarla yakın işbirliği ve eşgüdüm içerisinde çalışması ve ihtiyaç duyulacak her türlü desteği sağlamaları hususunda bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Recep Tayyip
ERDOĞAN
Başbakan

[R.G. 4 Temmuz 2007 – 26572]

 [İçindekilere dön](#)

Başbakanlıktan:

Konu: Eğitim ve Öğretimde Koordinasyon

GENELGE
2007/17

Kamu veya özel kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek olan hizmet içi eğitim faaliyetleri dışındaki her türlü eğitim ve öğretim hizmetlerinde Devlet adına gözetim ve denetim yapma görevi, Anayasamız ve ilgili diğer kanunlarla Millî Eğitim Bakanlığına verilmiştir.

Ancak; kuruluş kanunları veya yürürlüğe konulan diğer mevzuatta halka açık eğitim faaliyetleri düzenlenmesine ilişkin hükümlere yer verildiği, bu hükümlere dayanılarak bazı resmî ve özel kuruluşlarca eğitim yapıldığı ve belge düzenlendiği görülmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetimi dışında gerçekleştirilen bu uygulamalar; yasal duraksamalara, kurumlar arası mevzuat karmaşasına, Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanmamış sertifikaların geçersiz olması nedeniyle kursiyerlerin mağduriyetine neden olmaktadır.

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde Millî Eğitim Bakanlığınca gerçekleştirilen gözetim ve denetim görevi aynı zamanda; eğitim-öğretimde birliğin sağlanması, bürokratik işlemlerin azaltılarak hizmet tekrarı ve kaynak israfının önlenmesi ve verimliliğin artırılması amaçlarına da hizmet etmektedir.

Bu itibarla; kamu veya özel kuruluşlar tarafından düzenlenecek olan hizmet içi eğitim dışındaki tüm eğitim etkinliklerinde Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği halinde hareket edilecek, personel istihdamı ile ilgili şartlar belirlenirken adaylardan talep edilecek sertifikaların mutlaka Millî Eğitim Bakanlığınca onaylı olması istenerek, gözetim ve denetim görevinin yerine getirilmesinde anılan Bakanlığa yardımcı olunacaktır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Recep Tayyip
ERDOĞAN
Başbakan

[R.G. 4 Temmuz 2007 – 26572]

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararları

Yargıtay 3. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/4797

Karar No : 2007/5039

İncelenen Kararın

Mahkemesi : Bor Sulh Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 7/9/2006

Numarası : 2004/328-2006/441

Davacı : Hasan BALLI - Av. Mustafa KOÇ

Davalılar : 1- Niğde İl Özel İdare - Av. Abdullah KARKI
2- Ufuk SALGIN

İhbar Olunan : Ankara Sigorta A.Ş.

YARGITAY KARARI

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup, gereği görüşülüp düşünüldü.

Davacı vekili dilekçesinde trafik kazası sonucunda oluşan 1000 YTL manevi tazminat ile 1000 YTL maddi tazminatın fazlaya ilişkin haklarını saklı tutmak suretiyle tahsilini istemektedir. Davalı, davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, manevi tazminat isteminin kısmen kabulü cihetine gidilmiş hüküm temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı vekilinin 3/8/2006 tarihli celsede maddi tazminat istemine ilişkin taleplerinden feragat ettikleri anlaşılmıştır. HUMK'nun 91 ve devamı maddelerinde belirtildiği üzere davadan feragat, kesin hükmün hüküm ve sonuçlarını doğurur (HUMK 95).

Mahkemece, maddi tazminat isteminin feragat nedeniyle reddine karar verilmesi ve yargılama giderlerine ilişkin hüküm fıkrası kurulurken bu hususun gözönüne alınması gerekirken bu hususta olumlu veya olumsuz bir karar verilmemesi usul ve yasaya uygun görülmemiştir.

Bu itibarla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6 maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeplerle kabulü ile hükmün BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ile dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 3/4/2007 günü oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 4 Temmuz 2007 – 26572]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/4297

Karar No : 2007/4828

Davacılar Ayşe Soydemir'e velayeten annesi Tülay Soydemir, babası Birol Soydemir ile davalı Nüfus Müdürlüğü arasındaki davada Dazkırı Asliye Hukuk Mahkemesince verilen ve Yargıtay'ca incelenmeksizin kesinleşmiş bulunan 23/1/2003 günlü ve 2002/151-2003/3 sayılı kararın yürürlükteki hukuka aykırı olduğu savıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 19/4/2007 gün ve Hukuk-2007/072232 sayılı yazısıyla kanun yararına temyiz edilerek bozulması istenilmiş olmakla, dosyadaki tüm kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Nüfus Hizmetleri Yasasının 36. maddesi hükmüne göre, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine (ad ve soyadı değişikliği davaları dahil) ilişkin davalarda Cumhuriyet Savcısı

ile Nüfus Müdürü veya Memurunun bulunması ve kararın onların önünde verilmesi zorunludur.

Mahkemenin oluşumuna ilişkin bu yasa hükmü dikkate alınmadan Nüfus İdaresi Temsilcisinin yokluğunda yargılama yapılarak hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

Bu itibarla yukarıda açıklanan nedenlerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün HUMK.'nun 427. maddesi gereğince sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ile dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 28/5/2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 4 Temmuz 2007 – 26572]

— • —

 İçindekilere dön

Yargıtay 8. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/2581

Karar No : 2007/2931

İncelenen Kararın

Mahkemesi: Gebze 1. Asliye Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 04/12/1997

Numarası: 1988/187-1997/969

Davacı : YADİGAR AYDEMİR

Davalı : ETHEM PAŞA VS.

Dava Türü : Tapu iptali ve tescil

Yadigar Aydemir ile Ethem Paşa mirasçıları Hamdi (Ethem oğlu) ve müşterekleri aralarındaki tapu iptali ve tescil davasının kabulüne dair Gebze 1. Asliye Hukuk Hâkimliğinden verilen 04.12.1997 gün ve 187/969 sayılı hükmün Yargıtay'ca incelenmesi Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına bozma isteği ile istenilmiş olmakla, dosya incelendi, gereği düşünüldü:

KARAR

Davacı tarafından davalılar aleyhine açılan tapu iptali ve tescil davasının kabulüne ilişkin yerel mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığı'nın yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle, dosya incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü.

Davacı, 260 ada 29 parselin tapulama çalışmalarında Ethem Paşa adına tescil edildiğini, taşınmazdan 435 m2 bölümünü haricen satın aldığını, 20 yılı aşkın süre zilyet ve tasarrufunda bulundurarak ev yaparak ağaç diktiğini, Ethem Paşa'nın öldüğünü ancak varislerine ulaşamadığını açıklayarak 435 m2 miktarındaki kısma ait tapu kaydının iptali ile adına tapuya tesciline karar verilmesini istemiştir.

Dava dilekçesinde gösterilen adreslere çıkartılan tebligatların yazılı cadde ve sokak isimleri bulunmadığından iade edilmeleri üzerine davalılara gazete ile ilan yapılarak dava sonuçlandırılmıştır.

Mahkemece, davacının 1968 yılından dava tarihine kadar zilyetliğinde olduğu ve kazanma koşullarının olduğu gerekçesiyle 260 ada 29 parsel iken şüylendirme sonunda 1342-1344 adalar olan taşınmazda 287,36 m2'lik bölümüne ait tapu kaydının iptali ile davacı adına tesciline karar verilmiş, hüküm temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Dava konusu taşınmazın evveli 378 (tashih sonucu 260) ada 29 parsel olup, 8472 m2 miktarlı tarla vasfında iken 6.2.1969 tarihinde tapulama yolu ile ölü Ethem Paşa adına tesbit edilmiş, tutanak 26.6.1969 tarihinde kesinleşerek tapuya tescil edilmiş, 30.7.1984 tarihinde yapılan şüylendirme sonucunda 378 ada 133 ve 134 parsellere ifraz görmüş, daha sonra 14.10.1987 tarihinde yapılan şüylendirme sonunda 1342 ada 1, 2, 3,4, 5, 6, 7, 8 ve 1344 ada

1, 2, 3, 4, 5 parseller oluşmuştur. Dosya içerisindeki bilgiler ve teknik bilirkişinin raporundaki açıklamalara göre dava konusu A ile gösterilen 287,36 m2'lik taşınmaz 1342 ada içinde, 1 parselin doğusunda kalmakta olup, şüyulandırma sonunda imar yolu olarak bırakılan yerde bırakılmış iken davacının talebi üzerine 12.6.1990 tarihinde bu imar yolu kaydırılmış, ama dava konusu taşınmaza parsel numarası verilmemiştir. Bu açıklamalara göre taşınmazın evveli tapulu olup, halen parsel numarası bulunmamaktadır.

Mahkemece yapılan keşifte dinlenen yerel bilirkişi ve tanıklar davacının 1968 yılından dava tarihine kadar dava konusu taşınmazda oturduğunu, kimden satın aldığını bilmediklerini ifade etmişler, teknik bilirkişiler 24.3.1997 ve 14.10.1997 tarihli rapor ve ek raporları ile dava konusu yerin 1342 adada imar yolu içinde olduğu, imar planında her ne kadar yolun kaydırıldığı bildirilmiş ise de kadastral paftasında henüz böyle bir işlemin yapılmadığı, ancak ilgisinin Belediyeye talebi üzerine bu kısmın ihdas edilerek sınırlandırılabilceğini, üzerinde 130 m2 alanlı ev olduğunu, tamamının 287,36 m2 olduğu ve A harfi ile gösterdiklerini açıklamışlardır. Dava sırasında davacı tarafça, mahkemece verilen yetki üzerine tapu maliki Ethem Paşa'nın mirasçılık belgesi çıkartılmış, mirasçılık belgesinde yazılı mirasçılar 1.11.1995 tarihli dilekçe ile davaya dahil edilerek dava dilekçesinin gazete ile ilan edilmesine gidilmiştir.

HUMK'nun 73. maddesinde çok açık şekilde vurgulanan temel kurala göre; mahkeme yanları dinlemeden, onların iddia ve savunmalarını bildirmeleri için usulüne uygun olarak davet etmeden hükmünü veremez. İşte onun için davetin ve özellikle davetiyenin davadaki önemi büyüktür. Tebliğ ile ilgili 3220 sayılı Yasa ile değişik 7201 sayılı Yasanın ve bu yasaya göre çıkartılan nizamnamenin hükümleri tamamen biçimseldir. Gerek tebliğ işlemi gerek tebliğ tarihi, yasa ve nizamnamede emredilen şekillerle kanıtlanabilir. Bu konuda etkili önlemler alınmış olmasının tek amacı tebliğin muhatabına ulaşması ve onun tarafından kabul edilmesini sağlamaktır. Zira yazılı tebligat, davaya ilişkin işlemleri o dava ile ilgili kişilere bildirmek için yapılan bir belgelendirme işlemidir. O halde, yasa ve nizamname hükümlerinin en ufak ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur. 7201 sayılı Yasa ve nizamnamede açıklandığı üzere ilan edilmiş tebliğ ancak adresi meçhul olanlara yapılır. Bir şahsın adresinin meçhul olabilmesi için de, tebligat imkansızlığının anlaşılması, diğer deyişle soruşturmaya rağmen ikametgahının, meskeninin veya işyerinin bulunmaması lazımdır. Ölen kimsenin mirasçılarının ve bunların adreslerinin tahkik ve tesbit olunarak tespit edilenlere ilamların tebliğ edilmesi, adresleri bulunmayanlara da ilan suretiyle tebligat yapılması icabeder. Somut olayda; mirasçılık belgesinde yazılı mirasçılardan Ethem Paşa'nın eşi Fatma adına yapılan herhangi bir tebligat bulunmadığı gibi mirasçılık belgesinde yazılı mirasçılarla ilgili herhangi bir araştırma da yapılmamıştır. Kural olarak tapu iptali ve tescil davası sağ ise dava kayıt malikine, ölmüş ise usulen belirlenecek mirasçılara yöneltilir. Tüm araştırma ve incelemelere rağmen mirasçılarının yerleşim yeri ve adreslerinin belirlenememesi halinde mirasçılarının ve Hazinesinin menfaatlerini korumak için TMK'nun 427/1. maddesi ve 3561 sayılı Kanun hükümleri gözönünde tutularak kayyım tayin edilmesi, TMK'nun 501. maddesi gereğince son mirasçı olması ve tapu kütüğünün tutulmasındaki sorumluluğu nedeniyle Hazinesinin de davalı olarak davaya dahil edilerek, bu esaslar çerçevesinde taraf delillerinin toplanıp birlikte değerlendirilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir. Mirasçılarının sağ olup olmadıkları ve adreslerinin resmi daire ve müesseselerden bu arada Nüfus İdaresi, Tapu Sicil Müdürlüğü, Askerlik Şubesi ile Cumhuriyet Savcılığı aracılığı ile zabıta birimlerinden tetkik ve tesbit edilerek belirlenecek duruma göre davalılara usulüne uygun tebligat yapılması, belirlenememesi halinde az yukarıda açıklandığı şekilde işlem yapılarak taraf teşkili yapıldıktan sonra yargılamaya devam edilerek bir karar verilmesi gerektiği halde mirasçılardan Fatma'nın davada davalı olarak gösterilmemesi ve mirasçılarla ilgili herhangi bir tahkikat yapılmaksızın gazete ile ilan yoluna gidilerek taraf teşkilinin sağlanmaya çalışılması doğru olmamıştır.

Sonuç: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün HUMK'nun 427. maddesi gereğince sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına

BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ile dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 14.05.2007 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 6 Temmuz 2007 – 26574]

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

ALATAŞ VE KALKAN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 57642 / 00
Strazburg
11 Ekim 2005

OLAYLAR

Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM) 1993 tarihinde başvuranlara ait İskenderun'da bulunan araziyi çevre yolu yapımı dolayısıyla istimlak etmiştir.

Belirlenen kamulaştırma bedeli 17 Temmuz 1996 tarihinde başvuranlara ödenmiştir. Başvuranlar ödenen miktarın yetersiz olduğu gerekçesiyle ek bedel istemiyle İskenderun Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

Asliye Hukuk Mahkemesi 29 Aralık 1997 tarihli bir kararla, KGM'nin kamulaştırma tarihi olan 17 Temmuz 1996 tarihinden itibaren hesaplanacak yıllık % 30'luk yasal faiz oranıyla birlikte başvuranlara toplam 5.954.751.000 TL. ek bedel ödenmesini kararlaştırmıştır.

Yargıtay, İlk derece mahkemesinin kararını 29 Haziran 1998 tarihinde onamıştır.

Yasal faiz oranıyla birlikte ek bedel başvuranlara 11 Kasım 1999 tarihinde ödenmiş, bu miktar 14.344.980.000 TL.'ye yükselmiştir.

HUKUKA DAİR

I. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLMESİNE DAİR

Başvuranlar, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

A. Tarafların görüşleri

Hükümet ilk olarak AİHM'den altı ay kuralına uyulmadığı gerekçesiyle AİHS'nin 35. maddesine uygun olarak başvuruyu reddetmesi talebinde bulunmaktadır. Bu sürenin başlangıcı *dies a quo* Yargıtay'ın kamulaştırıcı idarenin yaptığı başvuruyu reddederek Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararını nihai olarak onadığı 29 Haziran 1998 tarihidir. Oysa başvuranlar iç hukuktaki nihai kararın ardından altı aydan fazla bir süre sonra 19 Nisan 2000 tarihinde AİHM'ye başvuruda bulunmuştur.

Hükümet ayrıca, AİHS'nin 35. maddesi çerçevesinde başvuruların iç hukuk yollarını tam olarak tüketmediklerini ve Borçlar Kanunu'nun 105. maddesini kullanmadıklarını savunmaktadır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuranlar, Hükümetin ilk itirazına karşı çıkmışlar fakat ikincisi ile ilgili görüş bildirmeyerek itirazlarını iki aşamada yinelemişlerdir.

Başvuranlar öncelikli olarak, 1993 yılında belirlenen önceki kamulaştırma bedelinin kendilerine sözkonusu arazinin tam olarak Devlet adına temlik edildiği 1996 tarihinden sonra ödendiğini ileri sürmektedirler.

İkinci olarak, ek kamulaştırma bedelinin geç ödendiğini öne sürmektedirler.

Başvuranlar, ilk aşamadaki ödemeye ilişkin yasal faiz uygulanmaması ve ikinci aşamada ise Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında ödenen ek bedelin yetersiz kalması nedeniyle bahse konu gecikmelerin giderilmediğini iddia etmektedirler.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Altı ay kuralı ile ilgili olarak AİHM, yapılan şikayetin esasını, ek kamulaştırma bedelinin İdare tarafından geç ödenmesinin ve bunun sonucu olarak başvuruların zarara uğramalarının oluşturduğunu hatırlatmaktadır.

Fakat, başvurular tarafından bu yönde yapılacak bir şikayet için AİHM'nin şu ana dek makul olarak kabul ettiği süre Yargıtay kararından itibaren üç aydır (Bkz. sözü edilen Akkuş kararı, s. 1311, § 35). Bu nedenle, şikayetin her halükârda, ihlali oluşturan eylemi sona erdiren ve iç hukuk mercilerinin verilmesine hükmettiği miktarın ödenmesinden itibaren altı ay içinde AİHS organlarına yapılması gerekirdi.

AİHM, altı ay süresinin başlangıcı olarak *dies a quo* İdare tarafından ödemenin yapıldığı 11 Kasım 1999 tarihini dikkate almaktadır. Başvuranlar 19 Nisan 2000 tarihinde Komisyon'a başvuruda bulunarak AİHS'nin 35. maddesinde öngörülen gerekliliği yerine getirmişlerdir.

İç hukuk yollarının tüketilmediği hususu ile ilgili olarak AİHM, benzer itirazın daha önce *Aka* (sözü edilen karar, s. 2678-2679, §§ 34-37) kararında reddedildiğini hatırlatmaktadır.

Mevcut başvuruda bu neticeyi değiştirecek hiçbir gerekçe yer almamaktadır.

O halde, Hükümetin yapmış olduğu itirazlar kabul görmemektedir.

Başvuranların şikayetlerinin ilk bölümü ile ilgili olarak AİHM, başvuruların taşınmazın kamulaştırılarak tapu siciline kaydedilmesi kararının ardından süren üç yıl boyunca orantısız zarara uğradıklarını ispat etme durumunda olmadıklarına itibar etmektedir. Bununla birlikte, bu tescil ile başvuruların reel hakları kısıtlansa da adı geçenler bu süreç boyunca taşınmazdan yararlanmayı sürdürmüşlerdir. Bu kısıtlamanın taşınmazın satışını engellediği ve gelir kaybına yol açtığı farz edilse dahi, başvuruların ulusal yetkililer nezdinde

gelir kaybına uğradıklarını dile getirecekleri hiçbir adımı atmamaları doğrultusunda iç hukuk yolları tüketilmemiştir.

Bu gerekçeyle şikayetin bu kısmı kabuledilemez bulunmaktadır.

Ek bedelin geç ödenmesi nedeniyle gelir kaybına uğranıldığı iddiası ile ilgili olarak AİHM, mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihatları (Bkz. özellikle Akkuş kararı) ve sunulan unsurlar ışığında, bu şikayetin esastan incelenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Şikayetin bu bölümünün kabuledilemez bulunması için hiçbir gerekçe tespit edilmemiştir.

B. Esas hakkında

AİHM, daha önceki kararlarda benzer şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların Ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını dile getirmektedir (Bkz. sözü edilen Akkuş kararı, s. 1317, §§ 30-31, ve Aka kararı, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını incelemektedir. Mahkeme, yerel merciler tarafından ek istimlak bedelinin geç ödenmesi hususunun mülkiyet sahibinin gelir kaybına neden olan idareye yükleneceği tespitini yapmaktadır. Bu gecikme sözkonusu sürecin etkinliğini daha da artırmıştır ki bu durumda AİHM, kamu yararının zarureti ve mülkiyet haklarının korunması arasındaki dengeyi bozacak şekilde başvuruların gereğinden fazla yük altında kaldığı görüşündedir.

Sonuç olarak Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'İNİN 6 § 1 MADDESİ'NİN İHLAL EDİLMESİ HAKKINDA

Başvuranlar, 1993 tarihinde tapu siciline kaydedilmesi ile başlayan ve Kasım 1999 tarihinde ek bedelin ödenmesi ile sona eren kamulaştırma sürecinin uzunluğundan şikayetçi olmakta ve AİHS'nin 6 § 1. maddesini ileri sürmektedirler.

Hükümet bu sürecin ek kamulaştırma bedeli istemiyle 8 Ağustos 1996 tarihinde açılan dava ile başladığını ve 29 Haziran 1998 tarihinde Yargıtay kararı ile sona erdiğini, bu sürenin makul olduğunu ifade etmektedir. Hükümet ayrıca bu gecikmenin ulusal mercilere yüklenemeyeceğinin altını çizmektedir.

AİHM, bu şikayetin 35. madde uyarınca kabuledilemez bulunması için hiçbir gerekçe olmamasına karşın, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde alınan sonuç ışığında AİHS'nin 6 § 1. maddesi çerçevesinde ayrıca incelenmesini gerekli görmemektedir.

III. AİHS'İNİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Maddi zarar ve masraf ve harcamalar

Başvuranlar 7.504 Amerikan Doları, yaklaşık 6.177 Euro'ya yükselen maddi zarara uğradıklarını ileri sürmektedirler.

Başvuranlar masraf ve harcamalara ilişkin görüş bildirmemişlerdir.

Buna karşın, rakam belirtmeksizin uğradıkları manevi zararın tazminini ve iç hukukta ve AİHM yetkili organları nezdinde yapmış oldukları yargı giderlerinin karşılanmasını talep etmişlerdir.

AİHM, *Akkuş* kararında (sözü edilen, s. 1311, §§ 35-36 ve 39) belirlenen ilgili ekonomik hesaplama yöntemini dikkate alarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında, başvurulara birlikte talep ettikleri miktara karşılık gelen 6.177 Euro'nun ödenmesini kararlaştırmıştır.

Manevi zararlarla ilgili olarak AİHM, ihlal kararının tespitinin başlı başına bir adil tazmini oluşturduğu kanısındadır.

AİHM masraf ve harcamalarla ilgili olarak, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca yalnızca gerçekliği ve gerekliliği ispat edilen makul orandaki miktarların ödendiğini hatırlatmaktadır (Bkz. Nikolova-Bulgaristan kararı no: 31195/96, § 79, AİHM 1999-II).

Başvuranların hiçbir rakam telaffuz etmemelerine karşın, Ulusal yargı önünde ve Strazburg'ta yapmış oldukları temsil giderlerinin bulunduğunu kabul etmek gerekir.

Bu nedenle, AİHM başvurulara tüm masraf ve harcamalar için 1.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. İlk belirlenen ek kamulaştırma bedelinin ödenmesindeki gecikme ile Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği şikayetin *kabuledilemez olduğuna*;
2. Başvurunun kalan kısmının *kabuledilebilir olduğuna*;
3. Ek kamulaştırma bedelinin geç ödenmesi nedeniyle Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. AİHS'nin 6§1. maddesine yönelik şikayetin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
5. Mevcut kararın manevi zarar için tek başına adil bir tazmini *oluşturduğuna*;
6. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümetin başvurulara birlikte;

- i. maddi zarar için 6.177 (altı bin yüz yetmiş yedi) Euro;
- ii. masraf ve harcamalara ilişkin 1.000 (bin) Euro *ödemesine*;
- iii. belirtilen tüm tutarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;

7. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 11 Ekim 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

GÜZEL ŞAHİN VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 68263/01

Strazburg

21 Aralık 2006

OLAYLAR

Başvuranlar sırasıyla 1943, 1975, 1950, 1956, 1979, 1977 ve 1966 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

Başvuranlar 1 Mayıs 1998 tarihinde İstanbul'da işçi bayramı için yasal olarak düzenlenen bir gösteriye katılmıştır. Gösterinin dağıldığı sırada güvenlik güçleri ile göstericiler arasında çatışma meydana gelmiş; otuz altı polis yaralanmış ve aralarında başvuranlar Horoz, Aras, Gülünay, Türkan Şahin, Gülizar Şahin ve Dolutaş'ın da bulunduğu iki yüz altmış bir kişi yakalanarak gözaltına alınmıştır.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü polisleri tarafından aynı gün saat 17.00'de olay yeri tutanağı hazırlanmıştır.

1. Başvuranlar hakkında yürütülen ceza süreci

2 Mayıs 1998 tarihinde saat 16.10'da hazırlanan serbest bırakma tutanağı ile aralarında Gülizar Şahin'in de yer aldığı on üç kişi serbest bırakılmıştır.

Emniyet Müdürlüğü aynı gün Şişli Cumhuriyet Başsavcısından -ki bunlar arasında başvuranlar Gülünay, Aras, Horoz, Türkan, Şahin, Dolutaş da bulunmakta- iki yüz kırk altı kişinin gözaltı süresinin dört gün süreyle uzatılması talebinde bulunmuş, Savcı aynı gün gerekli izni vermiştir.

Bütün sanık avukatları 3 Mayıs 1998 tarihinde yasal gözaltı süresinin sona erdiğini belirterek Şişli asliye ceza mahkemesinde itirazda bulunmuş, mahkeme 4 Mayıs 1998'de dört günlük yasal sürenin sona ermediğini belirterek bu talebi reddetmiştir.

Başvuranlar Dolutaş, Horoz, Gülünay, Aras ve Türkan Şahin 5 Mayıs 1998 tarihinde Cumhuriyet Savcısı karşısına çıkarılmış, savcı ifadelerini almış, başvuranlar, haklarında yapılan tüm suçlamaları reddetmiş ayrıca kötü muameleye maruz kaldıklarını iddia etmiştir.

İfadelerin alınması esnasında Cumhuriyet Savcısı yetkili hakimden başvuranların gözaltı süresinin bir gün süreyle uzatılması talebinde bulunmuş, bu talep kabul edilmiştir.

6 Mayıs 1998 tarihinde Asliye Ceza Mahkemesi karşısına çıkarılan başvuranlar Horoz, Aras ve Türkan Şahin'in ifadeleri alınmış ve tutuklu yargılanmalarına karar verilmiştir. Başvuranların avukatları 11 Mayıs 1998 tarihinde müvekkillerinin serbest bırakılmalarını

istemişler ve güvenlik güçlerinin müdahalesinin hukuka aykırı olduğunu ve müvekkillerinin kötü muameleye maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Asliye Ceza Mahkemesi aynı gün bu soru üzerinde durulmasını gerekli görmemiş, müdahil avukatlar 12 Mayıs 1998 tarihinde bu karara itiraz etmiştir.

Cumhuriyet Savcısı aynı gün Horoz, Aras Gülünay, Türkan Şahin ve Dolutaş'ı ve diğer iki yüz otuz dokuz kişiyi yasadışı bir gösteriye katılmak, yapılan uyarılara uymamak, polise sopalarla ve taşlarla saldırmak suçlarıyla itham etmiş, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 32§1, 33/c ve TCK'nın 55§3. maddeleri uyarınca mahkumiyetlerini talep etmiştir.

Asliye Ceza Mahkemesi 14 Mayıs 1998 tarihinde Horoz, Aras ve Türkan Şahin'in tutukluluklarının devamına karar vermiştir.

11 Haziran 1998 tarihinde Horoz, Aras ve Türkan Şahin'in de bulunduğu kırk dokuz kişi Asliye Ceza Mahkemesi'ne çıkarılmış ve savunmalarını yapmışlardır. Bu duruşmada mahkeme T. Şahin'in serbest bırakılmasına ve diğer başvuranlar S. Horoz ve D. Aras'ın tutukluluk hallerinin devamına karar vermiştir.

Asliye Ceza Mahkemesi 5 Ağustos 1998'den 27 Mayıs 1999 tarihine dek altı duruşma yapmış, sanıkların savunmalarını dinlemiştir.

Asliye Ceza Mahkemesi, Horoz, Aras, Gülünay, Türkan Şahin ve Dolutaş'ın da dahil olduğu sanıklara ilişkin suçlamaların 21 Aralık 2000 tarihinde yürürlüğe giren şartla salıverilmeye değin 4616 sayılı Kanun'un kapsamına girdiği gerekçesiyle, 9 Şubat 2001 tarihinde başvuranlar hakkındaki cezaların infazının beş yıl süreyle ertelenmesine karar vermiştir.

2. Başvuranlar tarafından yapılan kötü muameleye ilişkin şikayetler

Başvuranlar Gülünay, Aras, Gülizar Şahin ve Türkan Şahin 1 Mayıs 1998 tarihinde Adli tıp kontrolünden geçmiş, bu doğrultuda bir rapor hazırlanmıştır.

Aynı gün, Güzel Şahin Şişli Cumhuriyet Savcılığı'na giderek gözaltından sorumlu polislerin kendisine kötü muamelede bulduklarından şikayetçi olmuştur.

Güzel Şahin 5 Mayıs 1998 tarihinde Adli tıp kurumunda sağlık taramasından geçmiş, kendisine on günlük iş göremez raporu verilmiştir.

Başvuranlardan Horoz, Aras ve Türkan Şahin 6 Mayıs 1998 tarihinde Adli tıp kurumu doktoru tarafından muayene edilmiş, doktor 1 Mayıs 1998 tarihli raporu tamamlayıcı bir sağlık raporu düzenlemiştir.

Cumhuriyet Savcısı 17 Haziran 1999 tarihinde takipsizlik kararı vermiştir.

Başvuranlar Horoz, Güzel Şahin ve Gülizar Şahin 22 Ağustos 2000 tarihinde bu karara karşı Ağır Ceza Mahkemesi'ne itirazda bulunmuştur.

Ağır Ceza Mahkemesi 18 Eylöl 2000'de alınan ve 21 Ekim 2000 tarihinde tebliğ edilen kararla itirazı reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

Başvuranlar sözkonusu gösteriyi dağıtan polislerin şiddetine maruz kaldıklarını ileri sürmekte ve bu durumun AİHS'nin 3. maddesiyle birlikte 14. maddesinin ihlaline yol açtığından şikayet etmektedir.

Başvuranlar ayrıca yapmış oldukları şikayetlerin soruşturmasının AİHS'nin 13. maddesinde yer alan etkili bir soruşturma hakkını karşılamadığını öne sürmektedir.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmıştır.

I. KABULEDİLEBİLİRLİĞE DEĞİN

Hükümet iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazında bulunmakta, bir yanda başvuranların iç hukukta öngörölün hukuki ve idari başvuru yollarına gitmediklerinin, öte yanda başvuranlar Aras ve Türkan şahin'in şişli Cumhuriyet Savcısı'nın 17 Haziran 1999 tarihli takipsizlik kararına karşı kendilerine sunulan itiraz yolunu kullanmadıklarının altını çizmektedir. Hükümet ayrıca başvuranlar Birsen Gülünay ve Önder Dolutaş'ın bu kararda adlarının yanlışlıkla yer almadığını belirtmektedir. Bu düzeltmenin yapılması için şişli Cumhuriyet Savcısı başvuranlar hakkında 31 Ocak 2006 tarihinde ek bir karar almıştır.

Başvuranlar Hükümetin görüşlerine karşı çıkmakta ve özellikle 17 Haziran 1999 tarihli takipsizlik kararının içlerinden bazılarına tebliğ edildiğini fakat herkese tebliğ edilmediğini ileri sürmektedir.

1. Hükümetin öne sürdüğü başvuru yollarına ilişkin

Hükümet tarafından öne sürölün hukuki ve idari başvuru yolları ile ilgili olarak AİHM geçmişte de sözü edilen bu başvuru yollarının birçok defa dile getirildiğini ve iç hukuk nezdinde etkili resmi bir soruşturmanın yokluğunda AİHS'nin 3. maddesi uyarınca tüketilebilecek bir başvuru yolunun olmadığı sonucuna varıldığını hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasında, İlhan-Türkiye kararı no: 22277/93). İç hukuktaki bu başvurunun -tek başına- bir tazminat ödenmesiyle Savunmacı Devletlerin bu yükümlölüklerinden muaf tutulmasına yetmediğini belirtmek gerekir.

Bu bağlamda AİHM, başvuranların iç hukuktaki mahkemeler önünde maruz kalındığı öne sürölün kötü muameleler ile ilgili Hükümet tarafından dile getirilen hukuki ve idari başvuru yollarına da başvurması gerektiği savına itibar etmemektedir. Hükümetin bu itirazı kabul edilememiştir.

AİHM ceza başvuru yolu ile ilgili olarak başvuranların 17 Haziran 1999 tarihli takipsizlik kararının ardından yetkili Cumhuriyet Savcılığına itirazda bulduklarını tespit etmektedir. Bu kararlarda başvuranlardan yalnızca Aras, Horoz, Türkan şahin ve Güzel şahin'in şikayetçi oldukları görölmektedir. Dava dosyasından başvuranlar Aras ve Türkan şahin'in bu karara karşı itiraz etmedikleri anlaşılmaktadır.

Zira AİHM'nin daha önce dile getirdiği üzere, Türk hukukunun tanımış olduğu sözü edilen başvuru hakkının her türlü şansı tanımaktan yoksun bulunduğu söylenemez, dolayısıyla tüketilmesi gerekir. (Bkz. diğerleri arasında, şen-Türkiye kararı, no: 41478/98, 30 Nisan

2002). AİHM'ye göre, başvuranlar, iç hukukta makamlar tarafından sürece taraf olarak dahil edilmişlerdir ve sözünü ettikleri şikayetlerini makul olarak ortaya koyacak başvuru hakkına ceza hukukunda sahiptirler. Dolayısıyla, bu başvuru yolunun uygulamada ulaşılmaz olduğu kanıtlanmadıkça tüketmekle yükümlüdürler.

Bu bağlamda, başvuranlar Aras ve Türkan Şahin bahse konu bu kararın tebliğ edilmediğini iddia etmektedir. Her ne şekilde olursa olsun AİHM, bireysel başvurunun yapıldığı tarihte adı geçen başvuranların ve avukatlarının takipsizlik kararından haberdar olmaları gerektiğini kaydetmektedir. Bu durumda, tebligat yapılmamış olsa bile haberdar olma tarihinden itibaren itiraz yolunu kullanmaları olası idi. Bu koşullarda, olayların meydana geldiği dönemde iç hukukta yürürlükte bulunan hükümler uyarınca bu süre karardan haberdar olduğu andan itibaren işlemekteydi (Bkz. Kanlıbaş-Türkiye kararı, no: 32444/96, 28 Nisan 2005).

AİHM, takipsizlik kararına itiraz etmeyi ihmal eden başvuranlar Aras ve Türkan Şahin'in iç hukuktaki başvuru yollarını tüketme koşulunu yerine getirmediği sonucuna varmaktadır. Hükümetin AİHS'nin 35§§1. ve 4. maddelerinin uygulanmasına istinaden iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle başvuranların şikayetlerinin reddedilmesi itirazı bu başvuranlar çerçevesinde kabul görmektedir.

Başvuranlar Gülünay ve Dolutaş ile ilgili olarak, Hükümetin görüşleri ışığında, iç hukuk mercilerinin eksiklikleri sonucu aldıkları ek takipsizlik kararı nedeniyle adı geçenlerin şikayetlerinin etkili bir biçimde incelenmesinin 31 Ocak 2006 tarihinde gerçekleştirildiğini belirtmek gerekir. AİHM'ye göre, diğer başvuranlara kıyasla takipsizlik kararının yaklaşık altı yıl yedi ay sonra alınmasından, mevcut başvurunun yapılmasından dört yıl on ay ve AİHM'nin kısmi kabuledilebilirlik kararından dört ay sonra başvuranlar, yetkililerin ihmalkârlıklarından sorumlu tutulamazlar.

AİHM, başvuranlar Horoz, Gülünay, Güzel Şahin, Gülizar Şahin ve Dolutaş'ın kötü muamele ve etkili başvuru yolunun olmadığı yönündeki şikayetlerinin AİHS'nin 35§3. maddesi doğrultusunda dayanaktan yoksun olmadığı tespitinde bulunmaktadır. Bu şikayetlerin kabuledilemezliği hakkında hiçbir gerekçe yer almamaktadır. O halde başvurunun bu kısmi kabuledilebilir bulunmalıdır.

2. Başvuranların ayrımcı bir muameleye maruz kaldıkları iddiaları hakkında

AİHM başvuranların iddia ettikleri ihlale değin hiçbir açıklık getirmeksizin genel bir şikayette buldukları saptamasını yapmaktadır. Başvuranların iddiaları hiçbir surette gerekçelendirilmiş görünmemektedir. Bu şikayetin dayanaktan yoksun bulunması nedeniyle AİHS'nin 35§§3. ve 4. maddeleri uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

II. AİHS'NİN 3. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Hükümet, başvuranların iddialarının dayanaktan yoksun olduğunu ve güvenlik güçlerinin- başvuranların da aralarında bulunduğu- yasal iznin dışında toplanan ve polise saldırmaya hazır kalabalık grubu dağıtmak için kullandıkları gücün orantılı olduğunu savunmaktadır.

Başvuranlar illegal toplandıklarını ve polise saldırıda bulduklarını inkâr etmektedir. Başvuranlar Horoz, Güzel Şahin ve Gülizar Şahin sırasıyla 50, 63 ve 56 yaşında olduklarını ve polislere karşı tehdit oluşturacak durumda olmadıklarını öne sürmektedir.

AIHS'nin 3. maddesinin alanına girmesi için kötü muamelelerin asgari bir ciddiyet seviyesine ulaşması gerekmektedir. Asgari seviye hakkında yapılacak değerlendirme özü bakımından görecelidir; bu değerlendirme davaya özgü koşulların tümüne bağlıdır. Bir kimse özgürlüğünden yoksun bırakıldığında veya genel olarak güvenlik güçlerine bağlı görevlilerle karşı karşıya kaldığında, davranışları fiziksel güce başvurmayı gerektirmediği halde kendisine fiziksel güç kullanılması, insan onuruna zarar vermekte ve prensip olarak 3. maddenin güvence altına aldığı hakkın ihlalini oluşturmaktadır (Özellikle 9 Haziran 1998 tarihli *Tekin-Türkiye* kararı, 1998-IV, §§ 52 ve 53 ve *Labita İtalya*, no: 26772/95, § 120, 2000-IV).

Dava dosyasından, kötü muamele iddiaları çerçevesindeki fiillerin yasal yolların dışında toplanmış bir kalabalığı dağıtmak için uygulandığı anlaşılmaktadır.

AIHM olayların meydana geldiği günde başvuranlar Gülünay, Gülizar Şahin ve Dolutaş hakkında hazırlanan sağlık raporlarında bu kişilerde çok sayıda darp ve yaralanma izine rastlanıldığını kaydedildiğini gözlemlemektedir. Birkaç gün sonra başvuranlar Horoz ve Güzel Şahin için hazırlanan uzman raporları ile yaralanmaların ciddiyeti ve sağlık durumları dikkate alındığında adı geçenlerin her birine on gün süreyle iş göremezlik raporunun verildiği anlaşılmaktadır.

Hükümet, yaralanmaların güvenlik güçlerinden kaynaklandığına itiraz etmemekte, bununla birlikte güvenlik güçlerinin şiddete yeltenen ve izinsiz toplanan gösterici kalabalığı dağıtmak için meşru bir güce başvurduğunu ifade etmektedir.

AIHM'ye düşen bu durumda kullanılan gücün orantılı olup olmadığını incelemektir. Bu doğrultuda özellikle yaralanmaların hangi şekilde ve koşullarda meydana geldiği önem arz etmektedir (Bkz. Zülcihan Şahin ve diğerleri-Türkiye kararı, no: 53147/99, 3 Şubat 2005).

AIHM öncelikli olarak yetkili mercilerin Gülizar Şahin'in olay yerinde tesadüfen bulunmuş olabileceğini kabul ettiğini gözlemlemektedir. Öte yandan, diğer başvuranların izinsiz toplanan grubun içerisinde yer aldıkları farz edilse bile, dava dosyasında güvenlik güçlerine bu denli yoğunlukta güce başvurmalarını gerekli kılacak bir mukavemetle bizzat karşı koyduklarını gösterir hiçbir delil unsuru yer almamaktadır. AIHM'ye göre, kalabalık grubun dağıtılması, ne başvuranlarda görülen darp izlerinin ciddiyetini ne vücutlarında tespit edilen ekimozları açıklamaya yetmez.

Yukarıda dile getirilen unsurlar ışığında, başvuranların mağdur olduğu güç kullanımının, illegal olarak bir araya geldiği kaydedilen kalabalığın dağıtılması amacıyla orantılı ve mutlak surette gerekli olduğu söylenemez. Üstelik başvuranlarda tespit edilen yaralanmaların sayısı ve derecesi kendi tutumları sonucunda güvenlik güçlerinin karşılık verme zorunluluğundan kaynaklanmamaktadır (Bkz. sözü edilen Zülcihan Şahin ve diğerleri kararı).

AIHS'nin 3. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AIHS'NİN 13. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AIHM, bu yöndeki yerleşik içtihadını hatırlatarak, 13. maddenin, tazminat ödenmesi dışında 3. maddeye aykırı muamelelerden sorumlu kişilerin bulunmasına ve cezalandırılmasına götüreceği derin ve etkili soruşturmayı zorunlu kıldığını ifade etmektedir (Bkz. diğerleri arasında, Anguelova-Bulgaristan kararı, no: 38361/97, § 161, AIHM 2002-IV). Bu çerçevede, soruşturma kapsamını yavaşlatacak her türlü eksiklik davaya neden olan olayları ve sorumlularını tespit etmede etkili olmasını engelleyecektir (Bkz. Kelly ve

diğerleri-İngiltere, no: 30054/96, §§ 96-97, 4 Mayıs 2001 ve sözü edilen Anguelova kararı, §§ 139 ve 144).

Mevcut başvuruda AİHM, yetkili merciler tarafından bir ceza soruşturmasının yürütüldüğü tespitinde bulunmakta, bununla birlikte bu soruşturmanın «etkili» olup olmadığının incelenmesi gerektiğini kaydetmektedir.

Bu bağlamda, başvuranlar tarafından yapılan şikayet takipsizlik ile sonuçlanmış ve Cumhuriyet Savcısı güvenlik güçlerinin yapmış oldukları müdahaleyi bir gösteriyi dağıtmak amacıyla meşru güce başvurmak olarak değerlendirmekle yetinmiştir. AİHM'ye göre böylesi bir değerlendirme AİHS'nin 13. maddesinde yer alan gereklilikler ve öne sürülen iddiaların ciddiyeti karşısında yetersiz kalmaktadır.

AİHM ayrıca, iki yüz altmış bir kişinin yakalanmasına ve gözaltına alınmasına yol açan gösterinin sonlandırılmasındaki güçlüklerden şüphe duymamakta, bu amaçla iç hukukta müdahalenin hukuki çerçevesinin güvenlik güçlerinin bir gösteride izleyecekleri tutumun ve başvuracakları gücün belirlendiğini hatırlatmaktadır. Oysa dava dosyasında yer alan delillerden, Cumhuriyet Savcısı'nın sözkonusu müdahalenin hukukun gerekliliklerine uygun olup olmadığını, başvuranların tutumunun bu yoğunlukta bir gücü gerekli kılacak derecede bir tehdit oluşturup oluşturmadığını incelemeyeceği anlaşılmaktadır. Cumhuriyet Savcısı'na düşen, yasa ile öngörülen zorunluluk doğrultusunda güvenlik güçlerinin başvurdukları gücün yerinde olup olmadığını denetlemektir.

Aynı şekilde, başvuranların bu şiddet olaylarında yer alıp almadıklarının ve iç hukuk makamlarının olay yerinde tesadüfen bulunduğu kanaat getirdikleri Gülizar Şahin'in durumunda olduğu gibi, sonuçları itibariyle güvenlik güçlerinin izledikleri gücün gerekliliğinin sorgulanması gerekmektedir. AİHM'ye göre başvuranlarda tespit edilen yaralanma izlerinden ulusal yetkililerin güvenlik güçlerinin başvuranların tutumuna uygun hareket edip etmediklerini incelemesi gerekmektedir.

Son olarak AİHM, Hükümetin de başvuranlar Gülünay ve Dolutaş'ın durumunda kabul ettiği gibi iç makamların bir ihmalkârlıklarının olduğunu ortaya koymaktadır.

AİHM, bu anlamda yürütülen soruşturmanın AİHS'nin 13. maddesinde yer alan koşulları karşılamadığı görüşündedir.

Bu nedenle sözkonusu madde ihlal edilmiştir.

IV. AİHS'İN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Maruz kaldıkları maddi ve manevi zarar için başvuranlar Seza Horoz 20.000 ve 650 (Euro), Güzel Şahin 25.000 ve 400 talep etmekte, Önder Dolutaş, Birsen Gülünay, Gülizar Şahin'in her biri 10.000 Euro manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu taleplere karşı çıkmaktadır.

AİHM, AİHS'nin 3. ve 13. maddelerinde alınan sonuçlar ışığında başvuranlara cismani ve manevi zarar olarak şu miktarların ödenmesine karar vermiştir:

- Seza Horoz ve Güzel Şahin'in her birine 12.000'er Euro;
- Önder Dolutaş, Birsen Gülünay ve Gülizar Şahin'in her birine 5.000'er Euro

B. Masraf ve harcamalar

Seza Horoz AİHM önünde yapılan masraf ve harcamalar için 3.081 Euro, diğer başvuranlar 800 YTL (yaklaşık 424 Euro), ayrıca 16.280 YTL avukatlık ücreti talep etmektedir.

Hükümet bu taleplere karşı çıkmaktadır.

AİHM, mahkemeye sunulan deliller ve hakkaniyete uygun olarak yargı giderleri için başvuranlara birlikte 3.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Seza Horoz, Güzel Şahin, Gülizar Şahin, Birsen Gülünay ve Önder Dolutaş'ın AİHS'nin 3. ve 13. maddelerine yönelik şikayetlerinin *kabuledilebilir*, diğer başvuranların şikayetlerinin *kabuledilemez olduğuna*;

2. AİHS'nin 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;

4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek suretiyle Savunmacı Hükümetin:

- i. cismani ve manevi zarar için başvuranlar Seza Horoz ve Güzel Şahin'in her birine 12.000 (on iki bin) Euro, Önder Dolutaş, Birsen Gülünay ve Gülizar Şahin'in her birine 5.000 (beş bin) Euro ödemesine;
- ii. yargı giderleri için başvuranlara birlikte 3.000 (üç bin) Euro ödemesine;
- iii. yukarıda belirtilen miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;

5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 21 Aralık 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

TOPAKGÖZ/Türkiye Davası*

Başvuru No:76481/01

Strazburg

13 Haziran 2006

OLAYLAR

Karayolları Genel Müdürlüğü (İdare), 1992 yılında İskenderun'da otoyol inşaatı için başvurana ait arsayı kamulaştırmıştır.

Ödenen tutar üzerinde anlaşmazlık doğunca başvuran, İskenderun Asliye Hukuk Mahkemesi'ne kamulaştırma bedelinin artırılması talebiyle başvuruda bulunmuştur.

İskenderun Asliye Hukuk Mahkemesi, 30 Kasım 1998 tarihli kararla Topakgöz'ü haklı bulmuş ve malın İdare'ye devredildiği tarihten itibaren işlemeye başlayan yıllık % 50 oranında gecikme faizi ile birlikte 2.610.000.000 TL ek kamulaştırma bedelinin başvurana ödenmesine karar vermiştir.

Yargıtay, 12 Nisan 1999 tarihli kararla bu kararı onamıştır.

Faizle birlikte o tarihte 7.568.550.000, TL olan ek kamulaştırma bedeli, başvurana 9 Ağustos 2000 tarihinde ödenmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin iki açıdan ihlal edildiğini iddia etmektedir. Başvuran ilk olarak, 1992 yılında belirlenen ilk tazminatın, arsanın mülkiyeti Devlet'e geçtikten sonra, 1996 yılında ödendiğine dikkati çekmektedir. Başvuran son olarak, daha sonraki yargılama sonucunda karar verilen ek tazminatın ödenmesindeki gecikmeyi dile getirmektedir. Bu konuda, daha önceki ödemedeki gecikme dolayısıyla herhangi bir gecikme faizinin ödenmemesi ve Türkiye'deki yüksek enflasyon oranına göre verilen faizlerin yetersiz olması nedeniyle gecikmenin telafi edilmediğini savunmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik Hakkında

AİHM, şikayetin ilk kısmı konusunda başvuranın kamulaştırma kararının tapu sicil kaydına işlenmesinden sonra geçen ilk dört sene boyunca herhangi bir zarara uğradığını ortaya koyma durumunda olmadığını not etmektedir. Her ne olursa olsun, ulusal mahkemeler önünde şikayetini ileri sürmek için başvuran tarafından hiçbir adım atılmadığından dolayı, şikayetin bu kısmı iç hukuk yollarının tüketilmemesi gerekçesine ters düşmemektedir. Dolayısıyla AİHM, davayı sadece ek tazminatın ödenmesindeki gecikmeye ilişkin şikayet açısından inceleyecektir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Bu bağlamda Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmemesini ileri sürmektedir. Başvuran, ne şikayetini ulusal mahkemeler önünde dile getirmiş ne de Borçlar Kanunu'nun 105. maddesinin sunduğu hukuk yolunu kullanmıştır.

Başvuran bu savlara itiraz etmektedir.

AİHM, başvuranın şikayetlerine benzer şikayetler konusunda, teoride varolan tek başvuru yolunun Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi olduğunu kabul etmektedir. Ancak AİHM'yi sözkonusu başvuru yolunun etkili olmadığı sonucuna varmaya iten gerekçelerden dolayı (*Aka-Türkiye* kararı), bu bağlamda yapılan itiraz reddedilmelidir.

AİHM, içtihadından çıkan kriterler ışığında (Bkz. özellikle *Akkuş kararı*) ve elinde bulunan unsurları gözönünde bulundurarak, şikayetin bu kısmının esastan incelenmesi gerektiğine kanaat getirmektedir. Sonuç itibariyle AİHM, başvurunun hiçbir kabul edilemezlik gerekçesiyle çelişmediğini tespit etmektedir.

B. Esas Hakkında

AİHM, daha önce bu davaninkine benzer soruları gündeme getiren başka davaları da incelemiş ve 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Bkz. *Akkuş kararı* ve *Aka kararı*).

AİHM, mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığına kanaat getirmektedir. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan İdare tarafından başvurana verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvurunu, mülkünün kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Sözkonusu davanın toplam fiili süresine eklenen bu gecikme, AİHM'yi, başvuranın toplum yararının gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçüsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Sonuç olarak, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, 1992 yılında kamulaştırma kararının tapu sicil kaydına işlenmesiyle başlayan ve 2000 yılının Ağustos ayında ek tazminatın ödenmesiyle son bulan kamulaştırma işlemi süresinin, AİHS'nin 6§1 maddesini ihlal etmesinden şikayetçi olmaktadır.

AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35§3 maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğunun söylenemeyeceğine kanaat getirmektedir. Başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır. Ancak, AİHM 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi alanında vardığı sonucu gözönüne alarak, ivedilik sorununu 6§1 maddesi açısından da yeniden incelemeye gerek olmadığına kanaat getirmektedir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat, Masraf ve Harcamalar

Başvuran, 9 Aralık 2003 tarihli yazılı görüşlerinde, başvurusunda daha önce dile getirdiği iddialarını yinelemektedir. Böylece 2.994 Amerikan Doları tutarındaki maddi zararının karşılanması gerektiğini ileri sürmektedir.

Buna karşın başvuran, başvuru formunda, rakam belirtmeksizin manevi zararının ve AİHM ile ulusal mahkemeler önünde yaptığı masraf ve harcamalarının da karşılanmasını istemiştir.

AİHM, *Akkuş* kararında benimsenen hesaplama yöntemini gözönünde bulundurarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında, başvurana maddi tazminat adı altında istenilen 2.994 Dolar'ın yani 2.344 Euro'nun ödenmesine karar vermiştir.

AİHM, manevi zarar için, dava koşullarında, ihlal tespitinin yeterli adil tazmin oluşturduğuna kanaat getirmektedir.

AİHM, masraf ve harcamalar konusunda, AİHS'nin 41. maddesi bakımından yalnızca gerçekten yapıldığı ve makul tutarda olduğu ortaya konulan masrafların ödendiğini hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasında *Nikolova-Bulgaristan*).

Bu durumda, talebi belgelerle ortaya konulmamış olsa da, AİHM İçtüzüğü'nün 60. maddesi gereğince yapılan bütün masraflar için başvurana 1.000 Euro ödenmesinin uygun olacağına kanaat getirmektedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesine göre ek tazminatın geç ödenmesine ilişkin yapılan şikayet ve AİHS'nin 6§1 maddesine göre yapılan şikayetin *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Başvurunun geri kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna*;
3. 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. AİHS'nin 6§1 maddesine göre yapılan şikayetin esasını ayrıca incelemeye gerek olmadığına;
5. İhlal sonucunun manevi zarar için tek başına *adil tazmin oluşturduğuna*;
6. a) AİHS'nin 44§2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve Savunmacı Hükümet tarafından başvurana;
  - i. maddi tazminat için 2.344 (iki bin üç yüz kırk dört) Euro;
  - ii. masraf ve harcamalar için 1.000 (bin) Euro;
  - iii. miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak *ödenmesine*,b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
7. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77§§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 13 Haziran 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

HALİL KENDİRCİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 23324/02

Strazburg
25 Nisan 2006

OLAYLAR

Başvuran 1947 doğumlu olup Şanlıurfa'da ikamet etmektedir.

Türkiye Elektrik Kurumu (İdare) 1999 yılında başvurana ait Keskin Köyü, Birecik (Şanlıurfa) mevkiinde bulunan araziyi Birecik Barajı'nın yapımı için kamulaştırmıştır. Bilirkişi heyeti parsel değerini 1.582.840.000 TL. [yaklaşık 4.039 Euro] olarak belirlemiştir.

Başvuran kamulaştırma bedelinin artırılması istemiyle 5 Nisan 1999 tarihinde Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi 27 Mayıs 1999 tarihinde, İdarenin 28 Nisan 1999 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte başvurana 1.456.653.000 TL. ödemesini kararlaştırmıştır.

Yargıtay 8 Kasım 1999'da İlk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

İdare 15 Kasım 2001 tarihinde başvurana 3.475.065.087 TL. [yaklaşık 2.575 Euro] ödemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargı kararıyla ödenmesine hükmedilen tazminatın ve yasal faizin geç ödendiğinden ve Devletin borçlarına uygulanan yasal faiz oranının yetersiz olmasından şikayetçi olmakta ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

Hükümete göre başvuran tarafından icra takibi başlatılmadığı için AİHS'nin 35. maddesinde öngörüldüğü gibi iç hukuk yolları tüketilmemiştir.

AİHM, adli bir süreç sonunda Devlet karşısında alacaklı konuma gelen bir kimsenin tazminat alabilmesi için icra takibi başlatmasının şart koşulmasının, Mahkeme içtihatlarınca uygun bulunmadığını hatırlatır (*Metaxas-Yunanistan*, no: 8415/02, § 19, 27 Mayıs 2004, ve *Karahalios – Yunanistan*, no: 62503/00, § 23,11 Aralık 2003). Sonuç olarak Hükümet'in bu itirazı kabuledilemez bulunmuştur.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AİHM, yerleşik içtihatlarından doğan kriterler ışığında (Bkz., özellikle *Akkuş*, adıgeçen karar) ve elindeki mevcut unsurların tümünü gözönüne alarak, başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AİHM başvuruda hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını ifade etmiştir.

B. Esas hakkında

AİHM daha önce bu davadakine benzer soruları gündeme getiren başka davalar da incelemiş ve I No'lu Ek Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Bkz., *Akkuş*, adigeçen karar, s. 1317, §§ 31 ve *Aka*, adigeçen karar, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespiti ve delili sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan idare tarafından başvurana verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvurana, mülkünün kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Bu gecikme, AİHM'yi, başvurana genel menfaatin gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçüsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir. *Akkuş* (sözü edilen) kararında belirlenen hesaplama yönteminden hareketle sözü edilen gecikme ile başvurana zarara uğradığı saptamasını yapmaktadır.

Sonuç olarak, Ek I No'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6 § 1 MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yürütülen yargı sürecinin uzunluğu ile AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğinden şikayetçi olmaktadır.

AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun bulunmadığına itibar etmiştir. Kabul edilemezlik bakımından hiçbir gerekçe yer almamaktadır. Bununla birlikte Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde alınan sonuç dikkate alındığında, AİHM şikayetin ayrıca Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi açısından incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuran 3.515 Euro maddi zarara uğradığını ileri sürmekte, ayrıca rakam belirtmeksizin manevi tazminat ödenmesini talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, *Akkuş* (sözü edilen karar, s.1311, §§ 35-36 ve 39) kararında kabul edilen hesaplama yöntemi ve ilgili ekonomik kayıplar dikkate alındığında başvurana 1.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

Manevi zarara gelince, AİHM olayların mevcut koşulları göz önünde bulundurulduğunda ihlal kararının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olacağını kaydetmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 2.000 Euro talep etmektedir. Bu yönde kanıtlayıcı belge sunmamıştır.

Hükümet AİHM'den ispat edici belgeden yoksun bu miktarı reddetmesi talebinde bulunmuştur.

AİHM masraf ve harcamalarla ilgili olarak, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca yalnızca gerçekliği ve gerekliliği ispat edilen makul orandaki miktarların ödendiğini hatırlatmaktadır (Bkz. Nikolova-Bulgaristan kararı no: 31195/96, § 79, AİHM 1999-II).

Başvuranın hiçbir rakam telaffuz etmemesine ve kanıtlayıcı belge sunmamasına karşın AİHM nezdinde temsil giderinde bulunduğunu kabul etmek gerekir. Bu nedenle AİHM, hakkaniyete uygun olarak tüm masraf ve giderler için başvurana 500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi'nin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6 § 1 maddesine dayalı şikayetin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. Mevcut kararın manevi tazmin için başlı başına *yeterli olduğuna*;
5. a) Savunmacı Devletin, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf ve ödeme tarihinde döviz kurundan Y.T.L.'ye çevrilmek üzere başvurana maddi tazminat olarak 1.000 (bin) Euro, masraf ve harcamalar için 500 (beş yüz) Euro'yu *ödemesine*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 25 Nisan 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

GÜZEL/Türkiye Davası (No:1)

Başvuru No:54479/00

Strazburg

4 Nisan 2006

OLAYLAR

1945 doğumlu başvuran, Ankara’da ikamet etmektedir.

Olayların meydana geldiği dönemde, eski Bakan ve milletvekili olan başvuran Yeniden Doğuş Partisi Başkanıydı.

Başvuran, 3 Eylül 1997 tarihinde Kayseri’de düzenlenen bir konferansta halka açık bir konuşma yapmıştır.

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Başsavcısı, 10 Mart 1998 tarihinde, başvuranı eski Türk Ceza Kanunu’nun 312. maddesi tarafından öngörülen, bir dine ait olma ayrımcılığına dayanan kin ve düşmanlığa teşvik etme suçuyla itham etmiştir.

Bir askeri hakim ve iki hukuk hakiminden oluşan DGM, 23 Şubat 1999 tarihinde, başvuranı üzerine atılı olaylardan suçlu bulmuş ve bir yıl hapis ve 860.000 Türk Lirası para cezasına çarptırmıştır.

Yargıtay 24 Haziran 1999 tarihinde, ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır. Yargıtay 19 Temmuz 1999 tarihinde kararın düzeltilmesi talebini reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS’İNİN 6Ş1 VE 3 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, kendisini yargılayan ve mahkum eden DGM’nin, bünyesinde bir askeri hakim bulunması nedeniyle kendisine adil yargılanmayı garanti edecek “tarafsız ve bağımsız bir mahkeme” olmadığını iddia etmektedir. Ayrıca başvuran, haberi olmadan yapılan video kaydının aleyhinde delil olarak kabul edilmesinden ve içeriğinin doğruluğuna itiraz etmek amacıyla lehine tanıklık edecek kişileri sorgulama olanağının bulunmamasından şikayetçi olmaktadır. Başvuran son olarak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tebliğnamesinin kendisine tebliğ edilmediğini belirtmektedir. Başvuran, AİHS’nin 6Ş1 ve 3 maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

A. DGM’nin Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı Hakkında

AİHM, bu durumda ortaya çıkan sorunlara benzer sorunları birçok kez irdelemiş AİHS’nin 6Ş1 maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (Bkz. *Özel*, §§33-34 ve 6 Şubat 2003 tarihli *Özdemir-Türkiye kararı*, no: 59659/00, §§35-36).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet’in, sözkonusu durumda farklı bir sonuca ulaştırabilecek ne bir olay ne de bir argüman sunduğuna kanaat getirmektedir. “Milli güvenlik”e ilişkin suçlar hakkında DGM’ye çıkarılan başvuran, aralarında askeri hakim de bulunduğu mahkeme heyeti önüne çıkmaktan çekinmesinin anlayışla karşılanacağını belirtmektedir. Bu nedenden dolayı, başvuran, DGM’nin bu türden davalara ters düşen değerlendirmelerle haksız yere yönlendirilmelerine izin vermesinden haklı olarak çekinmektedir. Böylece, bu mahkemenin tarafsızlığı ve bağımsızlığı hakkında başvuran tarafından duyulan şüpheler objektif olarak kanıtlanmaktadır. (*Incal-Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, 1998- IV, S.1573, §72 *in fine*).

AİHM, başvurunu yargıladığı ve mahkum ettiği sırada DGM'nin AİHS'nin 6§1 maddesi uyarınca tarafsız ve bağımsız bir mahkeme olmadığı sonucuna varmaktadır. Dolayısıyla bu hüküm ihlal edilmiştir.

B. Cezai Yargılamanın Adil Olması Hakkında: Delillerin Kabul Edilebilirliği ve Cumhuriyet Başsavcısı Tebliğnamesinin Tebliğ Edilmemesi

AİHM, benzer davalarda daha önce, tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun olduğu ortaya konulan bir mahkemenin yargısına tabi kişilere adil yargılama sağlayamayacağına karar verdiğini hatırlatmaktadır.

AİHM, davanın tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından görülmediğinden dolayı, başvuranın hakkının ihlal edildiği tespitinde bulunduğunu gözönüne alarak, mevcut şikayetlerin incelenmesine gerek olmadığına kanaat getirmektedir (Bkz. diğerleri arasında, *Çıraklar-Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, 1998-VII, s. 3074, § 44-45).

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran 200.000 Euro tutarında maddi ve manevi zarara uğradığını iddia etmektedir.

İddia edilen maddi zarara ilişkin olarak AİHM, AİHS'ye aykırılık mevcut olmadığına, DGM önünde sonuçlanan yargılama usulünün sonucu üzerinde değerlendirmeye gitmez. Sonuç olarak başvurana bu bağlamda tazminat verilmesine gerek yoktur (Bkz. *Findlay-İngiltere*, 25 Şubat 1997 tarihli karar, 1997-I, s.284, § 85).

İddia edilen manevi zarara gelince AİHM, dava şartlarında, tespit edilen ihlalin hakkaniyetli bir tatmin oluşturduğuna dikkati çekmektedir (*Çıraklar*, s. 3074, §49).

Ancak AİHM için, bu davada olduğu gibi bir kimse AİHS'nin gerektirdiği tarafsızlık ve bağımsızlık koşullarını yerine getirmeyen bir mahkeme tarafından mahkum edildiğinde, sözkonusu kişinin isteği üzerine yeni bir yargılama veya yeniden dava açılması, tespit edilen ihlalin telafi edilmesi için prensip olarak en uygun yoldur (Bkz. *Öcalan-Türkiye*, no: 46221/99, § 210 *in fine*, AİHM 2005-...).

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran AİHM ve ulusal mahkemeler önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 40.000 Euro istemektedir. Başvuran kanıt olarak ücret makbuzunu sunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM, konu hakkında elinde bulunan unsurlar ve içtihadını gözönünde bulundurarak, 1.000 Euro tutarının başvurana ödenmesinin uygun olacağına kanaat getirmektedir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Ankara DGM'nin tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun olmasına ilişkin şikayet hakkında AİHS'nin 6§1 maddesinin *ihlal edildiğine*;

2. AİHS'nin 6. maddesine göre yapılan diğer şikayetlerin incelenmesinin *gerekli olmadığına*;

3. Mevcut kararın tek başına manevi tazminat için *yeterli adil tazmin oluşturduğuna*;

4. a) Bu kararın, AİHS'nin 44§2 maddesine göre kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet'in, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak başvurana masraf ve harcamalar için 1.000 (bin) Euro *ödemesine*;

b) Belirtilen süre bitiminden ödemenin yapıldığı tarihe kadar geçen süre için, yukarıda belirtilen tutara, Avrupa Merkez Bankası'nın kredi faiz oranına üç puan eklemek suretiyle gecikme faizi *uygulanmasına*;

5. Hakkaniyete uygun tazminata ilişkin diğer taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve 4 Nisan 2006 tarihinde, İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

GÜLLÜ/Türkiye Davası*

Başvuru No:1889/04

Strazburg

10 Kasım 2005

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

A. Başvurunun yapılmasına neden olan olaylar

Başvuran 1961 doğumludur ve şu an Almanya'da ikamet etmektedir. Elazığ Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından 21 Ocak 1983 tarihinde müebbet ağır hapis cezasına çarptırılan başvuran, 1991 yılında şartlı salıverilmiştir.

Başvuran, 13 Ekim 1994 tarihinde, PKK mensubu olduğu gerekçesiyle Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından on beş yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır.

Başvuran, İstanbul Kapalı Cezaevindeyken, 25 Haziran 1997 tarihli iddianame ve 12 Aralık 1997 tarihli ek iddianameyle başvuranla birlikte yargılanan diğer altı kişi ile birlikte, tutuklulara serbest kaldıklarında PKK'ya mensup olmalarını söylediği ve bu örgütün

yürüttüğü silah kaçakçılığı ile ilgili çeşitli emirler verdiği gerekçesiyle İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde başvuran aleyhine yeni bir dava açılmıştır.

Bu nedenle başvuran birçok açlık grevi yapmıştır.

Başvuran, 20 Aralık 2000 tarihinde, İstanbul H Tipi Kapalı Cezaevi'ne nakledilmiştir.

Geçen zaman zarfında başvuranın sağlığı bozulmuş bu nedenle birçok defa hastaneye kaldırılmıştır.

Son olarak başvuran 14 Mart 2003 tarihinde, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı 3. İhtisas Kurulu tarafından muayene edilmiş ve başvuruda Wernicke-Korsakoff Sendromu bulunduğu teşhis edilmiştir. 3. İhtisas Kurulu raporunda, hayati tehlikesinin bulunmadığını belirtmiş, organik nitelikli bir akıl hastalığı tespit edildiğinden ilgili makamlara başvuranın cezasının altı ay ertelenmesini salık vermiştir.

1 Nisan 2003 tarihinde, CMUK'un 399. maddesi gereğince İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı, erteleme kararını kabul etmiştir. Bununla birlikte, CMUK'un 399. maddesinin "tutukluların" değil de, "hükümlülerin" serbest bırakılmasını öngördüğü gerekçesiyle başvuran hemen serbest bırakılmamıştır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

18 Nisan 2003 tarihinde, onbeş duruşma yaptıktan ve başvuranla ilgili iddianameyi onunla birlikte yargılanan diğer altı kişinin iddianamelerinden ayırdıktan sonra İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranı suçlu bularak, on iki yıl altı ay ağır hapis cezasına çaptırmıştır.

25 Nisan 2004 tarihinde başvuran yeniden Adli Tıp Kurumu'na sevk edilmiş ve aynı gün muayene edilmiştir. 2 Mayıs ve 12 Mayıs 2003 tarihlerinde de muayene edilmiştir.

Başvuran 18 Nisan 2003 tarihli kararı temyize götürmüştü fakat başvurusunu hemen geri çekmiştir. Bunu yaparken, başvuran CMUK'un 399. maddesinden faydalanabilmek için mahkumiyetinin bir an önce kesinleşmesini dilemekteydi.

Bu Karar 12 Mayıs 2003 tarihinde kesinleşmiştir.

16 Mayıs 2003 tarihinde, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı, CMUK'un 399. maddesi gereği, ek bir kararla başvuranın serbest bırakılmasına karar vermiştir.

Cumhuriyet Başsavcısı, başvurana en geç 10 Eylül 2003 tarihinde Savcılığa gelmesini aksi takdirde aleyhinde yakalama müzekkeresi çıkarılacağını belirtmiştir.

30 Mayıs 2003 tarihinde, 3. İhtisas Kurulu, 25 Nisan, 2 Mayıs ve 12 Mayıs 2003 tarihlerinde yaptığı muayenelere ilişkin raporunu sunmuştur.

Bu rapora göre, başvuranın durumu Anayasa'nın 104. maddesi alanına girmektedir. Bu madde iyileştirilemez bir hastalığı olan mahkumların Cumhurbaşkanı tarafından affedilmesini kapsamaktadır.

Başvuran 16 Mayıs 2003 tarihinde yapılan çağrıya cevap vermiş ve yeniden muayene edilmek üzere Savcılığa gitmiştir.

10 Eylül 2003 tarihinde, 3. İhtisas Kurulu başvuranın sağlık durumunun artık cezasının infazının ertelenmesini ve Cumhurbaşkanı affını gerektirmediğini belirten bir rapor hazırlamıştır.

16 Eylül 2003 tarihinde, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı başvuran aleyhine yakalama müzekkeresi çıkarmıştır. Bununla birlikte 30 Mayıs 2003 ve 10 Eylül 2003 tarihli sağlık raporları arasındaki çelişki nedeniyle İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı, Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu'ndan bu konu ile ilgili olarak bilgi istemiştir.

Başvuran ise firar etmiştir.

Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu başvurana ilişkin bütün sağlık raporlarını değerlendirmiş ve 10 Eylül 2003 tarihli sağlık raporu sonuçlarını onaylamıştır.

12 Ocak 2004 tarihinde, Cumhuriyet Başsavcısı başvuran aleyhine çıkartılan yakalama müzekkeresini yinelemiştir.

B. AİHM'nin soruşturma ziyareti.

Elli üç başvurudan oluşan bir grupta yeralan mevcut davada, AİHM içtüzüğünün ek A1 maddesi uyarınca, esastan inceleme yapılabilmesi için ilgili olayları ortaya koyabilmek amacıyla bir soruşturma görevi başlatmıştır.

Bu nedenle, AİHM, üyeleri arasında, Türkiye'de bulunan ceza infaz kurumlarına ve hastanelere ziyaretlerde bulunacak üç kişiyi ve aralarında başvuranın da bulunduğu ilgili kişilerin sağlık durumlarının, özgürlükten yoksun bırakıcı bir cezayı çekip çekemeyeceklerini belirlemek için nöropsikolojik testler yapmak üzere, üç uzman hekimden oluşan Uzman Kurulu'nu görevlendirmiştir.

23 Ağustos 2004 tarihinde bu soruşturma görevinin iyi neticelenmesi amacıyla AİHM, Hükümet'ten içtüzüğünün 39. maddesi uyarınca, yukarıda belirtilen incelemelerin yapılacağı 6-13 Eylül 2004 tarihleri arasında, firarda olan başvuranın yeniden hapsedilmemesini istemiştir.

Buna paralel olarak, AİHM başvurana, 11 Eylül 2004 tarihinde muayenesinin yapılacağı İstanbul Çapa Tıp Fakültesi'ne gelmesi çağrısında bulunmuştur. Bu çağrı yapılırken, geçerli bir mazeret bildirmeyerek bu çağrıya uymadığı takdirde, AİHS'nin 37 § 1. maddesinin c) bendi uyarınca başvurusunun ya da ilgili şikayetin kayıttan düşürüleceğine dikkati çekilmiştir.

Bu amaçla yapılmış olan soruşturma görevi hakkındaki genel bilgi *Tekin Yıldız-Türkiye* (no:22913/04, 10 Kasım 2005) kararında yer almaktadır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İN 2. VE 3. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, cezasının infazının ertelenmesi kararının sağlık raporuyla açıkça çelişen ve hiçbir bilimsel dayanağı olmayan bir sağlık raporuna dayanılarak iptal edildiğini dile getirerek, Wernicke-Korsakoff hastası olduğunu, yeniden hapsedilmesinin AİHS'nin 2. ve 3. maddelerini ihlal edeceğini iddia etmektedir. Ayrıca tutuklu bulunduğu sırada, yalnızca "hükümlü" olmadığı gerekçesiyle ve talebini destekleyen sağlık raporlarına rağmen CMUK'un 399. maddesinden yararlanamamasının, AİHS'nin 3. maddesini ihlal eden insanlık dışı bir muamele olduğunu ileri sürmektedir.

Başvuran, aynı hükümleri ileri sürerek, yirmi yıldan fazla süren mahkumiyetinin uzunluğu dikkate alındığında, cezaların infazına ilişkin 647 sayılı Kanun'la ters düştüğünü iddia etmektedir. Bu nedenle, 4616 sayılı Kanun'dan (21 Aralık 2000 tarihinde ilan edilen ve 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenen suçlardan dolayı şartla salıverilmeye, dava ve cezaların ertelenmesine dair Kanun) ve Türk hukukunda uygulanabilen ceza indiriminden faydalanamadığından şikayetçi olmaktadır. Sonuç olarak, 2026 yılında son bulması öngörülen hapis süresinin AİHS'yi ihlal ettiğini iddia etmektedir.

AİHM, 1 Eylül 2005 tarihli bir mektupla başvuranın avukatının müvekkilinin Almanya'da bulunduğunu ve AİHM'nin, içtüzüğünün 39. maddesi uyarınca aldığı kararın polisler tarafından aranan müvekkilinin yakalanmasını engelleyecek nitelikte olmadığını, müvekkilinin sağlık muayenesine katılamayacağını belirttiğini gözlemlemektedir.

Gerçekten de başvuran kendisine yapılan ikaza ve Hükümet'ten yerine getirmesi istenilen önlemlere rağmen 11 Eylül 2005 tarihindeki muayeneye gelmemiştir.

Hükümet, başvuranın AİHM'nin çağrısına uymadığı gerekçesiyle, başvurunun kabul edilemez ilan edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

AİHM başvuranın dayanaktan yoksun olan argümanının anlaşılabilir hiçbir nesnel kaygıdan kaynaklanmadığını, Hükümet'in benzer davalar çerçevesinde, kendisinden istenilen bütün önlemleri yerine getirdiğini, organizasyona ve soruşturma görevinin sürdürülmesine örnek bir katkıda bulunduğunu düşünmektedir.

Bu şartlarda, başvuran taraf Hükümet'ten kaynaklanabilecek herhangi bir zararın meydana gelmesinden kaygılandıklarını iddia edemez zira böyle bir durum meydana gelse bile, bundan sonuç çıkarmak sadece AİHM'ye düşecektir.

Her halükarda, başvuran, kendisi için yapılması öngörülmüş olan sağlık muayenesine gelmeyi reddedip ve bunu anlaşılabilir bir nedene dayandırmayarak, bu şekilde kendi başvurusuna ilişkin olayların ortaya koyulmasını engellemeliydi.

Sonuç olarak, AİHM, bu şikayeti AİHS'nin 37§1 maddesinin c) bendi kapsamında incelemenin gereksiz olduğunu düşünmüş ve kayıttan düşürülmesine karar vermiştir.

AİHM, tutuklama süresinin uzunluğuna ve 4616 sayılı Af Kanunu'ndan yararlanamamış olmasına ilişkin olarak yapılan şikayetle ilgili olarak, bu şikayetlerin *Kolu-Türkiye* (başvuru no: 35811/97, kabul edilebilirliğe ilişkin 6 Temmuz 2004 tarihli karar) ve *Kalan-Türkiye* (başvuru no: 73561/01, 2 Ekim 2001 tarihinde kabul edilemez ilan edilen başvuru) davalarında incelenen şikayetlerle özet olarak benzer olduğunu gözlemlemektedir.

AİHM, bu kararlarından ayrılmasını gerektirecek hiçbir unsur bulunmadığından, AİHS'nin 2. ve 3. maddelerine dayanan şikayetlerin ikinci kısmının, AİHS'nin 35§§3. ve 4. maddeleri uyarınca dayanaktan yoksun olduğundan reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

II. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 6 §§1 ve 3 maddelerinin d) bendine atıfta bulunan başvuran, kendisini 18 Nisan 2003 tarihinde mahkum eden İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığı iddiasında bulunmaktadır. Başvuran aynı zamanda, savunma tanıklarının dinletemediğinden savunma hakkının ihlal edildiğinden ve sözkonusu yargılama süresinin uzunluğundan şikayetçi olmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

AİHM, bu şikayetlerin esastan inceleme gerektiren, olaylara ve hukuka ilişkin sorular gündeme getirdiğini gözlemlemektedir. AİHM, bu şikayetlerde AİHS'nin 35. maddesinde öngörülen hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığından bu şikayetleri kabul edilebilir bulmuştur.

B. Esas Hakkında

1. Devlet Güvenlik Mahkemelerinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkında

AİHM daha önce buna benzer şikayetlerin dile getirildiği birçok dava incelediğini ve bunların AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlali yönünde sonuçlandığını kaydetmektedir (Bkz. örneğin, *Özel-Türkiye*, no:42739/98, §§ 33-34, 7 Kasım 2002 ve *Özdemir* adigeçen).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir olgu ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. AİHM, TCK'da öngörülen ve cezalandırılan suçlardan ötürü Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan başvuranın, aralarında askeri bir hakim yer aldığı mahkeme heyeti önüne çıkmaktan endişe duymasının anlaşılabilir olduğu kanısındadır. Dolayısıyla başvuran, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin davanın içeriğine yabancı mülahazalarla karar almasından haklı olarak kaygı duymuş olabilir. Bu nedenle başvuranın, bu yargı merciinin tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin, nesnel bir biçimde haklı gerekçelere dayandığı kabul edilebilir (*Incal –Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Karar ve Hükümlerin Derlemesi* 1998-IV, s. 1573, § 72).

AİHM, başvurunu yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin AİHS'nin 6 § 1. maddesinde öngörülen bağımsız ve tarafsız bir mahkeme niteliğini taşımadığı sonucuna varmıştır.

Sonuç olarak AİHS'nin bu maddesi ihlal edilmiştir.

Savunma tanıklarının dinlemediği ve bu nedenle savunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin olarak yapılan AİHS'nin 6 §3 maddesinin d) bendine ilişkin şikayetle ilgili olarak AİHM, benzer davalarda da dile getirildiği üzere tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin, hiçbir surette, yargı yetkisi altındaki kişilere adil bir yargılama temin edebileceğinin varsayılmayacağını hatırlatır.

Başvuranın, davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde görülmesi hakkının ihlal edildiği tespiti ışığında, AİHM, savunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin olarak yapılan şikayetlerin ayrıca incelenmesine gerek olmadığı kanaatine varmıştır (Bkz. diğerleri arasında, *Çıraklar-Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, *Derleme* 1998-VII, s. 3074, §§ 44-45, *Özdemir*, adigeçen, §§ 40-41, ve *Okutan-Türkiye*, no:43995/98, §§30-31, 29 Temmuz 2004).

2. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde görülen davanın süresi hakkında

Başvuran, yargılama süresinin AİHS'nin 6§1 maddesinde öngörülen “makul süre” ilkesini ihlal ettiğini iddia etmektedir.

Hükümet görüş bildirmemiştir.

Değerlendirmeye alınacak süre 25 Haziran 1997 tarihinde başlamış, 18 Nisan 2003 tarihinde sona ermiştir. Yargılama sadece ilk derece mahkemesi önünde yaklaşık beş yıl on ay sürmüştür.

AİHM, bir yargılama süresinin makul olup olmadığının davanın koşulları ve AİHM'nin içtihatları uyarınca, özellikle de davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili makamların tutumu dikkate alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasında, *Pélissier ve Sassi-Fransa* [GC], no: 25444/94, § 67, CEDH 1999-II).

AİHM buna benzer sorunların dile getirildiği pek çok dava incelemiş ve bunların AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. (Bkz. *Pelissier ve Sassi*, adigeçen).

AİHM, kendisine sunulan unsurları inceledikten sonra, mevcut davada Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir argüman sunmadığını gözlemlemektedir. Bu konudaki içtihatları uyarınca, dava konusu yargılama süresinin aşırı uzun olduğuna ve “makul süre” ilkesine uymadığına karar vermiştir.

Sonuç olarak, dava süresi dikkate alındığında AİHS'nin 6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 7. MADDESİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran PKK'ya mensup olduğu gerekçesiyle çifte mahkumiyete maruz kaldığını iddia ederek AİHS'nin 7. maddesine atıfta bulunmaktadır.

AİHM, başvurana verilen cezaların, farklı tarihlerde işlenen farklı suçlardan dolayı başlatılan, farklı iki ceza yargılaması sonrasında verildiğini tespit etmektedir.

Birinci dava, 1991 ila 1992 yılları arasında işlenen suçlardan dolayı başlatılmış, 13 Kasım 1994 tarihinde sona ermiştir.

İkinci dava, 1995 ila 1997 yılları arasında işlenen suçlardan dolayı başlatılmış, 18 Nisan 2003 tarihli kararlar sona ermiştir.

O halde, başvuranın aynı suçtan iki kere mahkum edildiği düşünülemez (Bkz. *mutatis mutandis*, *Y.D-Türkiye*, 1 Eylül 1993 tarihli Komisyon kararı).

Sonuç olarak, AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35 §§ 3. ve 4. maddeleri uyarınca dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

IV. AİHS'NİN 17 VE 18 MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Yukarıda belirtilen şikayetlerin tamamı için, başvuran sebep göstermeksizin AİHS'nin 17. ve 18. maddelerine atıfta bulunmaktadır.

AİHM, başvuranın şikayetlerinin bu maddeler ışığında incelenmesini gerektirecek bir neden bulunmadığı görüşündedir.

Bu nedenle, başvurunun bu kısmının AİHS'nin 35 §§ 3 ve 4 maddeleri uyarınca dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

V. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran, 15.000 Euro tutarında maddi, 35.000 Euro tutarında manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet, fahiş tutarda ve dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, AİHM'nin içtüzüğünün 60 § 2 maddesinin aksine, başvuranın hiçbir gerekçe göstermeyip taleplerini açıklamadığını gözlemlemektedir. Bu nedenle, maddi tazminat talebini reddetmektedir.

Bununla birlikte, yukarıda tespit edilen ihlaller gözönüne alındığında, AİHM, hakkaniyete uygun olarak başvurana 6.000 Euro manevi tazminat ödenmesinin uygun olacağına karar vermiştir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran AİHM'de sürdürülen yargılama ile ilgili olarak yapılan yazışma, faks ve çeviri masrafları için 10.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet, zaten fahiş tutarda olan bu taleplerin, belgelerle desteklenmediği gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Mahkemenin bu konudaki içtihadı bakımından, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca masraf ve harcamaların ödenmesi bu masrafların gerçekliğinin, gerekliliğinin hatta makul niteliğinin ortaya konulmasını gerektirmektedir.

Ayrıca, yargı masraflar tespit edilen ihlalle ilgili olduğu sürece geri ödenebilir (*Beyeler-İtalya* (adil tazmin) [GC], no: 33202/96, § 27, 28 Mayıs 2002).

Başvuranın iddialarını kanıtlayacak belgelerin bulunmayışı ve yukarıda tespit edilen ihlaller ışığında AİHM, hakkaniyete uygun olarak, başvurana 500 (beş yüz) Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE;

1. Başvuranın yeniden hapsedilme olasılığına ilişkin olarak AİHS'nin 2 ve 3 maddelerine dayanarak yapılan şikayetlerin *kayıttan düşürülmesine*;
2. AİHS'nin 6. maddesine ilişkin olarak yapılan şikayetlerin *kabuledilebilir olduğuna*;
3. Başvurunun geri kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna*;
4. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olması nedeniyle AİHS'nin 6§1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
5. AİHS'nin 6§3 d) maddesi uyarınca yapılan şikayetin incelenmesine *gerek olmadığına*;
6. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde görülen davanın süresi nedeniyle AİHS'nin 6§1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
7. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana:
  - i. maddi tazminat için 6.000 (altı bin) Euro *ödenmesine*;
  - ii. masraf ve harcamalar için 500 (beş yüz) Euro *ödenmesine*;
  - iii. yukarıdaki miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;
8. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77§§2. ve 3. maddesine uygun olarak 10 Kasım 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

 [İçindekilere dön](#)

ERGÜN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 45807/99
Strazburg
13 Haziran 2006

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

1995 tarihinde, Devlet Karayolları Genel Müdürlüğü, otoyol yapımı için başvurana ait olan ve Ankara'da bulunan taşınmazı kamulaştırmıştır.

Ödenen tutar üzerinde anlaşmazlık doğması üzerine başvuran, kamulaştırma bedelinin artırılması talebiyle Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

8 Eylül 1997 tarihli bir kararla Asliye Hukuk Mahkemesi başvurana haklı bulmuş ve başvurana 5.990.500.000 T.L. tutarında ek tazminat ödenmesine karar vermiştir. Bu tutar, kamulaştırmanın kesinleştiği 3 Eylül 1995 tarihinden itibaren işlemek üzere yıllık %30 gecikme faiziyle birlikte başvurana ödenecektir.

Yargıtay 1 Haziran 1998 tarihinde bu kararı onamıştır. Yargıtay kararı 19 Haziran 1998 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

Gecikme faizi ile birlikte ek tazminat 26 Mayıs 1999 tarihinde başvurana ödenmiştir. Bu tarihte başvurana 14.648.535.000 T.L. tutarında ödeme yapılmıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. 1 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, yetersiz kalan gecikme faizi nedeniyle ek kamulaştırma bedellerinin değer kaybettiğinden ve İdare'nin ek kamulaştırma bedelini ödemede gecikmesinden dolayı şikayetçi olmakta ve bu itibarla 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine gönderme yapmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

Hükümet, başvuranın ileri sürülen zararın tazmin edilmesini sağlayabilecek Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi ile tanınan başvuru yolunu kullanmadığını belirtmektedir.

AIHM, *Aka* davasından buna benzer bir itirazı reddettiğini hatırlatmaktadır (adıgeçen, s. 2678-2679, §§ 34-37). Bu kararından ayrılmasını gerektirecek herhangi bir neden görmemekte ve Hükümet'in itirazını reddetmektedir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AİHM, içtihatlarından doğan kriterler ışığında (Bkz., özellikle *Akkuş*, adigeçen karar) ve elindeki mevcut unsurların tümünü gözönüne alarak, başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AİHM başvuruda hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını tespit etmiştir.

B. Esas hakkında

Hükümet, 13 Ekim 2005 tarihli ek görüşte, AİHM'den mevcut davayı *Akkuş* davası ile aynı şekilde değerlendirmesini talep etmektedir. Bununla ilgili olarak, Hükümet başvuranın da başvuru dilekçesinde bu karara atıfta bulunduğu dikkat çekmektedir.

Dava koşullarının hukuki değerlendirmesini yapmakla görevli olan AİHM, başvuranın ve Hükümet'in kendisine yüklediği görevi yerine getirmekle hükümlü olmadığı kanaatindedir. Bu nedenle, AİHM, Hükümet'e gönderilen 20 Eylül 2005 tarihli yazıda da belirtildiği gibi, mevcut davanın *Aka* (adigeçen) davası ile benzer yönlerinin bulunduğu kanısındadır.

AİHM daha önce bu davaninkine benzer soruları gündeme getiren başka davalar da incelemiş ve 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Bkz., *Akkuş*, adigeçen karar, s. 1317, § 31 ve *Aka*, adigeçen karar, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM, mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan İdare tarafından başvurana verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvuranı, mülkünün kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Söz konusu davanın toplam fiili süresi ile ikiye katlanan bu gecikme, AİHM'yi, başvuranın genel yararın gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Sonuç olarak AİHM, I No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Maddi ve Manevi Tazminat

Başvuran, sırasıyla 100.500 Euro ve 45.000 Euro tutarında maddi zarara uğradığını iddia etmektedir. Birincisi, Devlet borçlarına uygulanan gecikme faiz oranına, ikincisi ise yıllık enflasyon oranına dayanan hesaplama yönetimden yola çıkılarak hesaplanmıştır. Başvuran ayrıca 50.000 Euro değerinde manevi zarara uğradığını iddia etmektedir.

Hükümet bu iddiaları abartılı ve dayanaktan yoksun bulmuştur.

AİHM, *Aka* kararında benimsenen hesaplama yöntemini ele alarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında, başvurana 45.000 Euro maddi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Manevi tazminatla ilgili olarak AİHM, mevcut dava koşullarında ihlal kararının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olduğu kanaatindedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, AİHM nezdinde yaptığı masraf ve harcamalar için 5.750 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu talebin desteklenmediğini belirtmektedir.

AİHM masraf ve harcamalar konusunda, AİHS'nin 41. maddesi alanında, gerçekliği, zorunluluğu ortaya konulan ve makul miktarlarda olan masraf ve harcamaların geri ödenebileceğini hatırlatmaktadır (Bkz., diğerleri arasında, *Nikolava-Bulgaristan* [GC], no:31195/96, § 79, CEDH 1999-II).

Her ne kadar başvuranın talepleri rakamlarla belirtilmemiş ve belgelendirilmemiş olsa da, AİHM elindeki mevcut unsurlar ve bu alandaki içtihadı uyarınca, başvurana 1.000 Euro (bin) ödenmesinin makul olduğu kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabul edilebilir olduğuna*;
2. 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Manevi tazminatla ilgili olarak, mevcut kararının kendisinin adil tazmin için başlı başına *yeterli olduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana:
  - i. maddi tazminat için 45.000 (kırk beş bin) *ödenmesine*;
  - ii. masraf ve harcamalar için 1.000 Euro (bin) *ödenmesine*;b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 13 Haziran 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

DÖLENEKEN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 31132/96
Strazburg
6 Aralık 2005

OLAYLAR

Başvuranlar sırasıyla 1953 ve 1957 doğumlu olup Denizli’de ikamet etmektedirler.

Döleneken’lerin yedi yaşındaki oğlu Alper 12 Nisan 1988 tarihinde TCDD’ye (Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları) ait bir kuyuda ölü bulunmuştur.

21 Nisan 1988 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı vekili beraberinde bir bilirkişi ile olay yerine gelmiş ve hazırlanan tutanakta özellikle sözkonusu kuyunun etrafında güvenlik önleminin bulunmadığı tespitinde bulunmuştur. Çocuğun ölümüne neden olan olaylara ilişkin soruşturma açılmıştır. TCDD ve/veya görevlilerinin sorumlu olduğu yönünde bir bulguya ulaşılamadığından TCK uyarınca hiçbir dava açılmamıştır.

Başvuranlar 6 Mayıs 1988 tarihinde İzmir Asliye Mahkemesi Hukuk Dairesi’nde TCDD İdaresi ve Buca Belediyesi hakkında dava açmış, 8.100.000 TL. maddi ve manevi tazminat talep etmişlerdir.

Mahkeme 14 Temmuz 1988 tarihli bir kararla *ratione materiae* bakımından yetkisizlik kararı vererek dava dosyasını yetkili idare mahkemesine göndermiştir.

Başvuranlar, TCDD, İzmir ve Konak Belediye’lerine yazılı talepte bulunmuşlardır.

TCDD 23 Mart 1989 tarihli bir yazı ile sorumluluğun yalnızca belediyeye ait olduğu yanıtını vermiştir. Belediyeler bu konu hakkında yanıt vermemiştir.

Başvuranlar 24 Mayıs 1989 tarihinde İzmir İdare Mahkemesi’ne giderek sözü edilen üç yetkili makam hakkında şikayetçi olmuş ve 10.000.000 TL. maddi ve manevi tazminat talep etmişlerdir.

Mahkeme, 13 Şubat 1992 tarihinde başvuranların TCDD aleyhindeki davalarının hukuk mahkemelerine girdiğini ve diğer iki belediye hakkındaki başvurunun dayanaktan yoksun olduğunu belirterek bu talebi reddetmiştir.

Başvuranlar bu karar karşısında 14 Eylül 1992 tarihinde Danıştay’a başvurmuşlar, Danıştay 30 Kasım 1993 tarihinde kararını vermiştir. Danıştay, ilk derece mahkemesinin geç yapılan tazminat başvurusunu esastan incelemekten kaçınması gerektiğini ifade ederek, başvuruyu reddetmiştir. Dava dosyası ilk derece mahkemesine geri gönderilmiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Dava dosyasını yeniden incelemesinin ardından Mahkeme, İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 49 § 4. maddesi uyarınca başvuruyu reddetmiştir.

TCDD de Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na başvurmuştur. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu önünde bulunan dava dosyasını yeniden incelemiş ve başvurulara yüklenebilecek hiçbir gecikmenin olmadığına kanaat getirmiştir. Böylelikle dava dosyası son kez İlk derece mahkemesi'ne gönderilmiş, 17 Nisan 1997 tarihinde mahkeme Anayasa'nın 125. maddesi uyarınca TCDD'nin başvurulara 9.000.000 TL. manevi ve 1.000.000 TL. maddi tazminat ödemesini kararlaştırmıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, yargı sürecinin uzunluğunun AİHS'nin 6 § 1. maddesinde öngörülen «makul süre» ilkesini ihlal ettiğinden şikayetçi olmaktadır.

1. Kabuledilebilirlik hakkında

AİHM, yapılan şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olmadığı ve kabuledilemez bulunması için hiçbir gerekçenin yer almadığı tespitinde bulunmaktadır.

2. Esas hakkında

Dikkate alınacak dönem 6 Mayıs 1988 tarihinde başlamakta ve 17 Nisan 1997 tarihinde sona ermektedir. Üç farklı derecedeki mahkemede altı karar alınan dava yaklaşık dokuz yıl sürmüştür.

AİHM, benzer sorunların daha önce de dile getirildiklerini ve bunların AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını kaydetmektedir (Bkz. örneğin, Frydlander-Fransa kararı, no: 30979/96, AİHM 2000-VII).

AİHM, sunulan bütün delilleri incelemesinin ardından Hükümetin davanın seyrini farklı sonuçlandıracak hiçbir tespiti ve delili sunmadığına itibar etmiştir. Mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihadını dikkate alan AİHM, sözkonusu yargı sürecinin uzunluğunun aşırı ve «makul süre» gerekliliğini karşılamadığı sonucuna varmıştır.

Bu nedenle, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuranlar oğullarının ölümünün ardından çeşitli harcamalarda bulduklarını ve bu ölüm olayına bağlı yargı sürecinin aşırı uzun olmasının kendilerini derin üzüntüye ittiğini ifade etmekte, uğradıkları maddi ve manevi zararların tazmininde takdiri AİHM'ye bırakmaktadır.

Hükümet, bu taleplere karşı çıkmıştır.

AİHM, başvuranların haksız manevi bir zarara uğradıklarını belirtmektedir. AİHM, hakkaniyete uygun olarak başvuranlara bu yönde toplam 3.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar yapmış oldukları giderler için hiçbir miktar dile getirmemişlerdir. O halde bu yönde bir ödeme yapılması gerekli görülmemektedir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kalan kısmının *kabuledilebilir olduğuna*;

2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.' ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümetin manevi zarar için başvuranlara 3.000 (üç bin) Euro *ödemesine*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;

4. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 6 Aralık 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

DAŞ/Türkiye Davası*

Başvuru No. 74411/01
Strazburg
8 Kasım 2005

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

1. Başvuran, 1953 doğumlu olup başvurusunu sunmuş olduğu sırada Nazilli Cezaevi'nde hapis cezası çekmekteydi.

2. 5 Ocak ve 30 Haziran 1994 ve 11 Temmuz 1995 tarihlerinde İzmir DGM Cumhuriyet Savcısı, başvuranın PKK ile bağlantısı olduğundan şüphe edildiği için tutuklama kararı çıkarmıştır.

3. Başvuran, 23 Mayıs 2001 tarihinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü polis memurlarınca yakalanmış ve gözaltına alınmıştır.

4. Belirsiz bir günde¹, başvuranın eşi Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na bir dilekçe sunmuş ve eşinin nerde tutulduğuna ve ne zaman Cumhuriyet Savcısı huzuruna çıkarılacağına dair bilgi istemiştir.

5. Hükümet başvuranın, yakalandığı gün ve 24 ve 25 Mayıs 2001 tarihlerinde, Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde muayene edildiğini belirtmiştir.

6. 25 Mayıs 2001 tarihinde başvuran, İzmir Emniyet Müdürlüğü polis memurlarına teslim edilmiştir. Aynı gün İzmir DGM Cumhuriyet Savcısı, başvuranın gözaltı süresinin 28 Mayıs 2001 tarihine kadar uzatılmasına karar vermiştir.

7. Aynı gün 14.50'de başvuran, Atatürk Hastanesi'nde bir doktor tarafından muayene edilmiştir.

8. 26 Mayıs 2001 tarihinde başvuranın, arşivlerde bulunan fotoğraflara bakarak ifadelerinde sözetmiş olduğu diğer şüphelileri teşhis etmesi istenmiştir. Başvuran ve dört polis memuru tarafından imzalanmış teşhis raporuna göre, başvuranın önceden sorgulanmış olduğu ve okuma yazma bilmediği anlaşılmaktadır. 27 Mayıs 2001 tarihinde İzmir Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde görevli iki polis memuru tarafından başvuranın ifadesi alınmıştır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

9. Başvuran, 28 Mayıs 2001 tarihinde, 13.05'te, Atatürk Hastanesinde bir doktor tarafından muayene edilmiştir.

10. Aynı tarihte, başvuran, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı'nın ve İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin huzuruna çıkarılmıştır. İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranın kaçma riski olduğunu değerlendirdiği için tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

11. 9 Mayıs 2002 tarihinde, başvuran, bir terör örgütüne üye olmaktan mahkum edilmiş (Ceza Kanunu'nun 168 § 2. maddesi) ve on iki yıl, altı ay hapis cezasına çarptırılmıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

12. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 128. maddesinin dördüncü paragrafı (18 Kasım 1992 tarihli 3842/9 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle), yakalanan ve/veya yakalama süresinin uzatılmasına ilişkin Cumhuriyet Savcısı'nın yazılı emir verdiği bir kişinin, serbest bırakılmayı sağlamak için sulh hakimine başvurabileceğini ve haklı bulunursa serbest

---

¹ Dilekçe, 17 Mayıs 2001 tarihlidir. İçeriğini gözönünde bulunduran AİHM, tarihin yazıcıya ait bir hatadan kaynaklanmış olduğu kanısındadır.

bırakılabileceğini öngörür. 6 Mart 1997 tarihindeki değişiklikleri müteakip, yukarıda belirtilen madde Devlet Güvenlik Mahkemelerindeki işlemlere uygulanabilir hale gelmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 5 § 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

13. Başvuran, AİHS'nin 5 § 3. maddesine aykırı olarak, hemen bir yargıç önüne çıkarılmamış olduğunu iddia etmiştir. Söz konusu madde şöyledir:

“Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır;”

A. Kabuledilebilirlik

14. Hükümet, AİHM'den, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca iç hukuk yollarını tüketme şartına uymadığı gerekçesiyle kabuledilmez olduğu için şikayeti reddetmesini talep etmiştir. Hükümet, başvuranın, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 128. maddesine uygun olarak, polis nezaretindeki tutukluluk süresine itiraz edebileceğini iddia etmiştir. Başvuranın, ayrıca, kanun dışı yakalanan veya tutuklanan kişilere tazminat verilmesine ilişkin 466 sayılı Kanun'a uygun olarak tazminat talep edebileceğini ileri sürmüştür.

15. AİHM, benzer davalarda, Hükümet'in ön itirazlarını incelemiş olduğunu ve bunları reddettiğini yineler (bkz., özellikle, *Öcalan – Türkiye* [BD], no. 46221/99, §§ 66-71, AİHM 2005-...). AİHM, bu davada, yukarıda belirtilen başvuruda verdiği hükümlerden farklı bir hüküm vermesini gerektirecek özel bir durum görmemektedir.

16. Yukarıda belirtilenlerin karşısında, AİHM, Hükümet'in ön itirazını reddeder.

17. AİHM, başvurunun, AİHS'nin 35 § 3. maddesi anlamı dahilinde, temelsiz olmadığını kaydeder. AİHM, ayrıca, şikayetin herhangi bir diğer nedenle de kabuledilmez olmadığını kaydeder. Dolayısıyla, kabuledilebilir ilan edilmelidir.

B. Esaslar

18. Hükümet, olayların geçtiği zamanda, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yargı yetkisi dahilindeki suçlar için polis nezaretindeki tutukluluk süresinin dört günle sınırlı olduğunu, ancak, savcının talebi üzerine ve yargıcın onayı ile bu sürenin yedi güne kadar uzatılabileceğini kaydetmiştir. Başvuranın tutukluluk süresinin, 23 Mayıs 2001 tarihinde saat 18.00'de başladığını ve 25 Mayıs 2001 tarihine kadar devam ettiğini iddia etmiştir. Başvuran, daha sonra, 14.30 sıralarında, İzmir Emniyet Müdürlüğü polis memurlarına teslim edilmiştir. Hükümet, başvuranın, dört gün ve on dokuz saatlik bir süre için tutulu bulundurulduğunu ve başvuranın İzmir'e naklinin gerekli ve kaçınılmaz olduğunu iddia etmiştir. Hükümet, başvuran hakkındaki ciddi iddiaları gözönünde tutarak iki günlük bir uzatmanın mantıksız olmadığını belirtmiştir. Başvuranın tutukluluğunun 28 Mayıs 2001 tarihinde öğleden sonra sona erdiğini belirtmiştir. Hükümet, AİHM içtihadına, özellikle *Karakurt – Türkiye* kararına ((karar), no. 45718/99, 29 Ocak 2002), atıfta bulunmuştur.

19. Başvuran, 23 Mayıs 2001 tarihinde saat 15.00'te yakalanmış olduğunu iddia etmiştir. Hakkındaki suçlamaların, 1993 ve 1995 yılları arasında yer alan olaylara ilişkin olduğunu ve kendi ifadeleri dışında hakkındaki davanın zaten tamamlanmış olduğunu ileri

sürmüştür. Ayrıca, 28 Mayıs 2003 tarihinde değil, 27 Mayıs 2003 tarihinde, diğer şüphelileri teşhis etmesinden önce, sorgulandığını ileri sürmüştür. Üç günden fazla polis nezaretinde tutulmasına gerek olmamış olduğunu iddia etmiştir. Son olarak, başvuran, nakiller ve yolculuk için harcanan sürenin tutukluluk süresinin bir parçası olarak sayılmadığını ifade etmiş ve bir yargıç önüne çıkarılmadan beş gün tutuklu bulundurulduğunu yinelemiştir.

20. AİHM, terör suçları şüphesiyle dört gün altı günden fazla bir süreye kadar polis gözetiminde tutulan kişilerle ilgili olarak 5 § 3. maddenin ihlal edildiğini tespit ettiğini not eder (bkz. örneğin, *Brogan ve Diğerleri – İngiltere*, 29 Kasım 1988 kararı, Seri A, no. 145-B, ss.31-32, §§ 55-62; *Dikme – Türkiye*, no. 20869/92, §§ 60-67, AİHM-VIII).

21. Bu davada, başvuran, yaklaşık dört gün yirmi saat boyunca hakim huzuruna çıkarılmadan tutulu bulundurulmuştur (23 Mayıs 2001’de yaklaşık saat 3 veya 6’dan, 28 Mayıs 2001’de yaklaşık 2’ye kadar). AİHM, bu davada, polis tarafından alınan – başvuranın ifadesini almak, kendisini İzmir’e göndermek ve kendisine fotoğraflar göstererek başka şüphelileri belirlemek gibi - sınırlı tedbirlerin, başvurunu daha erken tarihte bir hakim huzuruna çıkarmamayı haklı gösterecek bir gerekçe tespit etmemiştir.

22. Dolayısıyla, AİHS’nin 5 § 3. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

23. AİHS’nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

24. Başvuran, 4.000 Euro manevi tazminat talep etmiştir.

25. Hükümet bu meblağa itiraz etmiştir.

26. İctihadını dikkate alarak ve eşitlik temelinde değerlendirme yaparak, AİHM, başvurana, 500 Euro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Mahkeme masrafları

27. Başvuran ayrıca, yerel mahkemelerde ve Strazburg Mahkemesi’ndeki yargılama masrafları için 3.000 Euro talep etmiştir. Bu talebi ile ilgili olarak hiçbir makbuz sunmamıştır.

28. Hükümet bu meblağa itiraz etmiştir.

29. Elindeki bilgileri dikkate alarak, AİHM, başvuranın yerel mahkemelerde yapılan yargılama masraflarına ilişkin talebini reddetmiş ve AİHM’deki yargılama için 1.000 Euro ödenmesinin uygun olacağı kanısına varmıştır.

C. Gecikme faizi

30. AIHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AIHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;

2. AIHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiğine;

3.(a) Sorumlu Devlet'in, AIHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, başvurana, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden sorumlu Devlet'in para birimine çevrilerek,

(i) 500 Euro (beş yüz Euro) manevi tazminat;

(ii) mahkeme masrafları için 1.000 Euro (bin Euro) ve

(iii) uygulanabilecek her türlü vergiyi ödemesine;

(b) yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;

4. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 8 Kasım 2005 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLE
Yazı İşleri Müdürü

J.-P COSTA
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ÇITIKBEL/Türkiye Davası*

Başvuru No:497/02
Strazburg
4 Ekim 2005

OLAYLAR

1964 doğumlu olan başvuran Tekirdağ'da ikamet etmektedir.

9 Mayıs 1993 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi polis memurları tarafından yakalanan başvuran hakkında 21 Mayıs 1993 tarihinde tutuklu yargılama kararı verilmiştir.

6 Temmuz 1993 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı başvuranı, Türk Ceza Kanunu'nun Anayasal düzene karşı işlenen suçları cezalandıran 146§1. maddesine dayanarak suçlu bulmuştur.

6 Eylül 1993 ve 17 Nisan 1995 tarihleri arasında yapılan onyedü duruşmada, sanıklar ve sanık avukatları, üç mağdur, beş şikayetçi ve elliden fazla tanık dinlenmiştir.

2 Aralık 1995 tarihinde DGM Cumhuriyet Savcısı esas hakkında iddianamesini sunmuştur. Mahkeme iki sanığa savunmalarını hazırlamaları için süre tanımış ve iddianameyi aralarında başvuranın da bulunduğu o gün Mahkeme'de hazır bulunmayan sanıklara iletmiştir. Mahkeme başvurana da savunması hazırlaması için çeşitli tarihlerde ek süreler vermiştir.

12 Mart 1997 tarihinde Mahkeme üç tanığın ifadesini dinlemiş ve bir tanığın adresinin tespit edilmesini talep etmiştir.

17 Eylül 1997 tarihinde Cumhuriyet Savcısı daha önceki iddianamelerini yinelemiştir. Başvuranın ve diğer iki sanığın avukatlarına bir ek süre daha verilmiştir.

4 Mart 1998 tarihinde dava dosyasından sorumlu yeni Cumhuriyet Savcısı 8 Aralık 1995 tarihli iddianameleri yinelemiştir.

10 Temmuz 1998 tarihinde başvuran savunmasını vermiştir. Mahkeme yeni Cumhuriyet Savcısı'nın iddianamesinin tutuklu bulunan iki sanığa tebliğ edilmesini emretmiştir.

11 Eylül 1998 tarihinde sanığın 24 Aralık 1997 tarihli tebligatı aldığını öğrenen Mahkeme, sözkonusu kişinin 10 Temmuz 1998 tarihli tebligatı da alması için beklemeye karar vermiştir. Başvuran savunmasını verdiğinden Mahkeme, ilgili kişinin bir sonraki duruşmaya katılmaması halinde gıyabında hüküm verileceğine karar vermiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

1 Şubat 1999 tarihinde dava dosyası esas hakkındaki son görüşlerini hazırlaması için Cumhuriyet Savcısı'na gönderilmiştir. Cumhuriyet Savcısı görüşlerini 12 Nisan 1999 tarihinde sunmuştur. Bu duruşmada Mahkeme Cumhuriyet Savcısı'nın görüşlerinin, daha öncekilerle aynı olduğundan tutuklu bulunan ve duruşmaya katılmayan sanıklara tebliğ edilmemesine karar vermiştir. Son olarak Mahkeme başvuranın avukatına süre tanımıştır.

18 Haziran 1999 tarihinde başvuranın savunması bir kez daha dinlenmiştir.

24 Aralık 1999 tarihinde İstanbul DGM, başvuranı, hakkında yapılan suçlamalardan ötürü suçlu bulmuş ve ölüm cezasına çarptırmıştır. Bu ceza ömür boyu ağır hapis cezasına çevrilmiştir.

27 Eylül 2000 tarihinde Yargıtay, İstanbul DGM'de yapılan 18 Haziran 1999 tarihli duruşmada, aynı gün yürürlüğe giren Anayasa değişikliğine rağmen askeri hakim bulunması nedeniyle sözkonusu kararı bozmuştur.

27 Kasım 2002 tarihinde üç sivil hakimden oluşan İstanbul DGM heyeti ilk verdiği kararı yinelemiştir.

27 Mayıs 2003 tarihinde Yargıtay bu kararı onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6Ş1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargılama süresinin AİHS'nin 6Ş1. maddesinde öngörölen "makul süre" ilkesini ihlal ettiğini iddia etmektedir.

Hükümet bu sava karşı çıkmaktadır.

Değerlendirilmesi gereken süre 9 Mayıs 1993 tarihinde başvuranın yakalanmasıyla başlamıŞ ve 27 Mayıs 2003 tarihinde Yargıtay'ın kararı onamasıyla sona ermiŞtir. Bu durumda yargılama iki kere ilk derece mahkemesinde, iki kere de Yargıtay'da olmak üzere on yıldan daha fazla sürmüştür.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

AİHM başvurunun geri kalanının AİHS'nin 35Ş3.maddesine göre açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmadığını saptamıŞtır.

B. Esas hakkında

AİHM bir yargılama süresinin makul olup olmadığını, davanın koşullarına göre ve başta davanın karmaşıklığı olmak üzere, AİHM tarafından benimsenen kriterler ile başvuran ve yetkili mercilerin tutumları dikkate alınarak değerlendirildiğini hatırlatır (bkz., diğerleri arasında, *Pélissier ve Sassi-Fransa* [GC], no: 25444/94, Ş 67, CEDH 1999-II).

AİHM mevcut davadakilere benzer sorunları gündeme getiren birçok dava incelediğini ve AİHS'nin 6Ş1. maddesinin ihlal edildiğinin saptandığını belirtir (*Pélissier ve Sassi-Fransa* davası ve *Dereci-Türkiye*, no: 77845/01, 24 Mayıs 2005).

AİHM kendisine sunulan tüm unsurları incelemiŞ ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir olgu ve delil sunmadığı sonucuna varmıŞtır. AİHM bu konudaki içtihadını dikkate alarak, sözkonusu yargılama süresinin aşırı derecede uzun olduğuna ve "makul süre" koşulunu karşılamadığına kanaat getirmiŞtir.

Sonuç olarak AİHS'nin 6Ş1. maddesi ihlal edilmiŞtir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran 5.000 Euro manevi tazminat talep etmektedir.

AİHM başvuranın bir şekilde manevi zarara uğradığı kanaatinde olup, hakkaniyete uygun olarak sözkonusu kişiye 3.000 (üç bin) Euro manevi tazminat verilmesine karar vermiŞtir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran AİHM'de yaptığı masraf ve harcamalar için 2.000 Euro talep etmektedir. Başvuran bu miktarı kanıtlayan herhangi bir belge sunmamıŞtır.

AİHM'nin bu konudaki içtihadına göre, başvuranlar ancak yaptıkları masraf ve harcamaların gerçekliğini, zorunluluğunu ve miktarının makul olduğunu ortaya koyduklarında sözkonusu masraf ve harcamalar geri ödenebilir. Bu durumda AİHM, elindeki unsurları ve yukarıda belirtilen kriterleri gözönüne alarak, tüm masraflarla birlikte başvurana 1.000 (bin) Euro ödenmesinin makul olduğuna kanaat getirmiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun geri kalanının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 6§1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. a) AİHS'nin 44§2. maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Devlet tarafından başvurana, manevi tazminat olarak 3.000 (üç bin) Euro, masraf ve harcamalar için ise 1.000 (bin) Euro *ödenmesine*;
(b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
4. Adil tazminata ilişkin diğer taleplerin *reddine*;
karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77§§2. ve 3. maddesine uygun olarak 4 Ekim 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

BULUT/Türkiye*

Başvuru No. 49892/99

Strazburg

22 Kasım 2005

USUL

1.Dava, Hüseyin Bulut (“başvuran”) isimli Türk vatandaşının, 1 Mart 1999 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Hürriyetlerin Korunması Sözleşmesi'nin (“Sözleşme”) 34. maddesine dayanarak Türkiye Cumhuriyeti aleyhine AİHM'ye yaptığı başvurudan (no. 49892/99) kaynaklanmaktadır.

2.Başvuran, Malatya'da görev yapan Y.İ. Koluçık isimli avukat tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti (“Hükümet”) AİHM'deki yargılama için bir Ajan tayin etmemiştir.

3. 27 Ocak 2004 tarihinde, AİHM, başvuruyu kısmen kabuledilmez bulmuş ve başvuranın bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanma hakkına ilişkin şikayeti Hükümet'e bildirmeye karar vermiştir. AİHS'nin 29 § 3. maddesinin hükümleri çerçevesinde, başvurunun kabuledilebilirliği ile esaslarını aynı anda incelemeye karar vermiştir.

4.1 Kasım 2004 tarihinde, AİHM, Dairelerinin kompozisyonunu değiştirmiştir (İç Tüzük, 25 § 1. madde). Bu dava, yeni oluşturulmuş olan İkinci Daire'ye tevzi edilmiştir (52 § 1. madde).

OLAYLAR

I.DAVA OLAYLARI

5.Başvuran, 1952 doğumludur. Başvurusunu yaptığı tarihte Burdur Cezaevi'nde tutuklu idi.

6.28 Mart 1994 tarihinde, başvurana ilişkin olarak tutuklama emri çıkarılmıştır.

7.14 Nisan 1994 tarihinde, Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı, başvurana birlikte diğer iki sanığı, Marksist Leninist Komünist Parti isimli yasadışı silahlı örgüte mensup olmakla suçlayan bir iddianame hazırlamıştır. Savcı, başvuranın Türk Ceza Kanunu'nun 168 § 2. maddesi ile 3713 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca yargılanıp mahkum edilmesini talep etmiştir.

8. 19 Ekim 1995 tarihinde, Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi, bulunamadığından dolayı başvurana ilişkin işlemlerin ayrılmasına karar vermiştir.

9. 30 Ağustos 1996 tarihinde, başvuran yakalanmış ve polis tarafından gözaltına alınmıştır. 6 Eylül 1996 tarihinde, iki polis tarafından sorguya çekilmiştir.

10. 10 Eylül 1996 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı ve Devlet Güvenlik Mahkemesi huzuruna çıkarılmıştır. Polis gözaltında verdiği ifadeleri inkar etmiştir.

11. 30 Ekim 1996 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı tarafından başka bir iddianame sunulmuştur.

12. 20 Ocak 1998 tarihinde, iki sivil ve bir askeri yargıçtan müteşekkil Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi heyeti, başvurana Türk Ceza Kanunu'nun 168 § 2. maddesi ile 3713 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca yargılamış ve on iki yıl altı ay hapse mahkum etmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

13. 2 Mart 1998 tarihinde, başvuran, Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını temyize götürmüştür.

14.7 Aralık 1998 tarihinde, Yargıtay'da bir duruşma yapılmış ve Yargıtay, aynı gün yukarıda anılan kararı onamıştır.

İLGİLİ İÇ HUKUK

15. Söz konusu tarihte yürürlükte olan ilgili iç hukuk ve uygulaması, *Özel – Türkiye* (no.42739/98, §§ 20-21, 7 Kasım 2002) ve *Gençel – Türkiye* (53431/99, §§ 11-12) kararlarında bulunabilir.

HUKUK

I. AİHS'İN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

16.Başvuran, kendisini yargılayıp mahkum eden Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde askeri yargıç bulunması sebebiyle adil yargılama hakkının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur. İfadenin üzerindeki imzanın incelemesi talebini reddeden ve yüzleşmemiş olduğu tanıkların ifadelerine güvenen Mahkeme'nin, adil yargılama hakkını ihlal etmiş olduğunu iddia etmiştir. İddiasını, AİHS'nin ilgili kısmı aşağıda kaydedilen 6. maddesine dayandırmıştır:

“Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının ... hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

A. Kabul edilebilirlik

17. Hükümet, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca, başvuranın Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikayetinin, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Başvuranın, sözkonusu şikayeti yerel mahkemeler huzurunda sunmadığını iddia etmiştir.

18. AİHM, daha önce de benzer davalarda Hükümet'in sözkonusu ilk itirazını incelemiş ve reddetmiş olduğunu yineler (bkz. *Vural/Türkiye*, no. 56007/00, § 22, 21 Aralık 2004, *Çolak/Türkiye (no. 1)*, no. 52898/99, § 24, 15 Temmuz 2004, ve *Özel*, § 25).

19. Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, sözkonusu davada Hükümet'in ilk itirazını reddeder.

20. Yerleşik içtihadı ışığında (bkz., diğer içtihatlar yanında, *Çiraklar/Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, *Hüküm ve Karar Raporları 1998-VII*) ve kendisine sunulan delilleri göz önünde bulunduran AİHM davanın, AİHS'nin öngördüğü ve karara bağlanması için esaların incelenmesi gereken, dava olaylarına ve hukuka ilişkin karmaşık konuları açığa çıkardığı kanısındadır. Bu nedenle AİHM, başvurunun kalan kısmının, AİHS'nin 35 § 3. maddesi bağlamında temelden yoksun olmadığı sonucuna varmıştır. Başvurunun kabul edilemez olduğu sonucuna varmak için başka bir gerekçe görülmemektedir.

B. Esaslar

1. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı

21. AİHM, sözkonusu davada açığa çıkan meselelerin günışığına çıktığı birçok dava incelemiş ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edilmiş olduğu sonucuna varmıştır (bkz. *Özel*, §§ 33-34, ve *Özdemir/Türkiye*, no. 59659/00, §§ 35-36, 6 Şubat 2003).

22. Sözkonusu davaya ilişkin AİHM, Hükümet'in farklı bir sonuca varılmasına neden olacak herhangi bir delil ya da ikna edici iddia sunmadığı kanısındadır. "Ulusal güvenliğe" ilişkin suçlar işlediği için bir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde aleyhinde dava açılan başvuranın, askeri bir hakim tarafından yargılanmaktan sıkıntı duyması anlaşılabilir değildir. Bu hususta DGM'nin, davanın niteliği ile ilgisi olmayan görüşlerden etkilenebileceğine dair endişe duyması doğaldır. Sonuç olarak, başvuranın DGM'nin bağımsız ve tarafsız olmadığı hususundaki endişelerinin haklı olduğu kabul edilebilir (bkz. *Incal/Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Raporlar 1998-IV*, sayfa 1568, § 72 *in fine*).

23. Sonuç olarak AİHM, başvuranı yargılayan ve mahkum eden DGM'nin, AİHS'nin 6 § 1. maddesi bağlamında bağımsız ve tarafsız bir Mahkeme olmadığı kanısındadır. Dolayısıyla, sözkonusu madde ihlal edilmiştir.

2. Davanın işlemlerinin hakkaniyete uygunluğu

24. Başvuranın, bağımsız ve tarafsız bir Mahkeme tarafından hakkaniyete uygun şekilde yargılanma haklarının ihlal edildiği sonucuna varan AİHM, diğer şikayetlerin AİHS'nin 6. maddesi uyarınca, huzurunda görülen davaların hakkaniyete uygunluğuna ilişkin incelenmesinin gerekli olmadığı kanısındadır (bkz., diğer içtihatlar yanında, *Incal*, § 74).

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

25. AİHS'nin 41. maddesi aşağıda kaydedilmiştir:

"Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

26. AİHM İç Tüzüğü'nün 60. maddesi uyarınca, adil tazmin talebinin, "sunulmaması halinde Heyet'in talebi kısmen ya da tamamen reddedebileceği" destekleyici nitelikte uygun belgeler veya makbuzlarla birlikte yazılı olarak belirtilmesi ve sunulması gerektiğini belirtir.

27. Söz konusu davada başvurudan 21 Haziran 2004 tarihinde adil tazmin taleplerini sunması istenmiştir. Belirtilen zaman içerisinde bu tür bir talep sunmamıştır.

28. Yukarıda kaydedilenler ışığında AİHM, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca tazminat ödenmemesine karar vermiştir.

29. Bununla beraber AİHM, söz konusu davada olduğu gibi bir başvuranın, AİHS'nin bağımsızlık ve tarafsızlık gereklerini karşılamayan bir Mahkeme tarafından mahkum edildiği durumlarda, yeniden yargılama ya da davanın yeniden açılmasının, talep edildiği takdirde, prensip olarak ihlalin uygun şekilde telafisi anlamına geldiği kanısındadır (bkz. *Öcalan/Türkiye*, no. 46221/99 [BD], § 210, ECHR 2005- ...).

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun kalan kısmının kabuledilebilir olduğuna,
2. Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin olarak AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine,
3. Başvuranın diğer şikayetlerini, AİHS'nin 6. maddesi uyarınca değerlendirmenin gerekli olmadığına *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 22 Kasım 2005 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLÉ
Sekreter

J.-P. COSTA
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

BORA VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 39081 / 97
Strazburg
10 Ocak 2006

OLAYLAR

Başvuranlar Bora, Tekin ve Ekdi 1962, Başkurt 1959 doğumlu olup Diyarbakır'da ikamet etmektedirler. Olayların meydana geldiği dönemde başvuranlar Halkın Demokrasi Partisi'nin (HADEP) üyeleri ve yöneticileriydi.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında yasadışı örgüt PKK üyesi olmakla suçlanan başvuranlar 31 Ağustos 1997 tarihinde saat 6.50'de evlerinde yakalanmışlar ve Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele şubesinde gözaltına alınmışlardır.

Cumhuriyet Savcısı 9 Eylül 1997 tarihinde başvuranları dinlemiş ve serbest bırakılmalarını kararlaştırmıştır.

Cumhuriyet Savcısı 26 Eylül 1997 tarihinde, sözü edilen örgütün üyeleri ile temas halinde oldukları, HADEP'in yerel teşkilatlarına sıklıkla gelen gençlere örgüt propagandası yaptıkları ve PKK militanlarının ailelerine maddi destek sağladıkları gerekçeleriyle başvuruları TCK'nın 169. maddesine dayalı olarak yasadışı örgüt PKK'ya yardım ve yataklık etme suçu ile itham etmiştir. Cumhuriyet Savcısı gerekçelerinde diğer sanıkların ifadelerine, tutuklama ve arama tutanaklarına yer vermiştir.

DGM, 9 Kasım 2000 tarihinde aleyhlerinde yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle başvuruları beraat ettirmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 5 § 1 c) MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar gözaltına alınmalarının AİHS'nin 5 § 1 c) maddesinde öngörülen kısıtlamalara uygun olmadığını savunmaktadırlar.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

AİHM, yapılan şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olmadığı ve kabuledilemez bulunması için hiçbir gerekçenin yer almadığı tespitini yapmaktadır. O halde başvuru kabuledilebilir bulunmalıdır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

B. Esas hakkında

Hükümet, başvuruların TCK'nın 169. maddesince silahlı bir çeteye yardım ve yataklık etme suçu ile itham edilmeleri için makul gerekçelerin mevcut olduğunu savunmaktadır. Hükümet, başvuruların söz konusu silahlı örgütle olası bağlantılarının terörle mücadele şubesi ekipleri tarafından bu örgüte ilişkin düzenlenen soruşturmada, başvuruların evlerine düzenlenen aramalarda ve şüpheli görülen diğer sanıkların ifadeleri sonucu ortaya çıkarıldığını dile getirmektedir.

AİHM «yasal yollar»'ın da izlenmesi dahil olmak üzere, tutulu bulundurma ile ilgili «uygunluğun», AİHS'nin özü itibarıyla ulusal yargıya bırakıldığını ve esasla ilgili usul kurallarına uyulmasını izlemekle yetindiğini hatırlatarak, her türlü hürriyetten yoksun bırakma işlemiyle ilgili olarak AİHS'nin 5. maddesinin bireyi keyfilikten koruma zorunluluğunu getirdiğini belirtmektedir (Bkz. Wassink-Polonya kararı, 27 Eylül 1990, seri: A no: 185, s.11, § 24).

Olayda, AİHM, başvuruların yasadışı örgüte bağlı oldukları iddiası ile yakalandıkları tespitini yapmaktadır. Devlet Güvenlik Mahkemesi hakimi karşısında başvurular aleyhlerinde yapılan yasadışı örgüte bağlı olma ithamlarından sorgulanmışlar ve tutuklu yargılanmaları kararlaştırılmıştır.

Bu tespit ışığında, somut olaylara dayanması nedeniyle duyulan şüphelerin gerekli düzeye ulaştığı sonucu çıkmaktadır (özellikle diğer sanıkların ifadeleri, yakalama ve arama tutanakları).

Sonuç olarak AİHM, başvuruların AİHS'nin 5 § 1. maddesi uyarınca ceza gerektiren suç işlediğine dair «makul delillere» dayalı olarak yakalanıp tutuklandıklarına itibar etmektedir.

O halde AİHS'nin 5 § 1 c) maddesi ihlal edilmemiştir.

II. AİHS'NİN 5 § 3. ve 4. MADDELERİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar gözaltı süresinin aşırılığında ve bu sürenin yasallığına karşı başvuru yolunun bulunmayışından şikayetçi olmakta ve AİHS'nin 5 § 3. ve 4. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

Hükümet, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca iç hukuk yolları tüketilmediğinden AİHM'den başvurunun bu bölümünü reddetmesi talebinde bulunmaktadır. Bu bağlamda, başvuruların yetkili ulusal mahkemeler nezdinde hiçbir zaman gözaltının meşruluğuna ve sürenin uzunluğuna dair başvuruda bulunmadıklarını savunmaktadır. Hükümete göre başvuruların CMUK'un 128 § 4. maddesinde öngörülen başvuru yollarını kullanmaları mümkündür.

Başvuranlar, Hükümetin savına karşı çıkmaktadırlar.

4229 sayılı Kanun'dan çıktığından beri, CMUK'un 128 § 4. maddesinde düzenlenen “*habeas corpus*”, bu tür başvuruda olduğu gibi, teoride, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev alanına giren suçlar ile itham edilen kişilerin de istifade edebilecekleri bir iç hukuk yolu olmuştur. Ancak, başvuranın durumuyla benzer başvurularda, pratikte de etkili bir başvuru yolu sağladığını gösterir örnekler Hükümet tarafından sunulamamıştır. (Bkz. Öcalan, §§ 68-69 ve Çelepkulu-Türkiye kararı, no: 41975/98, 7 Haziran 2005).

Sonuç itibariyle Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazı reddedilmektedir.

AİHM, mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihatları (Bkz. özellikle Sakık ve diğerleri-Türkiye kararı, 26 Kasım 1997, 1997-VII, s. 2623-2624, § 44) ve sunulan deliller ışığında bu şikayetlerin esastan incelenmesi gerektiğine itibar etmektedir. Başvurunun kabuledilemez bulunması için başka hiçbir gerekçe tespit edilmemiştir.

B. Esas hakkında

Hükümet özellikle gözaltı süresinin uygunluğu hakkında, yasa ile öngörülen sınırları aşmadığını belirtmekte, bu çerçevede, başvuruların da itham edildiği ve «kanıtların bir araya getirilmesindeki güçlük nedeniyle dosyanın ön hazırlık soruşturmasının uzun bir süreyi gerektirdiği» terör suçlarına değin yürütülen soruşturmanın özel yapısına ve güçlüklerine dikkat çekmektedir. Bu hazırlık süreci yargı kararının alınmasındaki süreyi kısaltmaktadır.

AİHM, geçmişte de pek çok kez dile getirdiği üzere, terör amaçlı suçlarda yetkililerin özel sorunlarla karşılaşmalarını kabul etmektedir (Bkz. diğerleri arasında, Brogan ve diğerleri-İngiltere, 29 Kasım 1988, seri: A no: 145-B, § 61; Murray-İngiltere, 28 Ekim 1994, seri: A no: 300-A, § 58; Aksoy-Türkiye kararı, 18 Aralık 1996, 1996-VI, § 78; Sakık ve diğerleri-Türkiye kararı, 26 Kasım 1997, 1997-VII, § 41; ve sözü edilen Dikme kararı, § 64). Ancak bu durum yetkililere, terör suçları sözkonusu olduğu zaman zanlıları iç hukuk mercilerinin ve Sözleşme organlarının kontrolü dışında tutuklama ve gözaltına alma serbestisi bulunduğu

anlamına gelmemektedir (Bkz. *mutatis mutandis*, sözü edilen Murray kararı, § 58).

Bu başvuruda, başvuranların gözaltı süresi yakalandıkları 31 Ağustos 1997 tarihinde başlamakta ve 9 Eylül 1997’de sona ermektedir. Dolayısıyla bu süre on gündür.

AİHM, Brogan ve diğerleri kararında, toplumu terör suçlarından koruma amacı güdülse dahi, ilgilinin yetkili bir hakim karşısına çıkarılmaksızın dört gün altı saat gözaltında tutulmasının, 5 § 3. maddede öngörülen kesin sınırların dışına çıktığına hükmetmiştir (Bkz. sözü edilen Brogan ve diğerleri kararı, s. 33, § 62).

AİHM, başvuranların yetkili bir hakim önüne çıkarılmaksızın on gün süreyle tutulu bulundurulmasının gerekli olduğu hususunu kabul edememektedir.

Bu nedenle, AİHS’nin 5 § 3. maddesi ihlal edilmiştir.

Madde 5 § 4

Hükümet, başvuranların CMUK’un 128 § 4. maddesi gereğince serbest bırakılma talebinde bulunabileceklerini savunmaktadır.

AİHM, sözü edilen başvuru yolunun etkisiz olduğunu yukarıda değerlendirmiş olduğundan, aynı gerekçelerle AİHS’nin 5 § 4. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

III. AİHS’NİN 41. MADDESİ’NİN UYGULANMASI

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuranların her biri 5.000 Euro maddi, 10.000 Euro manevi tazminat talep etmektedirler.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmıştır.

AİHM, davayı farklı açılardan dikkate alarak ve AİHS’nin 41. maddesince hakkaniyete uygun olarak başvuranların her birine 3.500 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar, iç hukukta ve AİHM yetkili organları nezdinde yapmış oldukları masraf ve harcamalara ilişkin 8.385 Euro talep etmektedirler.

Hükümet bu miktara karşı çıkmıştır.

Sunulan deliller, Mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihadı ve Avrupa Konseyi tarafından verilen Adli yardım ışığında, AİHM masraf ve harcamalar için başvuranlara toplam 1.370 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranının 3 puan fazlası uygulanacaktır.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 5 § 1 c) maddesinin *ihlal edilmediğine*;
3. AİHS'nin 5 § 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. AİHS'nin 5 § 4. maddesinin *ihlal edildiğine*;
5. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak suretiyle Savunmacı Hükümetin ;

- i. manevi tazminat için başvuranların her birine 3.500'er (üç bin beş yüz) Euro;
- ii. masraf ve harcamalar için başvuranlara toplam 1.370 (bin üç yüz yetmiş) Euro ödemesine;
- iii. belirtilen miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin uygulanmasına;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 10 Ocak 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

BAHÇEYAKA/Türkiye*

Başvuru No. 74463/01

Strazburg

13 Temmuz 2006

OLAYLAR

Başvuran 1958 doğumludur ve Almanya – Wesel'de ikamet etmektedir. 12 Şubat 1980 tarihinde, başvuran ve eşi, bir Alman bankasında ortak hesap açtırmıştır. Belirli olmayan bir tarihte, başvuranın eşi, başvuranın rızası olmaksızın, ortak hesaplarındaki bütün parayı çekmiş ve bir Türk bankasına yatırmıştır. 23 Ekim 1992 tarihinde, başvuran, eşinin ortak hesaplarından çektiği paranın yarısını alabilmek için Aydın Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmıştır. 14 Eylül 1999 tarihinde, Aydın Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuranın davasını, başvuran iddiasını kanıtlayamadığından dolayı reddetmiştir. Mahkeme, başvuranın, paranın çekildiğini gösteren makbuzlar gibi, iddialarını destekler nitelikte hiçbir banka belgesi ortaya koyamamasını gerekçe göstermiştir. Ayrıca, altı yıllık saklama süresinin ardından banka tarafından muhafaza edilen belgelerin tahrip edildiğini ve dolayısıyla, başvuranın iddialarında haklı olduğu sonucunun çıkarılabileceği hiçbir belge bulunmadığını da not etmiştir. Başvuran, 27 Aralık 1999 tarihinde temyize gitmiştir. 5 Nisan 2000 tarihinde, Yargıtay, başvuranın temyiz başvurusunu reddetmiştir. Başvuranın eşinin, ortak hesaplarından tüm parayı çektiğini ve başka bir banka hesabına yatırdığını kanıtlayamadığını belirtmiştir. 16 Kasım 2000 tarihinde, Yargıtay, başvuranın karar düzeltme talebini reddetmiştir. 15 Aralık 2000 tarihinde, Yargıtay kararı, başvurana tebliğ edilmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yargılamanın uzunluğunun, AİHS'nin 6 § 1. maddesinden yer alan "makul süre" şartıyla bağdaşmadığını ileri sürerek şikâyetçi olmuştur. Söz konusu maddeye göre:

"Herkes, ... medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, ... konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, ... görülmesini istemek hakkına sahiptir."

A. Kabuledilebilirlik

AİHM, bu şikâyetin, AİHS'nin 35 § 3. maddesi bağlamında temelsiz olmadığını not eder. Ayrıca, başka herhangi bir gerekçeden dolayı kabuledilmez olmadığını da not eder.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

B. Esaslar

AİHM, ele alınacak sürenin 23 Ekim 1992 tarihinde başladığını ve Yargıtay'ın temyiz talebini reddettiği 16 Kasım 2000 tarihinde sona erdiğini not eder. Yargılama, üç yargı kademesinde yaklaşık olarak sekiz yıl sürmüştür.

Hükümet, birinci derece mahkemesinin, taraflarca sunulmuş olan tüm kanıtları incelemesi gerektiğinden, davanın, karmaşık bir yapısının olduğunu ileri sürmüştür. Başvuranın talebi üzerine, mahkeme, Adalet Bakanlığı'ndan, Almanya'da yaşayan bazı tanıklardan yeminli ifade alınmasını talep etmiştir. İfadelerin alınmasının ardından, mahkeme bunların Türkçeye çevrilmesi talimatını vermiştir. Ayrıca, başvuran, sekiz duruşmaya katılmadığından dolayı, sözkonusu yargılamanın süresinin uzamasına sebep olmuştur. Dolayısıyla, Hükümet, yargı mercilerine yüklenebilecek hiçbir gecikmenin olmadığını sonucuna varmıştır.

AİHM, yargılamanın uzunluğunun makuliyetinin, dava şartları ışığında ve şu ölçütler dikkate alınarak yapılması gerektiğini tekrarlar: davanın karmaşıklığı, başvuranın ve ilgili makamların tutumu ve ihtilafta başvuranın karşı karşıya olduğu riskler (bkz. *Frydlender – Fransa* [BD], no. 30979/96).

Yetkililerin tutumuna gelince, AİHM, birinci derece mahkemesinde yürütülen yargılamada ciddi bir gecikme olduğunu gözlemler. Bu bağlamda, birinci derece mahkemesinin davayı karara bağlamasının altı yıldan fazla sürdüğüne işaret eder. Bu süre içinde, mahkeme yetkililerden bilgi talep etmiş ve gelecek yanıtları beklemek için duruşmaları ertelemiştir. Yetkililer, davaya gereken itina göstermemiş, ilgilenmemiş ve ciddi bir gecikmeye sebep olmuşlardır. AİHM'ye göre, bir yargı kademesinde altı yıl, karmaşıklığa ilişkin mülahazalarla haklı çıkarılamayacak olan, haddinden uzun bir süredir. Dolayısıyla, AİHM, sorumlu Hükümet tarafından bu gecikmelere ilişkin hiçbir ikna edici gerekçe sunulmadığı kanısındadır.

Konuyla ilgili içtihadını dikkate alarak, AİHM, bu davada işlemlerin uzunluğunun haddinden fazla olduğu ve “makul süre” şartı ile bağdaşmadığı kanısındadır.

Dolayısıyla, 6 § 1. madde ihlal edilmiştir.

II.AİHS’NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran ayrıca, iç hukukta, sözkonusu hukuki yargılamanın aşırı uzunluğuna itiraz edebileceği hiçbir etkili hukuk yolu bulunmadığını ileri sürerek şikâyetçi olmuştur. AİHS’nin 13. maddesine atıfta bulunmuştur:

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kişiler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa,ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.”

A.Kabuledilebilirlik

Hükümet, başvuranın maddi tazminat talebiyle dava açmasının, hukuki bir ihtilaftan kaynaklandığını belirtmiştir. Ancak, başvuranın davası, ulusal mahkemeler tarafından reddedilmiştir. Hükümet, 13. maddenin maksatları bağlamında bir hukuk yolunun etkili olmasının, başvuranın için olumlu bir sonuç getirmesinin kesin olmadığını ifade etmiştir.

AİHM, bu itirazın, şikâyetlerin esaslarının incelenmesiyle yakından ilgili olduğunu not eder, dolayısıyla bu hususu esaslarla birleştirecektir.

B.Esaslar

AİHM, AİHS’nin 13. maddesinin, 6 § 1. maddede yer alan, davanın makul bir süre içinde görülmesi şartının ihlal edildiği iddiası kapsamında ulusal bir merci huzurunda etkili bir hukuk yolunu teminat altına aldığını gözlemler.

13. maddenin maksatları bağlamında, her davada başvuranın iç hukukta faydalanmasına açık olan yöntemlerin, iddia edilen bir ihlali ya da devam etmesini engellemesi veya hâlihazırda meydana gelmiş herhangi bir ihlal için yeterli tazmin sunması anlamında “etkili” olup olmadığının belirlenmesi gereklidir (bkz. *Kulda – Polonya* [BD], no. 30210/96). Dolayısıyla 13. madde, bir alternatif ortaya koymaktadır: bir hukuk yolu, davaya bakan mahkemelerce verilen bir kararı hızlandırmak ya da davacılara hâlihazırda meydana gelmiş olan gecikmeler için yeterli tazmin sağlamak için kullanılırsa “etkili”dir (bkz. *Hartman – Çek Cumhuriyeti*, no. 53341/99).

AİHM, Türk hukuk sisteminin, yargılamayı hızlandırmak veya hâlihazırda meydana gelmiş olan gecikmelerin tazmini için davacılara yeterli tazmin sunmak bağlamında hiçbir hukuk yolu sunmadığını gözlemler. Bu davada, başvuranın, birinci derece mahkemesine yargılamayı hızlandırması için, başka bir makama üst yetkisi kullanmasını talep edebileceği hiçbir bireysel hakkı bulunmamaktaydı (bkz. yukarıda anılan *Hartman*).

Dolayısıyla, AİHM, Türk hukukunun, başvuranın yargılamanın uzunluğuna itiraz edebileceği bir hukuk yolu sunmadığı sonucuna varmıştır.

Dolayısıyla, 13. madde ihlal edilmiştir.

III. DİĞER AİHS İHLALLERİ İDDİALARI

Başvuran, AİHS'nin 17. maddesi ve 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında, yerel mahkemelerin, haklarını istismar ettiğini ve talep ettiği meblağın kendisine ödenmesini haksız olarak reddettiğini ileri sürerek şikâyetçi olmuştur. Ayrıca, 7 no'lu protokol'ün 5. maddesi kapsamında, yerel mahkemelerin kararlarının, eşler arasında eşitlik hakkını ihlal ettiğini belirtmiştir.

Hükümet, başvuranın AİHS'nin 17. maddesi ve 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetlerinin, AİHS'nin 6. ve 13. maddeleri kapsamındaki şikâyetleri dışında bir husus ortaya koymadığını öne sürerek itiraz etmiştir. Hükümet ayrıca, Türkiye'nin 7 no'u Protokolü henüz onaylamadığını ve bu sebeple başvuranın bu başlık altındaki şikâyetinin kabuledilmez ilan edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Başvuranın AİHS'nin 17. maddesi kapsamındaki şikâyetine gelince, AİHM, başvuranın, iddiasını kanıtlayamadığı ve AİHS'nin 17. maddesi ihlaline ilişkin savunulabilir bir iddianın temelini oluşturamadığını tekrarlar.

Başvuranın 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi bağlamındaki şikâyetiyle ilgili olarak, AİHM, ancak bu gelir kazanılmış ise veya onunla ilgili icrayla alınması mümkün bir borç sözkonusu ise, gelecekte elde edilecek olan gelirin “mal” teşkil edebileceğini tekrarlar (*Ian Edgar (Liverpool) Ltd. – İngiltere*, no. 37683/97, *Alfredo Casotti ve Diğerleri – İtalya*, no. 24877/94, *Storksen – Norveç*, no. 19819/92). Başvuran tarafından sunulmuş olan kanıt ve belgeleri dikkate alarak, AİHM, başvuranın 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında bir “malı”nın olmadığını, zira talep ettiği meblağın kendisine ödenmediğini gözlemler.

Yukarıdaki mülahazalar ışığında, AİHM, AİHS'nin 17. maddesi ve 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetlerin temelsiz olduğunu ve AİHS'nin 35 §§ 3. ve 4. maddeleri uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Başvuranın 7 no'lu Protokol kapsamındaki şikâyetlerine ilişkin olarak, AİHM, Türkiye'nin bu protokolü onaylamadığını not eder. Buna göre, başvuranın şikâyeti 35 § 3. maddenin anlamı bağlamında AİHS hükümleriyle *ratione personae* uyumlu değildir ve 35 § 4. madde bağlamında reddedilmesi gereklidir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran, 200.000 Alman Markı (102.258 Euro) maddi tazminat talep etmiştir. Ayrıca, toplam 20.000 Euro manevi tazminat talep etmiştir.

Hükümet, bu taleplere itiraz etmiştir.

AİHM, tespit edilen ihlalle AİHM huzurunda iddia edilen maddi zarar arasında hiçbir sebep sonuç bağının bulunmadığı kanısındadır. Ancak, AİHM, başvuranın manevi zarara uğramış olması gerektiği kanısındadır. Dava şartlarını ve içtihadını dikkate alarak, AİHM, başvurana bu başlık altında 3.400 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B.Mahkeme masrafları

Başvuran ayrıca, yerel mahkemeler ve AİHM'deki masraflar için 10.000 Euro talep etmiştir.

Hükümet, bu talebe de itiraz etmiştir.

Elindeki belgeler temelinde ve başvuran tarafından sunulmuş olan iddiaların ayrıntılarını dikkate alarak, AİHM, başvurana mahkeme masrafları için 1.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C.Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1.Yargılamanın uzunluğu ve bir yerel merci önünde etkili bir hukuk yolunun bulunmamasına ilişkin şikâyetlerin kabuledilebilir, başvurunun kalan kısmının kabuledilmez olduğuna;

2.AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;

3. AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;

4.(a) Sorumlu Devlet'in, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, başvurana, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere

(i)3.400 Euro (üç bin dört yüz Euro) manevi tazminat;

(ii)mahkeme masrafları için 1000 Euro (bin Euro);

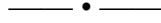
(iii)yukarıdaki meblağlara uygulanabilecek her türlü vergiyi ödemesine;

b) yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;

5. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 13 Temmuz 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

 [İçindekilere dön](#)

AYÇOBAN VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvurular No. 42208/02, No. 43491/02 ve No. 43495/02
Strazburg
22 Aralık 2005

USUL

1. Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Ferman Ayçoban, Aziz Yiğit ve Şirin Meygil ("başvuranlar") isimli Türk vatandaşları tarafından, 18 Kasım 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan üç başvurudan (no. 42208/02, no. 43491/02 ve no. 43495/02) kaynaklanmaktadır.

2. Başvuranlar, Diyarbakır Barosu'na bağlı avukat M. Özbekli tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") AIHM huzurundaki işlemler için bir Ajan tayin etmemiştir.

3. 1 Kasım 2004 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Daire'lerinin yapısını değiştirmiştir (İç Tüzük 25 § 1. madde). Bu dava, yeni oluşturulmuş Üçüncü Daire'ye verilmiştir (İç Tüzük 52 § 1. madde).

4. 13 Ocak 2005 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başvuruları birleştirmiştir. Ayrıca, başvuruları kısmen kabuledilmez ilan etmeye karar vermiş ve suçlamaların niteliği ve nedenine ilişkin en kısa zamanda ve ayrıntılı olarak bilgi verilmemesine ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşlerinin başvuranlara bildirilmemesine ilişkin şikayetleri bildirmeye karar vermiştir. AIHS'nin 29 § 3. maddesi uyarınca, AIHM, başvuruların esaslarını kabuledilebilirliği ile birlikte incelemeye karar vermiştir.

5. Başvuranlar ve Hükümet kabuledilebilirlik ve esaslara ilişkin görüş bildirmişlerdir (İç Tüzük 59 § 1. madde).

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

6. Başvuranlar sırasıyla 1973, 1975 ve 1980 doğumludurlar. Türkiye'de Elazığ Hapishanesi'nde tutuklu bulundurulmuşlardır.

7. 14 Mart 1999 tarihinde, polis, Mardin'de Hizbullah tarafından hücre olarak kullanılan bir daireye baskın yapmıştır. Polis memurları, operasyonda, diğer şeylerin yanı sıra,

üç bilgisayar hard diski ele geçirmişlerdir. Bu hard disklerde başvuranların isimleri Hizbullah üyeleri olarak kayıtlıdır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

8. 4 Haziran 1999 tarihinde, başvuranlar, Hizbullah üyeleri olmaları şüphesi üzerine, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi polis memurları tarafından yakalanmışlardır. Aynı tarihte, polis memurları, başvuranların yasadışı örgüt üyelerine karşı yürütülen bir operasyon sırasında tutuklanmış olduklarını ifade eden gözaltı tutanakları düzenlemiştir.

9. 5 Haziran 1999 tarihinde, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı, Mardin'deki baskında ele geçirilen eşyaları mahkeme gözetimine almak amacıyla bu eşyaların, içinde hard disklerin de kaydedildiği, bir listesini hazırlamıştır.

10. 11 Haziran 1999 tarihinde, başvuranlar polise ifade vermişlerdir, bu ifadelerde haklarındaki suçlamaları kabul etmişlerdir. Aynı tarihte, Savcı'nın ve ondan sonra Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi tetkik hakiminin huzuruna çıkarılmışlar, hem polis tarafından alınan ifadelerin doğruluğunu hem de haklarındaki bütün suçlamaları reddetmişlerdir. Tetkik Hakimi, başvuranların tutuklu yargılanmalarını hükmetmiştir.

11. 25 Haziran 1999 tarihinde, Savcı, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne, Ceza Kanunu'nun 168 § 2. maddesi uyarınca, başvuranları Hizbullah üyeleri olmakla suçlayan bir iddianame sunmuştur.

12. Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'ndeki duruşmalarda, başvuranlar, baskı altında alındığını iddia ederek polis ifadelerinin içeriğini reddetmişlerdir. Mahkeme, - yine aynı örgütün üyeleri olmakla suçlanan - M.Ç., M.P. ve A.Y. tarafından alınan polis ifadelerini başvuranlara okumuştur ve onlardan bunların üzerine yorumda bulunmalarını istemiştir. Başvuranlar bu kişileri tanımadıklarını ve ifadelerin aleyhlerinde olan kısımlarını kabul etmediklerini ifade etmişlerdir. Mahkeme ayrıca başvuranlara hard disklerin çıktılarını okumuştur ve onlara, bunlara yönelik karşı iddialarını sormuştur. Onlar bu belgelerin içeriğini reddetmişlerdir. Ayrıca, bilgisayar hard disklerinde adlarının nasıl yer almış olduğuna dair bir bilgilerinin olmadıklarını ifade etmişlerdir.

13. 27 Aralık 2001 tarihinde, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranların polis ifadelerinin, örgütün bilgisayar verilerinden elde edilen bilgiler ve başka deliller tarafından desteklendiğini kaydetmiştir. Dolayısıyla, iddia makamının talebine uygun biçimde başvuranları sözkonusu suçtan mahkum etmiş ve onları on iki yıl ve altı ay hapis cezasına çarptırmıştır. Başvuranlar temyiz etmiştir.

14. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, yazılı görüşlerinde, mahkemenin, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi kararını onamasını tavsiye etmiştir.

15. 27 Mayıs 2002 tarihinde, Yargıtay, *inter alia*, Başsavcı'nın görüşünü gözönünde tutarak, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını onamıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

16. Sözkonusu zamanda ilgili iç hukukun açıklaması *Göç – Türkiye* kararında bulunabilir ([BD], no. 36590/97, § 34, AİHM 2002-V).

HUKUK

I. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

17. Başvuranlar, AİHS'nin 6 § 3 (a) maddesi uyarınca, haklarındaki suçlamaların niteliği ve nedeninin ayrıntılı olarak kendilerine bildirilmemiş olması gerekçesiyle adil yargılamadan yoksun bırakılmış olduklarını iddia etmişlerdir. Ayrıca, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın yazılı görüşlerinin kendilerine bildirilmediğinden, dolayısıyla karşı iddialarını ortaya koyma fırsatından yoksun bırakılmaktan şikayetçi olmuşlardır. AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“1. Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından davasının ... hakkaniyete uygun ... olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.

3. Her sanık en azından aşağıdaki haklara sahiptir:

a) Kendisine yöneltilen suçlamanın niteliği ve nedeninden en kısa zamanda, anladığı bir dille ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;

...”

A. Kabul edilebilirlik

18. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 35 § 3. maddesinin anlamı dahilinde, bu şikayetlerin temelsiz olmadığını kaydeder. AİHM, ayrıca, şikayetlerin başka açılardan da kabul edilmez olmadığını kaydeder. Dolayısıyla, kabul edilebilir ilan edilmelidirler.

B. Esaslar

1. Suçlamaların niteliğinin ve nedeninin ayrıntılı olarak bildirilmemesi

19. Hükümet, başvuranlara yakalandıkları zaman haklarındaki suçlamaların bildirilmiş olduğunu belirtmiştir. Yakalanmalarını müteakip, yasal işlemlere uygun olarak, suçlamalar hakkında gerekli bilgileri içeren gözaltı tutanakları hazırlanmıştır. Buna ek olarak, başvuranlar, mahkemedeki konuşmalarında, haklarındaki suçlamalara ilişkin ayrıntılı ifadeler vermişlerdir.

20. Başvuranlar iddialarını sürdürmüşlerdir.

21. AİHM, AİHS'nin 6 § 3 (a) maddesinin sanığa, kendisine yöneltilen suçlamanın nedeninden, örneğin suçlandığı ve suçlamanın dayandığı fiiller, ve suçlamanın niteliğinden, örneğin sözkonusu fiillerin yasal sınıflaması, haberdar edilme hakkını tanıdığını anımsar. Buna ek olarak, suçlamanın niteliği ve nedeni hakkındaki bilgi, sanığın savunmasını uygun olarak hazırlamasını sağlayacak ölçüde yeterli olmalıdır.

22. AİHM, ilk olarak, yakalamadan sonra düzenlenen gözaltı tutanaklarının, suçlamalar hakkında bilgi içerdiğini ve başvuranlar tarafından imzalandığını kaydeder. AİHM, ayrıca, başvuranlar aleyhinde sunulan iddianamenin, başvuranların suçlandıkları suçlamaları belirlemelerini sağlayacak somut yeterlilikte olduğunu kaydeder. İddianame, şüpheli suçların ayrıntılı bir açıklamasını ve suç işlemleri hakkında iddia edilen olayları içermiştir. Başvuranlar, yerel mahkemede bu kararlara itiraz edebilmekteydiler ve bu yönde avukatlar tarafından yardım görmüşlerdir. Bu şartlarda, AİHM, başvuranların haklarındaki suçlamalar konusunda tam bilgi aldıklarına dair bir şüphe olamayacağını değerlendirir.

23. AİHM, dolayısıyla, AİHS'nin 6 § 3 (a) maddesinin ihlal edilmediği kararına varır.

2. **Cumhuriyet Savcısı'nın Yargıtay'a sunulan yazılı görüşlerinin bildirilmemesi**

24. Hükümet, Cumhuriyet Başsavcısı'nın yazılı görüşünün Yargıtay üzerinde bağlayıcı bir nitelik taşımadığını belirtmiştir, zira Yargıtay, Savcı'nın görüşüne bakmadan, temyize ilişkin karar vermekte serbesttir. Hükümet, ayrıca, başvuranların temsilcisinin, her zaman dava dosyasına bakma ve dosyada ilgili belge hakkında bilgi edinme hakkı olduğunu ileri sürmüştür. Son olarak, Hükümet, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 316. maddesinin 27 Mart 2003 tarihli yeni düzeltmesine dikkat çekmiştir, bu madde, artık, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın yazılı görüşünün taraflara tebliğ edilmesi gerektiğini öngörür.

25. Başvuranlar iddialarını sürdürmüşlerdir.

26. AİHM, aynı şikayeti geçmişte incelemiş olduğunu ve *Göç – Türkiye* kararında (yukarıda anılan, § 14) AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlalini tespit ettiğini kaydeder. O kararda, AİHM, Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşlerinin niteliğini ve başvurana cevap olarak yazılı görüşte bulunma imkanının verilmediği gerçeğini gözönünde tutarak, başvuranın karşılıklı işlemler hakkının ihlal edilmiş olduğu kararını vermiştir (*loc. cit.* § 55).

27. AİHM, bu davayı incelemiştir ve yukarıda belirtilen davadaki kararlarından sapmasını gerektirecek istisnai durumlar görmemiştir.

28. Dolayısıyla, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

29. AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

“ Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Taraf'ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

30. Başvuranların her biri 30.000 Euro (Euro) maddi ve manevi tazminat talep etmiştir.

31. Hükümet, talep edilen miktarların haddinden fazla ve haksız olduğunu iddia etmiştir.

32. AİHM, başvuranların, AİHS haklarının ihlali sonucunda maddi zarara uğradıklarını kanıtlamadıklarını kaydeder. Dolayısıyla, bu başlık altındaki talepleri reddeder. Ayrıca, başvuranların uğradığı herhangi bir manevi zarara karşı, ihlal tespitinin başlı başına yeterli tazmin oluşturduğunu değerlendirir.

B. Mahkeme Masrafları

33. Başvuranlar, ayrıca, AİHM'de yapılan mahkeme masraflarına karşılık 1.570 Euro talep etmiştir. Kanıtlayıcı herhangi bir belge sunmamışlardır.

34. Hükümet, talebin haddinden fazla ve asılsız olduğunu belirtmiştir. Hükümet, başvuranlar tarafından, iddialarını kanıtlamak için hiçbir makbuz veya başka hiçbir belgenin sunulmamış olduğunu iddia etmiştir.

35. AİHM, mevcut bilgilere istinaden kendi kararını vererek, bu başlık altında, 1.000 Euro tazminat ödenmesini makul değerlendirdir.

C. Gecikme faizi

36. AİHM, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU SEBEPLERLE, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Suçlamaların niteliğinin ve nedeninin ayrıntılı olarak bildirilmemesi ve Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşlerinin bildirilmemesine ilişkin şikayetlerin kabuledilebilir olduğuna;

2. Cumhuriyet Savcısı'nın yazılı görüşlerinin bildirilmemesi dolayısıyla AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;

3. Suçlamalara ilişkin en kısa zamanda ve ayrıntılı olarak bilgi verilmemesi sebebiyle AİHS'nin 6 § 3. maddesinin ihlal edilmediğine;

4. Başvuranların uğradığı herhangi bir manevi zarara karşı, ihlal tespitinin başlı başına yeterli tazmin oluşturduğuna;

5. (a) Sorumlu Devlet'in, başvuranlara, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, mahkeme masrafları olarak toplam 1.000 Euro (bin Euro) artı tabi olabilecek her türlü vergiyi ödeme günündeki kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na dönüştürülmek üzere ödemesine;

(b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için yukarıdaki miktara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

6. Başvuranın adil tazmin talebinin kalanının reddine

KARAR VERİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 22 Aralık 2005 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Vincent BERGER
Sekreter

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ANYIĞ VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 51176 / 99
Strazburg
23 Mart 2006

OLAYLAR

Başvuranlar Nurettin Anyığ, Mehmet Mevsül Kılınç, Gülten Demir, Melek İlhan, Gazi Çelik, Fesih Sakçak, Maşallah Dal ve Sever Altın sırasıyla 1965, 1976, 1976, 1980, 1958, 1975, 1971 ve 1956 doğumlu T.C. vatandaşdırlar. Olayların meydana geldiği dönemde Nurettin Anyığ Antalya'da, Mehmet Mevsül Kılınç Urfa'da, Gülten Demir Mersin'de, Melek İlhan Muş'ta, Gazi Çelik ve Sever Altın İzmir'de, Fesih Sakçak Diyarbakır'da ve Maşallah Dal Adana'da ikamet etmekteydi.

Başvuranlar Gazi Çelik, Fesih Sakçak, Maşallah Dal terör örgütü PKK mensubu oldukları şüphesiyle 17 Haziran 1996 tarihinde İzmir Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele ekipleri tarafından yakalanarak gözaltına alınmışlar, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) yetkili hakimi karşısına çıkarıldıkları 27 Haziran 1996 tarihine dek gözaltında kalmışlardır. Yetkili hakim adı geçenlerin tutuklu yargılanmalarına karar vermiştir.

Başvuranlar Nurettin Anyığ, Mehmet Mevsül Kılınç, Gülten Demir, Melek İlhan, terör örgütü PKK mensubu oldukları şüphesiyle 3 Temmuz 1996 tarihinde Antalya Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele ekipleri tarafından yakalanarak gözaltına alınmışlar, altı gün gözaltında kalmışlardır. Başvuranlar 9 Temmuz 1996 tarihinde tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.

1. Anyığ, Kılınç, Demir ve İlhan hakkında yürütölen yargı süreci

DGM Cumhuriyet Savcısı 29 Temmuz 1996 tarihli bir iddianame ile Nurettin Anyığ, Mevsül Kılınç, Gülten Demir ve Melek İlhan'ın TCK'nın 168 §§ 1. ve 2. maddelerine dayalı olarak mahkumiyetlerini talep etmiştir. Nurettin Anyığ özellikle PKK'nın sorumlularından biri olmakla itham edilmiştir.

DGM 22 Mayıs 1997 tarihli bir kararla, Nurettin Anyığ ve Mevsül Kılınç'ı on iki yıl altı ay, Gülten Demir'i üç yıl dokuz ay hapis ve üç yıl kamu hizmetinden men cezasına, olayların meydana geldiği sırada reşit olmaması nedeniyle Melek İlhan'ın iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırılmasına karar vermiştir. DGM, gerekçesinde özellikle tanık ifadelerine, patlayıcı madde imalatı hakkındaki belgelere, olay, tutuklama ve arama tutanaklarına yer vermiştir.

---

* Dışışleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Yargıtay, başvuranların 25 Kasım 1997 tarihli temyiz başvurusu ve Anyığ'a ilişkin müsadere üzerine 22 Mayıs 1997 tarihli kararı bozmuş ve DGM'ye geri göndermiştir.

Aynı mahkeme 3 Mart 1998 tarihinde Anyığ'ı on altı yıl on gün, Kılınç'ı on iki yıl altı ay, Gülten Demir'i üç yıl dokuz ay ve İlhan'ı iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırmıştır.

Başvuranlar temyize gitmişlerdir. Yargıtay 21 Aralık 1998 tarihinde 3 Mart 1998 tarihli kararı onamıştır.

2. Sakçak, Altın, Çelik ve Dal hakkında yürütülen yargı süreci

DGM Cumhuriyet Savcısı 15 Temmuz 1996 tarihinde TCK'nın 168. maddesi uyarınca Fesih Sakçak, Maşallah Dal ve Sever Altın'ın, TCK'nın 169. maddesi uyarınca Gazi Çelik'in mahkumiyetini talep etmiştir.

DGM 12 Haziran 1997 tarihli bir kararla Gazi Çelik'i üç yıl dokuz ay, Fesih Sakçak, Maşallah Dal ve Sever Altın'ı on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırmıştır.

Başvuranlar hakkındaki dosyayı incelemesinin ardından Yargıtay 3 Mart 1998 tarihinde 12 Haziran 1997 tarihli kararı onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 5 Ş 3. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar gözaltı süresinin uzunluğundan şikayetçi olmakta, bu noktada AİHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

AİHM bu şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olmadığı, başvurunun kabuledilemez bulunması için hiçbir gerekçenin yer almadığı tespitinde bulunmaktadır. Başvurunun kabul edilmesi gerekmektedir.

B. Esas hakkında

Hükümet bu davada özellikle gözaltı süresi uygulamasının yasa ile öngörülen sınırları aşmadığını belirtmekte, bu bağlamda, başvuranların itham edildiği ve «kanıtların bir araya getirilmesindeki güçlük nedeniyle dosyanın ön hazırlık soruşturmasının uzun bir süreyi gerektirdiği» terör suçlarına ilişkin soruşturmanın özel yapısına ve zorluklarına dikkat çekmektedir.

AİHM, geçmişte de birçok defa yetkililerin terör suçlarına ilişkin soruşturmalarda özel sorunlarla karşılaştıklarını kabul etmiştir (Bkz. diğerleri arasında, Brogan ve diğerleri-İngiltere kararı, 29 Kasım 1988, seri: A 145-B, s.33 § 61, Murray-İngiltere kararı 28 Ekim 1994, seri: A no: 300-A, § 58; Aksoy-Türkiye kararı 18 Aralık 1996, 1996-VI, § 78; Sakık ve diğerleri-Türkiye kararı, 26 Kasım 1997, 1997-VII, § 41, ve Dikme-Türkiye kararı, no: 20869/92, AİHM 2000-VIII). Bununla birlikte bu durum 5. madde uyarınca, yetkililere terör

suçu işlendiğini belirttikleri her durumda zanlıları iç hukuk mercilerinin ve Sözleşme Organlarının kontrolü dışında tutuklama ve gözaltına alma serbestisi tanımamaktadır (Bkz. *mutatis mutandis*, sözü edilen Murray kararı, § 58).

AİHM, gözaltı süresinin sırasıyla Anyığ, Kılınç, Demir ve İlhan için altı gün, Altın için on gün, Çelik, Sakçak ve Dal için on bir gün olduğunu gözlemlemektedir.

AİHM, daha önce de 5 § 3. maddede belirlenen kati sınırların ötesinde, teröre karşı işlenen kolektif suçların cezalandırılması amaçlansa dahi hukuki denetim olmaksızın gözaltı

süresinin dört gün altı saat olduğu sonucuna varıldığını hatırlatmaktadır (Bkz. sözü edilen Brogan ve diğerleri kararı, s. 33, § 62).

AİHM, başvuruların «yetkili bir hakim önüne» çıkarılmaksızın altı, on ve on bir gün süreyle tutulu bulundurulmasını kabul edememektedir.

Bu nedenle, AİHS'nin 5 § 3. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6 §§ 1. VE 3 c) MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar mahkumiyetlerinin işkence altında vermiş oldukları itiraflara dayalı olduğundan şikayetçi olmakta, savunmalarını hazırlaması için bir avukat bulundurma hakkından yararlanamadıklarını iddia etmektedirler. Başvuranlar bu yönde AİHS'nin 6 §§ 1. ve 3 c) maddesinin ihlal edildiğini öne sürmektedir.

Hükümet bu sava karşı çıkmaktadır. Hükümet, Bayan Çelik ile 25 Haziran 1996'da karşılaşan Bay Çelik haricinde başvuruların gözetiminde buldukları süre boyunca avukat bulundurma talebinde bulunmadıklarını savunmakta ayrıca, bütün başvuruların Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde olduğu kadar Yargıtay önünde de bir avukat aracılığıyla temsil edildiklerini belirtmektedir.

Yargılamanın adilliği ile ilgili olarak Hükümet, başvuruların suçunu tespit etmek için DGM'nin polis tarafından elde edilmiş birçok delil unsuruna dayandığının altını çizmektedir.

AİHM, AİHS'nin 6. maddesi'nin 3 c) paragrafında yer alan, 1. paragrafı da içeren diğer unsurların yanı sıra adil yargılama hakkını güvence altına aldığını hatırlatmaktadır (Bkz. Imbrioscia-İsviçre kararı, 24 Kasım 1993, seri: A, no: 275, s. 13, §§ 36–37). 6 § 3 c) maddesi her sanık «en azından kendi kendini savunma veya bir temsilci aracılığıyla temsil edilme hakkına sahiptir (...)» dese de bunun koşullarını belirtmemiş, Savunmacı Devletlere kendi hukuk sistemleri içinde bu noktayı güvence altına alacak vasıtaları seçme serbestisini tanımıştır. AİHM'ye düşen sorumluluk adil bir yargılama gereklerinin uygulanıp uygulanmadığını tespit etmektir (Bkz. Quaranta-İsviçre kararı, 24 Mayıs 1991, seri: A no: 205, s. 16, § 30).

AİHM ayrıca, dava olaylarına ve yargı sürecinin özel koşullarına bağlı olarak süren soruşturmada AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 c) maddesinin uygulanma biçimlerinin altını çizmektedir. 6. madde uyarınca arzu edilen –adil yargılama– düzeyine erişmek için sözü edilen davada iç hukuktaki yargı süreçlerinin tamamının dikkate alınması gerekir (Bkz. sözü edilen Imbrioscia, s. 14, § 38).

AİHM, yargılamanın her aşamasında itiraflarda bulunan Anyığ haricinde başvuruların gözetiminde maruz kaldıkları baskılar nedeniyle iddialarında ayrıntılara girmeksizin polise verdikleri ifadeleri inkâr ettiklerini gözlemlemektedir. Adı geçenler Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde terörist örgüt ile hiçbir bağlarının olmadığını beyan etmekle yetinmişlerdir.

Avukat bulundurma hakkından yararlanılmadığı iddiasıyla ilgili olarak AİHM, başvurulara DGM önünde olduğu kadar Yargıtay karşısında da yasal temsilcilerinin kendilerine eşlik ettiğini not etmektedir.

Başvuranlar görüşlerini ve kanıt unsurlarını sundukları, görgü tanıklarını dinlettikleri çekişmeli bir yargı sürecinde mahkum edilmişlerdir. Ayrıca, başvuranların suçluluğunu ispatlamak için mahkeme özellikle Anyıg'ın hakim karşısındaki itiraflarına, diğer başvuranlar için suç ortağı sanıkların ifadelerine, olay yeri tespit tutanağına ve kesin delillere dayanmıştır.

Dava dosyasında yer alan unsurların genel olarak incelenmesinden AİHM başvuranların adil bir yargılanma hakkından yoksun kalmadıklarına itibar etmektedir. Bu koşullar çerçevesinde, başvurunun bu bölümünde AİHS'nin 6 §§ 1. ve 3. maddelerinin ihlali bulunmamaktadır (Bkz. örneğin Yılmaz Karakaş-Türkiye kararı, no: 68909/01, 9 Kasım 2004).

Başvurunun bu bölümünün dayanaktan yoksun bulunması nedeniyle AİHS'nin 35 §§ 3. ve 4. maddeleri uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuranlar manevi tazminat olarak şu miktarları talep etmektedirler: Anyıg 23.000 Euro, Kılınc 23.000 Euro, Demir, 13.000 Euro, İlhan 13.000 Euro, Sakçak 25.000 Euro, Dal 25.000 Euro, Altın 24.500 Euro ve Çelik 15.000 Euro.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmıştır.

AİHM, sözkonusu olayların koşulları ve AİHS'nin 41. maddesi uyarınca hakkaniyete uygun olarak başvuranların her biri Anyıg, Kılınc, Demir ve İlhan için 1.000 Euro, Altın için 3.000 Euro, Çelik, Sakçak ve Dal için 3.500 Euro manevi tazminat ödenmesini kararlaştırmıştır.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar iç hukukta ve AİHM nezdinde yapmış olduğu harcamalar için toplam 3.000 Euro talep etmektedirler.

Hükümet bu miktarı aşırı olarak değerlendirmiştir.

AİHM'nin yerleşik içtihadına göre ve hakkaniyete uygun olarak yargı giderleri için başvuranlara toplam 1.500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 5 § 3. maddesine ilişkin şikayetin *kabuledilebilir*, bunun dışında kalan şikayetin *kabuledilemez* olduğuna;

2. AİHS'nin 5 § 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümetin;

- i. manevi tazminat olarak başvuranların her biri Anyıĝ, Kılınç, Demir ve İlhan için 1.000 (bin) Euro, Altın için 3.000 (üç bin) Euro, Çelik, Sakçak ve Dal için 3.500'şer (üç bin beş yüz) Euro;
- ii. masraf ve harcamalar için başvuranlara toplam 1.500 (bin beş yüz) Euro ödemesine;
- iii. yukarıda belirtilen miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin uygulanmasına;

4. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 23 Mart 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tebliğ

Maliye Bakanlığında:

2008-2010 DÖNEMİ BÜTÇE ÇAĞRISI

Kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminin uluslararası standartlar ve Avrupa Birliği uygulamalarına uyumlu bir yapıya sahip olması yönünde önemli adımları gerçekleştiren ülkemiz, yeni bir bütçe hazırlık dönemine daha girmiş bulunmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı hazırlık çalışmalarını yönlendirmek üzere Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen Orta Vadeli Program (2008-2010) ile Yüksek Planlama Kurulu tarafından kabul edilen Orta Vadeli Mali Plan (2008-2010) Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve bu çağrının ekinde yer alan Bütçe Hazırlama Rehberi ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanarak Resmi Gazetede yayımlanacak Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberine uygun olarak merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ilişkin bütçe tekliflerini hazırlamaya başlayacaklardır.

Uygulamakta olduğumuz maliye politikası sonucu elde edilen mali disiplin sayesinde, sürdürülebilir bir büyüme ortamına girilmiş, enflasyon tek haneli düzeye indirilmiş, kamu kesimi borçlanma gereği azaltılmak suretiyle kamu borç stokunun milli gelire oranı düşürülmüştür.

Makro ekonomik göstergelerde sağladığımız başarının en önemli nedenleri arasında yapısal reformlara önem verilmesi yer almaktadır. Gerçekleştirilen bu yapısal reformların devam ettirilmesi ve etkili bir şekilde uygulanması büyük ölçüde kamu idarelerinin çabalarına

bağlıdır. Bu açıdan, bütün kamu idarelerinin kendi kurumlarınca yürütülmesi gereken reform çalışmalarını hız kesmeden devam ettirmeleri ve diğer kurumlarca yürütülen reform çalışmalarına ise etkin bir şekilde destek olmaları gerekmektedir.

2008-2010 yıllarını kapsayan çok yıllık bütçe döneminde de, mali disiplinden hiçbir şekilde taviz verilmeyecek, maliye politikası uygulamalarında makroekonomik istikrarın ve dengenin güçlendirilmesine odaklanılacak ve ekonomik programın kararlı bir şekilde uygulanmasına devam edilecektir. Bu uygulamalar, ekonomiye olan güveni artıracak ve yatırım ortamını iyileştirecektir.

Kamu borçlanma gereğindeki düşüş eğiliminin sürdürülmesi ve kamu borç stokunun gayri safi yurtiçi hasılaya oranının makul düzeylere indirilmesi amacıyla, 2008-2010 döneminde de program hedefleriyle uyumlu faiz dışı fazla sağlanması en önemli önceliklerden biri olacaktır.

Kamu mali yapısındaki iyileşmeye paralel olarak eğitim, sağlık, Ar-Ge ve sosyal nitelikli harcamalara daha fazla önem verilerek, toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi, beşeri sermayenin niteliklerinin geliştirilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi, yoksullukla mücadele ve bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması konularında iyileştirmeler sağlanması yönünde politikalar uygulanmaya devam edilecektir.

2008-2010 döneminde Ulusal Tarım Stratejisi Belgesi (2006-2010) ile 5488 sayılı Tarım Kanunu çerçevesinde, alan ve ürün temelinde farklılaştırılarak üretimde etkinliğin sağlanması amacıyla tarımsal desteklemelere devam edilecektir.

Verginin tabana yayılarak kayıtlı mükellefler üzerindeki vergi yükünün zaman içinde azaltılması ve bu suretle vergi gelirleri performansının artırılması amacıyla, 2008-2010 döneminde de kayıt dışı ekonomiye karşı yürütülen mücadele yoğun bir şekilde sürdürülecektir.

5018 sayılı Kanunun gerektirdiği kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminin etkili bir şekilde işlemesine dönük tedbirler alınmaya devam edilecek ve kamu idarelerinin idari kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülecektir.

Kamu idarelerinin karar verme süreçlerini güçlendirmek, mali saydamlık ve hesap verilebilirliği artırmak amacıyla devam etmekte olan stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme çalışmaları yaygınlaştırılacaktır.

Söz konusu politika ve uygulamaların başarılı bir şekilde sürdürülmesi, bütçe uygulamalarında kamu idareleri arasında gerekli işbirliği ve eşgüdümün sağlıklı bir şekilde yürütülmesine de bağlı bulunmaktadır. Bütün kamu idareleri, önceki dönemlerde olduğu gibi 2008-2010 yıllarını kapsayan çok yıllık bütçe döneminde de aynı anlayışla hareket edeceklerdir.

Orta Vadeli Mali Plan döneminde, merkezi yönetim bütçe açığındaki düşüş eğiliminin devam etmesi ve bütçe açığının GSYİH'ye oranının 2010 yılında binde 3'e düşmesi öngörülmüştür. Merkezi yönetim bütçe giderleri ile gelirlerinin GSYİH'ye oranı azalma eğilimi gösterecektir. Merkezi yönetim bütçe giderleri içinde, faiz giderlerinin payı azalacak ve 2010 yılı sonunda GSYİH'ye oranı yüzde 5.4'e düşecektir. Bu şekilde, faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısı büyük ölçüde azalacak ve bütçe esnekliği artacaktır.

Kamu idareleri, Orta Vadeli Program, Orta Vadeli Mali Plan, Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan makro politikalar, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükler, ödenek teklif tavanları, genel ilkeler ve standartları esas alarak gider ve gelir tekliflerini hazırlayacaklardır.

Çok yıllık bütçeleme anlayışı, kamu harcamalarının etkin bir şekilde önceliklendirilmesine dayandığından, kamu idarelerinin tekliflerini hazırlarken Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plana uygun olarak hizmet önceliklerini iyi belirlemeleri ve kaynak dağılımını sağlıklı bir şekilde yapmaları gerekmektedir.

2008-2010 yılları bütçe hazırlık çalışmalarına katılacak kamu idareleri ile personeline, yoğun emek ve mesai isteyen bu süreçte üzerlerine düşecek görevi en iyi şekilde yerine getirecekleri inancıyla başarılar diler, bilgi ve gereğini önemle arz ve rica ederim.

K

emal UNAKITAN

Maliye Bakanı

Ek: 2008-2010 Dönemi Bütçe Hazırlama Rehberi

GİYECEK YARDIM STANDARDI

YTL.

91/2268 Sayılı Kararnameye ekli Yönetmeliğe göre yapılacak giyecek yardımı:	2008	2009	2010
1- Takım elbise	84	87	90
2- Tayyör	63	65	67
3- Yazlık Takım Elbise	84	87	90
4- Pantolon - Etek	18	19	20
5- Gömlek - Bluz - Yelek	16	16	18
6- Kravat - Papyon	4	5	6
7- Palto - Manto	85	87	90
8- Pardesü-Gocuk	42	43	45
9- Yağmurluk - Muşamba	26	27	28
10- Meşin Ceket - Deri Ceket	79	81	84
11- Parka-Mont - Montgomer	37	38	39
12- Kaput	26	27	28
13- Erkek Ayakkabısı	32	32	34
14- Kadın Ayakkabısı	32	32	34
15- İş Ayakkabısı	16	16	17
16- Bot- Fotin	37	38	39
17- Lastik Çizme	11	11	11
18- Çorap	1	1	1
19- Eldiven			
Yün	2	3	3
Deri	6	7	7
20- Atkı ve Kaşkol	4	5	5
21- Kazak	16	16	17
22- Sarık	6	6	6
23- Cüppe	21	22	22
24- Şapka - Başlık - Kep	7	8	8
25- İş Gömleği	9	9	9
26- İş Önlüğü	9	9	9
27- Ebe Önlüğü	11	11	11
28- İş Elbisesi	26	27	28

29-	Tulum	16	16	17
30-	Hemşire - Ebe Forması	18	19	20
31-	Laboratuvar Kıyafeti	16	16	17
32-	Ameliyathane Kıyafeti	16	17	18
33-	Bel Kemer	7	8	8

Giyecek yardımının saptanmasında, her kuruluşta kaç kişinin yukarıda belirtilen unsurlardan yararlanabileceğinin gösterildiği ve ilgili karamamedeki unvanların ayrı ayrı değerlendirildiği bir cetvel esas alınır.

DOLDURULACAK FORMLARA İLİŞKİN BİLGİLER

Kuruluşlar Bütçe hazırlık çalışmalarında bu bölümde örnekleri yer alan formları, aşağıda belirtilen bilgi ve açıklamalar doğrultusunda dolduracaklardır.

1. Formlar A4 Kağıdı ebadında olacak ve eksiksiz olarak doldurulacaktır.
2. Kuruluşların dolduracağı bazı formlarda yer alan bilgilere, bütçe kanunu, eki belgeler ve bütçe gerekçesinde yer verileceğinden, formların doldurulması hususunda gereken hassasiyetin gösterilmesi gerekmektedir.
3. Merkezi Yönetim Bütçesi içerisinde yer alan Genel ve Özel Bütçeli idareler, tüm formları dolduracaklardır. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar ise ilgili formları dolduracaklardır.
4. Her kuruluş bütçe teklifine ekleyeceği teşkilat şemasını, kuruluş kanunlarına uygun şekilde merkez ve taşra teşkilatı için ayrı ayrı düzenleyecektir.
5. Yılsonu harcama tahmin bilgileri de ödenek teklifleri gibi e-bütçe ortamına girilecektir. Geçmiş yıl bilgileri ile harcama bilgileri ise sistem tarafından otomatik olarak üretilecektir. Yılsonu harcama tahminleri, geçmiş yıl gerçekleştirmeleri, Haziran ayı harcamaları, önümüzdeki döneme ilişkin tahmin ve beklentiler dikkate alınarak gerçekçi bir şekilde yapılacaktır.
6. Bu bölümde yer alan formlar ve doldurulmalarına ilişkin bilgiler “<http://www.bumko.gov.tr>” internet adresinden temin edilebilecektir.

Form 1- Hizmet Gerekçesi ve Hedefleri

Bu formun içereceği bilgiler performans yönetimi ve denetimi uygulaması bakımından eksiksiz olarak doldurulmalıdır.

Kurumsal sınıflandırmada yer alan ve 5018 sayılı Kanuna göre kendisine ödenek tahsis edilen her bir harcama birimi için bir form doldurulacak ve yürüttükleri hizmetler fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyi esas alınarak gerekçelendirilecektir.

Mevzuat bilgilerine detaylara girilmeden genel ifadelerle yer verilecek, hizmet odaklı gerekçeler ön plana çıkarılacaktır.

Kuruluşlar hizmet gerekçe ve hedeflerini, orta vadeli program, orta vadeli mali plan ve stratejik önceliklerini dikkate alarak çok yıllık bütçeleme anlayışıyla hazırlayacaklardır. Bütçe görüşmeleri bu çerçevede yürütüleceğinden, hizmet gerekçeleri, üç yıllık program hedefleri ile yıllık uygulama hedeflerini ortaya koyacak şekilde düzenlenecektir.

Kurumlar bütçelerindeki her bir birim için tahsis edilen ödeneklerin toplamı ile neleri gerçekleştirdiklerini ve teklif ettikleri ödeneklerle neleri yapmayı planladıklarını belirteceklerdir. Ulaşılması planlanan hedefler, nicel ve nitel olarak ortaya konacaktır.

Form 2, 3, 4, 5- Ödenek Tekliflerinin İcmalleri

Bütçe teklifleri ile yılsonu harcama tahminlerinin detay bazda eksiksiz olarak sisteme girilmesinden sonra ödenek teklif icmallere ilişkin formlar kullanıcılar tarafından e-bütçe’den otomatik olarak elde edilecektir.

Bu icmal formlar e-bütçe tarafından otomatik olarak elde edileceğinden bütçe teklifleri ve yılsonu harcama tahminlerinin detay bazda ve eksiksiz bir şekilde e-bütçe’ye girilmesi gerekmektedir.

Form 6- 2008-2010 Yıllarında İlk Defa Yapılması Planlanan Hizmetlerin Gerektirdiği Ödenek Teklifleri

2008-2010 yıllarında ilk defa yapılması planlanan ilave hizmetler ile hizmet genişlemesinin gerektirdiği ödenek tutarları bu formda gösterilecektir.

Bu form, kurum bazında doldurulacaktır. Bu formda yer alan ödenekler orta vadeli mali planda belirtilen kurum teklif tavanları içinde kalarak kurumun teklif toplamına dahil edilmiş olacaktır.

Form 7- 2008-2010 Yıllarında Tamamlanması Planlanan Hizmetlere İlişkin Bilgi Tablosu

2008-2010 yıllarında tamamlanacağı düşünülen hizmetler ile bu hizmetlerin tamamlanması neticesinde tasarruf edilecek ödenek miktarları gösterilecektir.

Form 8, 9- Ödenek Cetvelleri

Bütçe tekliflerinin detay bazda sisteme girilmesinden sonra ödenek cetvelleri e-bütçe tarafından otomatik olarak elde edilecektir.

Bütçe tekliflerinde Form 8, tasarımlarda ise Form 9 kullanılacaktır.

Form 10- Kurumsal ve Ekonomik Bazda Bütçe İcmal Fişi

Bütçe tekliflerinin detay bazda sisteme girilmesinden sonra ödenek cetvelleri e-bütçe tarafından kurumsal kodlamada yer alan her bir birim için otomatik olarak elde edilecektir.

Form 11- Birimlerin Hizmet Maliyetinin Tespitine İlişkin Bilgi Formu

Kuruluş bütçelerinde yer alan her birimin maliyetinin tespitine yönelik olarak düzenlenen bu formda, kuruluşlar hizmetleriyle ilgili bilgilere yer vereceklerdir.

Her birim için ayrı ayrı düzenlenecek olan bu form, hizmet maliyetinin tespiti bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu itibarla bu form titizlikle doldurulacak ve hizmet maliyetinin tespiti ile ilgili olarak, kullanılan kömür (ton), odun (ton), fuel-oil (litre), doğalgaz (m³), elektrik (kwh), su (m³) gibi bilgilere yer verilecektir.

Form 12 (1) - İnsan Kaynakları Bilgi Tablosu

Kurum personeline ilişkin bilgiler birim bazında doldurulacaktır. Yükseköğretim Kurumlarında SKS (Sağlık, Kültür Spor Dairesi Başkanlığı) kurumsal kodu altında özel gelirlerden istihdam edilen personele ilişkin verilere bu tabloda yer verilmeyecektir.

Form 12 (2) – SKS İnsan Kaynakları Bilgi Tablosu

Bu tabloda sadece Yükseköğretim Kurumlarında SKS (Sağlık, Kültür Spor Dairesi Başkanlığı) kurumsal kodu altında özel gelirlerden istihdam edilen personele ilişkin verilere yer verilecektir.

Form 13-Fiziksel Değerler Bilgi Tablosu

Kuruma ait fiziki imkanlara ait bilgiler yer alacaktır.

Form 14- Cari Giderler Özet Tablosu

Bütçe teklifleri ile yıl sonu harcama tahmininin detay bazda sisteme girilmesinden sonra tablo e-bütçe tarafından otomatik olarak üretilecektir.

Form 15- Bütçe Fişi

Gelir-Gider bütçe fişleri ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyinde doldurulacaktır. Gider bütçe fişlerinde ödenek teklifi hesaplanırken birim maliyetin tespitine ilişkin bilgi formunda (Form 11) belirtilen bilgiler dikkate alınacaktır.

Gider bütçe fişlerinin doldurulmasında kurumsal tavanlar esas alınacaktır. Diğer yandan kurumsal tavanları aşan ihtiyaçlara ilişkin ilave ödenek teklifleri ile bu tekliflere ilişkin hesaplama ve açıklamalar gider bütçe fişinde yer alan bölümlerde ayrıca gösterilecek ve ilgili tertiplerin teklif rakamlarına dahil edilmeyecektir.

5018 sayılı Kanunun II sayılı cetvelinde yer alan kurumlar gelir bütçe fişlerini ayrıntılı (gelirin yasal dayanağı, önceki yıllar gerçekleştirmeleri, gelir tahmininde kullanılan hesaplama yöntemi vb.) biçimde dolduracaklardır.

Form 16- Çok Yıllı Bütçe

Bu form, e-bütçe'den otomatik olarak üretilecektir.

Form 17- (B) Cetveli

Bu cetvel, 5018 sayılı Kanunun (II) ve (III) sayılı cetvellerinde yer alan idareler tarafından doldurulacaktır.

Form 18- (F) Finansman Cetveli

Bu formu özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar dolduracaktır.

Formun doldurulmasında;

-Kasa ve banka ile ilgili alanlar, kurumun nakit varlığı içerisinde emanet, alınan avans vb. amaçlarla tutulan varlıklar dışında kalan ve kurum giderlerinin finansmanında kullanılabilecek nakit varlığı ifade edecektir.

-Menkul Kıymetler, kurum mülkiyetinde bulunan (ve alınan teminat vb. emanet varlıklar hariç olmak üzere) kurum giderlerinin karşılanmasında kullanılacak menkul kıymetleri ifade edecektir.

-Borçlanma, idarelerin hukuken borçlanma yetkisi olmak kaydıyla kurum giderlerinin borçlanmayla karşılanacak net tutarını ifade edecektir.

Form 19, 20 (1) ve 21- İşçiliklere İlişkin Formlar

İşçi ücretleri ile ilgili ödeneklerin hesaplanmasına esas olmak üzere kuruluş bazında ve toplam rakamları gösterecek şekilde düzenlenecektir. Form 20 (1) kapsamında Yükseköğretim Kurumlarında SKS (Sağlık, Kültür Spor Dairesi Başkanlığı) kurumsal kodu altında özel gelirlerden istihdam edilen işçilere ilişkin verilere yer verilmeyecektir.

Form 20 (2)- SKS İşçi Sayıları Ve Ortalama Ücretler

Bu tabloda sadece Yükseköğretim Kurumlarında SKS (Sağlık, Kültür Spor Dairesi Başkanlığı) kurumsal kodu altında özel gelirlerden istihdam edilen işçilere ilişkin verilere bu tabloda yer verilecektir.

Form 22- Uluslararası Kuruluşlar Bilgi Formu

Kuruluşun üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşlarla ilgili bilgilerin yer aldığı bu form, kuruluş bazında doldurulacaktır.

Form 23- 237 Sayılı Taşıt Kanununa Göre 2008 Yılında Edinilecek Taşıtlar

2008 yılında satın alınacak taşıtlar (finansmanı dış proje kredilerinden sağlananlar dahil) ile hibe yoluyla sağlanacak olan taşıtlar bu formda kuruluş bazında gösterilecektir.

Form 24 (1)- Mevcut Taşıtlara İlişkin Bilgi Formu

İktisap şekli ne olursa olsun mevcut tüm taşıtlara ait bilgileri kapsayan bu form, merkez, taşra ve kurum düzeyinde icmal olarak doldurulacaktır.

Form 24 (2)- Mevcut Taşıtlar İle Hizmet Alımı Suretiyle Kullanılan/Kullanılacak Taşıtlara İlişkin Bilgi Formu

Formda yer alan mevcut taşıtlara ilişkin veriler 24(1) nolu formdan e-bütçe tarafından aktarılacağından bu bölüme veri girişi yapılmayacaktır. Hizmet alımı suretiyle kullanılan/kullanılacak taşıtlara ilişkin bölümler merkez, taşra ve birim ayrımı yapılmadan doldurulacaktır. Bu taşıtlara ilişkin ödenek teklifleri için doldurulacak bütçe fişlerine mevcut sözleşmelerin birer örneği eklenecektir.

Form 25- Özel Güvenlik Hizmetine Dair Bilgi Formu

Kurumlar tarafından sözleşmeye bağlanıp yürürlüğe giren her bir güvenlik ihalesi için ayrı ayrı doldurulacaktır. Bir mali yılda aynı yer için farklı zamanlarda birden fazla ihale yapılmış ise en son yapılan ihale için doldurulacaktır. Birden çok tertipten ödeme yapılmak üzere tek ihale yapılmış ise formun tertip kısmına tüm tertipler yazılacaktır.

Form 26- Döner Sermaye Gelir-Gider Cetveli

Döner Sermaye İşletmesi bazında doldurulacaktır.

Form 27- Fon Gelir-Gider Cetveli

Her bir fon bazında doldurulacaktır.

Form 28- Ekonomik Sınıflandırma Düzeyi İtibariyle Kurumsal Tavan İçerisinde Teklif Edilemeyen/Tavanı Aşan İlave Ödenek Teklifleri

Gider bütçe fişlerinde tavana sığmayan ihtiyaçların gösterildiği özel bölümde rakam ve açıklamalarına yer verilen hizmetlere ait ödeneklerin birimler itibariyle ve tabloda gösterilen ekonomik kod detayında konsolide edilmek suretiyle tablo doldurulacaktır. Gider bütçe fişlerindeki rakam ve açıklamalar ile 28 Nolu form arasında tutarlılık sağlanacaktır.

Form 29- (II) Sayılı Özel Bütçeli İdarelerin Gelir Dayanaklarına İlişkin Form
5018 sayılı Kanununun (II) Sayılı cetvelinde yer alan Özel Bütçeli İdarelerin gelir dayanaklarına bu formda yer verilecektir.

BÜTÇE HAZIRLIK ÇALIŞMALARINDA KULLANILACAK FORMLAR

FORM NO	BAŞLIĞI
1	HİZMET GEREKÇESİ VE HEDEFLERİ
2	FONKSİYONEL SINIFLANDIRMAYA GÖRE ÖDENEK TEKLİFLERİ İCMALİ
3	EKONOMİK SINIFLANDIRMAYA GÖRE ÖDENEK TEKLİFLERİ İCMALİ
4	EKONOMİK SINIFLANDIRMAYA GÖRE ÖDENEK TEKLİFLERİ İCMALİ
5 (1-3)	FONKSİYONEL VE EKONOMİK SINIFLANDIRMA DÜZEYİNDE BÜTÇE TEKLİFLERİ (2010)
6 (1-3)	EKONOMİK SINIFLANDIRMA DÜZEYİNDE İLK DEFA YAPILMASI PLANLANAN HİZMET GEREKTİRDİĞİ ÖDENEK TEKLİFLERİ (2008-2009-2010)
7 (1-3)	EKONOMİK SINIFLANDIRMA DÜZEYİNDE TAMAMLANMASI PLANLANAN HİZMET İLİŞKİN BİLGİ TABLOSU (2008-2009-2010)
8	ÖDENEK CETVELİ (TEKLİF)
9	ÖDENEK CETVELİ (TASARI)
10	BÜTÇE İCMAL FİŞİ (KURUMSAL ve EKONOMİK DÜZEYDE)
11	BİRİMLERİN HİZMET MALİYETİNİN TESPİTİNE İLİŞKİN BİLGİ FORMU
12 (1)	İNSAN KAYNAKLARI BİLGİ TABLOSU
12 (2)	SKS İNSAN KAYNAKLARI BİLGİ TABLOSU
13	FİZİKSEL DEĞERLER BİLGİ TABLOSU
14	CARİ GİDERLER ÖZET TABLOSU (KURUMSAL ve FONKSİYONEL BAZDA)

15 (1-2)	GİDER ve GELİR BÜTÇE FİŞLERİ
16	ÇOK YILLI BÜTÇE
17	B CETVELİ
18	FİNANSMAN (F) CETVELİ LİKİTİDE AMAÇLI TUTULAN NAKİT, MEVDUAT VE MENKİ KIYMETLERDEKİ DEĞİŞİKLİKLER
19	İŞÇİLİK GERÇEKLEŞMELERİ TAHMİN ve TEKLİFLERİ
20 (1)	30.6.2007 TARİHİ İTİBARIYLA ÜCRET GRUPLARINA GÖRE İŞÇİ SAYILARI ve ORTALAMA ÜCRETLER
20 (2)	30.6.2007 TARİHİ İTİBARIYLA ÜCRET GRUPLARINA GÖRE SKS İŞÇİ SAYILARI ve ORTALAMA ÜCRETLER
21	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN BİLGİLER
22	ULUSLARARASI KURULUŞLAR BİLGİ FORMU
23	237 SAYILI TAŞIT KANUNUNA GÖRE 2008 YILINDA EDİNİLECEK TAŞITLAR
24 (1)	MEVCUT TAŞITLAR LİSTESİ
24 (2)	MEVCUT TAŞITLAR İLE HİZMET ALIMI SURETİYLE KULLANILAN/KULLANILACAK TAŞITLAR İLİŞKİN BİLGİ FORMU
25	ÖZEL GÜVENLİK HİZMETİNE DAİR BİLGİ FORMU
26	DÖNER SERMAYE GELİR-GİDER CETVELİ
27	FON GELİR-GİDER CETVELİ
28	EKONOMİK SINIFLANDIRMA DÜZEYİNDE KURUMSAL TAVAN İÇERİSİNDE TEKLİF EDİLEMİYEN İLAVE ÖDENEK TEKLİFLERİ
29	(II) SAYILI ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN GELİR DAYANAKLARINA İLİŞKİN FORM

ES-5/A

**ANALİTİK BÜTÇE SINIFLANDIRMASI
BİRİNCİ DÜZEY GELİR KODLARI**

I	GELİRİN EKONOMİK KODLAMASI
01	Vergi Gelirleri
02	Sosyal Güvenlik Gelirleri
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri
04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler
05	Diğer Gelirler
06	Sermaye Gelirleri
08	Alacaklardan Tahsilat
09	Red ve İadeler (-)

EK: ES1

EKONOMİK SINIFLANDIRMA (EK: ES 1, 2, 3, 4, 5, 6, ABS-R)

ANALİTİK BÜTÇE SINIFLANDIRMASI BİRİNCİ DÜZEY GİDER KODLARI

I	GİDERİN EKONOMİK SINIFLANDIRMASI
01	PERSONEL GİDERLERİ
02	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ
03	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ
04	FAİZ GİDERLERİ
05	CARİ TRANSFERLER
06	SERMAYE GİDERLERİ

07	SERMAYE TRANSFERLERİ
08	BORÇ VERME
09	YEDEK ÖDENEKLER

Analitik Bütçe Sınıflandırmasına İlişkin Rehber

I. GİRİŞ

Bu rehber, merkezi yönetim bütçesine dahil idarelerin 2008-2010 dönemi bütçe hazırlıklarında esas alınacaktır.

Bu rehberin birinci bölümünde harcamaların ekonomik sınıflandırmasına, ikinci bölümünde gelirin ekonomik sınıflandırmasına ve üçüncü bölümde ise fonksiyonel sınıflandırma türleri itibariyle sınıflandırmaya ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Ekonomik ve fonksiyonel sınıflandırmaya ilişkin listeler de eklerde yer almaktadır. Gerek harcamaların ve gelirlerin ekonomik sınıflandırmasına ilişkin açıklamalarda gerekse listelerde 2008-2010 Dönemi Bütçe Hazırlama Rehberinden farklı olanlar italik yazılarak kullanıcıların kolay karşılaştırma yapmaları amaçlanmıştır. Bu rehber 2006 yılından itibaren sadece mahalli idarelere ilişkin olan kodlar da dahil edilerek özellikle gelirin ekonomik sınıflandırması alanında kullanılan bu kodlar dördüncü düzeyde 51-90 aralığında gösterilmiştir. Bu aralıkta yer alan sözkonusu kodlar sadece mahalli idareler için geçerli olacağından diğer idareler tarafından kullanılmayacaktır.

Devlet harcamaları ve verilen borçlar eksi geri ödemelerin ekonomik özelliklerine göre sınıflandırmasında, Devletin görev ve fonksiyonlarını yerine getirirken yürüttüğü faaliyetlerde kullandığı mal ve hizmetlerin çeşitlerini ve bunların milli ekonomiye, piyasalara ve gelir dağılımına etkileri esas alınmıştır.

Devlet birimleri arasında ve zaman serileri açısından kamu harcamalarının maaş ve ücretler, mal ve hizmet alımları, borç faizi ödemeleri, hane halklarına veya Devletin diğer birimlerine transferler ve borç verme ve verilen borçlardan yapılan tahsilatların dağılımında önemli farklılıklar olabilir ve bu farklılıkların izlenmesinde fayda görülebilir.

Ekonomik sınıflandırma, çalışanlara sağlanan aynı imkanlar örneğinde olduğu gibi nihai kullanım amacı ve yeri üzerinde değil, mal ve hizmet alımında olduğu gibi işlem gerçekleştiğinde işlemin ilk niteliği üzerinde durur. Ekonomik sınıflandırma birimi işlem olup, bu genellikle Devlet bütçesinde ve hesaplarda farklı bir kodla tanımlanır.

Uluslararası standartlara (GFS: Government Finance Statistics ve ESA 95: European System of Integrated Economic Accounts) uygun olarak hazırlanan Analitik Bütçe Sınıflandırmasının "Ekonomik Sınıflandırma" bölümünün detayları hakkında bütçe hazırlığı ve uygulamasında görevlilere yardımcı olmak üzere rehber niteliğinde hazırlanan bu Talimatta önce bir takım temel tanımlar ve kriterlerden bahsedilmiş, daha sonra bu tanımlar esas alınarak ilgili mevzuatına göre ödenmesi gereken tutarların ekonomik sınıflandırmanın üçüncü ve dördüncü düzeyinde hangi kodlara gider kaydedileceği anlatılmıştır.

Aşağıda yer alan tanım ve açıklamalar çerçevesinde harcamanın ekonomik sınıflandırması 4 düzeyli ve toplam 6 haneli bir kod grubundan oluşacaktır.

Bu itibarla, Talimatta yer alan açıklama ve tanımlar giderin yasal dayanağı olarak kullanılmayacak, sadece 2008-2010 dönemi bütçe hazırlıklarında esas alınacaktır.

Öte yandan;

İlama bağı borçlar, prensip olarak borcun kaynağı olan ilgili bütçe tertiplerinden ödenecektir.

Taahhüt avansları ve akreditiflerden harcanmayan kısımlar ise avansın veya akreditifin açıldığı hizmetlerle ilgili bütçe tertiplerine devredilecektir.

5018 sayılı Kanun gereğince sadece genel bütçeli idarelerde kullanılacak olan özel ödenekler ise, harcamanın niteliğine göre detaylandırılarak ekonomik sınıflandırmanın ilgili bölümlerine ayrı ayrı kaydedilecektir.

Ekonomik sınıflandırmanın dört düzeyine ait listenin detaylarından açıklamasına ihtiyaç duyulanların dışında kalanlar ise sadece sayılmak suretiyle tekrarlanmıştır.

II. TANIMLAR

1. HARCAMA : Harcama, geri ödenmeyen bir başka deyişle herhangi bir mali hak yaratmayan veya mevcut bir mali hakkı ortadan kaldırmayan Devlet ödemeleri olarak tanımlanabilir. Harcama, cari ya da sermaye nitelikli olabilir. Mal veya hizmet alımında olduğu gibi bir şey karşılığında yapılabileceği gibi karşılıksız harcama da yapılabilir. Bu nedenle harcama, Devletin itfa ödemelerini, bir başka deyişle finansman bölümünde sınıflandırılan kamu borçlarının anapara geri ödemelerini ve borç verme bölümünde sınıflandırılan Devlet tarafından verilen borçları kapsamaz.

Cari ya da sermaye nitelikli harcama tanımına giren ödemelerin kapsamına, bu mal veya hizmetlerin alımları/yapımları sırasında ve bunlarla birlikte mutad olarak yapılan vergi, resim, harç, depo-antrepo ücreti gibi mütemmim ödemeler aynı ekonomik koduna kaydedilir. Ancak, kullanım sırasında yapılan ve işletmeye yönelik bu tür ödemeler ayrı gider olarak değerlendirilmelidir.

Ekonomik sınıflandırmanın özellikle III. ve IV. düzeylerinde cari ve sermaye bölümlerinde aynı isim veya tanımlarla yer alan bazı detaylara rastlanması mümkün olacaktır. Burada harcamanın hangi bölüme gider kaydedileceğinin belirlenmesinde temel kriter aşağıda açıklanan cari ve sermaye ayırımında kullanılan kriterler olacaktır.

1.a Cari Harcama : Cari harcama, sermaye varlıkları veya sermaye varlıklarının üretiminde kullanılacak mal veya hizmetler için yapılan ödemeler dışında kalan, karşılıklı ödemeleri ve alıcıların sermaye varlıkları satın almasına izin verilmesi, sermaye varlıklarının uğradığı tahribat veya zarar için alıcılara tazminat ödenmesi dışında kalan, alıcıların mali sermayesinin artırılması dışındaki amaçlarla yapılan karşılıksız ödemeleri kapsar.

Analitik bütçe sınıflandırmasıyla cari ve yatırım tanımları değiştiğinden;

- Personel için yapılan ödemeler (sosyal güvenlik dahil) ile bütçe kanunlarıyla belirlenmiş asgari değeri aşmayan ve/veya normal ömrü bir yıl veya bir yıldan daha uzun olmayan mal ve hizmet alımları ve faiz giderleri "**cari giderler**",

- Cari nitelikli mal ve hizmet alımlarının finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler "**cari transferler**"

- Her ikisinin toplamı ise "**toplam cari giderler**" olarak ifade edilecektir.

1.b Sermaye Harcaması : Sermaye harcamaları, sabit sermaye edinimleri, gayri menkuller ya da gayri maddi aktiflerin edinimi için yapılan ödemeleri veya bu amaçlarla yapılan karşılıksız ödemeleri kapsar.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin bu kapsama dahil olan alım ve yapımları (lojmanlar hariç) GFS standartları gereğince sermaye kapsamı dışında tutulmuştur. Ancak, askeri amaçlar dışında kullanılacak olan dayanıklı malların piyasadan satın alınması ya da Devlet dahilinde üretilmesi için yapılan ödemeler sabit sermaye varlıklarının edinimi kapsamında yer alırlar.

Bu bölüm, normal ömrü bir yıldan fazla olan ve hem de yılları bütçe kanunlarıyla belirlenecek asgari değerden fazla olan mal ve hizmetler için yapılan harcamaları içerir.

Bu bölüme dahil olan dayanıklı mal türleri, silahlı kuvvetler mensuplarına tahsis edilenler de dahil olmak üzere tüm lojmanları, lojmanlar dışındaki binaları ve diğer inşaat işlerini kapsayan gayrimenkul sabit sermaye malları ile ulaşım araçları, makineler ve diğer teçhizat gibi menkul sabit sermaye mallarıdır.

Aynı zamanda, mevcut sabit sermaye varlıklarını geliştirmek, ekonomik ömürlerini uzatmak, verimlerini artırmak, performanslarını geliştirmek veya yeniden yapılandırmak amacıyla yapılan ödemeler de bu bölüme dahildir. Ancak normal bakım ödemelerini içermeyecektir. (Normal bakım ödemeleri cari giderlere dahil edilmelidir.)

Öte yandan, küçük aletler, iş kıyafetleri, normal bakımda kullanılan yedek parçalar, normal ömürleri bir yıldan fazla olsa dahi düşük değerli alet ve edevat, Devlet tarafından askeri amaçlarla edinilen dayanıklı mallar (askeri inşaat ve inşaat işleri, askeri teçhizat, silahlı kuvvetler mensuplarına tahsis edilen lojmanlar dışındaki askeri kullanım amaçlı binalar) sabit sermaye aktifleri kapsamında yer almayacaktır.

Sabit sermaye varlıkları için yapılan harcamanın miktarı, bunların satın alınması durumunda Devlet tarafından ödenen fiyattır. Bunlar Devlet dahilinde üretildiği takdirde harcama miktarı, üretim faktörleri ile malzemeler için yapılan ödemeler toplamıdır. Ancak, ülkemizdeki mevcut istihdam ve ücret rejimimizde çalışanlara yapılan ödemeler üretimle ve üretim dönemi ile doğrudan bağlı olmadığından, diğer bir ifadeyle üretim olmasa bile ücretler ödendiğinden ücretlerin tamamı cari harcamalar bölümüne dahil edilmiştir.

Analitik bütçe sınıflandırmasında;

- Bütçe kanunları ile belirlenmiş asgari değeri aşan ve normal ömrü bir yıldan daha uzun olan mal ve hizmet alımları "**sermaye giderleri**",

- Sermaye nitelikli mal ve hizmet alımlarının finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler "**sermaye transferleri**"

- Her ikisinin toplamı ise "**toplam sermaye giderleri**" olarak ifade edilecektir.

1.c Borç Verme / Geri Ödeme : Borç verme/geri ödeme, bütçe sistematığı dışında çözümler üretilen bir bölümken analitik bütçe sınıflandırmasıyla bu tür harcamalar da bütçe sınıflandırması kapsamına alınarak bu alandaki eksiklik giderilmiştir. Ancak, bu tür ödemeler nihai olarak bir gider olmadığı ve bir süre sonra geri tahsil edilecek olduğu için konsolidasyon işlemlerinde elenerek giderler toplamına dahil edilmeyecektir.

Bu bölüme, Devlet tarafından verilen krediler, alınan hisseler, verilen kredilerden Devlete yapılan geri ödemeler, satılan hisselerinden elde edilen gelirler dahildir. Verilen borçlar harcamalar bölümde sınıflandırılırken geri ödemeler ise gelirler bölümüne dahil edilecektir.

2. GELİR : Gelirler, karşılıklı veya karşılıksız olarak ve herhangi bir mali hakka dayanmaksızın yapılan ve geri ödenemez nitelikte olan tahsilatlardır. Gelirler de harcamalarda olduğu gibi cari ve sermaye olarak ikiye ayrılırlar. Cari gelirler vergi gelirleri ile vergi dışı gelirleri kapsar. Vergi dışı gelirlere karşılıklı tahsilatlar (mülkiyet gelirleri, harçlar ve ücretler, sınai nitelikte olmayan arazi satışları) ile cezalar gibi karşılıksız tahsilatlar dahil edilmelidir. Sermaye gelirleri ise, sermaye aktifleri satışları ile Devlet dışı kaynaklardan yapılan sermaye transferlerini kapsar.

Gelirler, düzeltici işlemler dışında brüt olarak gösterilmelidir.

Hibeler, Devletin karşılıksız, geri ödemesiz ve zorunluluk esasına dayanmayan tahsilatlarıdır. Hibelerin kredilerden farkı herhangi bir geri ödeme yükümlülüğü getirmemesidir.

Hibeler, açığı finanse eden değil ancak azaltan kaynaklar olarak görüldüğü için finansmanda değil gelirler bölümünde fakat ayrı bir başlıkta gösterilirler.

Aynı olarak edinilen mal ve hizmet şeklindeki hibeler ise Devlet Mali İstatistiklerinde bütçe kayıtlarına dahil edilmezler. Bunlar ayniyat kayıtlarını ilgilendiren işlemler olarak kaydedilirler. Ancak, aynı olarak edinilen hibeler satılması kaydıyla verilmişlerse satışlarından elde edilen tutarlar hibelere dahil edilmelidirler.

III. YENİ EKONOMİK KODLAR AÇILMASI VE UYGULAMADA TEREDDÜT EDİLEN HUSUSLAR :

1. Bu rehberde yer alan giderin, gelirin ve finansmanın ekonomik sınıflandırmasına ilişkin ekonomik kodlarda bir değişiklik yapılması veya sınıflandırmanın herhangi bir düzeyinde yeni kodlar ilave edilmesine ilişkin talepler gerekçeleri ile birlikte Bakanlığımıza (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) iletilecektir.

2. Bu rehberin uygulamasında tereddüde düşülen hususlar gerekçeleri ile birlikte Bakanlığımıza (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) iletilecektir.

Yapılacak uygulamaya esas olmak üzere oluşturulacak Bakanlığımız görüşleri ile ihtiyaç duyulması halinde açılacak yeni ekonomik kodlar tüm uygulayıcıları bilgilendirmek ve uygulama birliğini sağlamak amacıyla www.bumko.gov.tr internet adresinin “analitik bütçe sınıflandırması” bölümünde duyurulacaktır.

IV. GİDERİN EKONOMİK KODLARININ AÇIKLAMALARI

Birinci düzeyde yer alan harcama grupları ile bunun altında II. III. ve IV. düzeylerde yer alacak detay kodlar ve bu bölümlere gider kaydedilecek olan harcamalar aşağıda belirtilmiştir. Ayrıca, harcamanın sınıflandırmasında kullanılacak tüm ekonomik kodlar ekli listelerde yer almaktadır.

01- PERSONEL GİDERLERİ

Bu bölüm, kamu personeli ile kamu personeli olmasa bile bunlar gibi çalıştırılan veya hizmetinden faydalanan kişilere veya diğerlerine bordroya dayalı olarak nakden yapılan ödemeleri kapsayacaktır.

Aynı nitelikteki ödemeler “mal ve hizmet alım giderleri”ne, Devletin işveren sıfatıyla sosyal güvenlik kurumlarına ödediği primler ise “sosyal güvenlik kurumuna Devlet primi giderleri” bölümüne dahil edilecektir.

Personel giderlerinin ikinci düzeyinde çeşitli personel kanunlarına göre çalıştırılanların istihdam çeşitleri ile çalıştırılma veya hizmetinden yararlanma yöntemleri esas alınarak; memurlar, sözleşmeli personel, işçiler, geçici personel ve diğer personel olarak beş grupta sınıflandırılmıştır. Üçüncü düzey, ödeme türlerine göre sınıflandırılmıştır.

1.1 MEMURLAR

Personel kanunlarına göre bir kadroya dayalı olarak istihdam edilenlerin kadroları için öngörülen aylık ödemeleri bu bölüme gider kaydedilecektir. Ayrıca, mevzuatı gereğince *Sosyal Güvenlik Kurumuna* ödenmek üzere memurun ücretinden kesilecek prim ve kesenekler de buraya dahil edilecektir.

Bu bölüm, III. düzeyde ödeme unsurlarına göre detaylandırılmış olup, IV. düzeyde bir ayrıma şimdilik gidilmemiştir. İhtiyaç halinde uygulamanın ileriki yıllarında IV. düzeyde hizmet sınıflarına veya başka kriterlere göre bir ayrıma gidilebilecektir.

Memur olmayanlara yapılacak ödemeler 01.5.1.90- Diğer personele yapılan diğer ödemeler bölümüne dahil edilmelidir.

01.1.1 Temel Maaşlar :

- Bir kadroya dayalı olarak istihdam edilenlere ilgili mevzuatına göre yapılan aylık, ek gösterge, kıdem aylığı ve taban aylığı ödemeleri,

- *Hakim ve savcılar ile bu statüde yer alanlara kıstas aylık esas alınmak suretiyle yapılan aylık ödemeler,*

- Özel kanunlarındaki hükümlere dayanılarak kurul başkan ve üyelerine yapılan aylık ücret ödemeleri,

- Yabancı ülkelerde çalışanların aylıkları,

- Vekalet ve ikinci görev aylıkları

- Aylıkların “asgari ücret” seviyesine yükseltilmesinden doğan farklar,

- Görevden uzaklaştırılanların, kadrosuzluk nedeniyle açıkta kalanların aylıkları,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.1.2 Zamlar ve Tazminatlar :

- İlgili mevzuatına göre iş riski, iş güçlüğü, teminindeki güçlük ve mali sorumluluk zamları ile özel hizmet tazminatı, ek özel hizmet tazminatı, eğitim öğretim tazminatı, din hizmetleri tazminatı, emniyet hizmetleri tazminatı, mülki idare amirliği özel hizmet tazminatı, denetim tazminatı, adalet hizmetleri tazminatı, hizmet tazminatı, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, yüksek hakimlik tazminatı, yabancı dil tazminatı, ek tazminat, uçuş tazminatı, atlayış tazminatı ve dalış tazminatı gibi değişik adlar altında yapılan tazminat ödemeleri,

- Kurumsal *ya da belirli bir hizmet veya meslek grubuna yönelik* olarak tazminat, ek ödeme ve ek ücret gibi değişik adlar altında yapılan ödemeler, bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.1.3 Ödenekler : İlgili mevzuatı gereğince üniversite ödeneği, idari görev ödeneği, geliştirme ödeneği, eğitim öğretim ödeneği, öğretim yılına hazırlık ödeneği, yargı ödeneği, sendika ödeneği ve ek ödenek gibi “ödenek” adı altında yapılan her türlü ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.1.4 Sosyal Haklar : İlgili mevzuatı gereğince aile yardımı, doğum yardımı, ölüm yardımı, nakdi giyecek yardımı ve tayin bedeli gibi nakden ödenen sosyal haklar ve yardımlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

Ancak, doğrudan giyecek verilmesi suretiyle yapılan aynı nitelikteki yardımlar mal ve hizmet alımları bölümüne gider kaydedilecektir.

01.1.5 Ek Çalışma Karşılıkları : İlgili mevzuatı gereğince;

- Fazla çalışma ücreti,

- Komisyon ve kurul üyelerinin huzur ve toplantı ücretleri ile huzur hakkı,

- Nüfus yenileme işleminde çalışan memurlara ödenecek ücret,

- Konferans ücreti,

- Ek ders ve sınav ücreti,

- Nöbet ücreti ile benzer adlar altında yapılan ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.1.6 Ödül ve İkramiyeler : Mevzuatında yer alan hükümler uyarınca ödül, ikramiye ve benzeri adlar altında memurlara yapılan ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.1.9 Diğer Giderler : Personel kanunlarına göre bir kadroya dayalı olarak istihdam edilenlere yukarıda belirtilenler dışında kalan ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.2 SÖZLEŞMELİ PERSONEL

Çeşitli personel kanunlarına göre sözleşmeli olarak istihdam edilenlere yapılan ödemeler III. düzeyde detaylandırılmış olup, IV. düzeyde ise istihdam edildikleri mevzuata göre bir ayrıma gidilmiştir.

01.2.1 Ücretler : İlgili mevzuatına göre sözleşmeli olarak istihdam edilenlere sözleşmeleri karşılığında yapılan ücret ödemeleri bu bölüme gider kaydedilecek olup IV. düzeyde ise sözleşmeli personelin niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.2.1.01 657 S.K. 4/B Sözleşmeli Personel Ücretleri

01.2.1.02 Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel Ücretleri

01.2.1.03 Akademik Sözleşmeli Personelin Ücretleri

01.2.1.04 Yabancı Uyruklu Sözleşmeli Personelin Ücretleri

01.2.1.05 Sözleşmeli Sanatçıların Ücretleri

01.2.1.90 Diğer Sözleşmeli Personel Ücretleri

01.2.2 Zamlar ve Tazminatlar : Sözleşmeli olarak istihdam edilenlere, *ilgili mevzuatı uyarınca* sözleşmeleri karşılığında yapılan ücret ödemeleri dışında zam, tazminat *veya ek ödeme* niteliğinde bir ödeme yapılması halinde bu türden ödemeler bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyde ise sözleşmeli personelin niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.2.2.01 657 S.K. 4/B Sözleşmeli Personel Zam ve Tazminatları

01.2.2.02 Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel Zam ve Tazminatları

01.2.2.03 Akademik Sözleşmeli Personelin Zam ve Tazminatları

01.2.2.04 Yabancı Uyruklu Sözleşmeli Personelin Zam ve Tazminatları

01.2.2.05 Sözleşmeli Sanatçıların Zam ve Tazminatları

01.2.2.90 Diğer Sözleşmeli Personel Zam ve Tazminatları

01.2.3 Ödenekler : Sözleşmeli olarak istihdam edilenlere, *ilgili mevzuatı uyarınca* sözleşmeleri karşılığında yapılan ücret ödemeleri dışında *öğretmenlere yapılmakta olan “öğretim yılına hazırlık ödeneği” gibi* ödenek niteliğinde bir ödeme yapılması halinde bu türden ödemeler bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyde ise sözleşmeli personelin niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.2.3.01 657 S.K. 4/B Sözleşmeli Personel Ödenekleri

01.2.3.02 Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel Ödenekleri

01.2.3.03 Akademik Sözleşmeli Personelin Ödenekleri

01.2.3.04 Yabancı Uyruklu Sözleşmeli Personelin Ödenekleri

01.2.3.05 Sözleşmeli Sanatçıların Ödenekleri

01.2.3.90 Diğer Sözleşmeli Personel Ödenekleri

01.2.4 Sosyal Haklar : Sözleşmeli olarak istihdam edilenlere, *ilgili mevzuatı uyarınca* sözleşmeleri karşılığında yapılan ücret ödemeleri dışında aile yardımı, doğum yardımı, ölüm yardımı ve nakdi giyecek yardımı gibi sosyal hak niteliğinde bir ödeme yapılması halinde bu türden ödemeler bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyde ise sözleşmeli personelin niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.2.4.01 657 S.K. 4/B Sözleşmeli Personel Sosyal Hakları

01.2.4.02 Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel Sosyal Hakları

01.2.4.03 Akademik Sözleşmeli Personelin Sosyal Hakları

01.2.4.04 Yabancı Uyruklu Sözleşmeli Personelin Sosyal Hakları

01.2.4.05 Sözleşmeli Sanatçıların Sosyal Hakları

01.2.4.90 Diğer Sözleşmeli Personel Sosyal Hakları

01.2.5 Ek Çalışma Karşılıkları : Sözleşmeli olarak istihdam edilenlere, *ilgili mevzuatı uyarınca* sözleşmeleri karşılığında ücret ödemeleri dışında ve ek çalışma karşılığında *fazla çalışma ücreti ve ek ders ücreti gibi* bir ödeme yapılması halinde bu türden ödemeler bu bölüme gider kaydedilecek olup IV. düzeyde ise sözleşmeli personelin niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.2.5.01 657 S.K. 4/B Sözleşmeli Personelin Ek Çalışma Karşılıkları

01.2.5.02 Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personelin Ek Çalışma Karşılıkları

01.2.5.03 Akademik Sözleşmeli Personelin Ek Çalışma Karşılıkları

01.2.5.04 Yabancı Uyruklu Sözleşmeli Personelin Ek Çalışma Karşılıkları

01.2.5.05 Sözleşmeli Sanatçıların Ek Çalışma Karşılıkları

01.2.5.90 Diğer Sözleşmeli Personel Ek Çalışma Karşılıkları

01.2.6 Ödül ve İkrariyeler: Sözleşmeli olarak istihdam edilenlere, *ilgili mevzuatı uyarınca* sözleşmeleri karşılığında yapılan ücret ödemeleri dışında ödül niteliğindeki ödemeler ile ikramiye, teşvik ikramiyesi gibi adlarla yapılan ödemeler bu bölüme gider kaydedilecek olup IV. düzeyde ise sözleşmeli personelin niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.2.6.01 657 S.K. 4/B Sözleşmeli Personelin Ödül ve İkrariyeleri

01.2.6.02 Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personelin Ödül ve İkrariyeleri

01.2.6.03 Akademik Sözleşmeli Personelin Ödül ve İkrariyeleri

01.2.6.04 Yabancı Uyruklu Sözleşmeli Personelin Ödül ve İkrariyeleri

01.2.6.05 Sözleşmeli Sanatçıların Ödül ve İkrariyeleri

01.2.6.90 Diğer Sözleşmeli Personelin Ödül ve İkrariyeleri

01.2.9 Diğer Giderler: Sözleşmeli olarak istihdam edilenlere, *ilgili mevzuatı uyarınca* yukarıda belirtilen ödemeler dışında herhangi bir ödeme yapılması halinde bu tür ödemeler bu

bölüme gider kaydedilecek olup IV. düzeyde ise sözleşmeli personelin niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.2.9.01 657 S.K. 4/B Sözleşmeli Personelin Diğer Giderleri

01.2.9.02 Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personelin Diğer Giderleri

01.2.9.03 Akademik Sözleşmeli Personelin Diğer Giderleri

01.2.9.04 Yabancı Uyruklu Sözleşmeli Personelin Diğer Giderleri

01.2.9.05 Sözleşmeli Sanatçıların Diğer Giderleri

01.2.9.90 Diğer Sözleşmeli Personelin Diğer Giderleri

01.3 İŞÇİLER

İş Kanunu kapsamına giren işlerde kadrolu veya 30 iş gününden fazla çalıştırılan sürekli ve geçici işçilere İş Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu gereğince mevzuata uygun olmak kaydıyla yapılan ücret niteliğindeki ödemeler bu bölümde sınıflandırılmıştır.

01.3.1 İşçilerin Ücretleri : İşçilerin günlük ve gereğinde aylık ücretleri, ek ödemeler, ücret niteliğindeki diğer ödemeler, mevzuatı gereğince işçinin ücretinden kesilecek prim ve kesenekler de, bu bölüme gider kaydedilecektir. Ancak, işçilere ödenecek olan seyyar görev tazminatları ise bu bölüme değil “03.3.5 - yolluk tazminatları” bölümüne gider kaydedilecektir. İşçilere ödenecek ücretler için IV. düzeyde istihdam şekline göre bir ayırım yapılmıştır.

01.3.1.01 Sürekli İşçilerin Ücretleri

01.3.1.02 Geçici İşçilerin Ücretleri

01.3.2 İşçilerin İhbar ve Kıdem Tazminatları : İşçilere ödenecek olan ihbar tazminatları ile kıdem tazminatları bu bölüme gider kaydedilecek olup IV. düzeyde istihdam şekline göre bir ayırım yapılmıştır.

1.3.2.1 Sürekli İşçilerin İhbar ve Kıdem Tazminatları

1.3.2.2 Geçici İşçilerin İhbar ve Kıdem Tazminatları

01.3.3 İşçilerin Sosyal Hakları : İşçilere yemek yardımı, doğum yardımı, ölüm yardımı ve evlenme yardımı gibi sosyal haklar kapsamında olanlardan nakdi olarak yapılacak ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

Ancak, işçiye yiyecek, giyecek verilmesi suretiyle yapılan aynı nitelikteki yardımlar ile işçilerin servislerle taşınmasına ilişkin giderler bu bölüme dahil edilmeyerek bu alımların niteliğine göre mal ve hizmet alımları bölümüne dahil edilecektir. İşçilere ödenen sosyal haklar IV. düzeyde istihdam şekline göre bir ayırma tabi tutulmuştur.

1.3.3.1 Sürekli İşçilerin Sosyal Hakları

1.3.3.2 Geçici İşçilerin Sosyal Hakları

01.3.4 İşçilerin Fazla Mesaieleri : İşçilere, fazla süreli çalışmaları, fazla çalışmaları veya ulusal bayram ve genel tatil günlerinde yaptırılan çalışmalar karşılığında yapılacak ilave ödemeler bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyde istihdam şekline göre bir ayırım yapılmıştır.

1.3.4.1 Sürekli İşçilerin Fazla Mesaieleri

1.3.4.2 Geçici İşçilerin Fazla Mesaieleri

01.3.5 İşçilerin Ödül ve İkramiyeleri :

- Ödül niteliğindeki ödemeler,
- İlave tediyeleler,
- Toplu iş sözleşmesine göre ödenen ikramiyeler,

bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyde istihdam şekline göre bir ayırım yapılmıştır.

01.3.5.01 Sürekli İşçilerin Ödül ve İkramiyeleri

01.3.5.02 Geçici İşçilerin Ödül ve İkramiyeleri

01.3.9 İşçilerin Diğer Ödemeleri : İşçilere yukarıda sayılanlar dışında herhangi bir ödeme yapılması halinde bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyde istihdam şekline göre bir ayırım yapılmıştır.

01.3.9.01 Sürekli İşçilerin Diğer Ödemeleri

01.3.9.02 Geçici İşçilerin Diğer Ödemeleri

01.4 GEÇİCİ PERSONEL

Kamu kurum ve kuruluşlarında daimi veya geçici olarak memur, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışmamakla birlikte kamu hizmetlerinin yürütülmesinde geçici olarak (bir yıldan az süreli) veya mevsimlik olarak kendilerinden faydalanılan kişilere (vizesiz geçici işçiler, aday çırak, çırak ve stajyer öğrenciler, usta öğreticiler, *4/C kapsamında çalışanlar ve diğer geçici personel* yapılan ödemeler bu bölüme dâhil edilecektir.

01.4.1 Ücretler

01.4.1.01 Vizesiz Geçici İşçilerin Ücretleri : Kuruluşların faaliyetleri dikkate alınarak arızı mahiyetteki işleri ile sınırlı olmak kaydıyla, bir ayı aşmayan sürelerde ve Maliye Bakanlığından vize alınmaksızın çalıştırılacak kişilere yapılacak ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.4.1.02 Aday Çırak, Çırak ve Stajyer Öğrencilerin Ücretleri : 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Kanun gereğince aday çırak, çırak ve öğrencilere ödenecek ücretler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.4.1.03 Usta Öğreticilere Yapılacak Ödemeler : 01/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile diğer ilgili mevzuat uyarınca ders ücreti karşılığında görevlendirilen ve üzerinde resmi görevi bulunmayan uzman ve usta öğreticilere yapılacak ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.4.1.04 657 sayılı Kanununun 4/C Kapsamında Çalışanlara Yapılacak Ödemeler: 657 sayılı Kanununun 4/C maddesi kapsamında Bakanlar Kurulu kararıyla çalıştırılan personele yapılacak her türlü ödemeler bu bölüme gider yazılacaktır.

01.4.1.90 Diğer Geçici Personele Yapılacak Ödemeler: Geçici personel statüsünde olup da yukarıda sayılan gruplara girmeyen personele ödenecek ücretler (usta ve uzman öğreticiler hariç ilgili mevzuatı uyarınca ders ücreti karşılığında görevlendirilen ve üzerinde resmi görev bulunmayanlara ödenecek ek ders ücretleri gibi) bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.5 DİĞER PERSONEL

Kamu kurum ve kuruluşlarında daimi veya geçici olarak memur, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışmamakla birlikte kamu hizmetlerinin yürütülmesinde kendilerinden faydalanılan (muhtar, geçici köy korucusu gibi) kişilere çeşitli adlar altında yapılan ödemeler ile yurtiçinde veya yurtdışında okutulan yerli öğrencilere ödenen harçlıklar gibi ödemeler bu bölümde sınıflandırılacaktır.

01.5.1 Ücret ve Diğer Ödemeler

01.5.1.01 Muhtarların Ücretleri : Köy ve mahalle muhtarlarına yapılacak ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.5.1.02 Geçici Köy Korucularının Ücretleri : Geçici köy korucularına verilecek olan ücret ve tazminatlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

Ancak, görevleri esnasında yaralanan veya ölen geçici köy korucularına 2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenecek tazminatlar ekonomik sınıflandırmanın 03.4.2.90 diğer yasal giderler bölümüne gider kaydedilecektir.

01.5.1.03 Er-Erbaş Harçlıkları : Yurt içi ve yurt dışı er ve erbaş harçlıkları ile munzam harçlıkları bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.5.1.04 Öğrenci Harçlıkları : Askeri okul ve polis okulu öğrencilerine, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve kademedeki okullarda okutulan parasız yatılı öğrencilere ilgili mevzuatına göre ödenecek harçlıklar bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.5.1.05 Yurtdışı Öğrenimde Ödenen Aylıklar : Kurumlarınca eğitim amacıyla yurtdışına gönderilenlere öğrenimleri süresince kadro aylıkları dışında yapılan emsal aylık ödemeleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.5.1.06 Hükümlü Ücretleri : Cezaevleri iç hizmetlerinde çalıştırılan hükümlülere ödenen ücretler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.5.1.51 Belediye Başkanına Yapılan Ödemeler

01.5.1.52 Belediye Meclis Üyelerine Yapılan Ödemeler

01.5.1.53 İl Genel Meclisi Üyelerine Yapılan Ödemeler

01.5.1.54 Birlik Başkanlarına Yapılan Ödemeler

01.5.1.55 Birlik Meclis Üyelerine Yapılan Ödemeler

01.5.1.90 Diğer Personele Yapılan Diğer Ödemeler : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer personele yapılacak ödemeler bu bölüme dahil edilecektir.

Yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer personele yapılacak ödemeler ile ilgili mevzuatı uyarınca, erbaş ve erlere ödenen operasyon tazminatları ve erbaş, er ve askeri öğrencilere verilen ödül ve ikramiyeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

01.7 MİLLETVEKİLLERİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine, ilgili mevzuatına göre ödenmesi gereken ödenekler ile mali ve sosyal hakları bu bölüme gider kaydedilecektir. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine aylık ödeneklerinin belli oranında hesaplanarak ödenen “yolluk” adıyla yapılan ödemeler de hizmet mahalli dışına yapılan bir görevlendirme ile bağlı olmadan ve ücret niteliğinde bir ödeme olduğundan bu bölümde (01.7.2- Zamlar ve Tazminatlar) sınıflandırılmalıdır. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin hizmet mahalli dışında bir yerde görevlendirilmeleri halinde ödenmesi gereken yollukların “03.3- Yolluklar” bölümüne, tedavi giderlerinin ise “03.9- Tedavi ve Cenaze Giderleri” bölümüne kaydedilmesi gerekmektedir.

01.7.2 Zamlar ve Tazminatlar

01.7.2.01 Zamlar ve Tazminatlar

01.7.3 Ödenekler

01.7.3.01 Ödenekler

01.7.4 Sosyal Haklar

01.7.4.01 Sosyal Haklar

01.8 CUMHURBAŞKANI ÖDENEĞİ

01.8.1 Cumhurbaşkanı Ödeneği

01.8.1.01 Cumhurbaşkanı Ödeneği : **Görevdeki Cumhurbaşkanıya ödenen ödenekler bu bölüme gider kaydedilecektir.**

01.9 İSTİHBARAT PERSONELİ

01.9.1 İstihbarat Personeli Giderleri

01.9.1.01 İstihbarat Personeli Giderleri : MİT Müsteşarlığında, ilgili mevzuatına göre değişik statülerde istihdam edilen personele nakdi olarak ödenen her türlü mali ve sosyal hak ve yardımlar bu bölüme gider kaydedilecektir

02- SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ

Emeklilik sigortasına ilişkin;

- Sosyal Güvenlik Kurumuna işveren hissesi olarak ödenecek sosyal güvenlik primleri ile kurum tarafından ödenen fiili hizmet müddeti zamlarına ilişkin işveren payları ve işveren tarafında ödenecek kısa vadeli sigorta kolları primleri,

- Ders ücreti karşılığında görevlendirilmiş memur olmayan kişilere ilişkin işveren payları,
- Usta öğreticiler için ödenecek primler,
- Aday çırak, çırak ve öğrenciler için ödenecek primler,
- Cezaevleri iç hizmetlerinde çalıştırılan hükümlüler için ödenecek primler,
- Mevzuatı gereğince ödenmesi gereken pay ve hisseler,
- Mevzuatı gereğince kurum tarafından işsizlik sigortası fonuna ödenecek işveren işsizlik sigortası primleri,
- Sağlık sigortası primleri,

giderleri bu bölüme gider kaydedilecektir-

Ancak personelden kesilen primler, önceden olduğu gibi personel giderlerine dahil edilecektir.

Ancak 5510 sayılı Kanunun bazı maddeleri 30/12/2006 tarihli ve 26392 (5. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 15/12/2006 tarihli ve E. 2006/111, K. 2006/112 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendinin, Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan Kararı ile iptal edilen düzenlemeler nedeniyle uygulama olanağı kalmadığından ve hali hazırda yeni bir Kanuni düzenleme yapılmadığından 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendi kapsamındaki personel 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ilişkin sigorta prim ödemeleri yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre hesaplanıp, birinci düzeyde “02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” altında, 2. düzeyde istihdam türüne göre detaylandırıldıktan sonra 3. düzeyde “6-Sosyal Güvenlik Kurumuna” kodu ile 4. düzeyde “01- Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri” ekonomik kodundan teklif edilecektir.

Diğer taraftan, yukarıda belirtilen gerekçelerle, merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendi kapsamındaki personeli için tedavi ve ilaç giderleri hali hazırdaki mevzuat hükümlerine göre kurumlarınca karşılanması gerektiğinden “03.9” Tedavi ve Cenaze Giderleri için gerekli ödenek teklifleri verilen tavana uygun olarak 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ilişkin olarak yapılacaktır.

2.1 MEMURLAR

02.1.6 Sosyal Güvenlik Kurumuna

02.1.6.01 Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri

02.1.6.02 Sağlık Primi Ödemeleri

02.2 SÖZLEŞMELİ PERSONEL

02.2.4 İşsizlik Sigortası Fonuna

02.2.4.01 İşsizlik Sigortası Fonuna

02.2.6 Sosyal Güvenlik Kurumuna

02.2.6.01 Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri

02.2.6.02 Sağlık Primi Ödemeleri

02.3 İŞÇİLER

02.3.4 İşsizlik Sigortası Fonuna

02.3.4.01 İşsizlik Sigortası Fonuna

- 02.3.6 Sosyal Güvenlik Kurumuna
- 02.3.6.01 Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri
- 02.3.6.02 Sağlık Primi Ödemeleri

02.4 GEÇİCİ PERSONEL

- 02.4.4 İşsizlik Sigortası Fonuna
- 02.4.4.01 İşsizlik Sigortası Fonuna
- 02.4.6 Sosyal Güvenlik Kurumuna
- 02.4.6.01 Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri
- 02.4.6.02 Sağlık Primi Ödemeleri

02.5 DİĞER PERSONEL

- 02.5.3 Özel Sigorta Prim Giderleri
- 02.5.3.01 Özel Sigorta Prim Giderleri
- 02.5.4 İşsizlik Sigortası Fonuna
- 02.5.4.01 İşsizlik Sigortası Fonuna
- 02.5.6 Sosyal Güvenlik Kurumuna
- 02.5.6.01 Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri
- 02.5.6.02 Sağlık Primi Ödemeleri

02.7 MİLLETVEKİLLERİ

- 02.7.6 Sosyal Güvenlik Kurumuna
- 02.7.6.01 Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri
- 02.7.6.02 Sağlık Primi Ödemeleri

02.9 İSTİHBARAT PERSONELİ

- 02.9.6 Sosyal Güvenlik Kurumuna
- 02.9.6.01 Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri
- 02.9.6.02 Sağlık Primi Ödemeleri

03- MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ

Faturalı olarak veya ilgili mevzuatına uygun şekilde belgelendirilerek alınan mal ve hizmet bedellerini kapsayacaktır. Devletin karşılığında herhangi bir mal veya hizmet almadığı karşılıksız ödemeler ile sermaye giderleri kapsam dışındadır.

Bu bölüm, büro malzemesi alımları, kira, yakıt, elektrik ödemeleri ile parasal limitlere bakılmaksızın rutin bakım-onarım ödemelerini, telefon vb. haberleşme giderlerini, yolluk giderlerini, taşıma giderlerini, düşük değerli veya bir yıldan az kullanım ömrü olan ekipmanlar için yapılan ödemeler ile çeşitleri ve açıklamaları ekli listelerde ve bu rehberin ilerleyen bölümlerinde ifade edilen benzeri giderleri kapsayacaktır.

Bu bölüme dahil edilmesi gereken malların alım bedelleri (diğer bir ifadeyle aynı sözleşme kapsamında ve/veya aynı faturada toplam bedel) içinde bunların taşınması ve benzeri işlerin de dahil olduğu durumlarda bu gibi giderler de aynı ekonomik koda gider kaydedilecektir. Ancak, taşıma gibi hizmetlerin ayrıca temin edilmesi ve bedellerinin de ayrı faturalarda yer alması durumunda bu giderler ilgisine göre 03.5.3.03 Yük Taşıma Giderleri veya diğer ekonomik kodlara gider kaydedilecektir.

Uluslararası sınıflandırma standartlarında da “cari gider” olarak kabul edilen savunma harcamaları, sermaye için belirlenen limiti geçse dahi yatırım programlarında yer almayacak,

mal ve hizmet alım giderlerine dahil edilecektir. Ancak, askeri lojmanlar sermaye bölümünde sınıflandırılacak ve yatırım programına dahil edilecektir.

Ayrıca, askeri lojmanlar dışında kalan inşaatlar, askeri amaçlı dayanıklı ve dayanıksız mallar ve ekipmanlar da bu bölümde yer alacaktır.

03.1 ÜRETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI

Doğrudan tüketime yönelik olmayıp, sonucunda satılacak veya üretimi yapan kurum tarafından kullanılacak olmasına bakılmaksızın nihai mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılarak bu süreç sonrasında kısmen veya tamamen nitelik değiştirecek olan hammaddeler, ara mallar ve malzemeler ile üretimde kullanılan enerji bedelleri üçüncü ve dördüncü düzeyde özelliklerine göre sınıflandırmaya tabi tutulmuş olup, buna göre ilgili kodlara gider kaydedileceklerdir.

03.1.1 Hammadde Alımları

03.1.1.01 Hammadde Alımları

03.1.2 Gıda Ürünleri İçecekler ve Tütün Alımları

03.1.2.01 Gıda Ürünleri İçecekler ve Tütün Alımları

03.1.3 Tekstil ve Tekstil Ürünler Deri ve Deri Ürünleri Alımları

03.1.3.01 Tekstil ve Tekstil Ürünler Deri ve Deri Ürünleri Alımları

03.1.4 Kereste ve Kereste Ürünleri Alımları

03.1.4.01 Kereste ve Kereste Ürünleri Alımları

03.1.5 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Alımları

03.1.5.01 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Alımları

03.1.6 Kimyevi Ürün Alımları

03.1.6.01 Kimyevi Ürün Alımları

03.1.7 Kauçuk ve Plastik Ürün Alımları

03.1.7.01 Kauçuk ve Plastik Ürün Alımları

03.1.8 Metal Ürünü Alımları

03.1.8.01 Metal Ürünü Alımları

03.1.9 Diğer Mal ve Malzeme Alımları

03.1.9.01 Diğer Mal ve Malzeme Alımları

03.2 TÜKETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI

Üretim sürecinde kullanılmadan doğrudan tüketime yönelik olarak kullanılan nihai mal ve hizmetler üçüncü ve dördüncü düzeyde özelliklerine göre sınıflandırmaya tabi tutulmuş olup, buna göre ilgili kodlara gider kaydedileceklerdir.

03.2.1 Kırtasiye ve Büro Malzemesi Alımları

Hizmetin gerektirdiği kırtasiye, basılı kağıt, defter ve benzeri mal ve malzemelerin alım bedelleri ile büro ihtiyaçlarına ilişkin her çeşit tüketim malzemesi alımları, basılı kağıt ve defter alım ve yapımı ile bunlara ilişkin diğer giderler bu bölümde yer alacaktır.

03.2.1.01 Kırtasiye Alımları : Hizmetin gerektirdiği kalem, silgi, zımba teli, toplu iğne, ataç, disket, cd, *flash disk*, toner, mürekkep, klasör, dosya, basılı kağıt, defter gibi kırtasiye malzemesi ile benzeri mal ve malzemelerin alım bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.1.02 Büro Malzemesi Alımları : Doğrudan tüketime yönelik olmayıp kullanım ömürleri bir yıldan fazla olsa bile bedeli bütçe kanunlarıyla tespit edilecek tutarı geçmeyen büro ihtiyaçlarına ilişkin cetvel, makas, kalem açacağı, delgeç, zımba gibi her çeşit el aparatı bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.1.03 Periyodik Yayın Alımları : Hizmetin gerektirdiği durumlarda alınacak gazete, resmi gazete, dergi, bülten gibi belirli sürelerde basılan yapılan yayınlar (cd, vcd, dvd gibi sayısal ortamda yapılan baskılar dahil) bu bölüme gider kaydedilecektir.

Kamu İhale Kurumuna ödenecek olan kamu ihale bülteni bedelleri burada yer alacaktır. Ancak ihale yayın bedelleri 03.5.4.01 koduna gider kaydedilecektir.

03.2.1.04 Diğer Yayın Alımları : Periyodik yayın alımlarının dışında kalan diğer bir ifadeyle belirli sürelerle bağlı kalmaksızın yayınlanan (sayısal ortamda yapılan baskılar dahil) kitap, ansiklopedi, broşür gibi yayın alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.1.05 Baskı ve Cilt Giderleri : Basılı olarak alınacak yayınlar dışında kalan ve hizmetin gerektirdiği durumlarda yapılacak (gazete, dergi, bülten, kitap, broşür, afiş, gibi) süreli veya süresiz yayınların basımı (sayısal ortamda yapılan baskılar dahil) ile bunların veya daire ve idarelerce kullanılan her çeşit evrakın ciltlenmesine ilişkin ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.1.90 Diğer Kırtasiye ve Büro Malzemesi Alımları : Yukarıda sayılanlar dışında kalan kırtasiye ve büro malzemesi alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.2 Su ve Temizlik Malzemesi Alımları

03.2.2.01 Su Alımları : Belediyelerden, diğer kamu kurumlarından veya piyasadan temin edilen, içecek amaçlı olmayıp, kullanmaya yönelik olan su tüketim bedelleri ile ilgili mevzuatına göre abone olunması gerektiği durumlarda ödenecek abone bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

Ancak, ambalajlanmış veya ambalajlanmamış olarak içme amaçlı alınan su bedelleri ise 03.2.4.02 İçecek Alımları koduna, su sayacı, musluk, batarya vb. malzeme veya teçhizatın alım giderleri bu bölüme değil niteliğine göre ilgili bölümlerine gider kaydedilecektir.

03.2.2.02 Temizlik Malzemesi Alımları : Sabun, deterjan ve temizlikte kullanılan kimyevi maddeler ile bu amaçlarla kullanılmak üzere alınan (diş macunu, diş fırçası, kova, fırça, paspas gibi) her türlü temizlik madde ve malzeme alım bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.3 Enerji Alımları

03.2.3.01 Yakacak Alımları : Odun, çıra, kömür, kalorifer yakıtı, doğalgaz, tüp gaz gibi ısıtma ve pişirmeyle ilgili her türlü madde, malzeme ve yakıtların tüketim bedelleri ile ilgili mevzuatına göre abone olunması gerektiği durumlarda ödenecek abone ve *güvence bedelleri* bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.3.02 Akaryakıt ve Yağ Alımları : Özellikle taşıtlar olmak üzere, her çeşit makine-teçhizatın işletmesine yönelik olarak kullanılan akaryakıtlar, madeni yağlar, antifriz, benzeri tüketim malları ve kimyevi madde alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.3.03 Elektrik Alımları : Hangi amaçla olursa olsun (aydınlatma, ısıtma, soğutma, havalandırma, çalıştırıcı kuvvet vb.) elektrik tüketim bedelleri ile ilgili mevzuatına göre abone olunması gerektiği durumlarda ödenecek abone ve *güvence bedelleri* bu bölüme gider kaydedilecektir.

Ancak, elektrik sayacı, ampul, kablo vb. elektrik malzemesi veya teçhizatın alım giderleri bu bölüme değil niteliğine göre ilgili bölümlerine gider kaydedilecektir.

03.2.3.90 Diğer Enerji Alımları : Yukarıda sayılanlar dışında kalan, jeotermal enerji, nükleer enerji gibi diğer enerji tüketim bedelleri ile ilgili mevzuatına göre abone olunması gerektiği durumlarda ödenecek abone bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

3.2.4 Yiyecek, İçecek ve Yem Alımları

3.2.4.1 Yiyecek Alımları :

- Kanunla tespit edilen hakediş maddeleri ile bunların mübadelesine tabi tutulan ikmal maddeleri bedelleri ile besin ürünleri ve beslenmeyle ilgili her türlü ikmal maddesi giderleri,
- Yiyecek alım giderleri, (nakliye, depolama, pişirme, dağıtım giderleri ilgili tertibine gider kaydedilecektir.)

- Yemeğe ilişkin yiyecek maddelerinin;

- a) pişirme,
- b) dağıtım ve
- c) servis

gibi ihtiyaçlardan tamamı veya bir kısmı ile birlikte ihale suretiyle teminine ilişkin giderler, (Sadece yemeğe ilişkin servis hizmetinin ihale suretiyle temin edilmesi durumunda ise bu ödemelerin “03.5.1.04 – Müteahhitlik hizmetleri” ekonomik koduna gider kaydedilmesi gerekmektedir.)

- Türk Silahlı Kuvvetlerinde, kazandan yaşesi mümkün olmayan er, erbaş, hemşire, ebe, hastabakıcı ile sonunda muayene kaydıyla üç aya kadar (üç ay dahil) dinlenme ve hava değişimi alan er ve erbaşın, askeri öğrencilerin iâşe bedelleri; hava değişimli er ve erbaşın muayeneye sevki gerektiğinde tekrar memleketlerine gönderilmesi halinde geçecek günler için verilecek yiyecek istihkakları; celp ve terhis er ve erbaşının iâşe ve ibate bedelleri, (657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 212 nci maddesi gereğince çıkarılan yönetmelik hükümleri saklıdır).

bu bölüme gider kaydedilecektir

03.2.4.02 İçecek Alımları : Ambalajlanmış veya ambalajlanmamış olarak içme amaçlı alınan su bedelleri ile içecek amaçlı tüketilen meyve suyu, ayran, kola, süttozu gibi içecekler ve su temizleme tableti, tuz tableti gibi aynı amaca yönelik yardımcı maddeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

Ancak, şehir şebekesinden gelen ve hizmet yerlerindeki musluklardan kullanılan sular kısmen içme amaçlı kullanılıyor olsa da genellikle ve ağırlıklı olarak temizlik veya diğer amaçlarla kullanıldığı kabul edilerek temizlik giderlerinin altında yer alan 03.2.2.01 su alımları koduna gider kaydedilecektir.

03.2.4.03 Yem Alımları : Hayvanların beslenmesine yönelik olarak alınan mal ve madde bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.4.90 Diğer Yiyecek, İçecek ve Yem Alımları : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen yiyecek, içecek ve yem alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.5 Giyim ve Kuşam Alımları

03.2.5.01 Yiyecek Alımları : İlgili mevzuatı gereğince;

- Kişilerin giyim ve kuşam alımları ile bunların yapımında kullanılan hammadde alımları,
- Kuruluşların bünyesinde bulunan mehter, bando, *orkestra*, *koro* ve boru takımları ve benzeri teşkillerin özel giyim-kuşamları ile bunlar için gerekli mal ve malzeme alımları,
- Sağlığı bozucu ve aynı zamanda zehirleyici olduğu doktor raporu ile belirlenen ve ilgili mevzuatınca sermaye giderleri kapsamı dışındaki işlerden kabul edilen görevlerde bilfiil çalışanlara verilecek giyecek ve koruyucu malzemeler,

için yapılan ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.5.02 Spor Malzemeleri Alımları : Spor yaparken kullanılan giyim eşyaları ile (forma, şort, t-shirt, eşofman, ayakkabı gibi) bir sporun yapılmasında gerekli veya yardımcı olan her türlü (top, raket, güreş minderi, skor tabelası, tenis masası, ok, hedef tahtası gibi) mal ve malzeme alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.5.03 Tören Malzemeleri Alımları : Sadece törenlerde kullanılan özel giysiler ile yine törenlerde kullanılan mal ve malzeme alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.5.04 Bando Malzemeleri Alımları : Kuruluşların bünyesinde bulunan mehter, bando, *orkestra*, *koro* ve boru takımları ve benzeri teşkillerin kullandıkları müzik alet ve edavatı ile bu müzik aletlerine ait mal ve malzeme alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.5.05 Kuşam Alımları : İlgili mevzuatı gereğince; hayvanların kuşam alımları ile bu kuşamlarda kullanılan mal ve malzeme alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.5.90 Diğer Giyim ve Kuşam Alımları : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen giyim ve kuşam alımları ile kişilerin giyim ve kuşamlarına ilişkin mal ve malzeme (düğme, fermuar gibi) alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.6 Özel Malzeme Alımları

03.2.6.01 Laboratuvar Malzemesi ile Kimyevi ve Temrinlik Malzeme Alımları : Laboratuvarlarda kullanılan sarf malzemeleri, deney tüpleri, kimyevi ve temrinlik malzeme alımları ile yangın tüplerinin dolumu için yapılacak ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.6.02 Tıbbi Malzeme ve İlaç Alımları : Kamu personeli ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin tedavileri için reçete karşılığında eczanelerden alınarak Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenecek olanlar hariç olmak üzere, kurumların doktorluk, dispanser, revir gibi birimleri ile hastaneler ve diğer sağlık kuruluşlarında veya hizmet yerlerinde (eczacılar dahil) kullanılmak üzere toptan veya perakende olarak alınan ilaç, hammadde ve tıbbi malzeme bedelleri ile haşereyle mücadelede kullanılacak ilaç ve kimyevi maddeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.6.03 Zirai Malzeme ve İlaç Alımları : Zirai amaçlı olarak kullanılacak olan malzemeler ile zararlılara karşı zirai mücadelede kullanılacak ilaç ve malzeme alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.6.04 Canlı Hayvan Alım, Bakım ve Diğer Giderleri :

- Hizmette kullanılan hayvanlara ilişkin yiyecek ve yem alımları dışında kalan ve her cins ve her çeşit hayvan alım, koruma, bakım, kurtarma ve dağıtım ile bunlara ilişkin ilaç ve tedavi gibi diğer ödemeler,

- Özel ve tüzel kişilere ait hayvanların her çeşit tazmin ve taviz bedelleri; hizmette kullanılan hayvanların özel ve tüzel kişilere karşı işleyecekleri zararlar karşılığı verilecek tazminatlar, hayvanları yok etme, gömme giderleri ile bunlara ilişkin diğer ödemeler, bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.6.90 Diğer Özel Malzeme Alımları : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen ve hizmetin özelliği nedeniyle ekonomik sınıflandırmanın diğer bölümlerinden alınamayan (bayrak, flama, sancak, çadır, soğuk iklim malzemeleri ile kamu personeli olsun veya olmasın kişi veya kurumlara verilen plaket şilt, kupa altın gibi para dışındaki ödüller ile teşekkür belgeleri gibi) özel malzeme alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Mal, Malzeme ve Hizmet Alımları, Yapımları ve Giderleri :

Güvenlik ve savunmaya yönelik mal, malzeme ve hizmet alımları ile aynı amaçlı yapım ve bakım giderleri parasal limite bakılmaksızın bu bölümde toplanmıştır. Bu amaçlara yönelik olarak inşa edilen ve yatırım programına dahil olmayan her türlü gayrimenkulün ister ihale edilmek suretiyle isterse mal ve malzeme alımı ve kurumun imkanlarından da yararlanmak suretiyle yapımına veya büyük onarımlarına ilişkin giderler de bu bölüme kaydedilecektir.

Bu bölümdeki giderler doğrudan bu amaçlara yönelmiş olmalıdır. Bunun dışında kalanların, ilgisine göre mal ve hizmet alımları veya sermayenin ilgili bölümlerine dahil edilmesi gerekmektedir.

03.2.7.01 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Silah, Araç, Gereç ve Savaş Teçhizatı Alımları :

- Güvenlik ve savunmaya yönelik silahlar, savaş araç ve gereçleri, savaş, haberleşme ve bilgi işlem teçhizatı alımları ile bu nitelikteki savaş stokları alım, yapım giderleri,
- Silahlı Kuvvetlerin topyekün savaş gücünün gereken düzeye çıkartılmasını ve devamını sağlamak maksadıyla gerekli her türlü harp ve destek tesislerini (elektronik radar, muhabere, radyolink sistemleri dahil) kurma, genişletme ve bunlara ilişkin her türlü taşınır ve taşınmaz (silah, gemi, uçak, helikopter, tank, zırhlı personel taşıyıcıları, taktik araç gibi) harp silah, araç ve gereçleri ile bu maksadı destekleyecek malların alım, yapım giderleri,
- Tahkimatla ilgili engelleme, barınaklar, tahkimat tesisleri ve cepaneliklerin yapımları ile bunlara ait paratoner vb. malzeme alım giderleri,
- Seyir, hidrografi, oşinografi, cihaz, malzeme ve teçhizatı alım ve yapım giderleri,
- Silahlı Kuvvetlerin eğitim alanlarının oluşturulması (bina inşaatı işleri hariç), eğitim yardımcı malzemeleri ile her türlü silahlarla, yapacakları atışlarda kullanılacak levha ve hedeflerin alım giderleri ve yapımı ile ilgili diğer giderler,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.02 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Silah, Araç, Gereç ve Savaş Teçhizatı İşletme, Bakım ve İdame Giderleri :

- Güvenlik ve savunmaya yönelik her türlü silah, araç, gereç, ve savaş teçhizatı (gemi, uçak, helikopter, tank, zırhlı personel taşıyıcıları) ile bu maksadı destekleyecek malların, tadil ve her çeşit tamir ve bakım ve yedek parça giderleri ile bunların işletmesine ait giderler,
- Uçaklarla ilgili malzeme yapımı, uçak motor revizyonu, uçakların fabrika seviyesi bakımları, seyir, hidrografi, oşinografi, cihaz, malzeme ve teçhizatın, tanzim, tersim, teksir ve tabı ile korunmalarının gerektirdiği giderler,

- Silahlı Kuvvetlerin eğitim yardımcı malzemeleri ile her türlü silahlarla, yapacakları atışlarda kullanılacak levha ve hedeflerin, bakım, onarım malzemesi ve atış alanlarının onarımı ilgili giderler,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.03 Mühimmat Alımları : Güvenlik ve savunmaya yönelik her türlü silah, araç, gereç, ve savaş teçhizatında kullanılan mühimmat alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.04 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Araştırma-Geliştirme Giderleri : Güvenlik ve savunmaya yönelik olup, yatırım programında yer almayacak olan ve doğrudan kurum tarafından yapılan araştırma-geliştirme faaliyetlerinde bu iş ve hizmetlerde çalışsa dahi kurum personeli olanlara ödenen maaş ve benzeri ödemeler dışında kalan ve doğrudan ve münhasıran projeye ilişkin olarak yapılması gereken giderler ile sözkonusu faaliyetlerin üçüncü şahıslara ihale edilmek suretiyle gördürülmesi halinde müteahhide ödenen hakediş bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.05 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Hizmet Alım Giderleri : Güvenlik ve savunmaya yönelik her türlü silah, teçhizat, malzeme, araç, gereç, mühimmat, bakım-onarım, alt yapı ve inşaatla ilgili muhtelif mühendislik hizmetleri, çizim, bilgisayar yazılımı gibi hizmet alımlarının gerektirdiği giderler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.06 Savunma Projeleri ve Acil İhtiyaç Giderleri : Türk Silahlı Kuvvetlerinin Savunma Sanayi Müsteşarlığı kanalıyla veya Devlet/Firma kredileriyle tedarik ettiği mali boyutu yüksek projeler ile acil ihtiyaçların gerektirdiği ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.09 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Diğer Giderler : Manevra ve tatbikat ve bunlarla ilgili eğitim giderleri, uluslar arası anlaşmalar ve Bakanlar Kurulu kararı gereğince yurt dışında bulunan Türk Silahlı Kuvvetleri birliklerinin her türlü mal ve hizmet alımlarına ait giderler, NAMSİA Silah/ Sistem Programları İdari Katkı ve ayrıca faturalandırılmayan taşıma-depolama dahil diğer masraflara ait giderler ile diğer bölümlere dahil edilemeyen güvenlik ve savunma hizmetlerinin gerçekleştirilmesine ilişkin diğer giderler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.11 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Makine-Teçhizat Alımları : Güvenlik ve savunmaya yönelik olarak kullanılacak olan (jeneratör, iş makinesi, taktik araçlar, telli ve telsiz haberleşme sistem ve cihazları, kripto cihazı, uydu yer terminali, radar, termal kamera, mayın temizleme cihazları, gece görüş yeteneği teçhizatı, sağlık cihazları, bilgisayar sistemi, bilgisayar ve yazıcıları alımları gibi) makine-teçhizat alım giderleri ile öğretim ve araştırma kurumlarıyla hastane, laboratuvar, matbaa, atölye, gibi iş ve hizmet yerlerinin ve ulaştırma, haberleşme ile ilgili kuruluşların teknik bakımdan teçhizi için gerekli makine, alet, cihaz ve bunlar gibi sabit tesis giderleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.12 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Makine-Teçhizat Büyük Onarımları : Güvenlik ve savunmaya yönelik olarak kullanılacak olan ve 03.2.7.11 ekonomik kodunda yer alan makine-teçhizat onarımları ile bu işler için kullanılacak yedek parçalar, bunların modifikasyon ve yenileştirmeleri ile faal durumda bulundurulmaları için yapılacak yıllık/yıllara sari bakım-onarım sözleşmeleri kapsamında yapılacak giderler ile bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.21 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Gayrimenkul Yapım Giderleri : Güvenlik ve savunmaya yönelik olarak inşa edilecek;

- Birlik binası, erin iaşe ve ibatesinin sağlanmasına yönelik tesisler, (koğuş, jandarma karakolu, nizamiye, çevre duvarı vb.),
  - Harekat alarm iskan tesisleri, lojistik destek tesisleri, eğitim ve tatbikat tesisleri,
  - Altyapı tesisleri,
  - Her türlü silah, araç-gereç ve teçhizat ile mal ve malzemenin konulabileceği mahaller (cephanelik, yiyecek deposu, giyecek deposu vb.),
  - Bu ekonomik kodda sayılanların mütemmim cüzleri vb.
- yatırım programına dahil olmayacak gayrimenkullerin ister üçüncü şahıslara ihale edilmek, isterse mal ve malzeme alımı ve kurumun imkanlarından da faydalanmak suretiyle yapımı durumundaki tüm giderler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.22 Güvenlik ve Savunmaya Yönelik Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri : Güvenlik ve savunmaya yönelik olarak inşa edilmiş olan ve 03.2.7.21 ekonomik kodunda yer alan ve yatırım programına dahil olmayan gayrimenkullerin ister üçüncü şahıslara ihale edilmek, isterse mal ve malzeme alımı ve kurumun imkanlarından da faydalanmak suretiyle büyük onarımlarının yapılması durumunda bu ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.31 NATO Altyapısına İlişkin Gayrimenkul Yapım Giderleri : NATO altyapısına yönelik olarak inşa edilen ve yatırım programına dahil olmayan her türlü gayrimenkulün ister üçüncü şahıslara ihale edilmek, isterse mal ve malzeme alımı ve kurumun imkanlarından da faydalanmak suretiyle inşası durumunda bu ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.32 NATO Altyapısına İlişkin Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri : NATO altyapısına yönelik olarak inşa edilen, 03.2.7.31 ekonomik kodunda yer alan ve yatırım programına dahil olmayan her türlü gayrimenkulün ister üçüncü şahıslara ihale edilmek, isterse mal ve malzeme alımı ve kurumun imkanlarından da faydalanmak suretiyle büyük onarımlarının yapılması durumunda bu ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.7.90 Diğer Savunma Mal ve Malzeme Alımları ve Yapımları : Savunma ve güvenlik amaçlı olup, yatırım programına dahil olmadığı gibi yukarıdaki bölümlere de dahil olmayan mal ve malzeme alımları ile yapım giderleri (Silahlı Kuvvetler ve Emniyet Genel Müdürlüğü dışında kalanların kurumsal güvenliğe yönelik kullanacakları silah, mermi, kelepçe, cop, vb. mal ve malzeme alımları ile bunların bakım-onarımları dahil) bu bölüme kaydedilecektir.

03.2.8 NATO Giderleri İle Gayrimenkul Alım ve Kamulaştırma Giderleri :

NATO anlaşması çerçevesinde yürütülen faaliyetlerin sonucu oluşan giderler ile savunma ve güvenlik amaçlı olan ve Devlet Planlama Teşkilatı vizesine dahil olmayan gayrimenkul alım ve kamulaştırmasına ilişkin giderler bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

03.2.8.01 Gayrimenkul Alım ve Kamulaştırma Giderleri : Güvenlik ve savunmaya yönelik amaçlı olan ve Devlet Planlama Teşkilatı vizesine dahil olmayacak, arsa, arazi gibi gayrimenkulün alım ve kamulaştırmasına ilişkin aşağıda belirtilen giderler 06.4 ekonomik kodunda değil bu bölümde sınıflandırılacaktır.

- Arazi, arsa, bina, fabrika, gemi, tersane ve benzeri taşınmaz malların kamulaştırılması veya satın alınması için yapılacak ödemeler,
- Üzerinde Medeni Kanun ile diğer hükümlere göre aynı haklar tesisi için ödenecek bedeller,
- Kamulaştırma, satın alma, aynı hak tesisi işlemlerine ilişkin giderler ile geçici işgalin gerektirdiği giderler,

- Teferruğ ve vergi borçlarının tasfiyesi ve mahsubu amacıyla borçlu her çeşit tüzel kişilerden taraflarca mutabık kalınacak bedeli üzerinden Hazineye intikal edecek taşınmaz mal bedelleri ve aynı hakların tesisi ve bunlara ilişkin giderler,

- Hazinesin paydaş olduğu veya çeşitli kanunlar uyarınca Hazinece idare edilmekte olan taşınmaz mallarla ilgili paydaşlığın giderilmesi işlem ve satışlarında kullanılmak üzere yapılacak giderler.

03.2.8.02 NATO Altyapısına İlişkin Gayrimenkul Alım ve Kamulaştırma Giderleri : NATO altyapısına yönelik olan ve Devlet Planlama Teşkilatı vizesine dahil olmayan arsa, arazi gibi gayrimenkulün alım ve kamulaştırmasına ilişkin olarak yapılması gereken ve detayları 03.2.8.01 bölümünde belirtilen türden giderler 06.4 ekonomik kodunda değil bu bölümde sınıflandırılacaktır.

03.2.8.03 NATO Giderleri :

- NATO teşkilatları nezdindeki askeri temsilcilik, müşavirlik, ataşelik ve kıdemli subaylık gibi Türk teşkilatı tarafından NATO'nun icabı olarak yapılan her çeşit mal ve hizmet alımları ile temsil giderleri,

- Amerikan Yardım Kurulu (ODS) karargah personeli ile bu personelden yurdun çeşitli bölgelerinde görevlendirilenler için bina kira bedeli, aydınlatma, ısıtma, döşeme, demirbaş ve diğer giderleri ile resmi telefon konuşma bedelleri ve diğer ulaştırma giderleri,

- 10.3.1954 tarih ve 6375 sayılı Kanunla onaylanan sözleşmeye göre ödenmesi gereken tazminatlar,

- NATO makamlarının istemi üzerine ifa edilen geçici görev yollukları,

- NATO askeri personelinin tatbikatlar dahil Türkiye'yi ziyaretlerinde makam sahibinin takdiri esas olmak suretiyle temsil hizmetinin gerektirdiği her çeşit giderler,

- Türkiye'deki NATO teşkilllerinde görevli komutanlar ile Kurmaybaşkanlarının kişisel ikametine mahsus möbleli olarak kiralanın kira bedeli,

bu bölüme kaydedilecektir.

03.2.9 Diğer Tüketim Mal ve Malzemesi Alımları

03.2.9.01 Bahçe Malzemesi Alımları ile Yapım ve Bakım Giderleri : Bahçe yapım ve bakımı ile ilgili olarak kullanılan kürek, makas, tırmık, ilaçlama pompası, fide, fidan, tohum, gübre gibi mal ve malzeme alımları ile bahçe yapım ve bakımı için ihale suretiyle üçüncü şahıslara yapılan ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.2.9.90 Diğer Tüketim Mal ve Malzemesi Alımları : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen tüketim mal ve malzemesi (ampul, kablo, fiş, duş, priz, kapı kolu, teleks bobini, teleks şeridi, ambalaj malzemesi, lehim, lehim pastası vb.) alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

3.3 YOLLUKLAR

Kamu personeli olanlara veya olmayanlara ilgili mevzuatı çerçevesinde ödenen yurtiçi ve yurt dışı geçici veya sürekli görev yollukları ile yolluk tazminatları ve uluslararası profesör, uzman, memur ve öğrenci mübadele giderleri yolluklar bölümünde yer alacaktır.

03.3.1 Yurtiçi Geçici Görev Yollukları

03.3.1.01 Yurtiçi Geçici Görev Yollukları :

- Yurt içinde yapılacak geçici görevlendirmeler için istihdam şekline bakılmaksızın kamu personeline yapılacak ödemeler,

- Yurt içinde yapılacak geçici görevlendirmeler için kamu personeli olmayanlara

(öğrenciler gibi) ilgili mevzuatına göre yapılacak ödemeler,

- Mahkum veya tutukluların sevkine memur edilen veya refakat görevi ile bağlı olduğu il sınırı dışına çıkan er ve erbaşlara verilecek gündelikler,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.3.1.02 Yurtiçi Tedavi Yollukları : 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri çerçevesinde, çalışanların tedavi yolluklarına ilişkin ödemeler bundan böyle Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılacağından, sadece ilaç ve tedavileri ilgili kurumunca ödenecek olanlara ilişkin olmak üzere, özel kanun ve yönetmeliklerinde tespit edilen esaslara göre ödenecek olan yurtiçi tedavi yolluğu bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.3.2 Yurtiçi Sürekli Görev Yollukları

03.3.2.01 Yurtiçi Sürekli Görev Yollukları :

- Geçici ve daimi personele yurtiçi daimi görev yerlerinin değiştirilmesi sonucu yapılacak ödemeler ile işin bulunduğu yerden sağlanamayan kalifiye işçilerin yollukları,

- 4969 sayılı Kanun ile 375 sayılı KHK'ye eklenen hükme göre, emekliliğini isteyen veya emekliye sevk olunanlara, haklarında toptan ödeme hükümleri uygulananlara, emekli iken yeniden hizmete alındıktan sonra cezaen olmamak üzere görevlerine son verilenlere ve terhis olan yedek subaylara ve bunlardan görevde iken ölenlerin kanuni mirasçılarına yapılacak olan maktu ödemeler,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.3.3 Yurtdışı Geçici Görev Yollukları

03.3.3.01 Yurtdışı Geçici Görev Yollukları : Yurt dışına ve yurt dışında yapılacak geçici görevlendirmeler ve atamalarda yapılacak olan ödemeler (yüksek lisans amacıyla yapılan görevlendirmelerde ödenecek yolluklar ile yurtdışı yolculuğunun zorunlu kıldığı belge ve işlemler giderleri, çalışma ve toplantının gerektirdiği katılım, kaydiye, aidat ve gidere katılma gibi ödemeler dahil) bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.3.3.02 Yurtdışı Tedavi Yollukları : 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri çerçevesinde, çalışanların tedavi yolluklarına ilişkin ödemeler bundan böyle Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılacağından, sadece ilaç ve tedavileri ilgili kurumunca ödenecek olanlara ilişkin olmak üzere, özel kanun ve yönetmeliklerinde tespit edilen esaslara göre ödenecek olan yurtdışı tedavi yolluğu bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.3.4 Yurtdışı Sürekli Görev Yollukları

03.3.4.01 Yurtdışı Sürekli Görev Yollukları : Yurt dışına veya yurt dışındaki atamalarda yapılacak ödemeler (yurt dışı yolculuğunun zorunlu kıldığı belge ve işlemler giderleri dahil) bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.3.5 Yolluk Tazminatları

03.3.5.01 Seyyar Görev Tazminatları : 6245 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi hükümlerine göre, asli görevleri gereği, memuriyet mahalli dışında ve belirli bir görev bölgesi içinde fiilen

gezici olarak görev yapan memur ve hizmetliler ile sürekli ve geçici işçilere gündelik ve yol gideri yerine Bakanlığımızca vize edilen cetvellere göre ödenecek seyyar görev tazminatları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.3.5.02 Arazi Tazminatları : 6245 sayılı Kanunun 50 nci maddesi hükümlerine göre, fiilen arazi üzerinde çalışanlara ödenecek tazminatlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.3.6 Uluslararası Profesör, Uzman, Memur ve Öğrenci Mübadele Giderleri

03.3.6.01 Profesör, Uzman ve Memur Mübadele Giderleri :

- 20.5.1946 tarih ve 4895 sayılı Kanun gereğince onanan sözleşme ve benzeri kültür anlaşmalarının gerektirdiği giderler, yayın giderleri,

- Uluslararası kültür kurumlarının heyet ve temsilcilerinin ağırlama giderleri,

- Devletçe öğrenimleri üstlenilen veya mübadele dolayısıyla yurt dışından gelen öğrenciler dışındaki elemanların Türkiye'deki giderleri karşılığı ikamet ve iaşeleri için yapılacak ödeme ve yardımlarla, inceleme gezileri giderleri, bu elemanların her türlü öğrenim giderleri,

Yurt dışına gönderilen elemanların zorunlu giderleri karşılığı yapılacak ödemeler.

bu bölüme gider kaydedilecektir

03.3.6.02 Öğrenci Mübadele Giderleri : Devletçe öğrenimleri üstlenilen veya mübadele dolayısıyla yurt dışından gelen öğrencilerin Türkiye'deki giderleri karşılığı ikamet ve iaşeleri için yapılacak ödeme ve yardımlarla, inceleme gezileri giderleri, bu öğrencilerin her türlü öğrenim giderleri, yurt dışına gönderilen öğrencilerin zorunlu giderleri karşılığı yapılacak ödemeler (öğrencilerin yollukları dahil) bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.4 GÖREV GİDERLERİ

3.4.1 Tahliye Giderleri

03.4.1.01 Yurtdışı Tahliye Giderleri : Özel şartlarda ve olağanüstü durumlarda Dışişleri Bakanlığının talimatı gereği;

- Türk uyrukluların buldukları ülkelerden tahliyelerinin,

- Dış ülkelerdeki memur ve Türk uyruklu hizmetlilerin aileleri ile birlikte görev yaptıkları ülkeden tahliyelerinin,

gerektirdiği harcamalar bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.1.02 Afet Bölgesi Tahliye Giderleri : Tabii afetler sonrasında bölgeden tahliye edilecek kişiler ile mal ve malzemenin tahliyesinin gerektirdiği harcamalar bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.1.03 Mülteci Tahliye Giderleri : Mültecilerin sınırlarımız dışına çıkarılmasının gerektirdiği harcamalar bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.1.90 Diğer Tahliye Giderleri : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen tahliye harcamaları bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.2 Yasal Giderler : Belli bir mal veya hizmet alımı karşılığı olmayan ancak, kamu hizmetlerinin yürütülmesi veya hukuki hakların korunması veya kullanılabilmesi için ödenmesi kanunen zorunlu tutulan ödemeler bu bölümde yer alacaktır.

03.4.2.01 Beyiye Aidatları : 1512 sayılı Noterlik Kanunu ve 3469 sayılı Pul ve Kıymetli Kağıtların Bayiler ve Memurlar Vasıtasıyla Sattırılmasına ve Bunlara Satış Aidatı

Verilmesine Dair Kanunda belirtilen hallerde ödenecek aidatlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.4.2.02 Oranı Kanunla Belirlenmiş Aidat ve İkrariyeler : Muhbirlere ve el koyanlara ödenecek ikramiyeler gibi oranı kanunlarla belirlenen aidat ve ikramiyeler bu bölüme gider kaydedilecektir. (657 sayılı Kanun uyarınca emsallerine göre başarılı olan kamu görevlilerine ödenecek *ödül* ve ikramiyelerin ise 01-Personel giderleri ekonomik koduna kaydedilmesi gerekmektedir.)

03.4.2.03 Kusursuz Tazminatlar : Kamu hizmetlerinin yürütülmesi esnasında zarar görenlere ödenmesi gereken ancak, uygulamayı yapan kamu görevlisine hukuken rücu imkanı bulunmayan tazminat ödemeleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.4.2.04 Mahkeme Harç ve Giderleri : İdarelerin taraf olduğu davalarda, dava sonuçlanıncaya kadar dava ile ilgili olarak yapılması zorunlu olan ve diğer tarafa ödeme külfeti yüklenebilen davaya ilişkin her türlü mahkeme harç ve giderleri ile benzeri giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.2.05 Ödül, İkrariye ve Benzeri Ödemeler : Kamu personeli olmayanlara yapılacak ödül, ikramiye ve benzeri nitelikteki ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.4.2.90 Diğer Yasal Giderler : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen (kurum bütçesi içinde herhangi bir hizmet tertibi ile ilişkilendirilemeyen ilama bağlı borçlar, 02.02.1929 tarih ve 1389 sayılı Kanuna göre ödenen vekalet ücretleri, 06.06.1985 tarih ve 3222 sayılı Kanunun 2 nci maddesi uyarınca yapılacak ödemeler ile görevleri esnasında yaralanan veya ölen geçici köy korucularına 2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenecek tazminatlar, 4904 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine göre Türkiye İş Kurumuna ödenecek masraf karşılıkları gibi) diğer yasal giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.3 Ödenecek Vergi, Resim, Harçlar ve Benzeri Giderler

03.4.3.01 Vergi Ödemeleri ve Benzeri Giderler : Diğer tertiplerin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen vergi, resim ve harçlar dışında, taşıtların vergileri, belediye resim ve harçları ile ödenecek diğer vergi, resim ve harçlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.4.3.02 İşletme Ruhsatı Ödemeleri ve Benzeri Giderler : Taşıtlar ile bina ve tesislerin işletilmesine ilişkin (muayene harcı, egzoz emisyon ruhsatı için ödenen ölçüm bedeli, ruhsat harçları gibi) resim ve harçlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.4.3.90 Diğer Vergi, Resim ve Harçlar ve Benzeri Giderler : Noter harcı, belediyelere ödenen altyapı tesislerine katılma payı gibi yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer vergi, resim ve harçlar ile benzeri giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.4 Kültür Varlıkları Alımı ve Korunması Giderleri

03.4.4.01 Arkeolojik Kazı Giderleri Arkeolojik kazılarda, eski eserlerin açığa çıkarılmasında, taşınır eski eserlerin kazı evlerinde ve kamp yerlerinde koruma tedbirleri alınarak müzelere mal edilmesinde; kamp ve ören yerlerinin düzenlenmesinde gerekli olan her türlü araç, malzeme, ekipman, proje, müşavirlik vb. diğer giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.4.02 Restorasyon ve Yenileme Giderleri : Taşınır ve taşınmaz eski eserlerin onarım ve korunmaları için gerekli her türlü araç ve gereçlerle, kimyevi maddelerin alım giderleri bu bölüme kaydedilecektir,

03.4.4.03 Kültür Varlıkları Alımı : Yapıtırılacak veya satın alınacak tarihi veya sanat değeri olan resim, tablo, heykel, film, minyatür, el yazması ve benzeri her türlü kültür ve sanat varlığı alım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.4.04 Sergi Giderleri : Kültür varlıkları ve eski eserlerle ilgili olarak yurt dışı ve yurt içi sergi giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.4.90 Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Diğer Giderler : Eski eserlerin ve mimari kalıntıların yerinde veya müzelerde korunması için gerekli her türlü giderler ile yurt dışındaki milli anıtlarla mezarlıkların korunması için gerekli her türlü giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.5 Gizli Hizmet Giderleri

03.4.5.01 Gizli Hizmet Giderleri :

- 5018 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinde belirtilen iş ve hizmetlerle ilgili giderler,
- 1.11.1983 tarih ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun gerektirdiği giderler,
- Gizli haber alma giderleri.

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.4.5.02 Barışı Destekleme ve Koruma Harekat Giderleri: Türkiye'nin Barışı Destekleme ve Koruma Harekatlarına Katılımı konsepti kapsamında yürütülen iş ve hizmetlerle ilgili giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.9 Diğer Görev Giderleri

03.4.9.01 Karantina Giderleri : Sağlık nedeniyle karantinaya alınanların yiyecek ve barındırma ile her türlü giderleri, cenaze ve gömme giderleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.4.9.02 Güvenlik Kuvvetleri Nezaretinde Bulundurma Giderleri :

a) Çeşitli nedenlerle yurt içi ve yurt dışında güvenlik kuvvetleri gözetiminde ve muhafazasında geçici olarak tutulan kişiler ile mültecilerin;

- Yiyecek giderleri,
- Barındırma giderleri,
- Taşıma haricinde kalan her türlü giderleri,

b) Terkedilmiş, bulunmuş, güvenlik kuvvetlerine sığınmış ve diğer nedenlerle güvenlik kuvvetlerinin görevi gereği ilgili kurumlara teslim edilinceye kadar bunların gözetiminde kalan çocuklar için yapılan taşıma hariç her türlü giderler, bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.9.03 Yurtdışına Çıkarma ve Yurtiçinde Yer Değiştirme Giderleri : Güvenlik kuvvetleri nezareti altında bulunduranlarla belirli yerde ikamet ve iâşe edilenlerin, sınır dışına çıkarılacak ve yurt içinde yer değiştirmeye mecbur edilecek yabancıların ve 11.6.1937 tarih ve 3236 sayılı Kanun gereğince mahkeme kararıyla başka yerlere gönderileceklerin sevk giderleri ve sevk esnasındaki iâşe giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.4.9.90 Diğer Görev Giderleri : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer görev

giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.5 HİZMET ALIMLARI

03.5.1 Müşavir Firma ve Kişilere Ödemeler

03.5.1.01 Etüt-Proje Bilirkişi Ekspertiz Giderleri :

- Yarışma konusu olan projelere yarışma sonucunda önceden belirlenen bedelin ödül olarak ödenmesi,
- Kuruluşların kendi personeli dışındaki kişilere hazırlattıkları proje bedelleri,
  - Hizmetin gerektirdiği bilirkişi, ekspertiz, jüri üyeliği ve raporör ücretleri (adli, idari ve sportif hakem kararlarına ilişkin giderler dahil),
- Haczedilen taşınır ve taşınmaz mallar ile Hazineye intikal eden kıymetlerin değer biçme giderleri,
  - Laboratuvar tahlil giderleri

bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.1.02 Araştırma ve Geliştirme Giderleri : Kuruluşların yaptıracakları araştırma, inceleme, araştırma ve geliştirmeye yönelik etüt ve proje hizmetlerinin gerektirdiği ve sözleşme kapsamında yer alan her türlü giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.1.03 Bilgisayar Hizmeti Alımları : Kurumların bilgi işlemle ilgili yazılım, donanım, işletme gibi her türlü ihtiyacının bir bütün olarak hizmet sözleşmesi ile karşılanması halinde ödenecek tutarlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.1.04 Müteahhitlik Hizmetleri : Yardımcı hizmetler sınıfına dahil personel tarafından yerine getirilmesi gereken hizmetlerden hizmet yerlerinin ve tedavi kurumlarının asansör, kalorifer gibi tesisatın işletilmesi ve güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi işler ile ilgili mevzuatına göre kurumlarınca üçüncü şahıslara ihale yoluyla gördürülmesi uygun görülen işlere ilişkin giderler bu bölüme kaydedilecektir.

Öte yandan, sadece yemeğe ilişkin servis hizmetinin ihale suretiyle temin edilmesi durumunda sözkonusu ödemelerin bu ekonomik koda kaydedilmesi gerekmektedir. Ancak, yemeğe ilişkin yiyecek maddelerinin; pişirme, dağıtım ve servis gibi ihtiyaçlardan tamamı veya bir kısmı ile birlikte ihale suretiyle temini durumunda buna ilişkin ödemeleri "03.2.4.01– Yiyecek alımları" ekonomik koduna gider kaydedilmesi gerekmektedir.

03.5.1.05 Harita Yapım ve Alım Giderleri : Harita yaptırılması ve satın alınmasının gerektirdiği giderler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.1.06 Enformasyon ve Raporlama Giderleri : Kuruluşların yapacakları veya yaptıracakları araştırma, inceleme, geliştirme amaçlı projeler ile kurum hizmetleriyle ilgili olarak düzenlenecek anketler için önceden yapılması gereken ön araştırma, bilgi toplama, danışmanlık hizmetleri ile anket sonuçlarının yorumlanması, değerlendirilmesi, öneriler getirilmesine yönelik raporların hazırlanmasına ilişkin hizmetlerin gerektirdiği ve sözleşme kapsamında yer alan her türlü giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.1.07 Danışma Yönetim ve İşletim Giderleri : Devlete ait dış temsilcilik binalarının yönetim ve işletilmesi mahalli örf ve adetler gereğince uzman firma veya kişilere verildiği takdirde, sözleşmeler gereğince yapılacak ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.1.08 Temizlik Hizmeti Alım Giderleri: Yardımcı hizmetler sınıfına dahil personel tarafından yerine getirilmesi gereken hizmet yerlerinin ve tedavi kurumlarının temizlenmesi işlerinin ilgili mevzuatına göre kurumlarınca üçüncü şahıslara ihale yoluyla gördürülmesi uygun görülen işlere ilişkin giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.1.90 Diğer Müşavir Firma ve Kişilere Ödemeler :

- Milli Savunma Bakanlığına bağlı akaryakıt ikmal ve NATO POL tesisleri İşletme Başkanlığına, NATO petrol boru hattının işletme ve bakımı ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin akaryakıt ve madeni yağ sevkiyatı hizmeti karşılığında yapılacak ödemeler,
- İhale yolu ile yapılan tarımsal mücadele işleri ile ilgili her türlü giderler,
- Devlete ait gemilerin müşavir firma ve kişilerce işletilmesi ile ilgili giderler
- Yukarıda sayılan gruplara girmeyen müşavir firma ve kişilere ödemeler.

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.2 Haberleşme Giderleri

03.5.2.01 Posta ve Telgraf Giderleri :

- Posta-telgraf ücretleri ve bunlara ilişkin giderler,
- Posta yoluyla gönderilebilecek evrakın kargo yoluyla gönderilmesine ilişkin giderler.

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.2.02 Telefon Abonelik ve Kullanım Ücretleri : Sabit veya mobil telefonların abone giderleri, tesis, nakil ve kullanım bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir. İnternetin bağlı olduğu telefon hatlarının kullanımı karşılığında (ADSL hatları kullanımı dahil) Telekom'a ve diğer şirketlere ödenen ücretler de bu ekonomik koda gider kaydedilecektir.

03.5.2.03 Bilgiye Abonelik Giderleri : Haber alınması karşılığında Anadolu Ajansına veya diğer haber ajanslarına ödenecek ücretler, Resmi Gazeteye vb. dokümana elektronik ortamda abonelik bedelleri gibi bilgiye abonelik karşılığı ödenecek ücretler ile internet servis sağlayıcılara abonelik karşılığı ödenen ücretler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.2.04 Haberleşme Cihazları Ruhsat ve Kullanım Giderleri : Telefon kullanım bedelleri dışında kalan telsiz gibi haberleşme cihazları için ödenecek ruhsat ve kullanım bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.2.05 Uydu Haberleşme Giderleri : Uydu haberleşmesine ilişkin abonelik ve kullanım ücretleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.2.06 Hat Kira Giderleri : Turpak Hattı ve Telekom gibi servis sağlayıcılarından alınan özel devrelere ilişkin hatların (kablo TV dahil) tesis ve kira bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.2.90 Diğer Haberleşme Giderleri : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen haberleşme giderleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.3 Taşıma Giderleri

03.5.3.01 Taşımaya İlişkin Beslenme, Barındırma Giderleri :

- Diğer tertiplerin esas giderlerine ilişkin olarak ödenenler dışındaki taşımaya ilişkin

konaklama, barındırma, beslenme giderleri,

- Erbaş ve erler ile askeri öğrencilerden hava değişimi alanlarla, muayeneye sevk ve gerektiğinde tekrar memleketine gönderilenlere, celp ve terhis yapılanlara, kurye, kurs ve geçici görev ile görevlendirilenlere yerel rayice göre verilecek konaklama ücretleri,

- Kıta intikallerinde konaklama, barındırma giderleri,
- Kaçak eşya ve hayvanların bakım ve koruma giderleri,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.3.02 Yolcu Taşıma Giderleri :

- Diğer tertiplerin esas giderlerine ilişkin olarak ödenenler dışındaki yolcu taşıma giderleri,

- Yolcu taşımayla ilgili olarak ödenecek liman giderleri,
- Erbaş ve erler ile askeri öğrencilerden hava değişimi alanlarla, muayeneye sevk ve gerektiğinde tekrar memleketine gönderilenlere, celp ve terhis yapılanlara, kurye, kurs ve geçici görev ile görevlendirilenlere verilecek nakil ücretleri,
- Askeri ceza ve tutukvevlerinden perakende olarak tahliye edilen er ve erbaşların kıtalarına sevk edilmesine ilişkin vasıta ücretleri,
- Kıta intikallerine ilişkin yolcu nakil giderleri,
- Yoksul, hasta, cüzamlı ve akıl hastalarının yol paraları,
- Şehir içinde dağıtıcı olarak görevlendirilenlere verilecek seyahat kartları da dahil olmak üzere şehir içi otobüs ücretleri,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.3.03 Yük Taşıma Giderleri :

- Diğer tertiplerin esas giderlerine ilişkin olarak ödenenler dışındaki yük ve eşya taşıma giderleri,

- Yük taşımaya ilişkin olarak ödenen *tahmil*, *tahliye*, ardiye, kanal ve liman giderleri,
- Kıta intikallerine ilişkin yük ve eşya taşıma giderleri,
- Kaçak eşya ve hayvanların taşıma giderleri,
- Para taşıma giderleri.

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.3.04 Geçiş Ücretleri : Yolcu veya yük taşımaya ilişkin olarak ödenecek olan otoyol, köprü gibi geçiş ücretleri ile *bunlara ait otomatik geçiş sağlayan cihazların* alım giderleri ile uçakların uluslar arası geçiş ücretleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.3.90 Diğer Taşıma Giderleri : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen taşıma giderleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.4 Tarifeye Bağlı Ödemeler

03.5.4.01 İlan Giderleri : Mahkeme ilan bedelleri de dahil olmak üzere her türlü ilan ve reklam giderleri bu bölüme gider kaydedilecektir. (Kamu İhale Kurumuna ödenecek olan kamu ihale bülteni bedelleri ise 03.2.1.03 koduna gider kaydedilecektir.)

03.5.4.02 Sigorta Giderleri : Diğer harcama kalemlerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır. Ancak;

- Yanıcı ve patlayıcı maddelerin, ilaçların, gemilerin, uçakların ve bunlara ait depolama yerlerinin sigorta giderleri,

- Dış ülkelerdeki Devlete ait temsilcilik binaları ile Devlete ait eşyanın ve kira ile tutulan bina için yapılan kontratta sigorta zorunluluğu varsa kiralık binanın, Türk mülkiyetinde olan veya kira ile tutulan yerlerde organizatör şirket tarafından sigorta zorunluluğu konulmuşsa söz konusu yerlerin sigorta giderleri,
- Dış kuruluşlarla ilgili olarak taşıt sigortası (misyon şefinin uygun gördüğü hallerde tam kasko),
- Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta giderleri,
- Taşıtların zorunlu mali sorumluluk sigortası giderleri,
- İlgili mevzuatı gereği sigortalanması zorunluluğu bulunan bina, taşıt, malzeme vb. sigorta giderleri,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.4.03 Komisyon Giderleri: İlgili mevzuatına göre ödenecek komisyon ücretleri ile buna ilişkin diğer giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.4.04 Kovuşturma Giderleri :

- Suç üstülere gidecek adalet memurları ile doktorların yol giderleri,
- Yol tazminatı ve bilirkişi ve tanıkların ücret ve yol giderleri,
- Mağdur, sanık ve nezarethane rapor giderleri,
- Ekspertiz gider ve ücretleri,
- İlk iyileştirme ve otopsi giderleri,
- Suçun açığa çıkarılması ve ihzarlı sanıkların bir yerden diğer bir yere yollanma giderleri,
- Ecnabiler istinabe giderleri,
- Adli müzaheret giderleri,
- Medeni Kanunla, Nüfus Kanunu gereğince savcılar tarafından, açılacak davalar giderleri,
- Medeni Kanunla ve başka kanunlar gereğince yargıcın ve ticaret sicili memurunun kendiliğinden görmeye ve yapmaya ödevli bulunduğu dava ve işler giderleri,
- 13.7.1965 tarih ve 647 ve 7.11.1979 tarih ve 2253 sayılı Kanunlar gereğince alınan tedbir kararlarının infaz, gözetim masrafları ve para cezalarının tahsili ile ilgili giderler,

bu bölüme gider kaydedilecektir. Mahkeme ilan bedelleri ise 03.5.4.01 koduna gider kaydedilecektir.

Refakat eden memurların yollukları da ilgili tertiplerinin 03.3-Yolluklar ekonomik kodundan ödenecektir. Ancak, ilgili belgelerin birer örneklerinin dosyasına eklenmesi suretiyle bu giderlerin de toplam kovuşturma maliyetine dahil edilmesi ve bilahare mahkum olan sanıktan tahsil edilmesi gerekmektedir.

03.5.4.90 Diğer Tarifeye Bağlı Ödemeler : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen tarifeye bağlı ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.5 Kiralar

03.5.5.01 Dayanıklı Mal ve Malzeme Kiralaması Giderleri : Taşıtlar ve iş makineleri dışında kalan (bilgisayar ve donanımları dışındaki büro makineleri gibi) dayanıklı mal, malzeme, alet-edevat, makine ve teçhizat için ödenecek olan kira bedelleri ile sözleşmeleri gereğince kira ile birlikte ödenecek diğer giderler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.5.02 Taşıt Kiralaması Giderleri : Binek veya taşıma amaçlı olduğuna bakılmaksızın 237 sayılı Kanuna tabi taşıtlara ödenecek kira bedelleri ile sözleşmeleri gereğince kira ile birlikte ödenecek diğer giderler bu bölüme gider kaydedilecektir. (Kamu personelinin işe

geliş-gidişlerini sağlamak üzere üçüncü şahıslardan temin edilen servis araçları için sözleşmeleri karşılığında ödenen tutarlar bu bölümde yer almayacaktır.)

03.5.5.03 İş Makinesi Kiralaması Giderleri : 237 sayılı Kanuna tabi olmayan dozer, kepçe, ekskavatör, traktör gibi iş makinelerinin kira bedelleri ile sözleşmeleri gereğince kira ile birlikte ödenecek diğer giderler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.5.04 Canlı Hayvan Kiralaması Giderleri : Hangi amaçla olursa olsun canlı hayvan kira bedelleri ile sözleşmeleri gereğince kira ile birlikte ödenecek diğer giderler bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.5.05 Hizmet Binası Kiralama Giderleri :

- Hizmete ait taşınmaz malların kira bedelleri ve kira ile birlikte ödenecek olan ayrılamayan müşterek masraflar,

- Kiralanacak hizmet binaları için verilecek komisyon, tellaliye, vergi ve resimler,

- 237 sayılı Taşıt Kanunu ve ekleri gereğince makamlarına otomobil tahsis edilenlerin hizmet binalarına bitişik veya civarındaki garaj kiralari,

- Dış kuruluşlar için kiralanacak binalarda yerel geleneklere göre devir, tazminat ve garanti bedeli gibi ödemeler,

bu bölüme gider kaydedilecektir

03.5.5.06 Lojman Kiralama Giderleri :

- Kamu Konutları Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde karşılanacak kira bedelleri,

- 3713 sayılı Kanun gereği hak sahiplerine kiralanacak konutlar için ödenen kira bedelleri,

- Ev sahibi tarafından yaptırılıp da kira bedellerine eklenen onarım bedelleri,

- 237 sayılı Taşıt Kanunu ve ekleri gereğince makamlarına otomobil tahsis edilenlerin lojmanlarına bitişik veya civarındaki garaj kiralari,

- Amerikan Askeri Heyeti Başkanı ile Kara, Hava, Deniz Grup Başkanlarının ikametleri için Milli Savunma Bakanlığınca mobilyalı ve mobilyasız olarak kiralanacak binalar ve bunların sözleşmeleri gereğince ödenecek diğer giderleri,

- İlgili kanunlarda değişiklik yapılmıyaya kadar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa tabi olup yurt dışı kadrolara sürekli görevle atanan personel tarafından kiralanacak konutların kira bedelinin bütçe Kanuna bağlı (E) cetvelinde belirlenen usuller çerçevesinde ödenecek miktarı,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.5.07 Arsa ve Arazi Kiralaması Giderleri : Arsa ve arazi kiralamaları ile sözleşmeleri gereğince ödenecek diğer giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.5.08 Yüzer Taşıt Kiralaması Giderleri : Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulan veya mevzuatın izin verdiği diğer hallerde kiralanacak olan her türlü yüzer taşıtın kira bedelleri ile sözleşmeleri gereğince ödenecek diğer giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.5.09 Hava Taşıtı Kiralaması Giderleri : Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulan veya mevzuatın izin verdiği diğer hallerde kiralanacak olan her türlü hava taşıtının kira bedelleri ile sözleşmeleri gereğince ödenecek diğer giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.5.10 Bilgisayar ve Bilgisayar Sistemleri ve Yazılımları Kiralaması Giderleri : Bilgisayar ve bilgisayar sistemleri (hardware), yazıcılar, kesintisiz güç kaynakları ile yazılım (software) kiralari bu bölüme gider 06 kaydedilecektir.

03.5.5.11 Tersane Kiralaması Giderleri : Tersane kiralarnalari ile sözleşmeleri gereğince ödenecek diğler giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.5.12 Personel Servisi Kiralama Giderleri : *Kamu personelinin işe geliş-gidişlerini sağlamak üzere üçüncü şahıslardan temin edilen servis araçları için sözleşmeleri karşılığında ödenen tutarlar bu bölüme gider kaydedilecektir.*

03.5.5.90 Diğler Kiralama Giderleri : Anten direği kirası gibi yukarıda sayılan gruplara girmeyen kira ödemeleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

3.5.6 Devlet Borçları Genel Giderleri

Devlet borcunun yürütülmesi ve yönetilmesi için yapılan kayıt ve tescil giderleri, kredi derecelendirme kuruluşlarına ödenen ücretler, avukatlık ücreti, müşavirlik ücreti, kur farkları, komisyon ödemeleri, Devlet borçlanma senetleri basım ve ilan giderleri ile benzeri nitelikteki tüm masraf ve giderler bu bölüme gider kaydedilecektir. Dördüncü düzeyde ise borçlanmanın çeşide göre bir ayrıma gidilmiştir.

03.5.6.01 Hazine Bonosu Genel Giderleri

03.5.6.02 Tahvil Genel Giderleri

03.5.6.03 Dış Borçlanma Genel Giderleri

03.5.6.51 Mahalli İdarelerin İç Borçlanma Genel Giderleri

03.5.6.52 Mahalli İdarelerin Dış Borçlanma Genel Giderleri

3.5.9 Diğler Hizmet Alımları

03.5.9.01 Yurtiçi Staj ve Öğrenim Giderleri :

- Yurt içi staj ve öğrenim giderleri,
- Stajla ilgili kayıt ve diğler öğrenim giderleri,
- Staj ve öğrenimle ilgili teknik ve diğler yardımlar,
- Bakanlıklara bağı ve bakanlıklarla ilgili kurumlarda öğrencilerin yapacakları Staj

Çalışmaları Düzenleme Yönetmeliğinin 13 üncü maddesi gereğince öğrencilere yapılacak ödemeler,

bu bölüme gider kaydedilecektir

03.5.9.02 Yurtdışı Staj ve Öğrenim Giderleri :

- Yurt dışı staj ve öğrenim giderleri, teknik ve diğler yardımlar,
- İlgili mevzuatına göre eğitim amacıyla yurt dışına gönderilenlere yapılacak yurt dışı öğrenimle ilgili giderler,
- İlgili mevzuatına göre eğitim amacıyla yurt dışına gönderilenlerin yurtdışında yaptırmak zorunda oldukları sağlık sigortası giderleri,
- İlgili mevzuatına göre, lisansüstü eğitim amacıyla yurt dışına gönderilenlerin yurt dışında katıldıkları zorunlu yabancı dil kursları için bütçe Kanununa ekli (E) cetvelinde belirlenen esaslar çerçevesinde ödenecek yabancı dil kursu giderleri,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.9.03 Kurslara Katılma ve Eğitim Giderleri : Bütçe Kanununa ekli (E) cetvelinde belirlenen esaslar çerçevesinde;

- Bilimsel nitelikli toplantılara katılmaları kurumlarınca gerekli görülenlerin katılma giderleri,

- Kurum personelinin, unvanı ve gördüğü hizmet ile doğrudan ilgisi bulunan kurslara katılmasına ilişkin kurs giderleri ile aynı nitelikteki eğitimler için sözleşme gereğince ödenecek ücretler,

- Kurumların üst yönetim görevlileri ile ilgili mevzuatına göre mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınanlara, yabancı dil kursuna katılmaları halinde ödenecek kurs ve ders ücretleri,

- Mesleki eğitim ve uzmanlık programlarına devam için ön koşul olan yabancı dil kursları için ödenecek ders ücretleri,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

3.5.9.4 Öğretim Üyesi Yetiştirme Projesi Giderleri : Gelişmekte olan üniversitelerdeki araştırma görevlilerinin, gelişmiş üniversitelerde lisansüstü eğitimi amacıyla ilgili üniversitelere aktararak kullanılacak tutarlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.5.9.10 Lojman İşletme Maliyetlerine Katılım Giderleri : İlgili mevzuatına göre özellikle site halinde ve özel mülkiyete konu konutlarla bir arada bulunan lojmanların içinde oturan tarafından karşılanması mutad olmayan lojmanların işletmesine ilişkin genel giderleri veya boş lojmanlar için ödenen yakıt dışında kalan, ortak alanların elektrik-su giderleri, asansör bakımı, site güvenliği gibi giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.9.11 Diğer Binaların İşletme Maliyetlerine Katılım Giderleri: İlgili mevzuatına göre özellikle site halinde ve özel mülkiyete konu mülklerle bir arada bulunan hizmet binaları ile lojmanlar dışındaki diğer binaların yakıt dışında kalan, ortak alanların elektrik-su giderleri, asansör bakımı, site güvenliği gibi giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.9.90 Diğer Hizmet Alımları :

- Kadrolu doktoru ve veteriner hekimi olmayan yerlerde vizite ücretleri,
- Özel kanunları uyarınca ödenecek avukatlık ücretleri,
- Özel kanunları gereğince ödenecek fahri konsolosluklar aidat ve giderleri,
- 5018 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinde belirtilen iş ve hizmetler dışında kalan hususlarla ilgili olan haber alma giderleri,

- Hazineye intikal eden değerlerin, intikalle ilgili Kanunlarınca ödenmesi gerekli olduğu halde diğer harcama kalemlerinden karşılanmayan giderleri,

- Hükümet uygulamalarının tanıtılması amacıyla hazırlattırılan radyo ve televizyon programlarının hazırlanma ve yayınlanması için gerekli her nevi giderler,

- Tıbbi atıklar ile zararlı atıkların bertarafı ile ilgili olarak yapılacak ödemeler,

- Fikri haklar kapsamı dışında kalan tercüme işleri için yapılacak ödemeler,

- Dış kuruluşlarca yerel personele teamüle göre yapılacak ücret dışı ödemeler,

ile hizmetin gerektirdiği hallerde zaman ve yer aciliyeti dolayısıyla mahallen temin olunan;

- Gelenekleri ve usullerine göre çalıştırılmalarında zorunluluk duyulan çevirmen, mihmandar, sunucu ve yardımcılarının ücret, bedel veya hak edişleri ve benzeri ödemeleri,

- Sportif oyunlarla, okullarda yürütülen eğitsel kol faaliyetlerinde (müzik, resim, maket, dans vb.) görev alan kadro dışı sivil eğitmen ücretleri ile yarışmaların yapılacağı yerlerin yönetim ve işletmelerinde kullanılacak personele bu müsabakalar için ödenen ücret,

bedel ve hak edişler,

- Yurt içinde ve yurt dışında yapılacak her türlü sportif oyunlar ile yarışmalar ve bunların hazırlık çalışmalarına ve kamplarına katılacak hakem, antrenör, masör, doktor, gözlemci, saha komiseri ve yöneticiler ile bunların yardımcılarının, sporcuların, işçilerin ilgili Bakanlar Kurulu Kararına göre ödenecek hak edişleri ve benzeri ödemeler,

- Devlet sınır işaretleri giderleri,

- Baca, fosseptik temizliği, elektrik ve su tesisatı yaptırma, hamam, çeşitli hububat kırma, ekmeğ pişirme, kalaylama, yatak atma, çayır biçme ücretleri ile mera, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik bakım ücretleri ve bunlar gibi çeşitli hizmet alımları,

- Yapım-onarım işinden bağımsız olarak gerçekleştirilen yıkım işleriyle ilgili olarak yapılan ödemeler,

- Yukarıda sayılanlar dışında kalan diğer hizmet alımları,

bu bölüme kaydedilecektir.

03.6 TEMSİL VE TANITMA GİDERLERİ

03.6.1 Temsil Giderleri

03.6.1.01 Temsil, Ağırhama, Tören, Fuar, Organizasyon Giderleri :

- Makam sahibi veya yetkili kıldığı amirlerin takdiri esas olmak suretiyle; görevle ilgili temsilin gerektirdiği her türlü giderler ile cenaze törenleri için satın alınacak çiçek bedelleri ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflardan kiralanan madeni çelenklerin kira bedelleri,

- Yabancı temsilciler ve konukların geleneklere ve davetin şumulüne göre ağırhama, konutlama ve bu işlerle ilgili hazırlıkların gerektirdiği giderlerle, verilecek ziyafet, hediye, çiçek, bahşiş, taşıma giderleri ile ziyafetlerin gerektirdiği giderler,

- Dışişlerinde, icabında yetkililerin eşleri tarafından, gelecek resmi yabancı konuklara verilecek ziyafet giderleri,

- Protokol Genel Müdürlüğünce yabancı konuklar için hazırlanan programlar gereğince yapılan törenin gerektirdiği giderler ve bunlarda görev alanlara verilecek kumanyalar, konukların yurdumuzda hizmetlerine verilenlerle, korunmaları için görevlendirilenlere yapılacak giderler,

- Devlet ricalinin dış ülkelere götürecekleri ve gönderecekleri hediyeler ile bunların yollanması ile ilgili giderler.

- Konukların ikametlerine ayrılacak köşk ve sarayların gerekli görülecek onarım, döşeme ve diğer giderleri ile yabancı konukların oturma ve ağırhamaasına ayrılacak köşk ve bunların kira bedelleri,

- Ulusal gün ve bayramlarda yapılmakta olan benzeri törenlere ilişkin giderler, Dumlupınar, Çanakkale, Zafer Bayramı ve benzeri anma törenleri ile Silahlı Kuvvetler açılış ve sancak devir teslim törenleri ile üniversitelerin açılış törenlerinin gerektirdiği giderler,

- Makamın gerektirdiği temsil, ağırhama, tören giderleri dışında kalan ve yine temsil amaçlı olmak üzere, spor faaliyetlerine, kısa süreli kongre, konferans ve seminer gibi toplantılara ilişkin karşılama, ağırhama ve organizasyon giderleri,

- Temsil amaçlı fuarlarla ilgili olmak üzere ve başka ekonomik kodlardan karşılanması mümkün olmayan yolluk, kira gibi diğer giderler,

- Yurtdışından ülkemize davet edilen sanatçı ve toplulukların yol parası, konuklama, kaşe vb. giderler,

- Yukarıda sayılanların dışında kalan temsil, ağırhama, tören, fuar, organizasyon giderleri,

bu bölüme kaydedilecektir.

3.6.2 Tanıtma Giderleri

03.6.2.01 Tanıtma, Ağırlama, Tören, Fuar, Organizasyon Giderleri :

- Yurdumuza çağrılmalarında yarar umulan yabancılar ile yabancı basın, radyo ve televizyon organları heyet ve mensuplarının yurt içindeki ağırlama, konutlama ve gezi giderleri ile zaruri görüldüğü takdirde geliş ve dönüş bilet ücretleri,
- Yıllık programların ve bütçelerin koordinasyon, uygulama ve izlenmesi ile ilgili alım ve giderleri ile bütçe hazırlama sürecinde yapılacak tanıtma ve ikram giderleri; plan, program ve bütçelerin ulusal çap ve seviyede tanıtılması ile ilgili her türlü basın, yayın, baskı, konferans, broşür, radyo, televizyon, film, fotoğraf, vesair araç ve malzeme giderleri,
- Ekonomik ağırlıklı tanıtım faaliyetleri çerçevesinde ticaret heyeti, alım heyeti ve ihracat ürünlerinin tanıtım hizmetleri ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışında yapılacak organizasyonlara ilişkin tanıtma giderleri (yolluklar hariç),
- Ülkemizin yatırım imkanlarının yabancılarla tanıtılması ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının artırılmasını sağlamak amacıyla yurt içi ve yurt dışında yapılacak toplantı, seminer, konferans vb. organizasyonlar ve bunlara ilişkin baskı, yayın, broşür vb. araç, gereç ve malzeme giderleri, ağırlama, konaklama ve bu işlemle ilgili hazırlıkların gerektirdiği her türlü giderler (yolluklar hariç),
- Makamın gerektirdiği temsil, ağırlama, tören giderleri dışında kalan ve tanıtma amaçlı olmak üzere, kısa süreli kongre, konferans ve seminer gibi toplantılara ilişkin karşılama, ağırlama ve organizasyon giderleri ile tanıtıma yönelik reklam giderleri,
- Tanıtma amaçlı fuarlarla ilgili olmak üzere ve başka ekonomik kodlardan karşılanması mümkün olmayan yolluk, kira gibi diğer giderler,
- Yurt dışında turizm ve ihracat imkanlarının artırılması amacıyla halkla ilişkiler ve pazarlama firmalarına, uzmanlarına ve bu işlerle uğraşan kuruluşlara verecekleri hizmetler karşılığı yapılacak ödemelerle, bu konularda yaptırılacak araştırma giderleri,
- Yukarıda sayılanların dışında kalan tanıtma, ağırlama, tören, fuar, organizasyon giderleri,

bu bölüme kaydedilecektir.

03.7 MENKUL MAL, GAYRİMADDİ HAK ALIM, BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ

Bu grupta yer alacak olan alım, bakım ve onarım giderleri aynı zamanda sermaye giderlerinin altında da yer almaktadır. Her iki grupta yer alan mallar bir yıldan fazla ömürlü olmakla birlikte bu grubu sermaye giderlerinden ayıran özellik alım veya bakım bedelleridir. İşleme konu alım veya onarım değerleri her yıl bütçe kanunuyla belirlenecek tutarın altında kalanlar bu bölümde, söz konusu tutarın üstünde olanlar ise sermaye bölümünde sınıflandırılacaklardır.

3.7.1 Menkul Mal Alım Giderleri

03.7.1.01 Büro ve İşyeri Mal ve Malzeme Alımları : Tüketime yönelik mal ve malzeme alımlarının dışında kalan, bedeli her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek limiti geçmeyen ve hizmet, çalışma ve işyerinin donatımı ve döşemelerinde kullanılan eşyalar ile hizmetin çalışmanın ve işin gerektirdiği büro masası, koltuk, sandalye, sehpa, etajer, kütüphane, dosya dolabı, karteks dolabı, misafir koltuğu, bilgisayar masası, okul sırası, çelik kasa, perde, *halı*, masa kalemi, çöp kutusu, mühür gibi her türlü büro malzemesi alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.7.1.02 Büro ve İşyeri Makine ve Teçhizat Alımları : Büro hizmetlerinde kullanılacak olan;

- Daktilo, hesap makinesi gibi her türlü düşük değerli ve basit büro makinesi alımları,
- Değeri her yıl bütçe kanunuyla belirlenecek tutarı aşmamak üzere bilgisayar, telefon, yazı makinesi, fotokopi makinesi, klima, baskı makinesi, evrak imha makinesi, laminatör cihazı ve bunların tamamlayıcı parçalarının alımları gibi çalışmaya ilişkin makine-teçhizat alımları ile gerektiğinde bunların montajı için ödenecek bedeller,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.7.1.03 Avadanlık ve Yedek Parça Alımları : Her türlü cihaz, makine ve teçhizatların herhangi bir bakım sözleşmesinden veya işinden bağımsız olarak rutin bakım-onarımlarda kullanılmak üzere, bedeline bakılmaksızın alınacak olan kriko, çekme halatı, pense, tornavida, matkap gibi avadanlık ve yedek parça alım bedelleri ile giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.7.1.04 Yangından Korunma Malzemeleri Alımları : 03.2.6.01 koduna gider kaydedilecek olan yangın tüplerinin dolun giderleri hariç olmak üzere; yangın söndürme tüpü, yangın söndürme cihazı alımları, yangın ikaz sistemi kurulması, itfaiye eri elbisesi ve müştemilatı alımı, yangınla mücadele sistemi alımı vb. yangından korunmanın gerektirdiği mal ve malzeme alımları ve her türlü giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.7.1.90 Diğer Dayanıklı Mal ve Malzeme Alımları : Yukarıda sayılanlar dışında kalan ve diğer ekonomik kodlara dahil olmayan hizmetin gerektirdiği dayanıklı mal ve malzeme (alarm sistemi, elektrik sayacı, kompanzasyon sistemi, su sayacı, bekçi kontrol saati, dikiş makinesi, elektrik süpürgesi, bulaşık yıkama makinesi, çamaşır makinesi, buzdolabı, soba, sebze doğrama makinesi, kıyma makinesi, hamur yoğurma makinesi, buharlı yemek kazanı, çelik yemek kazanı, satır, kepçe, kevgir, su bardağı, yemek çatalı ve kaşığı ekmek sepeti, self servis tabağı, yemek masası, yemek sandalyesi, sürahi, bakraç, su soğutucusu, tuzluk, biberlik, battaniye, nevresim, karyola, yorgan, yastık, yatak, vb. gibi) alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

3.7.2 Gayri Maddi Hak Alımları

03.7.2.01 Bilgisayar Yazılım Alımları ve Yapımları : Bilgisayarlar için kullanılacak olan hazır programların satın alma ve lisans bedelleri, bu programların *güncelleme ve revizeleri*, özellik ve kapasite artırımı için ödenecek bedeller ile yeni program yazdırılmasına ilişkin giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.7.2.02 Fikri Hak Alımları :

- Telif, tercüme haklarının satın alma ve kiralama ücretleri,
- Patent hakları ve fikir, sanat, teknik yapıtların tercüme bedellerinin ödenmesi ve buna ilişkin diğer giderler,

- Uluslararası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerle ilgili olarak bilim kurumlarıyla, tanınmış ilim adamları tarafından Türkçe veya yabancı dillerde doğrudan doğruya veya işbirliği halinde yapılacak yayınların masraflarına katılma giderleri,

- Olağanüstü ve zorunlu hallerde kayıtların yenilenmesi ve Türkçeleştirilmesi, inceleme, derlemeler ve kitap, basılı veya basılacak eser incelemeleri için kurum personeli dışındaki kişilere ödenecek hizmet bedelleri,

- Yukarıda sayılanların dışında kalan fikri hak alımları,

bu bölüme kaydedilecektir.

03.7.2.90 Diğer Gayri Maddi Hak Alımları : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer gayri maddi hak alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

03.7.3 Bakım ve Onarım Giderleri : Taşınır mallarla ilgili olarak, bunların ekonomik ömürlerini ve değerlerini artırmaya yönelik yenileme amaçlı bakım-onarımlar dışında kalan ve doğrudan işletmeye yönelik rutin olarak yapılması gereken bakım ve onarımlar ve bu bakım onarımlarda kullanılacak olan yedek parça alım giderleri (parasal limitlere bakılmaksızın) bu grupta yer alacaktır. Bunlardan bazıları bütçe kanunlarıyla belirlenen limitler ile sınırlı olacak ve bu limitleri geçmeyenler bu bölümde gider kaydedilecek iken limitleri geçen tutarlardaki bakım-onarımlar “sermaye” bölümüne gider kaydedilecektir.

03.7.3.01 Tefrişat Bakım ve Onarım Giderleri : Çalışma masası, çalışma koltuğu, sandalye, etajer, sehpa, kütüphane ve dolap gibi tefrişatın bakım ve onarımlarına ait (yedek parça alımları dahil) giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.7.3.02 Makine Teçhizat Bakım ve Onarım Giderleri : 237 sayılı Kanuna tabi taşıtlar ile iş makinelerinin dışında kalan;

- Makine, teçhizat ve demirbaşın (tefrişat hariç) her yıl bütçe kanunu ile belirlenecek tutarı aşmayan bakım, onarımı için verilecek işçilik ücretleri ile bakım ve onarım malzemeleri ve yedek parça alımları.

- Bedeline bakılmaksızın, gerektiğinde sözleşme ile teknik müesseselerine ödenecek rutin bakım ve onarım giderleri ile bunlara ilişkin diğer giderler,

bu bölüme kaydedilecektir

03.7.3.03 Taşıtların Bakım ve Onarım Giderleri : İş makineleri dışında kalan ve 237 sayılı Kanuna tabi olan taşıtların bakım ve onarımı için verilecek işçilik ücretleri ile bakım ve onarım malzemeleri ve yedek parçaları (lastik alımları dahil) ile ilgili giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.7.3.04 İş Makinesi Onarım Giderleri : İş makinelerinin bakım ve onarımı için verilecek işçilik ücretleri ile bakım ve onarım malzemeleri ve yedek parçaları (lastik alımları dahil) ile ilgili giderler bu bölüme kaydedilecektir.

03.07.3.90 Diğer Bakım ve Onarım Giderleri : Taşınır mallarla ilgili olarak; yukarıda sayılan gruplara girmeyen ve tutarı her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek miktarı aşmayan bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8 GAYRİMENKUL MAL BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ

Taşınmaz mallarla ilgili olarak, bunların ekonomik ömürlerini ve değerlerini artırmaya yönelik yenileme amaçlı bakım-onarımlar dışında kalan ve doğrudan işletmeye yönelik rutin olarak yapılması gereken bakım ve onarımlar (parasal limitlere bakılmaksızın) bu grupta yer alacaktır. Ayrıca, taşınmaz malların bakım-onarımının gerektirdiği yıkım ve enkaz temizleme işleri de bu kapsamda değerlendirilecektir.

Bunlardan bazıları bütçe kanunlarıyla belirlenen limitler ile sınırlı olacak ve bu limitleri geçmeyenler bu bölüme gider kaydedilecek iken limitleri geçen tutarlardaki bakım-onarımlar “sermaye” bölümüne gider kaydedilecektir. Bu bölüm, taşınmaz malın kullanım amacına göre kendi içinde alt bölümlere ayrılarak sınıflandırılmıştır.

03.8.1 Hizmet Binası Bakım ve Onarım Giderleri

03.8.1.01 Büro Bakım ve Onarımı Giderleri :

- Mülkiyeti veya intifaı bedelsiz olarak Devlete ait olan taşınmaz mallardan büro olarak kullanılanlar (Mazbut vakıflara ait akar ve hayrat binalar dahil) ve aynı amaçlarla Devlet dairelerince kiralanan binalar ile taşınmaz mallarda hizmetin gerektirdiği ve kiralayan tarafından karşılanması mutad olmayan ve her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek olan tutarı geçmeyen zaruri küçük onarımlar,

- Sözü edilen taşınmaz malların her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek olan tutarı geçmeyen ayrı veya birlikte yapılacak kanalizasyon, boya ve badana, çatı ve asansör onarımları,

- Mevcut elektrik, su, doğalgaz ve ısıtma tesisatının tevsi, bakım onarımları,

- Telefon, havalandırma ve klima gibi tesislerin (telefon santralı hariç) tevsiinin gerektirdiği bina tadil ve onarımları,

- Noter senedi ile kullanma hakkı bedelsiz olarak Devlete verilen taşınmaz mallardan büro olarak kullanılacak olanlar için, kullanım hakkı süresince getirebileceği kira bedeli kadar yapılacak onarımlar,

bu bölüme gider kaydedilecektir.

Yurt içi ve yurt dışındaki şehitliklerin her türlü onarım, bakım, idame, tertip ve tanzimi bu bölüme değil, 03.9.3.02 koduna gider kaydedilecektir.

03.8.1.02 Okul Bakım ve Onarımı Giderleri : Okul ve okul müstemilatı olarak kullanılan spor salonu gibi binaların yukarıda 03.8.1.01 bölümünde sayılan nitelikte bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.1.03 Hastane Bakım ve Onarımı Giderleri : Hastane, dispanser, sağlık ocağı gibi sağlık kuruluşlarının hizmet verdiği binalar ile bunların müstemilatı olarak kullanılan binaların yukarıda 03.8.1.01 bölümünde sayılan nitelikte bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.1.04 Atölye ve Tesis Binaları Bakım ve Onarımı Giderleri : Devlet dairelerince atölye, tamirhane, kademe gibi amaçlarla kullanılan binaların 03.8.1.01 bölümünde sayılan nitelikte bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.1.90 Diğer Hizmet Binası Bakım ve Onarım Giderleri : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen hizmet binalarının 03.8.1.01 bölümünde sayılan nitelikte bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.2 Lojman Bakım ve Onarımı Giderleri

03.8.2.01 Lojman Bakım ve Onarımı Giderleri : Mülkiyeti Devlete ait olsun veya olmasın, lojman olarak kullanılan binaların her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek olan tutarı geçmeyen bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.3 Sosyal Tesis Bakım ve Onarımı Giderleri

03.8.3.01 Sosyal Tesis Bakım ve Onarımı Giderleri : Mülkiyeti Devlete ait olan ve sosyal tesis olarak kullanılan binaların (bütçe kanunlarında yer verilen özel hükümler saklı kalmak kaydıyla) her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek olan tutarı geçmeyen bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.4 Gemi Bakım ve Onarımı Giderleri

03.8.4.01 Gemi Bakım ve Onarımı Giderleri : Mülkiyeti Devlete ait olan ve gemi siciline kayıtlı yüzer taşıtların her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek olan tutarı geçmeyen bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.5 Tersane Bakım ve Onarımı Giderleri

03.8.5.01 Tersane Bakım ve Onarımı Giderleri: Mülkiyeti Devlete ait olan sabit tersanelerin her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek olan tutarı geçmeyen bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.5.02 Yüzer Tersane Bakım ve Onarımı Giderleri : Mülkiyeti Devlete ait olan yüzer tersanelerin her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek olan tutarı geçmeyen bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.6 Yol Bakım ve Onarımı Giderleri

03.8.6.01 Yol Bakım ve Onarımı Giderleri : Bedeline bakılmaksızın otoyolların, Devlet il yollarının, köy yollarının, bağlantı yollarının, turistik yolların, kurumların hizmet yerleri içinde kalan yolların (kampüs içi yollar gibi) sermaye nitelikli olmayan ve rutin bakım ve onarım programları çerçevesinde yapılan bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.8.9 Diğer Taşınmaz Yapım, Bakım ve Onarım Giderleri

03.8.9.01 Diğer Taşınmaz Yapım, Bakım ve Onarım Giderleri : Taşınmaz mallarla ilgili olarak, yukarıda sayılan gruplara girmeyen ve tutarı her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek miktarı aşmayan bakım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

03.9 TEDAVİ VE CENAZE GİDERLERİ

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin (c) bendi kapsamındaki personeli için tedavi ve ilaç giderleri hali hazırdaki mevzuat hükümlerine göre kurumlarınca karşılanması gerektiğinden "03.9" Tedavi ve Cenaze Giderleri için gerekli ödenek teklifleri kurumlarca 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ilişkin olarak yapılacaktır.

03.9.1 Kamu Personeli Tedavi ve Sağlık Malzemesi Giderleri

03.9.1.01 Kamu Personeli Tedavi ve Sağlık Malzemesi Giderleri: İlgili yönetmeliğe göre, kamu personelinin ve bakmakla yükümlü olduklarının tedavisi için tedavi kurumlarına yapılan ödemeler ile tedavide kullanılan sağlık malzemelerinin alımına ilişkin giderler.

03.9.2 Kamu Personeli İlaç Giderleri

03.9.2.01 Kamu Personeli İlaç Giderleri : İlgili yönetmeliğe göre, kamu personelinin ve bakmakla yükümlü olduklarının kullandıkları ilaçlar için yapılacak ödemeler.

İlgili mevzuatı gerektirdiği takdirde kurumlarınca satın alınacak ilaç ve gereç giderleri 03.2.6.02 koduna, tedavi yollukları ise ilgisine göre 03.3.1.02 veya 03.3.3.02 kodlarına gider kaydedilecektir.

03.9.3 Cenaze Giderleri

03.9.3.01 Cenaze Giderleri : İlgili yönetmeliğe göre ödenecek cenaze giderleri.

03.9.3.02 Mezar ve Şehitlik Yapım ve Bakım Giderleri :

- Şehit olan Silahlı Kuvvetler personeli için 211 sayılı Kanun gereğince mezar ve şehitlik yaptırma giderleri,

- Yurt dışındaki temsilciliklerimizde ve konsolosluklarımızda görevli olup, teröristlerce şehit edilen memurlar için ülkemizde yaptırılan mezarların yaptırma giderleri,

- 2330 sayılı Kanuna göre şehit aylığı bağlanan Emniyet teşkilatı personelinin mezar yaptırma giderleri,
- Yurt içi ve yurt dışındaki şehitliklerin her türlü onarım, bakım, idame, tertip ve tanzimi.

03.9.6 Milletvekili Tedavi ve Sağlık Malzemesi Giderleri

03.9.6.01 Milletvekili Tedavi ve Sağlık Malzemesi Giderleri : İlgili mevzuatına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ve bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin tedavisi için tedavi kurumlarına yapılan ödemeler ile tedavide kullanılan sağlık malzemelerinin alımına ilişkin harcamalar bu bölüme gider kaydedilecektir. Ancak, yasama organı üyeliği ile açıktan atandığı bakanlık görevi sona erenlerin, ölenlerin, dul ve yetimlerinin tedavisi için tedavi kurumlarına yapılan ödemeler ile tedavide kullanılan sağlık malzemelerinin alımına ilişkin harcamalar ise cari transferler bölümünde sınıflandırılacaktır.

03.9.7 Milletvekili İlaç Giderleri

03.9.7.01 Milletvekili İlaç Giderleri : İlgili mevzuatına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin kullandıkları ilaçlar için, anlaşma yapılan eczanelere yapılacak ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir. Ancak, yasama organı üyeliği ile açıktan atandığı bakanlık görevi sona erenlerin, ölenlerin, dul ve yetimlerinin kullandıkları ilaçlar için, anlaşma yapılan eczanelere yapılacak harcamalar ise cari transferler bölümünde sınıflandırılacaktır.

03.9.8 Diğer Tedavi ve Sağlık Malzemesi Giderleri

Kamu personeli ile bunların bakmakla yükümlü oldukları kimselerin dışında kalan ve ilgili mevzuatına göre tedavileri Devlet tarafından sağlananların tedavi ve sağlık giderleri bu bölümde yer alacaktır.

03.9.8.02 Er ve Erbaş Tedavi ve Sağlık Malzemesi Giderleri : Er ve erbaşların tedavileri için tedavi kurumlarına yapılan ödemeler ile tedavide kullanılan sağlık malzemelerinin alımına ilişkin giderler.

03.9.8.03 Tutuklu ve Hükümlülerin Tedavi ve Sağlık Malzemesi Giderleri : Tutuklu ve hükümlülerin tedavileri için tedavi kurumlarına yapılan ödemeler ile tedavide kullanılan sağlık malzemelerinin alımına ilişkin giderler.

03.9.8.90 Diğer Tedavi ve Sağlık Malzemesi Giderleri : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen; işçilerin periyodik portör muayeneleri için yapılan ödemeler ile ilgili mevzuatı gereğince sağlık giderleri Devlet tarafından karşılananların (Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları ile çocuk ve gençlik merkezlerinde barındırılan çocuklar, bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde barındırılan özürllüler, kadın konukevlerinde barındırılan kadınlar ve çocukları, huzurevlerinde barındırılan yaşlılar gibi) tedavi giderleri ile tedavide kullanılan sağlık malzemelerinin alımına ilişkin giderler.

03.9.9 Diğer İlaç Giderleri

03.9.9.02 Er ve Erbaş İlaç Giderleri : Er ve erbaşların kullandıkları ilaçlar için yapılacak ödemeler.

03.9.9.03 Tutuklu ve Hükümlülerin İlaç Giderleri: Tutuklu ve hükümlülerin kullandıkları ilaçlar için ödemeler.

03.9.9.90 Diğer İlaç Giderleri : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen ve ilgili mevzuatı gereğince sağlık giderleri Devlet tarafından karşılananların (Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları ile çocuk ve gençlik merkezlerinde barındırılan çocuklar, bakım ve rehabilitasyon

merkezlerinde barındırılan özürlüler, kadın konukevlerinde barındırılan kadınlar ve çocukları, huzurevlerinde barındırılan yaşlılar gibi) kullandıkları ilaçlar için yapılacak ödemeler.

04- FAİZ GİDERLERİ

Faiz, ödünç alınan paranın kullanımı karşılığında yapılan ödeme olarak tanımlanır. Bu itibarla, faiz ödemeleri finansman bölümünde sınıflandırılan borç alınan paranın anapara geri ödemesinden ve borçlanma için ödenen komisyon ve ihraç giderlerinden ayrılır.

Kanunların verdiği yetkiye dayanılarak Devlet nam ve hesabına YTL veya dövize endeksli olarak yapılan iç borçlanmalar ile yine Devlet adına Hazine Müsteşarlığı'na dış finansman sağlayan yabancı ülkeler, ülkelerce oluşturulan birlikler, resmi finansman fonları, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar ile uluslararası sermaye ve finansman piyasalarında faaliyet gösteren yatırım bankaları da dahil olmak üzere bankalar, alıcı veya satıcı kredisi sağlayan kuruluşlar ile firmalardan sağlanan borçlanmalar karşılığında oluşan faiz giderleri ve peşin ödenen faiz anlamında olan iskonto giderleri bu kategoride izlenir.

Devlet borçlarına ilişkin faiz ödemeleri (iskonto giderleri dahil) bu bölümde yer alacaktır. Borçlanmaya ilişkin olarak ödenen komisyon ve ihraç giderleri ise mal ve hizmet alımları kapsamında 03.5.6 bölümünde gösterilecek olup, bu ödemeler sadece Hazine Müsteşarlığı bütçesinde yer alacaktır.

Faiz, dönemler içerisinde sürekli olarak birikmekle birlikte, ödendiği zaman bütçeye gider olarak yazılmalıdır. Faizin önceden düşüldüğü iskontolu işlemlerde faiz, ihraç fiyatı ile geri ödeme fiyatı arasındaki farktır. Bu kategori, Devletin garantör veya kefil olarak başkalarının ödenmemiş borçları üzerinden ödediği faizi kapsamaz. Böyle bir ödeme, Devletin ödünç verme işlemi olarak sınıflandırılır.

Başkalarının faiz giderlerini ödemelerine yardımcı olmak için Devlet tarafından başkalarına karşılıksız olarak yapılan ödemeler (transferler) bu bölümde değil, cari transferler bölümünde sınıflandırılmalıdır.

Bu ödemeler, sadece Hazine Müsteşarlığı bütçesinde yer alacağından detay açıklamalara girilmeden başlıklar halinde sıralanmakla yetinilecektir.

04.1 KAMU KURUMLARINA ÖDENEN İÇ BORÇ FAİZ GİDERLERİ

İhracı karşılığında nakit imkanı sağlamayan Özel Tertip Devlet İç Borçlanma senetleridir. Devletin diğer kademelerine yapılan faiz ödemeleri faizi ödeyen kamu birimi için harcama olarak kabul edilir ancak, Devlet hesaplarının konsolidasyonunda elemine edilir.

04.1.1 Devlet Tahvili: İhraç edildikleri tarih itibarıyla bir yıl (364 gün) ve daha uzun vadeli olan ve Devlet iç borçlanma senetleri ile Devletin diğer kademelerine yapılan borçlanmalar neticesinde ödenmesi gereken faizler bu bölüme gider kaydedilecektir.

04.1.1.01 YTL Cinsinden Tahvillerin Faiz Giderleri

04.1.1.02 Döviz Endeksli ve Döviz Cinsinden Tahvillerin Faiz Giderleri

04.1.2 Hazine Bonusu : İhraç edildikleri tarih itibarıyla vadeleri bir yıldan kısa olan (364 güne kadar) Devlet iç borçlanma senetleri ile Devletin diğer kademelerine yapılan borçlanmalar neticesinde ödenmesi gereken faizler bu bölüme gider kaydedilecektir.

04.1.2.01 YTL Cinsinden Bonoların Faiz Giderleri

04.1.2.02 Döviz Endeksli ve Döviz Cinsinden Bonoların Faiz Giderleri

04.2 DİĞER İÇ BORÇ FAİZ GİDERLERİ

04.2.1 Devlet Tahvili : İhraç edildikleri tarih itibarıyla bir yıl (364 gün) ve daha uzun vadeli olan ve ihraç karşılığında nakit imkanı sağlayan Devlet iç borçlanma senetleri ile Devletin diğer kademeleri dışında kalan kesimlere yapılan borçlanmalar neticesinde ödenmesi gereken faizler bu bölüme gider kaydedilecektir.

04.2.1.01 YTL Cinsinden Tahvillerin Faiz Giderleri

04.2.1.02 Dövizde Endeksli ve Döviz Cinsinden Tahvillerin Faiz Giderleri

04.2.2 Hazine Bonosu : İhraç edildikleri tarih itibarıyla vadeleri bir yıldan kısa olan (364 güne kadar) ihraç karşılığında nakit imkanı sağlayan Devlet iç borçlanma senetleri ile Devletin diğer kademeleri dışında kalan kesimlere yapılan borçlanmalar neticesinde ödenmesi gereken faizler bu bölüme gider kaydedilecektir.

04.2.2.01 YTL Cinsinden Bonoların Faiz Giderleri

04.2.2.02 Dövizde Endeksli ve Döviz Cinsinden Bonoların Faiz Giderleri

04.2.9 Diğer İç Borç Faiz Giderleri: Kamu kurumları dışındaki kesimlere Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu dışındaki enstrümanlarla yapılan borçlanmalar neticesinde ödenmesi gereken faizler bu bölüme gider kaydedilecektir.

04.2.9.01 YTL Cinsinden Diğer İç Borç Faiz Giderleri

04.2.9.02 Dövizde Endeksli ve Döviz Cinsinden Diğer İç Borç Faiz Giderleri

04.3 DIŞ BORÇ FAİZ GİDERLERİ

Ülke içinde ikamet etmeyenlere borçlanılan tutarlar üzerinden yapılan faiz ödemeleri bu bölümde sınıflandırılacaktır. Devlet adına yabancı ülkeler, ülkelerce oluşturulan birlikler, resmi finansman fonları, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar ile uluslararası sermaye ve finansman piyasalarında faaliyet gösteren yatırım bankaları da dahil olmak üzere bankalar, alıcı veya satıcı kredisi sağlayan kuruluşlar ile firmalardan sağlanan dış finansman için yapılan faiz ödemeleri bu başlık altında izlenecektir. III. ve IV. düzeyde ise borçlanılan döviz cinsine göre bir ayırım yapılmıştır.

04.3.1 ABD Doları Cinsinden Dış Borç Faiz Giderleri

04.3.1.01 ABD Doları Cinsinden Dış Borç Faiz Giderleri

04.3.2 Euro Cinsinden Borç Faiz Giderleri

04.3.2.01 Euro Cinsinden Borç Faiz Giderleri

04.3.3 Japon Yeni Cinsinden Dış Borç Faiz Giderleri

04.3.3.01 Japon Yeni Cinsinden Dış Borç Faiz Giderleri

04.3.9 Diğer Dış Borç Faiz Giderleri

04.3.9.01 Diğer Dış Borç Faiz Giderleri

04.4 İSKONTO GİDERLERİ

04.4.1 İç Borç İskonto Giderleri: Kuponlu olarak ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetlerinin nominal değerinin (anapara) altında bir fiyattan satılması durumunda, anaparaya

esas tutar ile satış bedeli arasındaki fark olarak hesaplanan ve satış anında ortaya çıkan fark bu bölüme gider kaydedilecektir.

- 04.4.1.01 Devlet Tahvili İskonto Giderleri
- 04.4.1.02 Hazine Bonosu İskonto Giderleri

04.4.2 Dış Borç İskonto Giderleri

04.4.2.01 Dış Borç İskonto Giderleri : Uluslararası sermaye piyasalarında ihraç edilen senetlerin nominal değerinden daha düşük bir değerle satılması durumunda nominal değer ile satış değeri arasında oluşan fark bu bölüme gider kaydedilecektir.

04.5 KISA VADELİ NAKİT İŞLEMLERE AİT FAİZ GİDERLERİ

Hazine'nin kısa vadeli nakit ihtiyacını karşılamak üzere, Devlet iç borçlanma senedi çıkarmaksızın yapılan azami otuz gün vadeli borçlanmalara ilişkin faiz ödemeleri olarak tanımlanmaktadır.

04.5.1 Kısa Vadeli Nakit İşlemlere Ait Faiz Giderleri

- 04.5.1.01 YTL Cinsinden Kısa Vadeli Nakit İşlemlere Ait Faiz Giderleri
- 04.5.1.02 Döviz Cinsinden Kısa Vadeli Nakit İşlemlere Ait Faiz Giderleri

05- CARİ TRANSFERLER

Sermaye birikimi hedeflemeyen ve cari nitelikli mal ve hizmet alımını finanse etmek amacıyla karşılıksız olarak yapılan ödemelerdir. Aynı işlemler analitik bütçe sınıflandırmasının kapsamı dışında olduğundan aynı nitelikteki transferler bu kapsamda yer almayacaktır. Transferler nihai olarak kimin yararlandığına göre değil kime ödendiğine göre sınıflandırılmalıdır.

05.1 GÖREV ZARARLARI

Görev zararı; Devlet tarafından ilgili mevzuatı çerçevesinde, kamu teşebbüslerine, sosyal güvenlik kurumlarına, mali kurumlara, döner sermayeli işletmelere, fonlara veya diğer teşekküllere kendi mevzuatları ile verilen görevler dışında bir görev verilmesi durumunda müdahale alımları ve destekleme zararları için yapılacak ödemeler de dahil olmak üzere, verilen bu görevin ifası sonucu oluşan ve mahrum olunan kârı da içeren zararı ifade eder. Görev zararı olarak program bütçe uygulamasında olduğu gibi sadece KİT'lere yapılan ödemeler anlaşılacaktır. Görev zararının oluşabilmesi için şu unsurların bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir.

- Verilen görev, kurumun kendi mevzuatıyla verilen olağan görevleri dışında ilave bir görev olmalıdır,

- Görevin ifası sonucunda bir zararın ve/veya mahrum kalınan kârın ortaya çıkması gerekir,

- Verilen görev sonucu oluşan zararın ve/veya mahrum kalınan kârın bütçeden karşılanacağı, görev verilmesine ilişkin düzenlemeyle önceden belli edilmiş olmalıdır,

- Ödemeler, karşılıksız diğer bir ifadeyle geri dönüşümsüz olmalıdır yani borç verme kategorisine girecek bir ödeme olmamalıdır.

05.1.1 Kamu Teşebbüslerine : Gemi Sanayi, T.C. Devlet Demiryolları, Toprak Mahsulleri Ofisi, Tekel, Çay-Kur, TEDAŞ, ÜAŞ, EİAŞ, Tarım İşletmeleri, TTK gibi KİT'lere 233 sayılı KHK hükümleri çerçevesinde oluşacak görev zararları karşılığında yapılacak ödemeler ile Üretici Birliklerine, Tarım Kredi Kooperatiflerine ve diğer teşebbüslere kendi mevzuatları ile verilen görevler dışında bir görev verilmesi durumunda verilen bu görevin ifası sonucu oluşacak görev zararları karşılığında yapılacak ödemeleri ifade eder.

05.1.2 Sosyal Güvenlik Kurumlarına : Sosyal Güvenlik Kurumuna ve İşsizlik Sigortası Fonuna kendi mevzuatları ile verilen görevler dışında bir görev verilmesi durumunda verilen bu görevin ifası sonucu oluşacak görev zararları karşılığında yapılacak ödemeleri ifade eder.

- 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 89 uncu maddesine göre ödenecek emekli ikramiyeleri,
- 5434 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (f) bendine göre ödenecek ek karşılıklar
- 5434 sayılı Kanunun geçici 141 inci maddesine göre yapılacak ödemeler,
- 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 49 uncu maddesinin (f) bendine göre yapılacak ödemeler,
- 1.7.1976 tarih ve 2022 sayılı Kanuna göre yapılacak ödemeler,
- T.C. Emekli Sandığı tarafından emekli aylığı ödenmiş olmakla birlikte, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu kapsamı dışında kalan dul ve yetimlere özel kanunları gereğince yapılan aylık ödemeleri,
- Sosyal Güvenlik Kurumuna ilgili kanun, tüzük, yönetmelik ve kararname hükümlerine göre yapılacak görev zararı kapsamında olabilecek diğer ödemeler.

bu bölüme gider kaydedilecektir.

Bu çerçevede, örneğin 65 yaş muhtaç aylığı ödemelerinde, ödeme yapılan bu kesimden daha önce herhangi bir prim tahsilatı yapılmadığından ve sosyal Devlet yaklaşımı çerçevesinde bir ödeme yapıldığından, ödemede aracı kurum olarak Sosyal Güvenlik Kurumu görevlendirilmiş olduğundan ve ödeme sonrasında bunların karşılığı olan kaynak bütçeden Emekli Sandığına aktarıldığı için bu ödemeler "görev zararı" olarak kaydedilecektir.

Primsiz ödemeler karşılığında merkezi yönetim bütçesinden Sosyal Güvenlik Kurumuna bir ödeme yapılacaksa bu bölümde yer alacaktır.

05.1.3 Mali Kurumlara : Yukarıda belirtilen koşullar çerçevesinde oluşacak görev zararları karşılığında Ziraat Bankası'na, Kalkınma Bankası'na, Eximbank'a, Halk Bankası'na ve diğer mali kurumlara yapılacak ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir.

05.1.4 Döner Sermaye İşletmelerinin Açıkları : Yukarıda belirtilen koşullar çerçevesinde, döner sermaye işletmelerinin açıklarının finansmanı için yapılan ödemeler de görev zararları başlığı altında bu ekonomik koda gider kaydedilecektir.

05.1.5 Fonlara : Yukarıda belirtilen koşullar çerçevesinde, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna, İşsizlik Sigortası Fonuna ve diğer fonlara yapılan ödemeler de görev zararları başlığı altında bu ekonomik koda gider kaydedilecektir.

05.1.9 Diğerlerine : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen ve yukarıda belirtilen koşullar çerçevesinde, diğer teşekküllere yapılan ödemeler de görev zararları başlığı altında bu ekonomik koda gider kaydedilecektir.

05.2 HAZİNE YARDIMLARI

Bütçeden, karşılıksız olarak, ilgili mevzuatına göre ve kaynak aktarılan kurumların

bütçe açıklarının finansmanı gibi amaçlarla özel bütçe kapsamındaki idarelere, düzenleyici ve denetleyici kurumlara, sosyal güvenlik kurumlarına, mahalli idarelere, fonlar ile diğerlerine yapılacak cari nitelikli hazine yardımlarına ilişkin ödemeler (yönetim giderlerine katılma payı dahil) bu grupta yer alacaktır.

Hazine yardımı yapılacak olan kurumlar III. düzeyde bütçe türlerine göre gruplandırılmış ve IV.düzeyde ise her bir gruba dahil olan kurumlar tek tek sayılmış olduğundan burada tekrar edilmeyecektir.

- 05.2.1 Genel Bütçeye Hazine Yardımları
- 05.2.2 Özel Bütçeli İdarelere Hazine Yardımları
- 05.2.3 Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Hazine Yardımları
- 05.2.4 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Hazine Yardımları
- 05.2.5 Mahalli İdarelere Hazine Yardımları
- 05.2.6 Giderlere Katılma Payları
- 05.2.7 Yüksek Öğretim Kurumlarına Hazine Yardımları
- 05.2.8 Yüksek Öğretim Kurumlarına Hazine Yardımları
- 05.2.9 Diğer Hazine Yardımları

05.3 KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARA YAPILAN TRANSFERLER

Kar amacı gütmeyen kuruluşların cari nitelikli ödemelerine katkı amaçlarıyla yapılan transferler bu bölümde yer alacaktır.

05.3.1 Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara

- 05.3.1.01 Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara
- 05.3.1.02 Vakıf Üniversitelerine
- 05.3.1.03 Kamu İşveren Sendikalarına
- 05.3.1.04 Siyasi Partilere
- 05.3.1.05 Memurların Öğle Yemeğine Yardım
- 05.3.1.06 Sosyal Amaçlı Fonlara
- 05.3.1.07 Seçim Giderleri İçin Yapılacak Ödemeler
- 05.3.1.08 Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri
- 05.3.1.09 Siyasi Tanıtma Giderleri
- 05.3.1.10 *Mesleki Yeterlilik Kurumuna Yapılacak Ödemeler*
- 5.3.1.90 Diğerlerine (Devlet Bütçesi ve Mali Denetimi Geliştirme Projesi, Devlet Muhasebe Projesine İlişkin Her Türlü Gider dâhil)

05.4 HANE HALKINA YAPILAN TRANSFERLER

Eğitim, sağlık, barınma gibi muhtelif amaçları gerçekleştirmek üzere ve cari nitelikli harcamalarına katkı amacıyla hane halkına yapılan karşılıksız ödemeler amaçlarına göre ayrıma tabi tutularak bu bölümde yer alacaktır.

05.4.1 Burslar ve Harçlıklar

05.4.1.01 Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar: Yurt içi eğitim kurumlarında okutulan öğrencilerin bursları ve ilgili mevzuatına göre ödenen harçlıkları bu bölüme gider kaydedilecektir.

05.4.1.02 Yurtdışı Burslar : Yurt dışı eğitim kurumlarında okutulan öğrencilerin bursları bu bölüme gider kaydedilecektir..

05.4.1.03 Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar : Yurt içi eğitim kurumlarında okutulan yabancı uyruklu öğrencilerin bursları ile harçlıkları bu bölüme gider kaydedilecektir.

05.4.1.90 Diğer Transferler : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen eğitim amaçlı burslar ve harçlıklar bu bölüme gider kaydedilecektir.

05.4.2 Eğitim Amaçlı Diğer Transferler

05.4.2.01 Eğitim Amaçlı Diğer Transferler: Yurt içi eğitim kurumlarında okutulan öğrencilerin bursları ve harçlıkları dışında kalan kayıt, öğretim, tasdikname, sınav ve diploma harçları, ve benzeri giderler ile parasız yatılı öğrencilerin pansiyon giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

05.4.2.02 Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler : Yurt içi eğitim kurumlarında okutulan yabancı uyruklu öğrencilerin bursları ile harçlıkları dışında kalan diğer giderleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

05.4.3 Sağlık Amaçlı Transferler

05.4.3.01 Sağlık Amaçlı Transferler: Yurtiçinde, karşılıksız olarak ve kişilerin tedavi giderlerinin (tedavide kullanılan ilaç ve malzemeler dahil) finansmanına katkı sağlamak amacıyla yapılan ödemeler bu kapsamda yer alacaktır. (4341 sayılı Muhtaç Erbaş ve Er Ailelerinin Ücretsiz Tedavisi Hakkında Kanunun uyarınca yapılacak ödemeler, 5085 sayılı Uzman Erbaş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 6 ncı maddesine göre, sözleşmeleri sağlık nedeniyle feshedilip de, malullük aylığına hak kazanamayan uzman erbaşlardan, sözleşmelerinin feshine neden olan sıhhi arızalarının tedavisine devam edilenlere kurumlarınca, tedavi süresince her ay ödenecek olan sağlık yardımı bu bölüme gider kaydedilecektir.)

05.4.4 Yiyecek Amaçlı Transferler

05.4.4.01 Yiyecek Amaçlı Transferler

05.4.5 Barınma Amaçlı Transferler

05.4.5.01 Koruyucu Ailelere Yardım Ödemeleri

05.4.5.02 Diğer Barınma Amaçlı Transferler

05.4.6 Tarımsal Amaçlı Transferler

05.4.6.01 Doğrudan Gelir Desteği Ödemeleri

05.4.6.02 Ürün Destekleme Ödemeleri

05.4.6.03 Hayvancılık Destekleme Ödemeleri

05.4.6.04 Tarım Reformu Uygulama Projesi

05.4.6.05 Kırsal Kalkınma Hibeleri

05.4.6.06 ÇATAK Programı

05.4.6.07 İlave Doğrudan Gelir Desteği Ödemeleri

05.4.6.08 Mazot Desteği Ödemeleri

05.4.6.09 Gübre Desteği Ödemeleri

05.4.6.10 Alan Bazlı Diğer Destekleme Ödemeleri

05.4.6.11 Kütlü Pamuk Desteği Ödemeleri

05.4.6.12 Yağlık Ayçiçeği Desteği Ödemeleri

05.4.6.13 Soya Fasülyesi Desteği Ödemeleri

05.4.6.14 Kanola Desteği Ödemeleri

05.4.6.15 Dane Mısır Desteği Ödemeleri

05.4.6.16 Zeytinyağı Desteği Ödemeleri

05.4.6.17 Aspir Desteği Ödemeleri

- 05.4.6.18 *Çay Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.19 *Buğday Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.20 *Çeltik Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.21 *Diğer Hububat Destekleri Ödemeleri*
- 05.4.6.22 *Diğer Fark Ödemeleri*
- 05.4.6.23 *Yem Bitkileri Üretimi Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.24 *Alet ve Makine Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.25 *Sertifikalı Yem Bitkileri Tohumluğu Üretim Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.26 *Damızlık Büyükbaş Hayvan Desteği (Düve) Ödemeleri*
- 05.4.6.27 *Suni Tohumlama Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.28 *Süt Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.29 *Et Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.30 *Buzağı Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.31 *Arıcılık ve Bal Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.32 *Hastalıklardan Ari İşletme Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.33 *Aşı Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.34 *Su Ürünleri Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.35 *Sağım Hijyeni ve Süt Kalitesi Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.36 *Islah Amaçlı Küçük Baş Hayvan Yetiştirici Birlikleri Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.37 *Hayvan Gen Kaynakları Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.38 *Tiftik Üretimi Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.39 *İpek Böceği Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.40 *Gıda Güvenliği Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.41 *Hayvan Kimlik Sistemi Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.42 *Kanatlı Hayvan Hastalıkları Tazminatı Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.43 *Büyük Baş Hayvan Hastalıkları Tazminatı Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.44 *Diğer Hayvancılık Destekleri Ödemeleri*
- 05.4.6.45 *Çevre Amaçlı Tarımsal Alanların Korunması Desteği (ÇATAK) Ödemeleri*
- 05.4.6.46 *Alternatif Ürün Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.47 *Kurumsal Kapasite Geliştirme Desteği (IRFO) Ödemeleri*
- 05.4.6.48 *Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.49 *Kırsal Kalkınma Destekleri Ödemeleri*
- 05.4.6.50 *Bitkisel Ürün Sigortası Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.51 *Süt Sığırtı Sigortası Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.52 *Sera Sigortası Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.53 *Kümes Hayvanları Sigortası Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.54 *Hasar Fazlası Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.55 *Diğer Tarım Sigortası Destekleri Ödemeleri*
- 05.4.6.56 *Patetes Siğili Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.57 *Çay Budama Tazminatı Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.58 *Çay Budama Masrafları Ödemeleri*
- 05.4.6.59 *Çevre Amaçlı Tarımsal Destekleme Ödemeleri*
- 05.4.6.60 *Ar-Ge Destekleri Ödemeleri*
- 05.4.6.61 *Sertifikalı Tohum Kullanım Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.62 *Sertifikalı Fidan Kullanım Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.63 *Süt Pazarlama Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.64 *Özel Yayım Desteği Ödemeleri*
- 05.4.6.65 *Çifilik Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA) Katılım Primi*
- 05.4.6.90 *Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler*

05.4.7 Sosyal Amaçlı Transferler

- 05.4.7.01 *Muhtaç ve Körlere Yardım*

05.4.7.02 Vakıf İlgililerine Yapılan Ödemeler

05.4.7.51 Muhtaç Asker Ailelerine Yardım

05.4.7.90 Diğer Sosyal Amaçlı Transferler : İlgili mevzuatına göre, korunmaya, bakıma, yardıma muhtaç aile, özür, yaşlı ve diğer kişiler için yapılan yardımlar ve eğitim amacı dışında verilen harçlıklar ile hane halkına yapılan diğer transferler bu bölüme kaydedilecektir.

05.4.8 Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler

05.4.8.01 Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler : Gerçek veya tüzel kişilere yukarıda belirtilen amaçlarla yapılan transferler dışında kalan, küçük ve orta işletmelere verilen destekler örneğinde olduğu gibi bu kişilere ekonomik ve/veya mali amaçlarla destek olmak üzere yapılan transfer ödemeleri bu bölüme kaydedilecektir.

05.4.9 Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler

05.4.9.01 Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler

05.4.9.08 Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri

05.4.9.09 Siyasi Tanıtım Giderleri

05.5 DEVLET SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINDAN HANE HALKINA YAPILAN FAYDA ÖDEMELERİ

Bu ödemeler tüm nüfusu veya belli bir bölümünü bazı sosyal risklere karşı korumak için yapılan transferlerdir. Sosyal yardımlara örnek olarak sağlık hizmetlerin sağlanması, işsizlik sigortası ve sosyal güvenlik emekli maaşları verilebilir. Bunlar sosyal güvenlik, sosyal destek veya işverene ait sosyal sigorta programları olarak gösterilebilir.

Belli başlı bazı sosyal güvenlik yardımları hastalık ve sakatlık yardımları, doğum ödemeleri, çocuk veya aile ödemeleri, işsizlik yardımları, emekli maaşları ve dul ve yetimlere ödenen maaşlar ve ölüm için yapılan yardımlardır.

Sosyal destek yardımları sosyal sigorta yardımlarıyla aynı ihtiyaçları karşılamak üzere hane halklarına ödenen ancak bir sosyal sigorta programı dahilinde yapılmayan transferlerdir. Sosyal destek yardımları doğal afetler gibi normalde sosyal sigorta programları tarafından karşılanmayan olay veya koşullara karşılık yapılan transferleri kapsamaz.

İşverene ait sosyal yardımlar yönetim birimleri tarafından çalışanlara (veya bu tür ödemeler için uygun olan çalışanların bakmakla yükümlü oldukları kişilere veya dul ve yetimlere) ödenen sosyal yardımlardır. Sağlanan yardımların türleri sosyal güvenlik programları için listelenenlere benzer; hastalık, kaza, doğum vb. nedenlerle işe gelinemeyen dönemler için maaşların ödemesinin sürmesi; aile, eğitim yardımı ödemeleri ve başka ödemeler, işten çıkarılma, yetersizlik veya kaza sebebiyle ölüm sonucu ödenen tazminatlar, çalışanların işiyle ilgisi olmayan genel tıbbi giderler gibi.

Bu ödemeler 3 üncü düzeyde ödemeyi yapan sosyal güvenlik kurumlarına göre, 4 üncü düzeyde ise bu kurumların yaptıkları ödeme çeşitlerine göre sınıflandırılmış olup, burada sadece 3 üncü düzey kodlara yer verilmiş olup 4 üncü düzey kodlar ekli listede yer almaktadır. Ancak, Sosyal Güvenlik Kurumunun gelir detayları bütçe görüşmelerinde revize edilecektir.

5.5.4 Türkiye İş Kurumu

05.5.6 Sosyal Güvenlik Kurumu

05.6 YURTDIŞINA YAPILAN TRANSFERLER

Dış ülkelere, uluslararası kurum ve kuruluşlara veya yabancı kişi veya kuruluşlara cari nitelikli mal ve hizmet harcamalarını finanse etmek amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir. Yurtdışı cari transferler III. düzeyde transfer yapılan kesime göre bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

05.6.1 Dış Ükelere Yapılan Yardımlar

05.6.1.01 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne

05.6.1.90 Diğer Ükelere

05.6.2 Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler : Uluslararası kuruluşlara katkı, yardım veya diğer amaçlarla yapılan ödemeler bu bölümde sınıflandırılacak olup, ödemenin YTL ile veya dövizle yapılacak olması hususu ile yurtiçinde veya yurtdışında ödeme yapılması hususları ödemenin niteliğini değiştirmeyecektir. Uluslararası kuruluşlara yapılacak ödemelerin IV. düzeyinde yer alacak detaylar ise aşağıdaki gibidir.

05.6.2.01 Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatı Ödemeleri : İlgili mevzuatında yer alan esas ve usullere göre üye olunan uluslararası kuruluşlara dönemsel olarak ödenen aidatlar bu bölüme dahil edilecektir.

5.6.2.2 Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri: Üye olunup olunmadığına bakılmaksızın, uluslararası kuruluşlar tarafından yürütölen ve ülkenin taraf olarak içinde bulunduğu proje, program gibi faaliyetlerin cari nitelikli giderlerine gönüllü veya zorunlu olarak katılınması durumunda ödenmesi gereken veya ödenmesi öngörölen tutarlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

5.6.2.3 Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri : Üye olunup olunmadığına bakılmaksızın, bir uluslararası kuruluşun yürüttüğü ancak ülkenin doğrudan taraf olarak içinde bulunmadığı proje, program gibi faaliyetlerin cari nitelikli giderlerine gönüllü olarak destek verilmesi amacıyla yardım edilmesi durumunda ödenmesi öngörölen tutarlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

05.6.2.90 Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler

5.6.3 Uluslarüstü Kuruluşlara : Henüz bütçeden, uluslarüstü bir kuruluşa bir ödeme yapılmadığından IV. düzeyde ilave bir detaya yer verilmemiştir.

5.6.4 Uluslarüstü Kuruluşlardan Merkezlerine : Henüz bütçeden, uluslarüstü bir kuruluştan merkezine bir ödeme yapılmadığından IV. düzeyde ilave bir detaya yer verilmemiştir.

05.6.5 Eğitim Kurumlarına: **Bütçeden, yurtdışında faaliyet gösteren ve Devletin bir birimi olmayan eğitim kurumlarına karşılıksız olarak ve cari nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler bu bölümde yer alacaktır.**

5.6.5.1 Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesine

5.6.5.2 Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesine

05.6.9 Diğer Yurtdışı Transferleri : Yurtdışına cari nitelikli transfer olup yukarıda sayılan gruplara girmeyen ödemeler ise bu bölüme dahil edilecektir.

05.6.9.01 Diğer Yurtdışı Transferleri

05.6.9.08 Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri

05.6.9.09 Siyasi Tanıtma Giderleri

05.8 GELİRLERDEN AYRILAN PAYLAR

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 37 nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin topladığı vergi, resim, harç ve benzeri gelirlerden diğer idare, kurum ve kuruluşlara verilecek paylar bu bölüme gider kaydedilecektir. Üçüncü düzeyde, pay verilen idarelerin bütçe türlerine göre bir ayırım yapılmış ve dördüncü düzeyde ise bu idareler sayılmıştır.

5.8.1 Genel Bütçeye Verilen Paylar

5.8.2 Özel Bütçeli İdarelere Verilen Paylar

5.8.3 Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Verilen Paylar

5.8.4 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Verilen Paylar

5.8.5 Mahalli İdarelere Verilen Paylar

5.8.6 Fonlara Verilen Paylar

5.8.7 Döner Sermayelere Verilen Paylar

05.8.9 Diğerlerine Verilen Paylar

06- SERMAYE GİDERLERİ

Daha geniş açıklaması girişte “Tanımlar” bölümünde yapıldığı üzere, sermaye harcamaları, sabit sermaye edinimleri, gayrimenkuller ya da gayri maddi aktiflerin edinimi için yapılan ve Devlet mal varlığını artıran ödemelerdir.

Ayrıca, taşınmaz mal yapımı ile bakım-onarımının gerektirdiği yıkım ve enkaz temizleme işleri de bu kapsamda değerlendirilecektir.

Bu ödemeler, her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek asgari limitin üzerinde olmalıdır ve kullanım ömürleri bir yıl veya daha uzun olmalıdır.

06.1 MAMUL MAL ALIMLARI

Üretim süreçlerinde kullanılmak suretiyle kısmen veya tamamen değişime uğrayarak yarı mamul veya mamul mal haline gelecek olanlar dışında kalan, tüketime yönelik mal ve malzeme alımları kapsamında yer almayan, kullanıma hazır mallardan bedeli her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek limitin üstünde kalan diğer bir ifadeyle cari nitelikli olmayanları kapsayacaktır. Bu bölümde yer alan makine, teçhizat, taşıt vb. için bakım-onarımın dışında makine-teçhizatın teknik özelliklerini artırmaya, geliştirmeye yönelik olarak kullanılacak olan ve her alım için bedelleri yukarıda ifade edilen limitin üzerinde kalan yedek parça alımları da III. ve IV. düzeyde ilgili bölümlerine gider kaydedilecektir. Ancak, bakım-onarımda kullanılacak olan yedek parçalar 06.6.2.01-Malzeme Alımları ekonomik koduna, limitin altında kalan yedek parça alımları ise 03- Mal ve hizmet alımları bölümüne gider kaydedilecektir.

06.1.1 Büro ve İşyeri Mefruşatı Alımları

Sermaye giderleri kapsamına girebilmesi için yukarıda belirtilen nitelikleri taşıyan ve hizmet, çalışma ve işyerlerinin, okulların, hastanelerin, sosyal tesislerin donatımı ve

döşemelerinde kullanılan eşyalar ile hizmetin, çalışmanın ve işin gerektirdiği büro masası, koltuk, misafir koltuğu, sandalye, sehpa, kütüphane, dosya dolabı, karteks dolabı, daktilo ve bilgisayar masası, okul sırası, hasta yatağı, sedye, hasta arabası, çelik kasa, perde, gibi her türlü büro malzemesi alımları ile bunlara ait olan ve yukarıda belirtilen amaçlarla alınan yedek parça bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir. Sermaye bölümündeki büro ve işyeri mefruşatı alımlarının IV. düzeyinde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.1.1.01 Büro Mefruşatı Alımları

06.1.1.02 İşyeri Mefruşatı Alımları

06.1.1.03 Okul Mefruşatı Alımları

06.1.1.04 Hastane Mefruşatı Alımları

06.1.1.05 Sosyal Tesis Mefruşatı Alımları

06.1.1.90 Diğer Mefruşat Alımları

06.1.2 Büro ve İşyeri Makine Teçhizat Alımları

Sermaye giderleri kapsamına girebilmesi için yukarıda belirtilen nitelikleri taşıyan;

- Büro hizmetlerinde kullanılacak olan, bilgisayar, yazıcı, yazı makinesi, fotokopi makinesi, baskı makinesi, evrak imha makinesi, gibi çalışmaya ilişkin makine alımları,

- Tıbbi cihazlar, laboratuvar cihazları ile işyeri makine ve teçhizatları alımları,

- Jeneratör, projeksiyon, sinema makinesi, motor, röntgen makinesi, telefon santralı gibi makine ve vasıtalarla büro ihtiyacı dışında hizmetlerle ilgili keski, teksir, baskı, matbaa makineleri gibi uzun ömürlü ve üretimin artırılması amacına yönelik hizmet üretiminde kullanılan makine, alet, cihaz ve sabit tesis giderleri,

- Makine-teçhizatın montaj giderleri bunlara ait olan ve yukarıda belirtilen amaçlarla alınan yedek parça bedelleri,

bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.1.2.01 Büro Makineleri Alımları

06.1.2.02 Bilgisayar Alımları

06.1.2.03 Tıbbi Cihaz Alımları

06.1.2.04 Laboratuvar Cihazı Alımları

06.1.2.05 İşyeri Makine Teçhizat Alımları

06.1.2.90 Diğer Makine Teçhizat Alımları

06.1.3 Avadanlık Alımları

Sermaye giderleri kapsamına girebilmesi için yukarıda belirtilen nitelikleri taşıyan başta atölyelerde kullanılan tamir-bakım aletleri olmak üzere, tıbbi gereçler, laboratuvar gereçleri, zirai gereçler gibi alet edevat ve gereçler ile bunlara ait olan ve yukarıda belirtilen amaçlarla alınan yedek parça bedelleri bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.1.3.01 Tamir Bakım Aleti Alımları

06.1.3.02 Atölye Gereçleri Alımları

06.1.3.03 Tıbbi Gereçler Alımları

06.1.3.04 Laboratuvar Gereçleri Alımları

06.1.3.05 Zirai Gereç Alımları

06.1.3.90 Diğer Avadanlık Alımları

06.1.4 Taşıt Alımları

237 sayılı Taşıt Kanuna göre daire hizmetlerinde kullanılan taşıtlar ve 237 sayılı Taşıt Kanuna tabi olmayan diğer çeşit taşıtların alım giderleri (iş makineleri hariç) ile bu taşıtlarla birlikte alımı mutat ekipman giderleri, şase halinde alınan taşıtların kullanılabilir hale getirilmesinin gerektirdiği giderler ile bu taşıtlara ait olan ve yukarıda belirtilen amaçlarla alınan yedek parça bedelleri bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.1.4.01 Kara Taşıtı Alımları
- 06.1.4.30 Demiryolu Taşıtı Alımları
- 06.1.4.40 Deniz ve Suyolu Taşıtı Alımları
- 06.1.4.41 *İmal Ettirilecek Deniz ve Suyolu Taşıtları*
- 06.1.4.50 Denizaltı Taşıtı Alımları
- 06.1.4.60 Havayolu Taşıtı Alımları
- 06.1.4.70 Uzay Taşıtı Alımları
- 06.1.4.90 Diğer Taşıtı Alımları

06.1.5 İş Makinesi Alımları

237 sayılı Taşıt Kanuna tabi olmayan, hareketli ve hareketsiz dozer, kepçe, traktör, ekskavatör, taş kırma makinesi gibi her çeşit iş makinesinin alım, imal ve montaj giderleri ile bu iş makinelerine ait olan ve yukarıda belirtilen amaçlarla alınan yedek parça bedelleri bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.1.5.01 Sabit İş Makinesi Alımları
- 06.1.5.30 Hareketli İş Makinesi Alımları

06.1.6 Yayın Alımları ve Yapımları

Cari nitelikli olan ve ekonomik sınıflandırmanın 03.2.1.03- Periyodik yayın alımları ve 03.2.1.04- Diğer yayın alımları bölümlerine gider kaydedilecek olanların dışında kalan, sermaye nitelikli olarak kabul edilebilecek olan ve topluca alınarak veya yaptırılarak kütüphanelerde ortak kullanıma sunulan basılı yayınlar ile kültür mirasının ürünleri olan el yazmaları ve görsel medyada yayınlanmak üzere alınan veya yaptırılan eser ve yayınlar vb. bu bölüme gider kaydedilecek olup, IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.1.6.01 Basılı Yayın Alımları ve Yapımları
- 06.1.6.02 El Yazması Alımları ve Yapımları
- 06.1.6.03 Elektronik Ortamda Yayın Alımları ve Yapımları
- 06.1.6.04 Görüntülü Yayın Alımları ve Yapımları
- 6.1.6.90 Diğer Yayın Alımları ve Yapımları

06.1.7 Kültür Varlığı Yapımları, Alımları ve Korunması Giderleri

Cari-sermaye ayırımına ilişkin kriterlere göre sermaye bölümünde sınıflandırılması gereken kültür varlığı alımları ve korunması giderleri bu bölümde sınıflandırılacaktır.

06.1.7.01 Arkeolojik Kazı Giderleri : Kültür ve Turizm Bakanlığının izniyle ve arkeolojik kazı ruhsatnamesi hükümlerine göre ilmi bir heyetle arkeolojik kazı yerlerinde yapılan kazılarda, yeraltında bulunan eski eserlerin ilmi metotlarla açığa çıkarılmasında, taşınır eski eserlerin kazı evlerinde ve kamp yerlerinde koruma tedbirleri alınarak müzelere mal

edilmesinde;

- Gerekli her türlü araç ve gereç giderleri ile bunların bakım ve onarım giderleri,
- Kamp yeri ve kazı evlerinin her türlü ihtiyaç, araç, gereç giderleri ile bunların bakım ve onarım giderleri,
- Kazıda kullanılan her türlü araç ve gereçlerin alım, bakım ve onarım giderleri,
- Resim, film çekme ve bunlara ilişkin alet ve malzemenin alım, bakım ve onarım giderleri,
- Plan, harita, röleve, hava fotoğrafı, maket, tanıtma ve işaret levhaları yaptırılması giderleri ile tadat ve numaralama giderleri,
- Arkeolojik sahalar ile müze ve ören yerlerinin iç ve dışlarının düzenleme giderleri,

bu bölüme kaydedilecektir.

06.1.7.02 Tablo-Heykel Yapım, Alım ve Onarımları : Tarihi veya sanat değeri olan resim, tablo, heykel, film, minyatür, el yazması ve benzeri her türlü kültür ve sanat varlığı yapım, alım ve onarım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

06.1.7.03 Eski Eser Alım ve Onarımları : Taşınır ve taşınmaz eski eserlerin alım giderleri ile bunların bakım-onarım ve korunmaları için gerekli her türlü araç ve gereçlerle, kimyevi maddelerin alım giderleri, bunların bakım-onarım ve korunmaları için yapılan hizmet alım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

06.1.7.90 Diğer Kültür Varlığı Yapım, Alım ve Korunması Giderleri: Eski eserlerin ve mimari kalıntıların yerinde veya müzelerde korunması için gerekli her türlü giderler ile yurt dışındaki milli anıtlarla mezarlıkların korunması için gerekli her türlü giderler bu bölüme kaydedilecektir.

06.2 MENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ

Menkul sermaye üretimi sürecinde kullanılan hammaddeler ile ara mallar ve mamul malların alım giderleri ile projelerin fizibilitesi ve kontrollüğü için müşavir firma ve kişilere yapılan ödemeler ile gayri maddi hak alımları bu bölümde sınıflandırılacak olup, III. ve IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.2.1 Müşavir Firma ve Kişilere Ödemeler

- 06.2.1.01 Proje Giderleri
- 06.2.1.02 Müşavirlik Giderleri
- 06.2.1.03 Kontrol Giderleri
- 06.2.1.90 Diğer Giderler

06.2.2 Hammadde Alımları

- 06.2.2.01 Hammadde Alımları

06.2.3 Gıda Ürünleri, İçecekler ve Tütün Alımları

- 06.2.3.01 Gıda Ürünleri, İçecekler ve Tütün Alımları

06.2.4 Tekstil ve Tekstil Ürünleri, Deri ve Deri Ürünleri Alımları

- 06.2.4.01 Tekstil ve Tekstil Ürünleri, Deri ve Deri Ürünleri Alımları

06.2.5 Kereste ve Kereste Ürünleri Alımları

- 06.2.5.01 Kereste ve Kereste Ürünleri Alımları

06.2.6 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Alımları

06.2.6.01 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Alımları

06.2.7 Kimyevi Madde İle Kauçuk ve Plastik Ürün Alımları

06.2.7.01 Kimyevi Madde İle Kauçuk ve Plastik Ürün Alımları

06.2.8 Metal Ürün Alımları

06.2.8.01 Metal Ürün Alımları

06.2.9 Diğer Alımlar

06.2.9.01 Diğer Alımlar

06.3 GAYRİ MADDİ HAK ALIMLARI

İnsan zeka ve düşüncesinin oluşturduğu ürünler ve eserler üzerinde hukuk düzeninin sahibine tanıdığı mutlak haklardır.

06.3.1 Bilgisayar Yazılımı Alımları

06.3.1.01 Bilgisayar Yazılımı Alımları : Bilgisayarlar için kullanılacak olan hazır programların satın alma, lisans bedelleri ve yeni program yazdırılmasına ilişkin giderler bu bölüme kaydedilecektir.

06.3.2 Harita, Plan Proje Alımları

06.3.2.01 Harita Alımları : Harita yaptırılması ve satın alınmasının gerektirdiği giderler bu bölüme kaydedilecektir.

06.3.2.02 Plan Proje Alımları : Kuruluşların kendi personeli dışındaki kişilere hazırlattıkları plan ve proje bedelleri bu bölüme gider kaydedilecektir.

06.3.3 Lisans Alımları

06.3.3.01 Lisans Alımları : Bilgisayarlar için kullanılacak olan hazır programların lisans bedelleri dışında kalan lisans alım giderleri bu bölüme kaydedilecektir.

06.3.4 Patent Alımları

06.3.4.01 Patent Alımları : İlgili mevzuatı çerçevesinde patenti alınmış buluşların kullanılması ile ilgili olarak ödenmesi gereken patent bedelleri bu bölüme kaydedilecektir.

06.3.9 Diğer Fikri Hak Alımları

06.3.9.01 Diğer Fikri Hak Alımları : Yukarıda sayılan gruplara girmeyen fikri hak alımları bu bölüme gider kaydedilecektir.

06.4 GAYRİMENKUL ALIMLARI VE KAMULAŞTIRMASI

- Arazi, arsa, bina, fabrika, gemi, tersane ve benzeri taşınmaz malların kamulaştırılması veya satın alınması için yapılacak ödemeler,

- Üzerinde Medeni Kanun ile diğer hükümlere göre aynı haklar tesisi için ödenecek bedeller,

- Kamulaştırma, satın alma, aynı hak tesisi işlemlerine ilişkin giderler ile geçici işgalin gerektirdiği giderler,

- Teferruğ ve vergi borçlarının tasfiyesi ve mahsubu amacıyla borçlu her çeşit tüzel kişilerden taraflarca mutabık kalınacak bedeli üzerinden Hazineye intikal edecek taşınmaz mal bedelleri ve aynı hakların tesisi ve bunlara ilişkin giderler,

- Hazinesinin paydaş olduğu veya çeşitli kanunlar uyarınca Hazinece idare edilmekte olan taşınmaz mallarla ilgili paydaşlığın giderilmesi işlem ve satışlarında kullanılmak üzere yapılacak giderler,

bu bölüme kaydedilecektir.

Bu giderler, sınıflandırmanın III. düzeyinde kamulaştırılan veya satın alınan gayri menkulün cinsine göre IV. düzeyde ise kullanım amacına göre ayrımlara tabi tutulmuş olup, bu düzeylerin açılımı aşağıdaki gibidir.

06.4.1 Arazi Alım ve Kamulaştırma Giderleri

- 06.4.1.01 Zirai Arazi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.02 Sınai Arazi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.03 İskan Arazisi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.04 Orman Arazisi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.05 Turizm Arazisi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.06 Göl ve Baraj İçin Arazi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.07 Yol İçin Arazi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.08 Güvenlik ve Savunma İçin Arazi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.09 İçme Suyu Tesisi Arazi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.10 Kanalizasyon Yapımı İçin Arazi Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.1.90 Diğer Gayrimenkul Alım ve Kamulaştırma Giderleri

06.4.2 Arsa Alım ve Kamulaştırma Giderleri

- 06.4.2.01 Hizmet Binası İçin Arsa Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.2.02 Lojman İçin Arsa Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.2.03 Sosyal Tesis İçin Arsa Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.2.04 Güvenlik ve Savunma İçin Arsa Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.2.05 Yol Yapımı İçin Arsa Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.2.06 İçme Suyu Tesisi Arsa Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.2.07 Kanalizasyon Yapımı İçin Arsa Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.2.90 Diğer Arsa Alım ve Kamulaştırması Giderleri

06.4.3 Bina Alım ve Kamulaştırma Giderleri

- 06.4.3.01 Hizmet Binası için Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.3.02 Lojman için Bina Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.3.03 Sosyal Tesis için Alım ve Kamulaştırma Giderleri
- 06.4.3.90 Diğer Bina Alım ve Kamulaştırması Giderleri

06.4.4 Gemi Alımları

- 06.4.4.01 Yolcu Gemisi Alımları
- 06.4.4.02 Yük Gemisi Alımları
- 06.4.4.03 Araştırma Gemisi Alımları
- 06.4.4.04 Feribot Alımları
- 06.4.4.05 Tanker Alımları

06.4.5 Tersane Alımları

- 06.4.5.01 Tersane Alımları
- 06.4.5.02 Yüzer Tersane Alımları

06.5 GAYRİMENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ

Gayrimenkulün kurum tarafından üretilmesi durumunda örneğin kurumun ihtiyacı olan bir hizmet binasının, gerekli malzemeler piyasadan temin edilerek ve kurum personelinin teknik bilgisinden ve işgücünden, kurumun iş makinelerinin kapasitesinden faydalanmak suretiyle inşaa edilmesi durumunda üretim sürecinde kullanılan hammaddeler, ara mallar, bu malların taşıma giderleri, üretim sürecinde kullanılan enerji bedelleri ve mamul malların alım giderleri ile projelerin fizibilitesi ve kontrollüğü için müşavir firma ve kişilere yapılan ödemeler ile gayrimenkul üretiminin üçüncü şahıslara ihale suretiyle yapılan işler için müteahhide yapılacak ödemeler bu bölümde sınıflandırılacak olup, III. ve IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.5.1 Müşavir Firma ve Kişilere Ödemeler : Gayrimenkulün kurum tarafından üretilebilmesi için gerekli olan proje, müşavirlik, kontrollük vb. giderler bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.5.1.01 Proje Giderleri

06.5.1.02 Müşavirlik Giderleri

06.5.1.03 Kontrol Giderleri

06.5.1.90 Diğer Giderler

06.5.2 Malzeme Giderleri : Gayrimenkulün kurum tarafından üretiminde üretim sürecinin hangi aşamasında olursa olsun münferiden bu işlerle ilgili olarak, kullanılan malzemelerin bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.5.2.01 İnşaat Malzemesi Giderleri

06.5.2.02 Elektrik Tesisatı Giderleri

06.5.2.03 Sıhhi Tesisat Giderleri

06.5.2.04 Özel Tesisat Giderleri

06.5.2.90 Diğer Giderler

06.5.3 Taşıma Giderleri : Gayrimenkulün kurum tarafından üretiminde üretim sürecinin hangi aşamasında olursa olsun münferiden bu işlerle ilgili olarak, kullanılan personelin, malzemenin, ve makine-teçhizatın taşınması bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.5.3.01 Taşımaya İlişkin Beslenme, Barındırma Giderleri

06.5.3.02 Yolcu Taşıma Giderleri

06.5.3.03 Yük Taşıma Giderleri

06.5.3.90 Diğer Taşıma Giderleri

06.5.4 Enerji Giderleri : Gayrimenkulün kurum tarafından üretiminde üretim sürecinin hangi aşamasında olursa olsun münferiden bu işlerle ilgili olarak kullanılan enerji bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.5.4.01 Yakacak Alımları
- 06.5.4.02 Akaryakıt ve Yağ Alımları
- 06.5.4.03 Elektrik Alımları
- 06.5.4.90 Diğer Enerji Alımları

06.5.5 Haberleşme Giderleri : : Gayrimenkulün kurum tarafından üretiminde üretim sürecinin hangi aşamasında olursa olsun münferiden bu işlerle ilgili olmak üzere haberleşmeye ilişkin olarak yapılan harcamalar bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.5.5.01 Posta ve Telgraf Giderleri
- 06.5.5.02 Telefon Abonelik ve Kullanım Ücretleri
- 06.5.5.03 Bilgiye Abonelik Giderleri
- 06.5.5.04 Haberleşme Cihazları Ruhsat ve Kullanım Giderleri
- 06.5.5.05 Uydu Haberleşme Giderleri
- 06.5.5.06 Hat Kira Giderleri
- 06.5.5.90 Diğer Haberleşme Giderleri

06.5.6 Kira Giderleri : Gayrimenkulün kurum tarafından üretiminde üretim sürecinin hangi aşamasında olursa olsun münferiden bu işlerle ilgili olarak, kullanılan personelin, malzemenin, ve makine-tehizatın taşınması bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 6.5.6.1 Dayanıklı Mal ve Malzeme Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.2 Taşıt Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.3 İş Makinası Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.4 Canlı Hayvan Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.5 Bina Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.6 Arazi Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.7 Yüzer Taşıt Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.8 Uçak Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.9 Bilgisayar ve Bilgisayar Sistemleri Kiralaması Giderleri
- 6.5.6.10 Yüzer Tersane Kiralaması Giderleri
- 06.5.6.90 Diğer Kiralamalar

06.5.7 Müteahhitlik Giderleri : Gayrimenkul üretiminin üçüncü şahıslara ihale yoluyla yaptırılması durumunda bu yapımlar karşılığında müteahhitlere ödenecek hakedişler bu bölümde sınıflandırılacak olup, inşaa edilen gayrimenkulün niteliğine göre IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.5.7.01 Hizmet Binası
- 06.5.7.02 Hizmet Tesisleri
- 06.5.7.03 Lojmanlar

- 06.5.7.04 Sosyal Tesisler
- 06.5.7.05 Gemiler
- 06.5.7.06 Yüzer Tersaneler
- 06.5.7.07 Yol Yapım Giderleri
- 06.5.7.08 İçme Suyu Tesisi Yapım Giderleri
- 06.5.7.09 Kanalizasyon Tesisi Yapım Giderleri
- 06.5.7.90 Diğerleri

06.5.9 Diğer Giderler : Gayrimenkul sermaye üretim giderleri ile ilgili olarak yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer harcamalar bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde ayrıca bir detaylandırmaya gidilmeden 06.5.9.01 Diğer Giderler bölümüne gider kaydedilecektir.

06.6 MENKUL MALLARIN BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ

Menkul malların sermaye bölümüne dahil olacak nitelikteki bakım-onarımının kurumun bizzat kendisi tarafından, gerekli malzemeler piyasadan temin edilerek ve kurum personelinin teknik bilgisinden ve işgücünden vb. kapasiteden faydalanmak suretiyle yapılması halinde; bakım-onarım sürecinde kullanılan yedek parçalar, hammaddeler, ara mallar, bu malların taşıma giderleri, üretim sürecinde kullanılan enerji bedelleri ve mamul malların alım giderleri ile projelerin fizibilitesi ve kontrollüğü için müşavir firma ve kişilere yapılan ödemeler ile menkul malların bakım-onarımının üçüncü şahıslara ihalesi suretiyle bu işler için müteahhide yapılacak ödemeler bu bölümde sınıflandırılacak olup, III. ve IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.6.1 Müşavir Firma ve Kişilere Ödemeler : Menkul malların bakım-onarımının kurum tarafından yapılabilmesi için gerekli olan proje, müşavirlik, kontrollük vb. giderler bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.6.1.01 Proje Giderleri

06.6.1.02 Müşavirlik Giderleri

06.6.1.03 Kontrol Giderleri

06.6.1.90 Diğer Giderler

06.6.2 Malzeme Giderleri : Menkul malların kurum tarafından bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olarak kullanılan yedek parça ve diğer malzemelerin bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde ayrıca detaya gidilmeden **06.6.2.01 Malzeme Giderleri** olarak gider kaydedilecektir.

06.6.3 Taşıma Giderleri: Menkul malların kurum tarafından bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olarak, kullanılan personelin, malzemenin, ve makine-teçhizatın taşınması bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.6.3.01 Taşımaya İlişkin Beslenme, Barındırma Giderleri

06.6.3.02 Yolcu Taşıma Giderleri

06.6.3.03 Yük Taşıma Giderleri

06.6.3.90 Diğer Taşıma Giderleri

06.6.4 Enerji Giderleri : Menkul malların kurum tarafından bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olarak kullanılan enerji bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.6.4.01 Yakacak Alımları
- 06.6.4.02 Akaryakıt ve Yağ Alımları
- 06.6.4.03 Elektrik Alımları
- 6.6.4.90 Diğer Enerji Alımları

06.6.5 Haberleşme Giderleri : Menkul malların kurum tarafından bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olmak üzere haberleşmeye ilişkin olarak yapılan harcamalar bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.6.5.01 Posta ve Telgraf Giderleri
- 06.6.5.02 Telefon Abonelik ve Kullanım Ücretleri
- 06.6.5.03 Bilgiye Abonelik Giderleri
- 06.6.5.04 Haberleşme Cihazları Ruhsat ve Kullanım Giderleri
- 06.6.5.05 Uydu Haberleşme Giderleri
- 06.6.5.06 Hat Kira Giderleri
- 6.6.5.90 Diğer Haberleşme Giderleri

06.6.6 Kiralar : Menkul malların kurum tarafından yapılacak bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olarak; kullanılan taşıtın, malzemenin ve makine-teçhizatın vb. mal ve malzemenin kiralanmasına ilişkin bedeller bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 06.6.6.01 Dayanıklı Mal ve Malzeme Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.02 Taşıt Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.03 İş Makinası Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.04 Canlı Hayvan Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.05 Bina Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.06 Arazi Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.07 Yüzer Taşıt Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.08 Uçak Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.09 Bilgisayar ve Bilgisayar Sistemleri Kiralaması Giderleri
- 06.6.6.90 Diğer Kiralamalar

06.6.7 Müteahhitlik Hizmetleri : Menkul malların kurum tarafından bakım-onarımının üçüncü şahıslara ihale yoluyla yaptırılması durumunda bu iş ve hizmetler karşılığında müteahhitlere ödenecek hakedişler bu bölümde sınıflandırılacak olup, bakım-onarımı yapılan menkul malların niteliğine göre herhangi bir ayrıma gidilmeden IV. düzeyinde “06.6.7.01- Müteahhitlik Hizmetleri” olarak gider kaydedilecektir.

06.6.9 Diğer Giderler : Menkul malların bakım-onarımı ile ilgili olarak yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer harcamalar bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde ayrıca bir detaylandırmaya gidilmeden “06.6.9.01- Diğer Giderler” olarak gider kaydedilecektir bölümüne gider kaydedilecektir.

06.7 GAYRİMENKUL BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ

Gayrimenkullerin sermaye bölümüne dahil olacak nitelikteki bakım-onarımının kurumun bizzat kendisi tarafından, gerekli malzemeler piyasadan temin edilerek ve kurum personelinin teknik bilgisinden ve işgücünden vb. kapasiteden faydalanmak suretiyle (örneğin hizmet binasının çatısının bakım-onarımının) yapılması durumunda; üretim sürecinde kullanılan hammaddeler, ara mallar, bu malların taşıma giderleri, kullanılan enerji bedelleri ve mamul malların alım giderleri ile projelerin fizibilitesi ve kontrollüğü için müşavir firma ve kişilere yapılan ödemeler ile gayrimenkullerin bakım-onarımının (gayrimenkulün mütemmimi olan asansörlerin büyük bakım-onarımları dahil) üçüncü şahıslara ihale edilerek yaptırılması halinde müteahhide yapılacak ödemeler bu bölümde sınıflandırılacak olup, III. ve IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.7.1 Müşavir Firma ve Kişilere Ödemeler : Gayrimenkullerin bakım-onarımının kurum tarafından yapılabilmesi için gerekli olan proje, müşavirlik, kontrollük vb. giderler bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.7.1.01 Proje Giderleri

06.7.1.02 Müşavirlik Giderleri

06.7.1.03 Kontrol Giderleri

06.7.1.90 Diğer Giderler

06.7.2 Malzeme Giderleri : Gayrimenkullerin kurum tarafından yapılan bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olarak kullanılan malzemelerin bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

6.7.2.1 İnşaat Malzemesi Giderleri

6.7.2.2 Elektrik Tesisatı Giderleri

6.7.2.3 Sıhhi Tesisat Giderleri

6.7.2.4 Özel Tesisat Giderleri

06.7.2.90 Diğer Giderler

06.7.3 Taşıma Giderleri : Gayrimenkullerin kurum tarafından yapılan bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olarak, kullanılan personelin, malzemenin, ve makine-teçhizatın taşınması bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.7.3.01 Taşımaya İlişkin Beslenme, Barındırma Giderleri

06.7.3.02 Yolcu Taşıma Giderleri

06.7.3.03 Yük Taşıma Giderleri

06.7.3.90 Diğer Taşıma Giderleri

06.7.4 Enerji Giderleri : **Gayrimenkullerin kurum tarafından yapılan bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olarak kullanılan enerji bedelleri bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.**

- 06.7.4.01 Yakacak Alımları
- 06.7.4.02 Akaryakıt ve Yağ Alımları
- 06.7.4.03 Elektrik Alımları
- 06.7.4.90 Diğer Enerji Alımları

06.7.5 Haberleşme Giderleri : **Gayrimenkullerin kurum tarafından yapılan bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olmak üzere haberleşmeye ilişkin olarak yapılan harcamalar bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.**

- 06.7.5.01 Posta ve Telgraf Giderleri
- 06.7.5.02 Telefon Abonelik ve Kullanım Ücretleri
- 06.7.5.03 Bilgiye Abonelik Giderleri
- 06.7.5.04 Haberleşme Cihazları Ruhsat ve Kullanım Giderleri
- 06.7.5.05 Uydu Haberleşme Giderleri
- 06.7.5.06 Hat Kira Giderleri
- 6.7.5.90 Diğer Haberleşme Giderleri

06.7.6 Kiralar: **Gayrimenkullerin kurum tarafından yapılacak bakım-onarımında münferiden bu işlerle ilgili olarak; kullanılan taşıtın, malzemenin ve makine-teçhizatın vb. mal ve malzemenin kiralanmasına ilişkin bedeller bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde aşağıdaki detaylar yer alacaktır.**

- 6.7.6.1 Dayanıklı Mal ve Malzeme Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.2 Taşıt Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.3 İş Makinası Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.4 Canlı Hayvan Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.5 Bina Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.6 Arazi Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.7 Yüzer Taşıt Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.8 Hava Taşıtı Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.9 Bilgisayar, Bilgisayar Sistemleri ve Yazılımları Kiralaması Giderleri
- 6.7.6.10 Tersane Kiralaması Giderleri
- 06.7.6.90 Diğer Kiralamalar

06.7.7 Müteahhitlik Giderleri : Gayrimenkullerin sermaye bölümüne dahil olacak nitelikteki bakım-onarımının kurum tarafından değil ihale suretiyle üçüncü şahıslara yaptırılması durumunda, örneğin hizmet binasının çatısının yenilemesinin veya binada yapılacak büyük bakım-onarımının, ihale suretiyle müteahhide yaptırılması durumunda bu işler karşılığında müteahhide yapılacak ödemeler bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde ise bakım-onarımı yapılacak olan gayrimenkulün kullanım şekline ve niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

- 6.7.7.1 Hizmet Binası
- 6.7.7.2 Hizmet Tesisleri

- 6.7.7.3 Lojmanlar
- 6.7.7.4 Sosyal Tesisler
- 6.7.7.5 Gemiler
- 6.7.7.6 Yüzer Tersaneler
- 6.7.7.90 Diğerleri

06.7.9 Diğer Giderler : Gayrimenkullerin bakım-onarımı ile ilgili olarak yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer harcamalar bu bölümde sınıflandırılacak olup, IV. düzeyde ayrıca bir detaylandırmaya gidilmeden “06.7.9.01- Diğer Giderler” bölümüne gider kaydedilecektir.

06.8 STOK ALIMLARI

Stoklar, belirli bir dönemde bir birimin varlık ve yükümlülükleri mevcudunu ve birimin toplam yükümlülüklerinin düşüldüğü toplam varlığına eşit olan net değerini ifade eder. Stoklar bilanço tarihindeki fiyatlarıyla değerlendirilmelidir.

06.8.1 Stratejik ve Acil Durum Malzemesi

06.8.1.01 Stratejik ve Acil Durum Malzemesi : Stratejik stoklar, stratejik amaçlar ve acil durum amaçları için elde tutulan mallar için harcanan tutarları içerir.

06.8.2 Tarımsal Ürünler

Piyasa düzenleyici kurumlar veya kuruluşlar tarafından elde tutulan ve ulus için önemli olan buğday vb. tahıllar ile diğer tarımsal ürünleri içerir.

- 06.8.2.01 Buğday Alımları
- 06.8.2.90 Diğer

- 06.8.3 Sanayi Ürünleri Alımları
- 6.8.3.1 Tekstil Ürünleri Alımları
- 06.8.3.90 Diğer Ürünler Alımları

- 06.8.4 Hammadde Alımları
- 06.8.4.01 Hammadde Alımları

- 06.8.9 Diğer Alımlar
- 06.8.9.01 Diğer Alımlar

06.9 DİĞER SERMAYE GİDERLERİ

- 06.9.1 Gizli Hizmet Giderleri
- 06.9.1.01 Gizli Hizmet Giderleri

- 06.9.2 Yolluk Giderleri
- 06.9.2.01 Yurtiçi Geçici Görev Yollukları
- 06.9.2.03 Yurtdışı Geçici Görev Yollukları
- 06.9.2.05 Yolluk Tazminatları
- 06.9.2.06 Arazi Tazminatları

- 06.9.9 Diğer Sermaye Giderleri

06.9.9.01 Diğer Sermaye Giderleri: Yukarıda sayılan gruplara girmeyen diğer sermaye giderleri bu ekonomik kodda sınıflandırılacaktır.

07- SERMAYE TRANSFERLERİ

Bütçe dışına sermaye birikimi amaçlayan veya sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemelerdir. Transferin cari nitelikli mi yoksa sermaye nitelikli mi olduğunu belirlemek için cari harcama - sermaye harcaması ayırımında kullanılan kriterler dikkate alınmalıdır.

07.1 YURTIÇİ SERMAYE TRANSFERLERİ

Yurtiçindeki kurum ve kuruluşlara veya vatandaşlara sermaye birikimi amacıyla veya sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir. Örneğin bir sosyal güvenlik kurumuna hizmet binası yapması amacıyla ve karşılıksız olarak konsolide bütçeyle bir kaynak tahsis edildiğinde bu tutar konsolide bütçe için bir sermaye transferi olarak sınıflandırılacak, ancak sosyal güvenlik kurumu kendi kaynaklarıyla bir hizmet binası yapmak üzere kendi bütçesinde bir kaynak ayırdığında bu tutar sermaye gideri olarak sınıflandırılacaktır.

Yurtiçi sermaye transferleri, III. düzeyde ise 5018 sayılı Kanunda yer alan tasniflere göre revize edilmiş ve transfer yapılan kesimin mali yapısına göre bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

07.1.1 Genel Bütçeye Sermaye Transferleri : Genel bütçe dışında kalan idarelerden genel bütçeye yapılan sermaye transferleri bu bölüme gider kaydedilecektir. IV. düzeyde ise ilave bir ayrıma gidilmemiştir.

07.1.2 Özel Bütçeli İdarelere Sermaye Transferleri : YÖK ve üniversiteler dışında kalan özel bütçeli idarelere yapılan sermaye transferleri bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu sermaye transferleri IV. düzeyde ilgili idarelere göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

07.1.3 Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Sermaye Transferleri: Düzenleyici ve denetleyici kurumlara yapılan sermaye transferleri bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu sermaye transferleri IV. düzeyde ilgili idarelere göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

07.1.4 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Sermaye Transferleri : Sosyal Güvenlik Kurumlarına yapılan sermaye transferleri bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu sermaye transferleri IV. düzeyde ilgili idarelere göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

07.1.5 Mahalli İdarelere Sermaye Transferleri: Mahalli idarelere yapılan sermaye transferleri bu bölüme gider kaydedilecektir. Mahalli idarelere yapılan sermaye transferleri IV. düzeyde mahalli idarenin niteliğine göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

07.1.6 Kamu Teşebbüslerine, Döner Sermayelere, Fonlara ve Mali Kurumlara Sermaye Transferleri: Kamu teşebbüslerine ve döner sermaye işletmelerine, fonlara ve bankalara veya

benzeri mali kurumlara yapılan sermaye transferleri bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

07.1.7 Yüksek Öğretim Kurumlarına Sermaye Transferleri : Özel bütçeli olmakla birlikte YÖK ve üniversitelere yapılan sermaye transferleri 07.1.2 ekonomik kodunda değil ayrı olarak bu bölümde izlenecektir. Bu sermaye transferleri IV. düzeyde ilgili idarelere göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

07.1.8 Yüksek Öğretim Kurumlarına Sermaye Transferleri : Yüksek öğretim kurumları sayısının artması ve 07.1.7 kodu altında dördüncü düzeyde 99 adet olan alt detaya sığmaması durumunda bu ekonomik kodun altında dördüncü düzey kodlar açılarak kullanılmaya başlanılacaktır. Bu itibarla, şimdilik dördüncü düzey kodlara yer verilmemiştir.

07.1.9 Diğer Sermaye Transferleri : Yukarıda sayılanlar dışında kalan ve diğer kamu kurumlarına, özel teşebbüslere, sivil toplum örgütlerine, vakıf üniversitelerine, hane halklarına vb. yapılan sermaye transferleri bu bölüme gider kaydedilecektir. Diğer sermaye transferleri IV. düzeyde aşağıda yer aldığı şekilde sınıflandırılmıştır.

- 07.1.9.01 Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara
- 07.1.9.02 Vakıf Üniversitelerine
- 07.1.9.03 Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına
- 07.1.9.04 Kamu Ortaklıklarına
- 07.1.9.05 Özel teşebbüslere

07.1.9.06 Hane Halklarına : Hane halkına sermaye amaçlı bir transfer yapıldığında bu bölüme gider kaydedilecektir. Örneğin, konsolide bütçeye dahil bir kurum bütçesinden depremde zarar gören vatandaşlara konut yapmak üzere karşılıksız (hibe veya yardım olarak) bir ödeme yapıldığında bu bölüme gider kaydedilecektir. Ancak, depremde zarar gören vatandaşlara konut yapmak üzere karşılıklı (kredi olarak ve daha sonraki bir tarihte tahsil edilmek üzere) bir ödeme yapıldığında ise verilen bu kredinin borç verme bölümüne gider kaydedilmesi gerekecektir.

07.1.9.08 Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri

07.1.9.09 Siyasi Tanıtma Giderleri : Kültürel tanıtmanın dışında sadece siyasi tanıtma amacıyla yapılan ve sermaye nitelikli olan yurtiçi transferler ise bu bölümde sınıflandırılacaktır.

07.1.9.90 Diğer

07.2 YURTDIŞI SERMAYE TRANSFERLERİ

Dış ülkelere, uluslararası kurum ve kuruluşlara veya yurtdışında bulunan eğitim kurumlarına sermaye birikimi amacıyla veya sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir. Örneğin uluslararası bir kuruluşa hizmet binası yapması amacıyla ve karşılıksız olarak, konsolide bütçeden bir kaynak tahsis edildiğinde bu tutar bir yurtdışı sermaye transferi olarak sınıflandırılacaktır.

Yurtdışı sermaye transferleri III. düzeyde transfer yapılan kesime göre bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

07.2.1 Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar

07.2.1.01 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne

7.2.1.90 Diğer Ülkelere

07.2.2 Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler : Uluslararası kuruluşlara katkı, yardım veya diğer amaçlarla yapılan ödemeler bu bölümde sınıflandırılacak olup, ödemenin TL. ile veya dövizle yapılacak olması hususu ile yurtiçinde veya yurtdışında ödeme yapılması hususları ödemenin niteliğini değiştirmeyecektir. Uluslararası kuruluşlara yapılacak ödemelerin IV. düzeyinde yer alacak detaylar ise aşağıdaki gibidir.

07.2.2.01 Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri : Üye olunup olunmadığına bakılmaksızın, uluslararası kuruluşlar tarafından yürütülen proje, program gibi faaliyetlere gönüllü veya zorunlu olarak katılınması durumunda ödenmesi gereken veya ödenmesi öngörülen tutarlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

07.2.2.02 Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri : Üye olunup olunmadığına bakılmaksızın, bir uluslararası kuruluşun yürüttüğü proje, program gibi faaliyetlere gönüllü olarak destek verilmesi amacıyla yardım edilmesi durumunda ödenmesi öngörülen tutarlar bu bölüme gider kaydedilecektir.

07.2.2.90 Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler :

07.2.3 Uluslarüstü Kuruluşlara : Henüz bütçeden, uluslarüstü bir kuruluşa bir ödeme yapılmadığından IV. düzeyde ilave bir detaya yer verilmemiştir.

07.2.4 Uluslarüstü Kuruluşlardan Merkezlerine : Henüz bütçeden, uluslarüstü bir kuruluştan merkezine bir ödeme yapılmadığından IV. düzeyde ilave bir detaya yer verilmemiştir.

07.2.5 Eğitim Kurumlarına : Bütçeden, yurtdışında faaliyet gösteren ve Devletin bir birimi olmayan eğitim kurumlarına karşılıksız olarak ve sermaye birikimi amacıyla veya sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler bu bölümde yer alacaktır.

7.2.5.1 Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesine

7.2.5.2 Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesine

07.2.9 Diğer Sermaye Transferleri : Yurtdışı sermaye transferi niteliğinde olup yukarıda sayılan gruplara girmeyen ödemeler ise bu bölüme gider kaydedilecektir.

07.2.9.01 Diğer Sermaye Transferleri

7.2.9.8 Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri

07.2.9.09 Siyasi Tanıtma Giderleri

08- BORÇ VERME

Bir mali hakka dayanan veya Devletin teşebbüs mülkiyetinde hisse (sermaye) katılımına neden olan ve likidite yönetimi veya kazanç sağlama amaçları dışında kamusal amaçlarla yapılan ödemeleri kapsar.

Devletin verdiği borçların geri ödenmesinden (diğer bir ifadeyle borçların tahsilatından) veya Devletin elindeki hisselerin satışından elde edilen gelirler ise verilen borçlardan düşülerek kaydedilmeyecek, gayrisafilik prensibine göre “gelirlerin ekonomik sınıflandırması” bölümünde ayrı olarak izlenecektir.

Devlet tarafından verilen krediler, alınan hisseler borç verme olarak sınıflandırılırken KİT’lerin görev zararları cari transferler içerisinde sınıflandırılacaktır.

08.1 YURTIÇİ BORÇ VERME

Yurtiçindeki kurum ve kuruluşlara veya vatandaşlara, bir mali hakka dayanan veya Devletin teşebbüs mülkiyetinde hisse (sermaye) katılımına neden olan (karşılıklı) ve kamusal amaçlarla yapılan ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir. Örneğin, öğrencilere eğitimlerine katkı sağlamak amacıyla “kredi” verildiğinde bu tutarlar borç verme olarak kaydedilecek iken, öğrencilere aynı amaçlarla verilen burslar hane halklarına eğitim amaçlı transferler bölümüne kaydedilecektir.

Yurtiçi borç verme bölümü III. düzeyde, 5018 sayılı Kanunda yer alan tasniflere göre revize edilmiş ve borç verilen kesimin mali yapısına göre bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

08.1.1 Genel Bütçeye Borç Verme : Genel bütçe dışında kalan idarelerden genel bütçeye yapılan ödemelerden borç verme niteliğinde olanlar bu bölüme gider kaydedilecektir. IV. düzeyde ise ilave bir ayrıma gidilmemiştir.

08.1.2 Özel Bütçeli İdarelere Borç Verme : YÖK ve üniversiteler dışında kalan özel bütçeli idarelere yapılan ödemelerden borç verme niteliğinde olanlar bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu ödemeleri IV. düzeyde ilgili idarelere göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

08.1.3 Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Borç Verme : Düzenleyici ve denetleyici kurumlara yapılan ödemelerden borç verme niteliğinde olanlar bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu ödemeler IV. düzeyde ilgili idarelere göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

08.1.4 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Borç Verme : Sosyal Güvenlik Kurumlarına yapılan ödemelerden borç verme niteliğinde olanlar bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu ödemeler IV. düzeyde ilgili idarelere göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

08.1.5 Mahalli İdarelere Borç Verme : Mahalli idarelere yapılan ödemelerden borç verme niteliğinde olanlar bu bölüme gider kaydedilecektir. Mahalli idarelere yapılan borç verme niteliğindeki ödemeler IV. düzeyde mahalli idarenin niteliğine göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

08.1.5.01 İl Özel İdarelerine

08.1.5.02 Belediyelere

08.1.5.03 Köylere

08.1.5.04 Mahalli İdare Birliklerine

08.1.5.05 Bağlı İdarelere

08.1.6 Kamu Teşebbüslerine, Döner Sermayelere, Fonlara ve Mali Kurumlara Borç Verme : Kamu teşebbüslerine ve döner sermaye işletmelerine, fonlara ve bankalara veya benzeri mali kurumlara yapılan ödemelerden borç verme niteliğinde olanlar bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

08.1.7 Yüksek Öğretim Kurumlarına Borç Verme : Özel bütçeli olmakla birlikte YÖK ve üniversitelere yapılan ödemelerden borç verme niteliğinde olanlar 07.1.2 ekonomik kodunda değil ayrı olarak bu bölümde izlenecektir. Bu ödemeler IV. düzeyde ilgili idarelere göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Bu idarelere ilişkin IV. düzey ekonomik kodlar ekli listelerde yer aldığından burada tekrar edilmeyecektir.

08.1.8 Yüksek Öğretim Kurumlarına Sermaye Transferleri : Yüksek öğretim kurumları sayısının artması ve 07.1.7 kodu altında dördüncü düzeyde 99 adet olan alt detaya sığmaması durumunda bu ekonomik kodun altında dördüncü düzey kodlar açılarak kullanılmaya başlanılacaktır. Bu itibarla, şimdilik dördüncü düzey kodlara yer verilmemiştir.

08.1.9 Diğer Yurtiçi Borç Verme : Yukarıda sayılanlar dışında kalan ve diğer kamu kurumlarına, özel teşebbüslere, sivil toplum örgütlerine, vakıf üniversitelerine, hane halklarına vb. borç verme niteliğindeki ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir. Bu ödemeler IV. düzeyde aşağıda yer aldığı gibi sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

08.1.9.01 Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara

08.1.9.02 Vakıf Üniversitelerine

08.1.9.03 Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına

08.1.9.04 Kamu Ortaklıklarına

08.1.9.05 Özel teşebbüslere

08.1.9.06 Hane Halklarına : Hane halkına borç verme niteliğinde bir ödeme yapıldığında bu bölüme gider kaydedilecektir. Örneğin, konsolide bütçeye dahil bir kurum bütçesinden, depremden zarar gören vatandaşlara konut yapmak üzere karşılıklı (kredi olarak ve daha sonraki bir tarihte tahsil edilmek üzere) bir ödeme yapıldığında verilen bu kredi, "borç verme" bölümüne gider kaydedilecektir. Ancak, sözkonusu ödemenin karşılıksız (hibe veya yardım olarak) yapılması durumunda ise sermaye transferleri bölümüne gider kaydedilmesi gerekecektir.

08.1.9.90 Diğer

08.2 YURTDIŞI BORÇ VERME

Yabancı Devletlere, uluslararası veya uluslararası kuruluşlara veya bir başka kurum veya kuruluşa bir mali hakka dayanan veya Devletin teşebbüs mülkiyetinde hisse (sermaye) katılımına neden olan (karşılıklı) ve kamusal, askeri, siyasi vb. amaçlarla yapılan ödemeler bu bölüme gider kaydedilecektir. Örneğin, askeri amaçlı krediler bu bölüme kaydedilecek iken, askeri hibelerin cari transferlere dahil edilmesi gerekecektir. Yurtdışı borç verme bölümü III. düzeyde borç verilen kesimin organizasyon yapısına göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

8.2.1 Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar

08.2.1.01 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne

08.2.1.90 Diğer Ülkelere

08.2.2 Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler

08.2.2.01 Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler

08.2.3 Uluslarüstü Kuruluşlara

08.2.3.01 Uluslarüstü Kuruluşlara

08.2.9 Diğer Dışarıya Borç Verme

8.2.9.1 Diğer Dışarıya Borç Verme

09- YEDEK ÖDENEKLER

Bütçede başlangıçta öngörülemeyen hizmetlerin karşılığı olmak üzere veya yıl içi gelişmeler neticesinde yapılan tahminlerde sapmalar olması ihtimaline karşılık hizmetleri aksatmamak amacıyla ihtiyat olarak ayrılan ödeneklerdir. Merkezi yönetim bütçesi için sadece Maliye Bakanlığı bütçesinde yer almaktadır. Merkezi yönetim bütçesinin dışında kalan idareler ise kendi bütçeleri içinde yedek ödeneklere yer verebileceklerdir.

Merkezi Yönetim bütçesi için Maliye Bakanlığı bütçesinde yer alan yedek ödeneklerin hangi hizmetlerde kullanılabileceği hususu merkezi yönetim bütçe kanunuyla açıklandığından burada tekrar edilmemiştir. Diğer idarelerin, kendi bütçelerinde yer alan yedek ödenekleri nasıl ve hangi hizmetlerde kullanacakları hususu ise ilgili mevzuatları ile bütçelerinin kabul edildiği mercilerin kararları (örneğin mahalli idareler için bütçe kararnameleleri) doğrultusunda belirlenmelidir.

09.1 PERSONEL GİDERLERİNİ KARŞILAMA ÖDENEĞİ

09.1.1 Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği

09.1.1.01 Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği

09.2 KUR FARKLARINI KARŞILAMA ÖDENEĞİ

09.2.1 Kur Farklarını Karşılama Ödeneği

09.2.1.01 Kur Farklarını Karşılama Ödeneği

09.3 YATIRIMLARI HIZLANDIRMA ÖDENEĞİ

09.3.1 Yatırımları Hızlandırma Ödeneği

09.3.1.01 Yatırımları Hızlandırma Ödeneği

09.5 DOĞAL AFET GİDERLERİNİ KARŞILAMA ÖDENEĞİ

09.5.1 Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği

09.5.1.01 Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği

09.6 YEDEK ÖDENEK

09.6.1 Yedek Ödenek

09.6.1.01 Yedek Ödenek

09.7 YENİ KURULACAK DAİRE VE İDARELERİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAMA ÖDENEĞİ

09.7.1 Yeni Kurulacak Daire ve İdarelerin İhtiyaçlarını Karşılama Ödeneği

09.7.1.01 Yeni Kurulacak Daire ve İdarelerin İhtiyaçlarını Karşılama Ödeneği

09.8 MÜLTECİ VE GÖÇMEN GİDERLERİ ÖDENEĞİ

09.8.1 Mülteci ve Göçmen Giderleri Ödeneği

09.8.1.01 Mülteci ve Göçmen Giderleri Ödeneği

09.9 DİĞER YEDEK ÖDENEKLER

- 09.9.1 Diğer Yedek Ödenekler
- 09.9.1.02 İlama Bağlı Borçları Karşılama Ödeneği
- 09.9.1.03 Özellikli Giderleri Karşılama Ödeneği

V. GELİRİN EKONOMİK KODLARININ AÇIKLAMALARI

Birinci düzeyde yer alan gelir grupları ile bunun altında II. III. ve IV. düzeylerde yer alacak detay kodlar ve bu bölümlere gelir kaydedilecek olan tahsilatlar aşağıda belirtilmiştir. Ayrıca, gelirin sınıflandırmasında kullanılacak tüm ekonomik kodlar ekli listelerde yer almaktadır.

01- VERGİ GELİRLERİ

Vergiler Devletin; kamu otoritesine dayanarak ve kamu amaçları için, zorunlu, karşılıksız ve geri ödemesiz olarak yaptığı tahsilatlarını içermektedir. Vergi gelirleri, vergilerden alınan cezalarla birlikte, cezaların ödenmemesinden veya geç ödenmesinden doğan faiz ve cezaları da kapsar. Ancak, yeni bir düzenleme yapılincaya kadar uygulama problemleri nedeniyle vergilere ilişkin cezalar ve faizler ayrı bölümlerde izlenecektir.

Devlete zorunlu olarak verilen borçlar ya da ekonomik konjoktüre müdahale amacıyla toplanan ve daha sonra geri ödenecek olan, Devlete yapılan zorunlu ancak geri tahsili mümkün ödemeler ise finansmanın bir parçası olarak gösterilecektir.

Devletin vatandaşına sağladığı hizmetler karşılığında bu hizmetlerin maliyeti ile herhangi bir oransallık gözetilmeksizin alınan ücret ve harçlar da vergilere dahil edilecektir.

Vergiler dönem içinde yapılan vergi iadeleri ile düzeltici ayarlamalardan arındırılarak net biçimde gösterilir. Vergi tahsilinden sonra vergi yükümlüsüne yapılan geri ödemeler yalnızca, daha önce yapılan yanlış vergilendirmelere veya ilgili mevzuatına göre iade edilmesi gereken tutarlara ilişkindir.

Vergileri tahsil eden yönetim organından başka herhangi bir yönetim organına dağıtılmayan vergiler, vergiyi tahsil eden yönetim organının geliri olarak kaydedilmelidir. Vergileri tahsil eden yönetim organından başka herhangi bir yönetim organına pay verilmek suretiyle dağıtılan vergilerde de; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 37 nci maddesi hükmü çerçevesinde, vergiyi tahsil eden yönetim organının geliri olarak kaydedilecek ve karşılığında verilecek paylar bu amaçla bütçelerine konulacak ödeneklerden karşılanacaktır.

Vergiler, matrahın niteliğine göre ya da vergiyi doğuran olayın türüne göre sınıflandırılabilir.

01.1 GELİR VE KAZANÇ ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

01.1.1 Gelir Vergisi: 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda belirtilen gelir unsurlarına ilişkin tahsilatlar bu bölüme gelir kaydedilecek olup, niteliğine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.1.1.01 Beyana Dayanan Gelir Vergisi: Gelir Vergisi Kanununda belirtilen gelir unsurlarından bir takvim yılı içinde elde edilen ticari, zirai ve serbest meslek kazançları, ücretler, gayrimenkul sermaye iratları, menkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlardan elde edilen gelirler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.1.1.02 Basit Usulde Gelir Vergisi: Gelir Vergisi Kanununun 46 ncı maddesi gereğince 47 ve 48 inci maddelerdeki şartları taşıyan ticari kazanç sahipleri tarafından yıllık beyanname ile beyan edilip tahsil edilen vergi gelirleri bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.1.1.03 Gelir Vergisi Tevkifatı: Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre, kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aynı maddede 15 bent halinde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben yaptıkları tevkifatlara ilişkin ödemeler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.1.1.04 Gelir Geçici Vergisi: Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 inci maddesine göre, ticari kazanç sahipleri (Basit usulde vergilendirilenler hariç) ile serbest meslek erbabından cari vergilendirilme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere tahsil edilen geçici vergi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.1.2 Kurumlar Vergisi:

01.1.2.01 Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi: 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa göre tahsil edilen Kurumlar Vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.1.2.02 Kurumlar Vergisi Tevkifatı: Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesine göre; Dar mükellefiyete tabi kurumlar tarafından yapılan tevkifatlara ilişkin ödemeler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.1.2.03 Kurumlar Geçici Vergisi: Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesine göre; Kurumlar Vergisi mükelleflerinin, Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 120 nci maddesinde düzenlenen esaslara göre cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere ödedikleri geçici vergi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.2 MÜLKİYET ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

01.2.1 Veraset ve İntikal Vergisi:

01.2.1.01 Veraset ve İntikal Vergisi: 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununa göre tahsil edilen veraset ve intikal vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.2.2 Motorlu Taşıtlar Vergisi

01.2.2.01 Motorlu Taşıtlar Vergisi: 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununa göre tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.2.9 Mülkiyet Üzerinden Alınan Diğer Vergiler

01.2.9.51 Bina Vergisi: Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre, Türkiye sınırları içinde bulunan binalar (yapıldığı madde ne olursa olsun, gerek karada gerek su üzerindeki sabit inşaatlar) üzerinden alınan vergiler bu bölüme kaydedilecektir.

01.2.9.52 Arsa Vergisi: Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre, Türkiye sınırları içinde bulunan arsalar (Belediye sınırları içinde belediyece parsellenmiş arazi) üzerinden alınan vergiler bu bölüme kaydedilecektir.

01.2.9.53 Arazi Vergisi: Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre, Türkiye sınırları içinde bulunan araziler (arsalar hariç) üzerinden alınan vergiler bu bölüme kaydedilecektir.

01.2.9.54 Çevre Temizlik Vergisi: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalardan alınan vergiler bu bölüme kaydedilecektir.

01.3 DAHİLDE ALINAN MAL VE HİZMET VERGİLERİ

01.3.1 Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi: 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununa göre dahilde alınan Katma Değer Vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.3.1.01 Beyana Dayanan Katma Değer Vergisi: Katma değer vergisine tabi işlemleri yapan mükellefler tarafından 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesi hükmü gereği beyanname ile ödenen katma değer vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.3.1.02 Tevkif Suretiyle Kesilen Katma Değer Vergisi: Katma Değer Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden sorumlu tayin edilenlerce tevkif edilerek ödenen katma değer vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.3.2 Özel Tüketim Vergisi: 06.06.2002 tarih ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa göre tahsil edilen vergi gelirleri ile 2454 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre tahsil edilecek haberleşme, elektrik ve havagazı tüketim vergisi bu bölüme gelir kaydedilecek olup, niteliklerine göre aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

01.3.2.01 Petrol ve Doğalgaz Ürünleri

01.3.2.02 Motorlu Taşıt Araçları

01.3.2.03 Alkollü İçkiler

01.3.2.04 Tütün Mamulleri

01.3.2.05 Kolalı Gazozlar

01.3.2.06 Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallar

01.3.2.51 Haberleşme Vergisi: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde Telekom tarafından tahsil edilen telefon, teleks, faks ve data ücretleri (telsiz ve devir nakil ücretleri hariç) üzerinden alınan vergiler bu bölüme kaydedilecektir.

01.3.2.52 Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde elektrik ve havagazı tüketimi üzerinden alınan vergiler bu bölüme kaydedilecektir.

01.3.3 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi

01.3.3.01 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi: 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesine göre tahsil edilen banka ve sigorta muameleleri vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.3.4 Şans Oyunları Vergisi

01.3.4.01 Şans Oyunları Vergisi: 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 40 ıncı maddesine göre tahsil edilen şans oyunları vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.3.5 Özel İletişim Vergisi:

01.3.5.01 Özel İletişim Vergisi: 4481 sayılı Kanunun 31.12.2003 tarihi itibariyle yürürlüğü sona eren 8 inci maddesine göre tahsil edilen vergi ile 5035 sayılı Kanunun 45 inci maddesi ile değiştirilen, Gider Vergisi Kanununun 39 uncu maddesine istinaden tahsil edilen Özel İletişim Vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.3.9 Dahilde Alınan Diğer Mal ve Hizmet Vergileri

01.3.9.51 Eğlence Vergisi: 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 17 nci maddesi gereğince tahsil edilen eğlence vergisi bu bölüme gelir kaydedilir.

01.3.9.52 Yangın Sigortası Vergisi: Belediye Gelirleri Kanununun 40 ıncı maddesi gereğince tahsil edilen yangın sigortası vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.3.9.53 İlan ve Reklam Vergisi: Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklam nedeniyle 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Yasanın 35 inci maddesine göre alınan vergiler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.4 ULUSLARARASI TİCARET VE MUAMELELERDEN ALINAN VERGİLER

01.4.1 Gümrük Vergileri

01.4.1.01 Gümrük Vergileri: Herhangi bir eşyanın ithalatı sırasında o eşyanın ithal edildiği tarihte yürürlükte bulunan ithalat rejimine göre belirlenen gümrük vergisi ve diğer kanunlarla ithal edilen ve dahilde teslim edilen eşya için vergi uygulanması öngörülmesi halinde, bu kanunların öngördüğü vergileri tahsil açısından, 4458 sayılı Gümrük Kanununa göre gümrük işlemlerine tabi tutulan ve ithalat sırasında tarh, tahakkuk ve tahsil edilen gümrük vergileri bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.4.1.02 Ek Mali Yükümlülük:

01.4.2 İthalde Alınan Katma Değer Vergisi

01.4.2.01 İthalde Alınan Katma Değer Vergisi: Katma Değer Vergisi Kanununun 1/2 nci maddesi uyarınca mal ve hizmet ithalatı üzerinden Gümrük idarelerince, yine aynı Kanuna göre tahsil edilen katma değer vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.4.3 Diğer Dış Ticaret Gelirleri

01.5 DAMGA VERGİSİ

01.5.1 Damga Vergisi

01.5.1.01 Damga Vergisi: 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre alınan damga vergileri bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.5.2 Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Damga Vergileri

01.6 HARÇLAR: Devletin toplum yararına sunduğu kamusal nitelikli hizmetlerden kişilerin yarar elde etmeleri durumunda yararlananlardan alınan bedellerdir.

01.6.1 Yargı Harçları: 492 Sayılı Harçlar Kanununun 15 nci maddesine göre, söz konusu Kanuna ekli (1) sayılı tarifede yer alan işlemlerden tahsil edilen yargı harçları bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.1.01 Ticaret Sicil Harçları: 492 sayılı Harçlar Kanununun 15 inci maddesine göre, aynı Kanuna ekli (1) sayılı tarifede yer alan ticaret sicil harçlarından tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.1.02 Esnaf Sicil Harçları: 5360 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 69 uncu maddesi uyarınca tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.1.99 Diğer Yargı Harçları

01.6.2 Noter Harçları

01.6.2.01 Noter Harçları: 492 sayılı Harçlar Kanununun 38 inci maddesine göre, aynı Kanuna ekli (2) sayılı tarifede yer alan işlemlerden tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.3 Vergi Yargısı Harçları

01.6.3.01 Vergi Yargısı Harçları: 492 sayılı Harçlar Kanununun 52 nci maddesine göre, söz konusu Kanuna ekli (3) sayılı tarifede yer alan vergi yargısı işlemlerinden tahsil edilen vergi yargısı harçları bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.4 Tapu Harçları

01.6.4.01 Tapu Harçları: 492 sayılı Harçlar Kanununun 57 nci maddesine göre, söz konusu Kanuna ekli (4) sayılı tarifede yer alan işlemlerden tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.5 Pasaport ve Konsolosluk Harçları

01.6.5.01 Pasaport ve Konsolosluk Harçları: 492 sayılı Harçlar Kanununun 71 inci ve 83 üncü maddelerine göre, aynı Kanuna ekli (5) ve (6) sayılı tarifelerde yer alan işlemlerden tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.6 Gemi ve Liman Harçları

01.6.6.01 Gemi ve Liman Harçları: 492 sayılı Harçlar Kanununun 95 inci maddesine göre, 492 sayılı Kanuna ekli (7) sayılı tarifede yer alan işlemlerden tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.7 İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları:

01.6.7.01 Avcılık Belgesi Harçları: 492 sayılı Kanununun 108 inci maddesine göre, aynı Kanuna ekli (8) sayılı tarifeye göre tahsil edilen avcılık belgesi bedelleri bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.7.99 Diğer İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları: 492 sayılı Harçlar Kanununun 108 inci maddesine göre, aynı Kanununa ekli (8) sayılı tarifede yer alan imtiyazname, ruhsatname ve diplomalardan alınan harç bedelleri bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.8 Trafik Harçları

01.6.8.01 Trafik Harçları: 492 sayılı Harçlar Kanununun 118 inci maddesine göre, 492 sayılı Kanuna ekli (9) sayılı tarifede yer alan işlemlerden alınan bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.9 Diğer Harçlar

01.6.9.01 Yurtdışı Çıkış Harcı: 4705 sayılı Yurtdışına Çıkışlarda Harç Alınması Hakkında Kanununun 1 inci maddesine göre, yurt dışına çıkış yapan (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hariç) Türk vatandaşlarından çıkış başına alınan yurt dışı çıkış harcı bedeli bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.9.02 Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Harçlar

01.6.9.03 Özel Güvenlik Harçları: 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanununun 24 üncü maddesine göre tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.9.49 Gemi Sağlık Resmi: 2548 sayılı Gemi Sağlık Resmi Kanununa göre tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.6.9.51 Bina İnşaat Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadiller dahil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında tahsil edilen harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.52 Hayvan Kesimi Muayene ve Denetleme Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde, belediyelerce veya yetkili mercilerce verilen izne dayanılarak özel kişi ve kuruluşlarca tesis edilen mezbaha ve kanaralarda kesilen hayvanların kesim öncesi ve sonrası muayenesi veya belediye sınırları ve mücavir alanlar dışında kesilmiş olup da belediye sınırı içinde satışa arz edilecek etlerin sağlık bakımından muayene ve denetlenmesi nedeniyle tahsil edilen harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.53 İşgal Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre;

- Pazar ve panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezar yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,

-Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının

herhangi bir maksat için işgali,

durumunda tahsil edilen harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.54 İşyeri Açma İzni Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre; belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyeri (mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, fabrika, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence, dinlenme ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınai, zirai ve mesleki bir faaliyetle başka bir iş ve girişimin yapılmasına ayrılan ya da bu faaliyet, iş ve teşebbüslerde kullanılan yerler) açmak için verilen izin nedeniyle tahsil edilen harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.55 Kaynak Suları Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre; özel kaplara doldurulup satılacak olan kaynak sularının belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması işlemi nedeniyle tahsil edilen harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.56 Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre; ölçü ve tartı alet ve vasıtaları ile ölçeklerin ilgili kanun ve tüzük hükümlerine göre belediyelerce damgalanması işlemi nedeniyle tahsil edilen harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.57 Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre; hafta tatili ve ulusal bayram günlerinde çalışmalarını belediyelerce izne bağlı işyerlerine ruhsat verilmesi işlemi nedeniyle tahsil edilen harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.58 Tellallık Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyelere ait hal, balıkthane, mezar yerleri ve ilgilinin isteğine bağlı olarak belediye münadisi veya tellalı bulundurulmuş sair yerlerde, gerçek veya tüzel kişiler tarafından her ne surette olursa olsun her çeşit menkul ve gayrimenkul mal ve mahsullerin satışı üzerinden alınan harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.59 Toptancı Hali Resmi: Toptancı halinde toptan satışı yapılan sebze ve meyvenin fatura bedeli üzerinden alınan bedeller (hal rüsumu) bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.60 Yapı Kullanma İzni Harcı: Belediye Gelirleri Kanunu hükümlerine göre; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapı kullanma izni verilmesi işleri nedeniyle tahsil edilen harçlar bu bölüme kaydedilecektir.

01.6.9.99 Diğer Harçlar

01.9 BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAYAN VERGİLER

01.9.1 Kaldırılan Vergi Artıkları

01.9.1.01 Kaldırılan Vergi Artıkları: Katma Değer Vergisi Kanununun 4760 sayılı Kanunla kaldırılmadan önceki 60 ıncı maddesi hükümlerine göre alınan ek vergi, 5281 sayılı Kanunla kaldırılmadan önce yürürlükte bulunan 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 16 ncı maddesine göre tahsil edilen pul satışı karşılığı alınan damga vergileri ile 01.08.2002 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılan 1318 sayılı Finansman Kanununa göre tahsil edilen taşıt alım vergisi ve ek taşıt alım vergisi ile 4481 sayılı Kanunun 31.12.2003 tarihi itibarıyla yürürlüğü sona eren 9 uncu maddesine göre tahsil edilen özel işlem vergisi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

01.9.9 Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler

01.9.9.99 Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler

02- SOSYAL GÜVENLİK GELİRLERİ

Sosyal güvenlik gelirlerinin alt detay kodlaması, gelirin ekonomik sınıflandırma listesinde yer almakla birlikte, 31/5/2006 tarihli 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri çerçevesinde bütçe görüşmelerinde revize edilerek değiştirilecektir.

03- TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ

Bu bölüm, Devletin sahip olduğu mülklerden, teşebbüslerden, mali ya da gayri maddi aktiflerden sağlanan gelirlerden, idarelerin sundukları belirli hizmetler karşılığında tahsil ettikleri gelirlerden, malların kullanma veya faaliyette bulunma izni karşılığı tahsil edilen gelirlerden, mal satış (sermayeye dahil olması gerekenler hariç) gelirlerinden, KİT ve kamu bankaları gelirlerinden, kira gelirlerinden ve bunun gibi diğer gelirlerden oluşur.

03.1 MAL VE HİZMET SATIŞ GELİRLERİ

03.1.1 Mal Satış Gelirleri

03.1.1.01 Şartname, Basılı Evrak, Form Satış Gelirleri

03.1.1.02 Kitap, Yayın vb. Satış Gelirleri

03.1.1.03 Banka Çekleri Değerli Kağıt Bedelleri: Banka çekleri satışından elde edilen gelirler bu bölümde izlenir.

03.1.1.04 Diğer Değerli Kağıt Bedelleri: 210 sayılı Değerli Kağıtlar Kanununda belirtilen değerli kağıt satışlarından elde edilen gelirler bu bölümde izlenecektir.

03.1.1.05 Gemi Sağlık Cüzdanı Bedelleri: : Gemi sağlık cüzdanı satışından elde edilen gelirler bu bölümde izlenecektir.

03.1.1.06 Sağlık Karnesi Satışı

03.1.1.07 İhale Bülteni Abone Geliri

03.1.1.99 Diğer Mal Satış Gelirleri

03.1.2 Hizmet Gelirleri: Sunulan bir hizmet karşılığında ve sunulan hizmet maliyeti ile belli bir oransallığa göre hesaplanarak tahsil edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir. Devlet tarafından kar amacı güdülmeden yapılan ancak niteliği gereği sinai veya ticari sayılmayan hizmetler karşılığı tahsil edilen gelirler de bu kapsama dahil edilecektir. Sağlanan hizmetin maliyetiyle hiçbir oransallık gözetilmeksizin alınan ücretler ise vergi olarak sınıflandırılmalıdır.

Dördüncü düzeyde, sunulan hizmetin türüne göre tasnif yapılmış, bazı kodların açıklamalarına aşağıda yer verilmiştir. Diğerleri ise ekli listede yer almaktadır.

03.1.2.01 Teftiş ve denetleme ücret ve payları: İdarelerin denetim elemanları tarafından mevzuat gereğince yapılan teftiş ve denetim hizmetlerinden elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

03.1.2.02 Muayene, denetim ve kontrol ücretleri: İdareler tarafından mevzuat gereğince verilen muayene, denetim ve kontrol hizmetlerinden elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

03.1.2.08 Yol, Köprü ve Tünel Ücret Gelirleri: Yol, köprü ve tünellerin kullanımını karşılığında elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

03.1.2.29 Örgün ve Yaygın Öğretimden Elde Edilen Gelirler: 2547 sayılı Kanunun 46 ncı maddesi gereğince, örgün ve yaygın öğretimden elde edilen gelirler tezli yüksek lisans gelirleri ile doktora gelirleri hariç burada izlenecektir. Tezli yüksek lisans gelirleri ile doktora gelirleri, sırasıyla 03.1.2.34 ve 03.1.2.35 ekonomik kodunda takip edilecektir.

03.1.2.30 Sınav, Kayıt ve Bunlara İlişkin Diğer Hizmet Gelirleri: İlgili mevzuatı gereğince kayıt işlemleri ve sınav hizmetleri ve bunlara ilişkin diğer hizmetler için tahsil edilecek gelirler burada izlenecektir.

03.1.2.31 İkinci Öğretimden Elde Edilen Gelirler: 3843 sayılı Kanunun 7 nci maddesi gereğince tahsil edilecek ikinci öğretime ilişkin gelirler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.1.2.32 Yaz Okulu Gelirleri: 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 26 ncı maddesine göre tahsil edilecek yaz okulu gelirleri bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.1.2.33 Tezsiz Yüksek Lisans Gelirleri: 2547 sayılı Kanunun ek 27 nci maddesine göre tahsil edilecek tezsiz yüksek lisans gelirleri bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.1.2.34 Tezli Yüksek Lisans Gelirleri: Örgün ve yaygın öğretimden elde edilen gelirlerden tezli yüksek lisans öğrenimine ilişkin olanlar bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.1.2.35 Doktora Gelirleri: Örgün ve yaygın öğretimden elde edilen gelirlerden doktora öğrenimine ilişkin olanlar bu bölümde izlenecektir.

03.1.2.36 Sosyal Tesis İşletme Gelirleri: Kurumların sosyal tesislerinin işletilmesi sonucu elde edilen gelir ile yükseköğretim kurumlarında öğrenci sosyal tesislerinin işletilmesi sonucu elde edilen gelirler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.1.2.37 Kantin Kafeterya İşletme Gelirleri: 2547 sayılı Kanunun ek 25 inci maddesi gereğince taşınmazların işletilmesi suretiyle elde edilecek gelirler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.1.2.38 Yurt Yatak Ücreti Gelirleri

03.1.2.39 İhale İlan Yayın Geliri

03.1.2.40 Otopark İşletmesi Gelirleri: Otoparkların bizzat idare tarafından işletilmesi halinde elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

03.1.2.99 Diğer hizmet gelirleri: Nitelik olarak "03.1.2– Hizmet Gelirleri" tanımına girmekle birlikte söz konusu bölümde sayılmayan gelirler burada izlenecektir.

03.2 MALLARIN KULLANMA VEYA FAALİYETTE BULUNMA İZİNİ GELİRLERİ

03.2.1 Malların kullanma veya faaliyette bulunma izni gelirleri: İlgili mevzuatı uyarınca kamu kurumları tarafından malların kullanımı ya da belirli faaliyette bulunma izni karşılığında elde edilen gelirler bu bölümde izlenecektir. Detay kodlar ekli listede yer almakta olup, bazı ekonomik kodların açıklamalarına aşağıda yer verilmiştir.

03.2.1.01 RTÜK lisans ücreti

03.2.1.02 RTÜK yayın izni ücreti

03.2.1.03 Sağlık Malzeme Hizmetleri Ruhsat Bedeli: 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK hükümlerine göre, Sağlık Bakanlığınca düzenlenecek veya onaylanacak her türlü ruhsatlandırma, ürün üretim ve satış izin belgesi ve mesul müdürlük belgesi ile permi ve sertifikalar üzerinden alınacak ruhsatlandırma bedeli bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.3 KİT VE KAMU BANKALARI GELİRLERİ

03.3.1 Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri: Kurum ve kuruluşlardan alınan Hazine payları ve iştirak gelirleri bu kapsama dahil edilecektir.

03.3.1.01 KİT'den Elde Edilen Gelirler: Kamu iktisadi teşebbüslerinin elde ettikleri karlardan Hazineye verilmesi gereken tutarlar bu bölümde izlenecektir.

03.3.1.02 İştirak Gelirleri: İdarelerin iştiraki olan kuruluşlardan tahsil edilen temettü v.b. gelir tutarları bu bölümde izlenecektir.

03.3.1.03 Yeniden Değerlendirme Farkları: Kurum ve kuruluş iştiraklerinin yeniden değerlendirme farkları ile ilgili gelirler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.3.1.04 2.Tip Telekomünikasyon Ruhsatı ve Genel İzin Gelirleri: 2813 sayılı Telsiz Kanunu kapsamında verilen ruhsat ve genel izin belgeleri karşılığında elde edilen gelirler bu bölümde izlenecektir.

03.3.1.05 Kamu Bankalarından Elde Edilen Temettü Gelirleri: Kamu bankalarından tahsil edilen temettü gelirleri bu bölümde izlenecektir.

03.3.1.99 Diğer Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri

03.3.2 KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler: Bütçe kanunlarında veya diğer kanunlarda yer alan hükümlere istinaden Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile İktisadi Devlet Teşekküllerinin aylık gayrisafi hasılatlarından bütçeye gelir kaydedilecek tutarlar bu bölüme kaydedilecektir.

Dördüncü düzeyde, hasılatından pay alınacak Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile İktisadi Devlet Teşekküllerine göre tasnif yapılmış olup, bu kodlar ekli listede sayılmıştır.

03.4 KURUMLAR HASILATI

03.5 KURUMLAR KARLARI

03.5.1 Döner Sermayeler:

03.5.1.01 Döner Sermayelerin Aylık Gayrisafi Hasılatından Aktarmalar: Döner sermayeli kuruluşlar aylık gayrisafi hasılatlarından, aylık olarak belli bir oranda yapılan aktarmalardan elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir. 2547 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin (a) fıkrası gereğince döner sermayeden kuruluş veya birimin araç, gereç ve diğer ihtiyaçları için aktarılan tutarlar ile devam etmekte olan projelerin tamamlanmasına yönelik inşaat işleri ile her türlü bakım ve onarım için aktarılan tutarlar da bu bölümde izlenecektir.

03.5.1.02 Döner Sermayelerin Yılsonu Karlarından Aktarmalar: Döner sermayeli kuruluşlar elde ettikleri yıl sonu karlarından, sermayelerine eklenmeyip mevzuatı gereğince yapılan aktarmalardan elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

03.5.5 Mahalli İdareler

03.5.9 Diğer kurumlar karları

03.5.9.99 Diğer kurumlar karları

03.6 KİRA GELİRLERİ

03.6.1 Taşınmaz Kiraları: Devlet mülkiyetinde bulunan arsa, arazi, bina vb. her türlü gayrimenkulden elde edilen kira gelirleri ile fuzuli şağilllerden tahsil edilen ecrimisiller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

Dördüncü düzeyde, kira getiren gayrimenkulün türüne göre tasnif yapılmış ve ecrimisiller ayrı bir başlıkta değerlendirilmiş olup, bu kodlar ekli listede sayılmıştır

03.6.2 Taşımır Kiraları: Devlet mülkiyetinde bulunan taşıt, makine-teçhizat, bilgisayar vb. her türlü menkulden elde edilen kira gelirleri bu bölüme gelir kaydedilecektir.

03.9 DİĞER TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ

03.9.9 Diğer Gelirler

04- ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR İLE ÖZEL GELİRLER

Alınan bağış ve yardımlar, karşılıksız, geri ödemesiz ve zorunluluk esasına dayanmayan tahsilatları kapsar. Alınan bağış ve yardımların kredilerden farkı belirli bir vade sonunda geri ödeme yükümlülüğü getirmemesidir. Aynı olarak edinilenler bütçe geliri olarak kaydedilmeyecektir.

Ayrıca, Genel bütçe kapsamındaki idarelerin kamu görevi ve hizmeti dışında ilgili mevzuatında belirtilen faaliyetlerden sağlanarak aynı mevzuatla belirlenen hizmetlerde kullanılmak üzere tahsis edilen ve bütçelerinde karşılığı "6-Özel ödenekler" finansman tipi kodla gösterilen kaynaklar bu bölümde "04.6 Özel Gelirler" başlığı altında izlenecektir.

04.1 YURT DIŞINDAN ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR

04.1.1 Cari: Yurtdışından, cari nitelikte mal ve hizmet alımlarının finansmanı için sağlanan bağış ve yardımlar bu bölüme kaydedilecektir.

Dördüncü düzeyde, bağış veya yardımı yapanlara göre tasnif yapılmış olup, bu kodlar ekli listede sayılmıştır.

04.1.2 Sermaye: Yurtdışından, sermaye niteliğinde mal ve hizmet alımlarının finansmanı için sağlanan bağış ve yardımlar bu bölüme kaydedilecektir.

Dördüncü düzeyde, bağış veya yardımı yapanlara göre ve cari bağış ve yardımlarla paralel tasnif yapılmış olup, bu kodlar ekli listede sayılmıştır.

04.2 MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNE DAHİL İDARELERDEN ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR

04.2.1 Cari: Merkezi Yönetim Bütçesine dahil idarelerden cari nitelikte mal ve hizmet alımlarının finansmanı için alınan bağış ve yardımlar bu bölüme gelir kaydedilecektir.

04.2.2 Sermaye: Merkezi Yönetim Bütçesine dahil idarelerden sermaye nitelikte mal ve hizmet alımlarının finansmanı için alınan bağış ve yardımlar bu bölüme gelir kaydedilecektir.

04.3 DİĞER İDARELERDEN ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR

04.3.1 Cari: Merkezi Yönetim Bütçesinin dışındaki idarelerden cari nitelikte mal ve hizmet alımlarının finansmanı için alınan bağış ve yardımlar bu bölüme gelir kaydedilecek olup dördüncü düzeyde merkezi yönetimin dışındaki idarelerin bütçe türlerine göre bir ayırım yapılmıştır.

04.3.2 Sermaye: Merkezi Yönetim Bütçesinin dışındaki idarelerden sermaye nitelikte mal ve hizmet alımlarının finansmanı için alınan bağış ve yardımlar bu bölüme gelir kaydedilecek olup dördüncü düzeyde merkezi yönetimin dışındaki idarelerin bütçe türlerine göre bir ayırım yapılmıştır.

04.4 KURUMLARDAN VE KİŞİLERDEN ALINAN YARDIM VE BAĞIŞLAR

04.4.1 Cari: Yurt içinde, kurum veya kişilerden, cari nitelikte mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla alınan ve ilgili mevzuatına göre kurum bütçelerine özel gelir kaydedilenlerin dışında kalan bağış ve yardımlar bu bölüme kaydedilecek olup, dördüncü düzeyde sadece bağışı yapanın kurum veya kişi olmasına göre bir ayırım yapılmıştır.

04.4.2 Sermaye: Yurt içinde, kurum veya kişilerden, sermaye niteliğinde mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla alınan ve ilgili mevzuatına göre kurum bütçelerine özel gelir

kaydedilenlerin dışında kalan bağış ve yardımlar bu bölüme kaydedilecek olup, dördüncü düzeyde sadece bağışı yapanın kurum veya kişi olmasına göre bir ayırım yapılmıştır.

04.5 PROJE YARDIMLARI

04.5.1 Cari: Yurt içinde, kurum veya kişilerden, belirli projelerde kullanılmak üzere ve cari nitelikte mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla alınan ve ilgili mevzuatına göre kurum bütçelerine özel gelir kaydedilenlerin dışında kalan proje yardımları bu bölüme kaydedilecek olup, dördüncü düzeyde sadece yardımı yapanın bütçe türüne göre bir ayırım yapılmıştır.

04.5.2 Sermaye: Yurt içinde, kurum veya kişilerden, belirli projelerde kullanılmak üzere ve sermaye niteliğinde mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla alınan ve ilgili mevzuatına göre kurum bütçelerine özel gelir kaydedilenlerin dışında kalan proje yardımları bu bölüme kaydedilecek olup, dördüncü düzeyde sadece yardımı yapanın bütçe türüne göre bir ayırım yapılmıştır.

04.6 ÖZEL GELİRLER

04.06.1 Genel Bütçeli İdarelere Ait Özel Gelirler: Genel bütçenin (B) cetveline gelir kaydolunmakla birlikte, karşılığı genel bütçeli idarelere özel ödenek tahsis edilen özel gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

Daha önce, katma bütçeli idare iken 5018 sayılı Kanun uygulamasıyla birlikte genel bütçeye dahil olan idarelere ait özel gelirler de bu bölüme kaydedilecektir. Ancak, genel bütçeye dahil idarelerin özel gelirlerinden bir kısmı ilgili mevzuatla birlikte artık özel gelir olmaktan çıkarıldığından bu tür gelirlerin genel bütçe geliri olarak kaydedilmesi gerekecektir. Öte yandan, daha önce, katma bütçeli idare iken 5018 sayılı Kanun uygulamasıyla birlikte özel bütçeli idare haline gelen üniversitelere ait bu türden gelirler artık özel gelir olarak değil kurumun “öz geliri” olarak ilgili bölümlerinde sınıflandırılacaktır.

Dördüncü düzeyde, genel bütçeli dairelere tahsis edilen her bir özel gelir çeşidi sayılmak suretiyle sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

05- DİĞER GELİRLER

05.1 FAİZ GELİRLERİ: Mali varlıkların ödünç verilmesi karşılığında elde edilen faiz gelirleri ile gecikmiş ödemelere ilişkin faizler ve alacaklara ilişkin faizler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

GFS’te yer alan tasnife uymamakla birlikte vergi, resim ve harçlara ait gecikme faizleri de yeni bir düzenleme yapıncaya kadar bu bölümde izlenecektir.

Dördüncü düzeyde faizin kaynağına göre bir tasnif yapılmış olup, bu detaylara ilişkin kodlar ekli listede sayılmıştır.

05.2 KİŞİ VE KURUMLARDAN ALINAN PAYLAR: Kamu harcamalarına katılma payı olarak tahsil edilecek tutarlar ile yönetim giderlerine katılma payı veya diğer paylar şeklinde tahsil edilen tutarlar bu bölümde izlenecektir.

05.2.1 Devlet Payları: Mali olmayan teşekkül ve kamu mali kuruluşlarından elde edilen Devlet payları bu bölüme gelir kaydedilecektir.

05.2.1.01 Mükerrer Sigorta Şirketlerden Alınan

05.2.1.02 Petrolden Devlet Hakkı: 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine göre, petrol arayıcı ve üretim işletmecilerince, belli bir arazide petrol arama ve üretimi yapma hakkına karşılık Devlete ödenen sabit tutarlar bu bölüme gelir kaydedilecektir.

05.2.1.03 Madenlerden Devlet Hakkı: 3213 sayılı Maden Kanunu hükümlerine göre, maden üretim işletmelerinden maden çıkarılması karşılığında sağlanacak gelirden Devlet payına düşen kısım bu bölüme gelir kaydedilecektir.

05.2.1.04 Oyun Kağıtları Gelirleri

05.2.1.05 Petrolden Devlet Hissesi: 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine göre, petrol arayıcı ve üretim işletmecilerinden, arama ve işletme sahalarında yapmış oldukları üretim üzerinden nakdi olarak alınan Devlet hissesi bu bölüme gelir kaydedilecektir.

05.2.2 Vergi ve Harç Gelirlerinden Alınan Paylar

05.2.3 Yönetim Giderlerine Katılma Payları: İlgili mevzuatı uyarınca kurumlarca yönetim giderlerine katılma payı olarak tahsil edilen gelirler bu bölümde izlenecektir. Gelir ya da hasılatın belirli oranlarında alınan paylar ise bütçe türüne göre 05.2 ekonomik kondu üçüncü düzeyi itibarıyla 5, 6, 7 ve 8 ekonomik kodlarında izlenecektir.

05.2.4 Kamu Harcamalarına Katılma Payları: Her ne suretle olursa olsun, verilen kamu hizmetlerine karşılık olmak üzere, ilgili mevzuatına göre hesaplanarak bu hizmetlerden yararlananlardan tahsil edilen altyapı maliyetlerine katılma bedeli gibi gelirler bu bölüme gelir kaydedilecektir. Mahalli idarelerce verilen kamu hizmetlerine (kanalizasyon, içe suyu, yol gibi) ilişkin olarak bu hizmetlerden yararlananlardan alınan katılma payları da bu bölümde 51-90 kod aralığında izlenecektir.

05.2.5 Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar

05.2.6 Özel Bütçeli İdarelere Ait Paylar

05.2.6.01 Eti Maden İşletmelerinden Alınan Pay: İlgili mevzuatı uyarınca Eti Maden İşletmeleri'nce bor ürünlerinin satışından elde edilen hasılatın Ulusal Bor Enstitüsüne ayrılan pay bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.02 Bor Madeni Payı: Bor madeni işletmelerinden alınan Devlet hakkından Ulusal Bor Enstitüsüne ayrılan pay bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.03 Gençlik Faaliyetlerine Katılım Payı: Gençlik merkezlerinde yürütülen faaliyetlerin giderleri için faaliyetlere katılanlardan il müdürlüğünün belirleyeceği miktarda alınan katılım payı bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.04 Gençlik Kamplarına Katılım Payı: Gençlik merkezlerinde kamp faaliyetlerine katılanlardan alınan katılım payı bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.05 Federasyon Faaliyetlerine Katılım Payı: 3289 sayılı Kanun uyarınca spor müsabakalarından elde edilen gelirlerden Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne ayrılan paylar ile milli ve temsili müsabaka gelirleri bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.06 Spor Toto-Loto Payları: Spor toto-loto gelirlerinden özel bütçeli kurumlara ayrılan paylar bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.07 At Yarışları Payı: At yarışı gelirlerinde ilgili mevzuatları uyarınca özel bütçeli kurumlara ayrılan paylar bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.08 Aidat Gelirleri: İlgili mevzuatları uyarınca özel bütçeli kurumların aidat adı altında tahsil ettiği gelirler bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.09 Buluculuk ve Katkı Payları: İlgili mevzuatı uyarınca MTA tarafından arama faaliyetleri sonucunda bulunan madenler için işletenlerden alınacak buluculuk payları bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.10 MKE'den Alınan İthal Silah ve Fişek Satış Payları

05.2.6.11 İhracatçı Birlikleri Katkı Payı: İGEME tarafından düzenlenen fuarların giderlerine katkı amacıyla ihracatçı birliklerinden alınan katkı payları bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.16 Araştırma Projeleri Gelirleri Payı: 2547 sayılı Kanununun 58 inci maddesinin (b) fıkrası uyarınca, üniversite döner sermaye işletmelerinden öğretim üyelerinin doğrudan veya dolaylı katkısı olup olmadığına bakılmaksızın elde edilen her türlü gayrisafi hasılatın % 5'inden az olmamak kaydıyla araştırma projelerinin finansmanında kullanılmak üzere aktarılan tutarlar bu bölümde izlenecektir.

05.2.6.99 Özel Bütçeli İdarelere Ait Diğer Paylar

05.2.7 Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Ait Paylar:

05.2.8 Mahalli İdarelere Ait Paylar

05.2.9 Diğer Paylar

05.3 PARA CEZALARI: Para cezaları mahkemeler veya yetkili diğer idari birimler tarafından yasaların veya idari kuralların ihlali nedeniyle uygulanan zorunlu ödemelerdir. Bu cezalar, vergi cezaları, yargı cezaları, trafik cezaları olabileceği gibi çeşitli idari para cezaları da olabilir.

Belirli bir vergiyle ilgili olan düzenlemelerin ihlali için alınan para cezaları da kural olarak o vergiyle beraber kaydedilmelidir. Ancak, faizler bölümünde bahsedildiği üzere GFS'te yer alan tasnife uymamakla birlikte vergi, resim ve harçlara ait cezalar da yeni bir düzenleme yapıncaya kadar bu bölümde izlenecektir.

Dördüncü düzeyde, cezanın kaynağına göre tasnif yapılmış olup, bu kodlardan bazıları aşağıda açıklanmıştır.

05.3.1 Yargı Para Cezaları

05.3.2 İdari Para Cezaları

05.3.3 Pay Ayrılan İdari Para Cezaları

05.3.3.01 Trafik Para Cezaları: 01/6/2006 tarihinden önce verilen trafik para cezaları bu bölümde izlenecektir.

05.3.3.02 Şeker Kanununa Göre Alınan İdari Para Cezaları: Şeker Kanununa göre 01/6/2006 tarihinden önce verilen idari para cezaları bu bölümde izlenecektir.

05.3.3.03 Elektrik Piyasası Kanununa Göre Alınan İdari Para Cezaları:

05.3.3.99 Pay Ayrılan Diğer İdari Para Cezaları

05.3.4 Vergi Cezaları: 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan ve vergi idaresince tahsil edilen vergi cezaları bu bölüme gelir kaydedilecektir.

05.3.4.01 Vergi ve Diğer Amme Alacakları Gecikme Zamları: 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre, bu Kanun kapsamına giren kamu alacaklarının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısımına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için madde ile belirlenen oranda gecikme zammı uygulanmaktadır. Bu suretle tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

05.3.4.02 Vergi Barışı TEFE Tutarı: 25.2.2003 tarihli ve 4811 sayılı Kanun kapsamında yapılandırılan borç asıllarına ilişkin gecikme zammı ve faizi yerine, bu Kanunun yürürlüğe girdiği 27.02.2003 tarihine kadar Devlet İstatistik Enstitüsünün her ay için belirlediği toptan eşya fiyat endeksinin aylık oranı esas alınarak hesaplanan tutarlar esas alınarak tahsil edilen paralar bu gruba gelir kaydedilecektir.

05.3.4.03 Vergi Barışı Geç Ödeme Zammı: 4811 sayılı Vergi Barışı Kanununun 18 inci maddesi uyarınca, bu Kanuna göre ödenmesi gereken taksitlerin ödenmemesi ya da eksik ödenmiş olması halinde, ödenmemiş olan tutarların son taksit ödeme süresi sonuna kadar; ödenmeyen ya da eksik ödenen kısmın son taksitde ait olması halinde ise bu tutarın son taksiti izleyen ayın sonuna kadar ödenmeyen kısım ile birlikte ödenmesi durumunda bu tutarlara her ay için ayrı ayrı hesaplanan % 10 (5228 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinin 6 numaralı fıkrasıyla 4811 sayılı Kanunun 18 inci maddesinde yapılan ibare değişikliği uyarınca 01.08.2004 tarihinden itibaren uygulanmak üzere zam oranı % 5'e indirilmiştir) geç ödeme zammıdır. Bu suretle tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

05.3.4.04 Vergi Barışı Kıymetli Maden ve Ziyet Eşyası Beyanı: 4811 sayılı Vergi Barışı Kanununun 13 üncü maddesi ile 4842 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununa eklenen Geçici 63 üncü maddenin (2) numaralı fıkrası uyarınca ödenmesi gereken % 2,5 oranındaki vergidir. Bu suretle tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

05.3.4.99 Diğer Vergi Cezaları

05.3.9 Diğer Para Cezaları

05.3.9.01 Düşük Olan Değerleme Tutarları: 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun geçici 3 üncü maddesi ve 5393 sayılı Belediye Kanununun geçici 5 inci maddesi hükmü gereğince kapsam maddesindeki kuruluşların vadesi 31/12/2004 ve öncesine ait olan ödenmemiş ve kesinleşmiş borçlarına; 31/12/2004 (dahil) tarihi itibarıyla hesaplanan gecikme zammı/faizleri ile Gelir İdaresi Başkanlığının 02/07/2005 tarihli ve 2005/3 Seri Nolu Tahsilat İç Genelgesi ekinde yer alan TEFE katsayıları tablosundan yararlanılarak hesaplanacak TEFE tutarlarının karşılaştırılması neticesinde diğerine göre düşük olan tutar bu bölüme kaydedilecektir

05.3.9.02 Zamanında Ödenmeyen Ücret Gelirlerinden Alınacak Gecikme Zamları

05.3.9.03 Cezai Faiz (Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintileri) : 15.12.1984 tarih ve 18606 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 84/8860 sayılı (Ek: IV/14) karara dayanmaktadır. Kararda primlerin ve faizlerin tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanacağı hükmü yer almıştır. Daha sonra 88/12944 sayılı karar (Ek: IV/15) 06.07.1988 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu suretle tahsil edilen bedeller bu bölüme gelir kaydedilecektir.

- 05.3.9.04 Hazine Alacağına Dönüşen Tohumluk Kredilerinin Gecikme Zamları
- 05.3.9.05 Tahkim Kurulu İtiraz ve Ceza Gelirleri
- 05.3.9.06 Öğrenim Kredisi Gecikme Zammı
- 05.3.9.07 Katkı Kredisi Gecikme Zammı
- 05.3.9.99 Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Para Cezaları

05.9 DİĞER ÇEŞİTLİ GELİRLER

05.9.1 Diğer Çeşitli Gelirler: İrat kaydedilecek teminatlar, muhtelif dökümanın satışından elde edilen gelirler gibi sermaye geliri niteliğinde olmayan ve yukarıda belirtilen ana gruplara dahil edilemeyen türden gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

Dördüncü düzeyde, gelirin çeşidine kaynağına göre tasnif yapılmış olup, bu kodlar ekli listede sayılmıştır.

06- SERMAYE GELİRLERİ

Devleti sahip olduğu sabit sermaye varlıklarının, stokların, arsa, arazi ve gayri maddi varlıkların satışından elde edilen gelirler sermaye geliri olarak bu ana bölümde sınıflandırılacaktır.

06.1 TAŞINMAZ SATIŞ GELİRLERİ: Devletin mülkiyetinde olan bina, arazi ve arsaların satışından elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

Üçüncü düzeyde, satışı yapılan binanın kullanım şekline göre tasnif yapılmış olup, bu kodlar ekli listede sayılmıştır.

06.1.1 Lojman Satış Gelirleri

06.1.2 Sosyal Tesis Satış Gelirleri

06.1.3 Diğer Bina Satış Gelirleri

06.1.4 Arazi Satışı: Devlet mülkiyetinde bulunan arazilerin satışlarından elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

06.1.5 Arsa Satışı: Devlet mülkiyetinde bulunan arsaların satışlarından elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

06.1.9 Diğer Taşınmaz Satış Gelirleri

06.2 TAŞINIR SATIŞ GELİRLERİ: Devlet mülkiyetinde bulunan bina, arazi ve arsaların dışındaki sabit sermaye varlıklarının (taşıtlar, makine-teçhizat gibi menkul mallar ve diğerleri) satışından elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

06.2.1 Taşınır Satış Gelirleri

06.2.2 Taşıtlar Satış Gelirleri

06.2.3 Stok Satış Gelirleri: Stratejik malların ve maddelerin, olağanüstü durumlar için ayrılan stokların piyasa düzenleyici kuruluşların elinde bulundurdukları hububat gibi stokların satışından elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

06.2.9 Diğer Taşınır Satış Gelirleri

06.3 MENKUL KIYMET VE VARLIK SATIŞ GELİRLERİ: Menkul kıymet ve varlıkların satış gelirleri bu bölümde izlenecek olup, üç ve dördüncü düzeyde menkul kıymet ve varlığın türüne göre bir sınıflandırmaya gidilmiştir.

06.9 DİĞER SERMAYE SATIŞ GELİRLERİ: Devletin sahip olduğu hisseler gibi gayri maddi varlıkların satışından veya devrinden elde edilen gelirler bu bölüme kaydedilecektir.

Üçüncü düzeyde, satışı veya devri yapılan gayri maddi varlığın kaynağına göre tasnif yapılmış olup, bu kodlar ekli listede sayılmıştır.

08- ALACAKLARDAN TAHSİLAT

Devlet tarafından kamusal amaçlarla bir mali hakka ya da taahhüde dayalı olarak verilen krediler, alınan hisseler borç verme bölümüne kaydedilecek, öte yandan verilen bu borçlara karşılık daha sonra Devlete yapılan geri ödemeler, satılan hisselerinden elde edilen gelirler ise bu bölüme dahil edilecektir. Verilen borçlar harcamalar bölümde sınıflandırılırken geri ödemeler ise gelirler bölümüne dahil edilecektir. Bu kapsamda, ikraz ve tavizlerden geri tahsil edilen tutarlar da (sadece anapara) bu bölüme kaydedilecektir.

Harcamaların sınıflandırmasında yer alan “Borç Verme”ye benzer detaylara yer verilmiştir. İkinci düzeyde yurtiçi ve yurt dışı olarak ikiye ayrılırken tahsilatlar üçüncü düzeyde borcun verildiği kesime göre gruplandırılmıştır. Yurtiçi tahsilatlar bütçe türüne göre gruplandırılmıştır. Öte yandan, dış ülkelere, uluslararası kurum ve kuruluşlara veya yurt dışına verilen diğer borçlardan geri ödemeler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

09- RED VE İADELER (-)

Analitik bütçe sınıflandırmasının program bütçe sınıflandırmasından ayrıldığı önemli noktalardan birisi de red ve iadeler bölümüdür. Program bütçede red ve iadeler için bütçede ödenek bulundurulur ve yapılan red ve iadeler bütçeye gider kaydedilirdi. Ancak, bu ödemeler niteliği itibariyle gider kabul edilebilecek ödemeler olmadığından bütçelerde bu ödemeler için ödenek tahsis edilmeyecek ve iadesi gereken tutarlar muhasebe sisteminden yapılacaktır. Öte yandan, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin topladığı vergi, resim, harç ve benzeri gelirlerden diğer idare, kurum ve kuruluşlara verilecek paylar ile kullanılmadığı veya amaç dışı kullanıldığı için geri istenilen bağış ve yardımlar, bütçeye gider kaydıyla ödenir.

Red ve iadeler ikinci düzeyde vergi gelirleri, sosyal güvenlik gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler, diğer gelirler sermaye gelirleri olarak gruplandırılmış üçüncü ve dördüncü düzeyde ise, bu gelirlere ilişkin olarak yukarıda yapılan sınıflandırmaya göre bir tasnif yapılmıştır.

Red ve iade hangi gelir türünden kaynaklanıyorsa detayda aynı gruba negatif (-) gelir olarak kaydedilecektir. Sonuçta gelirlerin toplamından red ve iadeler düşülerek net gelir rakamına ulaşılmış olacaktır.

VI. FONKSİYONEL KODLARININ AÇIKLAMALARI

01- GENEL KAMU HİZMETLERİ

01.1 Yasama ve Yürütme Organları, Finansal ve Mali İşler, Dışişleri Hizmetleri

01.1.1 Yasama ve yürütme organları hizmetleri

Yasama ve yürütme organlarının idaresi, işleyişi ve desteklenmesi,

Kapsam: Devletin tüm kademelerindeki yasama organları-parlamentolar, belediye meclisleri, vb.; Devletin tüm kademelerindeki Cumhurbaşkanı, başbakan, vali, belediye başkanı, vb.; En üst yönetim makamına bağlı danışmanlar, idari ve siyasi personel , temel olarak yasama ve yürütme organlarına hizmet veren kütüphaneler, diğer referans hizmetleri; Yasama meclisine, en üst yöneticiye ve bunların yardımcılarına sağlanan fiziksel şerefîyeler; Yasama meclisi,veya en üst yönetim makamı tarafından oluşturulan ya da bunlar adına hareket eden kalıcı ya da geçici komiteler.

Kapsam dışı: Bakanlık daireleri, yerel idarelerin daire başkanlık makamları (Görevleri ile ilgili fonksiyonda sınıflanacak) daireler arası komiteler, belli bir fonksiyona hizmet edenler.

01.1.2 Finansal ve mali işler ve hizmetler

- Finansal ve mali işlerin ve hizmetlerin idaresi, kamu fonlarının ve kamu borçlarının yönetimi, vergilendirme projelerinin yönetimi,

- Maliye Bakanlığının ve Hazine'nin işlem birimleri, Bütçe hizmetleri, yurt içi gelir kurumları, gümrük birimleri, muhasebe ve denetleme hizmetleri,

- Finansal ve mali işlerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesine ilişkin kamu enformasyon hizmetleri,
- Genel bilgilerin üretilmesi ve yayılması, teknik dokümantasyon, finansal ve mali işler ve hizmetlere ilişkin istatistikler.

Kapsam: Tüm devlet kademelerindeki finansal ve mali işler ve hizmetler.

Kapsam dışı: Devlet kredileri üzerindeki ihraç masrafları ve faiz ödemeleri (01.5.0); Bankacılık Sektörünün denetlenmesi.(04.1.1)

01.1.3 Dışişleri hizmetleri

- Dış işleri ve hizmetlerinin idaresi,
- Dışişleri Bakanlığının ve uluslar arası örgütlerde veya yurtdışında hizmet veren diplomat ve konsolos misyonlarının işleyişi; Milli sınırlar dışında gerçekleştirilmesi amaçlanan enformasyon, bilgi ve kültür hizmetlerinin işletilmesi ya da desteklenmesi; Yurt dışında bulunan müzelerin, okuma odalarının ve referans hizmetlerinin yürütülmesi veya desteklenmesi,
- Uluslar arası örgütlerin genel işletme giderlerini karşılamak için düzenli abonelik ödemeleri ve özel katkılar.

Kapsam dışı;

- Gelişmekte olan ülkelere ve geçiş sürecindeki ülkelere yapılan ekonomik yardımlar (01.2.1),
- Yabancı ülkelerin hizmetine verilen ekonomik yardım misyonları (01.2.1),
- Uluslararası ve bölgesel kuruluşlarca idare edilen yardım programlarına yapılan katkılar, (01.2.2) Yurt dışına yerleştirilen askeri birlikler (02.1.0),
- Yabancı ülkelere askeri yardım (02.3.0),
- Genel dış ekonomik ve ticari ilişkiler (04.1.1),
- Turizm işleri ve hizmetleri (04.7.3).

01.1.9 Sınıflandırmaya girmeyen yasama ve yürütme organları, finansal ve mali işler, dışişleri hizmetleri

(01.1.1,01.1.2,01.1.3) dışındaki: yasama ve yürütme organları, finansal ve mali işler, dışişleri.

01.2 Dış Ekonomik Yardım Hizmetleri

01.2.1 Gelişmekte olan ülkelere yapılan ekonomik yardım hizmetleri

- Gelişmekte olan ülkelerle ve geçiş sürecindeki ülkelerle ekonomik işbirliğinin idare edilmesi,
- Yabancı devletlerin hizmetine verilmiş olan ekonomik yardım misyonlarının işletilmesi; teknik yardım programlarının, eğitim programlarının, burs ve öğrenim kredisi programlarının yürütülmesi ya da desteklenmesi,
- Hibe (nakdi ya da ayni) ya da kredi (ilgili faiz oranına bakılmaksızın) şeklindeki ekonomik yardımlar.

Kapsam dışında kalanlar: uluslararası ya da bölgesel kuruluşlar tarafından idare edilen ekonomik kalkınma fonlarına yapılan katkılar (01.2.2); dış ülkelere askeri yardımlar (02.3.0)

01.2.2 Uluslararası kuruluşlar aracılığı ile yapılan ekonomik yardım hizmetleri

- Uluslararası kuruluşlar aracılığı ile yönlendirilen ekonomik yardımların idaresi,
- Uluslararası, bölgesel ya da diğer çok uluslu örgütler tarafından idare edilen ekonomik kalkınma fonlarına yapılan nakdi ya da ayni katkılar.

Kapsam dışında kalanlar: uluslararası barış gücü operasyonları (02.3.0)

01.2.9 Sınıflandırmaya girmeyen dış ekonomik yardım hizmetleri

(01.2.1, 01.2.2) Dışındaki; dış ekonomik yardımlar.

01.3 Genel Hizmetler

Bu grup belli bir fonksiyonla bağlantısı olmayan ve genellikle çeşitli devlet kademelerindeki merkez bürolar tarafından üstlenilen hizmetleri kapsar. Bu tip merkez büroları tarafından üstlenilen ve belli bir fonksiyon ile bağlantılı olan hizmetler de bu kapsamda yer alır. Örneğin; bir merkezi istatistik kurumu tarafından sanayi, çevre, sağlık ya da eğitim istatistiklerinin derlenmesi.

01.3.1 Genel personel hizmetleri

Personeli seçme, terfi ettirme ve puanlama yöntemlerini, iş tanımlarını, değerlendirmelerini ve sınıflandırmalarını içeren genel personel politikalarının ve prosedürlerinin geliştirilmesi ve uygulanması da dahil olmak üzere, genel personel hizmetlerinin idaresi ve yürütülmesi, devlet memurluğu yönetmeliklerinin idaresi ve benzeri konular.

Kapsam dışı: belli bir fonksiyonla bağlantılı personel idaresi ve hizmetleri (fonksiyonlara göre sınıflandırma)

01.3.2 Genel planlama ve istatistik hizmetleri

Tüm ekonomik ve sosyal planların ve programların ve tüm istatistik planlarının ve programlarının formülasyonu, koordinasyonu ve izlenmesi dahil olmak üzere, tüm ekonomik ve sosyal planlama hizmetleri ile tüm istatistik hizmetlerinin idaresi ve yürütülmesi.

Kapsam dışı: Belli bir amaçla bağlantılı olan ekonomik ve sosyal planlama hizmetleri ve istatistik hizmetleri (fonksiyonuna göre sınıflandırma).

01.3.9 Diğer genel hizmetler

Merkezi tedarik ve satın alma hizmetleri, devlete ait kayıt ve arşivlerin muhafazası ve depolanması, Devlete ait ya da Devlet tarafından kullanılan binaların işletmesi, merkezi motorlu araç parkları, Devlet tarafından işletilen basım evleri, merkezi bilgisayar ve bilgi işlem hizmetleri ve benzeri gibi, diğer genel hizmetlerin yürütülmesi ve idaresi.

Kapsam dışı: Belli bir amaçla bağlantılı diğer genel hizmetler (fonksiyona göre sınıflandırılanlar)

01.4 Temel Araştırma Hizmetleri

Temel araştırma, belli bir uygulama ya da kullanım gözetilmeksizin, başlıca bir fenomenin altında yatan temeller ve gözlemlenebilir olgular hakkında yeni bilgiler edinmek üzere gerçekleştirilen deneysel ya da teorik çalışmadır. Bilimsel bilgilerin artırılması veya yeni araştırma alanlarının keşfedilmesine yönelik olan herhangi bir pratik amaç taşımayan faaliyetler temel araştırmayı oluştururlar. Uygulamalı araştırmalar da bilimsel bilgilerin artırılmasına yönelik olmakla birlikte belirli bir pratik amaçla gerçekleştiğinden ilişkin olduğu fonksiyona göre sınıflandırılmalıdır.

01.4.1 Doğal bilimler, mühendislik ve teknoloji konusundaki temel araştırma hizmetleri

- Doğal bilimler, mühendislik ve teknoloji konusunda temel araştırma çalışmaları yürüten Devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi,

- Araştırma enstitüleri, üniversiteler gibi kurumlar ile devlete ait olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen temel araştırmaların desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da desteklemeler.

01.4.2 Sosyal ve beşeri bilimler konusundaki temel araştırma hizmetleri

- Sosyal ve beşeri bilimler alanlarında temel araştırma çalışmaları yürüten devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi,

- Araştırma enstitüleri, üniversiteler gibi kurumlar ile Devlete ait olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen temel araştırmaların desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da desteklemeler.

01.4.3 Çok branşlı temel araştırma hizmetleri

Ekoloji, oşinografi, biosfer, atmosfer, uzay ve öteki çok branşlı alanlardaki resmi faaliyetleri idare eden, finansman sağlayan veya temel çok branşlı araştırmaları gerçekleştiren daireler, program birimleri ve bu tür faaliyetler için verilen destekler.

01.4.9 Sınıflandırmaya girmeyen temel araştırma hizmetleri

(01.4.1, 01.4.2, 01.4.3) dışındaki temel araştırmaların yönetimi, masrafları ve desteklenmesi.

01.5 Borç Yönetimi Hizmetleri

01.5.0 Borç yönetimi hizmetleri

Devlet kredilerinin üstlenilmesi ve verilmesi ile ilgili faiz ödemeleri, taahhüt, garanti ve ihraç giderleri.

Kapsam dışı: Kamu borç yönetimine ait idari masraflar (01.1.2) (Kamu borcunun geri ödenmesi finansmanın ekonomik sınıflandırmasında yer alır.)

01.6 Genel Nitelikli Transferlere İlişkin Hizmetler

01.6.0 Genel nitelikli transferlere ilişkin hizmetler

Devletin farklı kademeleri arasında, genel bir karakterde olan ve belli bir fonksiyona tahsis edilmemiş olan transferler.

01.8 Genel Kamu Hizmetlerine İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

Uygulamalı araştırma, yeni bilgiler edinmek üzere gerçekleştirilen özgün soruşturmalardır, ancak belli bir pratik amaca ya da hedefe yöneliktir.

Deneysel geliştirme sistematik bir çalışma olup, araştırmalardan ve uygulama deneylerinden elde edilen mevcut bilgilerin, yeni materyallerin, ürünlerin ve cihazların geliştirilmesine; yeni işlemlerin, sistemlerin ve hizmetlerin kurulmasına; ya da halihazırda üretilmiş ya da kurulmuş olanların daha da iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığı bir uygulamadır.

01.8.8 Genel kamu hizmetlerine ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Genel kamu hizmetleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yapan Devlet kurumlarının işletilmesi ve idaresi,

- Araştırma laboratuvarları ve üniversiteler gibi kurumlar ile Devlet dışı kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen genel kamu hizmetlerine ilişkin uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarını desteklemeye yönelik hibeler, krediler ya da desteklemeler.

Kapsam dışı: Temel araştırma (01.4.1)

01.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Genel Kamu Hizmetleri

01.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen genel kamu hizmetleri

Seçmen kaydı, seçim ve referandumların düzenlenmesi gibi genel kamu hizmetlerinin idaresi ve yürütülmesi ya da desteklenmesi, kendi kendini yönetmeyen vakıf arazilerinin idaresi ve benzeri

Kapsam: (01.1), (01.2), (01.3), (01.4) ya da (01.8) altında sınıflandırılmayan genel kamu hizmetleri.

Kapsam dışı: Kamu borç işlemleri (01.5); Devletin farklı kademeleri arasında genel karakterli transferler (01.6).

02- SAVUNMA HİZMETLERİ

02.1 Askeri Savunma Hizmetleri

02.1.0 Askeri savunma hizmetleri

- Askeri savunma işleri ve hizmetlerinin idaresi,

- Kara, deniz, derin deniz, hava ve uzay savunma kuvvetlerinin yönetilmesi; mühendislik, ulaşım, haberleşme, istihbarat, personel ve diğer savaş dışı savunma kuvvetlerinin yönetilmesi; savunma kuruluşunun yedek ya da yardımcı güçlerinin yönetimi, desteklenmesi ve denetlenmesi, teçhizat, yapılar, erzak, vs. sağlanması.

Kapsam: Yurt dışında bulunan askeri ataşelikler; sahra hastaneleri

Kapsam dışı: Askeri yardım misyonları (02.3.1); üs hastaneleri (07.3); sadece askeri personele ve ailelerine açık olduğu halde müfredatı sivil kurumların müfredatını andıran askeri okullar ve kolejler (09.1), (09.2), (09.3) ya da (09.4); askeri personel için emeklilik programları (10.2).

02.2 Sivil Savunma Hizmetleri

02.2.0 Sivil savunma hizmetleri

- Sivil savunma işlerinin ve hizmetlerinin idaresi; muhtemel acil durum planlarının hazırlanması; sivil kuruluşlar ve halkın katılımını içeren tatbikatların organize edilmesi; sivil savunma için levazımat ve teçhizatın temini,

- Sivil savunma güçlerinin yönetilmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam dışı: Sivil koruma hizmetleri (03.2.0); barış zamanında meydana gelebilecek felaketlerde acil durum kullanımına yönelik gıda, ekipman ve diğer malzemelerin satın alınması ve depolanması (10.9.0)

02.3 Dış Askeri Yardım Hizmetleri

02.3.0 Dış askeri yardım hizmetleri

- Askeri yardımların idaresi ve yabancı devletlere sağlanan ya da uluslararası askeri örgütlere ya da ittifaklara bağlı olan askeri yardım misyonlarının yönetilmesi,

- Hibe şeklindeki askeri yardımlar (nakdi ya da aynı); krediler (uygulanan faiz oranına bakılmaksızın) ya da ekipmanların ödünç verilmesi; insan gücü tahsis edilmesi de dahil olmak üzere, uluslararası barış koruma güçlerine yapılan katkılar.

02.8 Savunmaya İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

02.8.8 Savunmaya ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Savunma ile ilişkili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi; yeni ve daha modern teçhizatın geliştirilmesine, daha iyi taktik ve stratejilere, uzay ve derin denizlerin savunma için kullanımına yönelik araştırma ve geliştirmeler,

- Araştırma enstitüleri ve üniversiteler gibi kurumlar ile devlet dışı organlar tarafından yürütülen savunma ile ilişkili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesi için verilen hibeler, krediler ya da desteklemeler.

Kapsam dışı: Temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme tanımları (01.4) ve (01.8) altında verilmiştir.

02.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Savunma Hizmetleri

02.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen savunma hizmetleri

(02.1.0), (02.2.0), (02.3.0),(02.8.8) dışındaki savunma ile ilişkili tüm politikaların, planların, programların ve bütçelerin formülasyonu, idaresi, koordinasyonu ve izlenmesi gibi faaliyetlerin idaresi, yürütülmesi ve desteklenmesi; savunma ile ilgili mevzuatın hazırlanması ve yürütülmesi; savunma ile ilişkili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması ve benzeri.

Kapsam: (02.1), (02.2), (02.3) ya da (02.4) kapsamına alınamayan savunma işleri ve hizmetleri.

Kapsam dışı: Savaş gazileri ile ilgili işlerin idaresi (10.2)

03. KAMU DÜZENİ VE GÜVENLİK HİZMETLERİ

03.1 Güvenlik Hizmetleri

Kapsam dışı: Polis eğitime ek olarak genel eğitim de veren polis kolejleri (09.1), (09.2), (09.3) ya da (09.4)

03.1.1 Genel güvenlik hizmetleri

- Yabancıların kayıtlara geçirilmesi, göçmenlere çalışma ve seyahat belgelerinin verilmesi, tutuklama kayıtlarının ve polis işleri ile ilgili istatistiklerin muhafazası, kaçakçılığı önleme dahil polis işlerinin ve hizmetlerinin idaresi,

- Muvazzaf ve yardımcı polis güçlerinin, liman, sınır ve sahil polis güçlerinin, ve polis laboratuvarlarının işletilmesi; polis eğitim programlarının yönetilmesi ya da desteklenmesi,

- Taşıtlar, uçak ve gemiler dahil olmak üzere polis faaliyetleri için teçhizat ve malzeme temini.

03.1.2 Adli güvenlik hizmetleri

Adli polis hizmetlerinin yürütülmesi, teçhizat ve malzeme temini.

03.1.3 Trafik güvenliği hizmetleri

Trafik polisleri, yol trafiğinin düzenlenmesi ve kontrolü, taşıt, teçhizat ve malzeme temini.

03.1.4 Kurumsal güvenlik hizmetleri

Kamu mercilerine ait özel polis güçlerinin yönetilmesi; teçhizat ve malzeme temini.

03.1.9 Sınıflandırmaya girmeyen güvenlik hizmetleri

Açık deniz ve okyanus balıkçılığının denetlenmesi gibi polis işlerinin ve hizmetlerinin idaresi.

03.2 Yangından Korunma Hizmetleri

03.2.0 Yangından korunma hizmetleri

- Yangından korunma ve yangın söndürme işleri ve hizmetlerinin idaresi,

- Muvazzaf ve yardımcı itfaiye birimlerinin ve kamu kuruluşlarına ait diğer yangından korunma ve yangın söndürme hizmetlerinin yürütülmesi; yangından korunma ve yangınla mücadele eğitim programlarının yürütülmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam: Dağ kurtarma, sahil gözetleme, sel alanlarının boşaltılması ve benzeri gibi sivil koruma hizmetleri.

Kapsam dışı: Sivil savunma (02.2.0); orman yangınlarıyla mücadele ya da orman yangınlarının önlenmesine yönelik özel olarak donatılmış ve eğitilmiş güçler. (04.2.2)

03.3 Mahkeme Hizmetleri

- Mahkemeler tarafından verilen cezaların ve yasal kararların yürütülmesi, şartlı tahliye ve gözaltı sistemlerinin işletilmesi de dahil olmak üzere Hukuk mahkemelerinin ve Ceza mahkemelerinin ve yargı sisteminin idaresi, işletilmesi ve desteklenmesi,

- Devlet adına ya da devlet tarafından nakit ya da hizmet karşılığı sağlanan diğer kişiler adına yasal temsil ve danışmanlık.

Kapsam: İdari mahkemeler, ombudsmanlar ve benzerleri. Gözaltı ve şartlı tahliye sistemlerinin idaresi.

Kapsam dışı: Cezaevi idaresi (03.4.0), komisyonlar

03.3.1 Yüksek mahkeme hizmetleri

03.3.2 Adli mahkeme hizmetleri

03.3.3 İdari mahkeme hizmetleri

03.3.4 Tahkim kurulları ve ombudsmanlık vb. hizmetleri

03.3.9 Diğer mahkeme hizmetleri

03.4 Cezaevi İdaresi Hizmetleri

03.4.0 Cezaevi idaresi hizmetleri

Cezaevleri ve tutukevleri, hapishaneler, ıslah evleri (cezaevi çiftlikleri ve atölyeler dahil), akli dengesi bozuk tutuklular için akıl hastaneleri gibi diğer gözaltı ve rehabilitasyon alanlarının idaresi, işletilmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam dışı: Cezaevi güvenliği dışında adli güvenlik hizmetleri (03.1.2)

03.8 Kamu Düzeni ve Güvenliğe İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

03.8.8 Kamu düzeni ve güvenliğe ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Kamu düzeni ve güvenliği ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yapan devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi,

- Araştırma enstitüleri ve üniversiteler gibi devlete bağlı olmayan organlar tarafından yürütülen kamu düzeni ve güvenliği ile ilişkili uygulamalı araştırmaların ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da desteklemeler.

Kapsam dışı: Temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme tanımları (01.4) ve (01.8)de verilmiştir.

03.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri

03.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri

Kamu düzeni ve güvenliği ile ilişkili tüm politikaların, planların, programların ve bütçelerin formülasyonu, İdaresi, koordinasyonu ve izlenmesi; kamu düzeninin ve güvenliğin sağlanmasına yönelik mevzuat ve standartların hazırlanması ve yürütülmesi; kamu düzeni ve güvenliği hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması.

Kapsam: (03.1), (03.2), (03.3), (03.4) ya da (03.8) altında sınıflandırılmayan kamu düzeni ve güvenliği işleri ve hizmetleri.

04- EKONOMİK İŞLER VE HİZMETLER

04.1 Genel Ekonomik İşler ve Hizmetler

04.1.1 Genel ekonomik ve ticari işler ve hizmetler

- Genel dış ticaret işleri de dahil olmak üzere, genel ekonomik ve ticari işlerin ve hizmetlerin idaresi; genel ekonomi, ticaret politikalarının formülasyonu ve uygulanması; Devletin farklı organları arasında ve iş çevreleri ile devlet arasında bağlantı sağlamak,

- Tüm ithalat ve ihracat ticareti, meta ve öz sermaye piyasaları, tüm gelir kontrolleri, genel ticaret tanıtım faaliyetleri, tekeller ile ticaret ve pazar girişlerini kısıtlayan diğer faktörlerin genel olarak düzenlenmesi ve benzeri gibi genel ekonomik ve ticari faaliyetlerin düzenlenmesi ya da desteklenmesi; bankacılık sektörünün denetimi,

- Patentler, ticari markalar, telif hakları, şirket sicilleri, hava tahminleri, standartlar, hidrolojik araştırmalar, jeodezi araştırmaları ve benzeri ile ilgili faaliyet gösteren kurumların işletilmesi ya da desteklenmesi,

- Genel ekonomi ve ticaret politikalarını ve programlarını tanıtmaya yönelik hibeler, krediler ya da desteklemeler.

Kapsam: Tüketicinin eğitilmesi ve korunması.

Kapsam dışı: Belli bir sanayi koluna ait ekonomik ve ticari işler ((04.2) ile (04.7) arasında sınıflandırılmıştır).

04.1.2 İşgücü işleri ve hizmetleri

- Genel çalışma işlerinin ve hizmetlerinin idaresi; genel çalışma politikalarının formülasyonu ve uygulanması; çalışma koşullarının (çalışma saatleri, ücretler, iş ve işyeri güvenliği vb.) düzenlenmesi ve denetlenmesi; devletin farklı kolları arasında ve devlet ile tüm sanayi, iş ve işçi örgütleri arasında bağlantı kurmak,

- İşgücü hareketliliğinin kolaylaştırılması, cinsiyet, ırk, yaş ve diğer ayrımcılıkların azaltılması, huzursuz ya da az gelişmiş bölgelerde işsizlik oranının azaltılması, yüksek işsizlik oranları ile karakterize olan dezavantajlı ya da diğer grupların işe alınmasını teşvik etmek, ve benzeri için genel program ya da projelerin işletilmesi ya da desteklenmesi; işgücü mübadelelerinin gerçekleştirilmesi; tahkim ve arabuluculuk hizmetlerinin yürütülmesi ya da desteklenmesi,

- Genel çalışma işleri ve hizmetleri ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Genel çalışma politikalarının ve programlarının tanıtılmasına yönelik hibeler, krediler ve desteklemeler.

Kapsam dışı: Belli bir sanayi koluna ait çalışma işleri ((04.2 ile (04.7) arasında sınıflandırılmıştır);

işsizlere nakdi ve aynı yardımlar şeklinde sosyal güvence sağlanması (10.5.0).

04.2 Tarım, Ormanlık, Balıkçılık ve Avcılık Hizmetleri

04.2.1 Tarım hizmetleri

- Zirai işlerin ve hizmetlerin idaresi; ekilebilir alanların korunması, ıslah edilmesi ve genişletilmesi; tarımsal reform ve arazi yerleşimi; tarım endüstrisinin denetlenmesi ve düzenlenmesi,

- Sel kontrolü, baraj, bent, sulama ve drenaj sistemlerinin inşası, yönetimi ve işletilmesi, ve bu işlerle ilgili hibeler, krediler ya da desteklemeler,

- Ürün fiyatlarının ve çiftlik gelirlerinin iyileştirilmesi ya da stabilize edilmesi için program ve planların gerçekleştirilmesi ya da desteklenmesi; çiftçilere verilen faaliyet genişletme hizmetleri ya da veterinerlik hizmetlerinin, zararlı haşarat kontrol hizmetlerinin, ürün muayene hizmetlerinin ve ürün puanlama sistemlerinin yürütülmesi ya da desteklenmesi,

- Zirai işler ve hizmetlerle ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Arazinin işlenmemiş halde kalması için yapılan ya da belli bir ürünün üretilmesini teşvik etmek ya da kısıtlamak için yapılan ödemeler de dahil olmak üzere, zirai faaliyetlerle bağlantılı olarak çiftçilere sağlanan tazminatlar, hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam:Hayvancılık dahil.

Kapsam dışı: Çok amaçlı kalkınma projeleri (04.7.4).

04.2.2 Ormanlık hizmetleri

- Orman işlerinin ve hizmetlerinin idaresi; orman rezervlerinin korunması, genişletilmesi ve akılcı kullanımı; ormanlık faaliyetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi, ağaç kesme lisanslarının verilmesi,

- Yeniden ağaçlandırma çalışmalarının, zararlı haşarat ve hastalık kontrolü, orman yangınlarını söndürme ve önleme hizmetlerinin ve orman işletmecilerine verilen faaliyet genişletme hizmetlerinin yürütülmesi ya da desteklenmesi,

- Ormanlık işleri ve hizmetleri ile ilişkili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Ticari orman faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Keresteye ek olarak orman ürünleri.

04.3 Yakıt ve Enerji Hizmetleri

04.3.1 Kömür ve diğer katı yakıt hizmetleri

Bu sınıf, çıkarılma ya da yararlanılma ve kola ya da gaz gibi başka şekillere dönüştürülme yöntemlerine bakmaksızın, tüm kömür cinslerini, linyiti ve turbayı kapsar.

- Katı mineral yakıt işleri ve hizmetlerinin idaresi; katı mineral yakıtların korunması, keşfedilmesi, geliştirilmesi ve akılcı kullanımı; katı mineral yakıt çıkarma, işleme, dağıtma ve kullanma faaliyetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- Katı mineral yakıt işleri ve hizmetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Katı mineral yakıt endüstrisini ve kola, briket ya da imalat gaz sanayilerini desteklemeye yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Katı mineral yakıt taşıma işleri (04.5) grubu altında sınıflandırılmıştır.

04.3.2 Petrol ve gaz işleri ve hizmetleri

Bu sınıf, doğal gazı, LPG'yi ve rafineri gazlarını, kuyulardan çıkarılan petrol ve taş ya da katran kumu gibi diğer kaynakları, ve kompozisyonuna bakılmaksızın şehir gazının dağıtımını kapsar.

- Petrol ve doğal gaz işleri ve hizmetlerinin idaresi; petrol ve doğal gaz kaynaklarının korunması, keşfedilmesi, geliştirilmesi ve akılcı kullanımı; doğal gaz ve petrol çıkarma, işleme, dağıtma ve kullanma faaliyetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- Petrol ve doğal gaz işleri ve hizmetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Petrol çıkarma sanayisini ve ham petrol rafineri sanayisinin ve ilgili likit ve gaz ürün sanayilerinin desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Petrol ya da gaz taşıma işleri (04.5) grubu altında sınıflandırılmıştır.

04.3.3 Nükleer yakıt işleri ve hizmetleri

- Nükleer yakıt işleri ve hizmetlerinin idaresi; nükleer malzeme kaynaklarının korunması, keşfedilmesi, geliştirilmesi ve akılcı kullanımı; nükleer yakıt malzemelerinin çıkarma, işleme, faaliyetlerini ve nükleer yakıt elemanlarının üretimini, dağıtımını ve kullanımını denetlemek ve düzenlemek,

- Nükleer yakıt işleri ve hizmetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Nükleer malzeme çıkarma endüstrisinin ve bu tür malzemeleri işleyen endüstrilerin desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Nükleer yakıt taşıma işleri (04.5) grubu altında sınıflandırılmıştır; radyoaktif atıkların depolanması (05.1.0).

04.3.4 Elektrik işleri ve hizmetleri

Bu sınıf hem termal ya da hidrolojik kaynaklar gibi geleneksel kaynakları hem de rüzgar ve güneş gibi yeni kaynakları kapsar.

- Elektrik işlerinin ve hizmetlerinin idaresi; elektrik kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve akılcı kullanımı; elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımının düzenlenmesi ve denetlenmesi,
- Elektrik işleri ve hizmetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Temel olarak enerji üretmek amacıyla tasarlanan baraj inşaatları ya da diğer işler için yapılan masraflar da dahil olmak üzere, elektrik tedarik endüstrisinin desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Rüzgar ya da güneş ısı ile üretilen elektrik dışı enerji biçimleri (04.3.5).

04.3.5 Elektrik dışındaki enerji işleri ve hizmetleri

- Buhar, sıcak su ya da sıcak hava şeklindeki ısının üretimi, dağıtımını ve kullanımını ile ilgili elektrik dışı enerji işlerinin ve hizmetlerinin idaresi,

- Elektrik dışı enerji tedarik eden işletme dışı tipte sistemlerin inşa edilmesi ve işletilmesi,
- Elektrik dışı enerji ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve rezerv, üretim ve kullanım istatistiklerinin oluşturulması ve dağıtılması,
- Elektriksel olmayan enerjinin kullanımını teşvik etmeye yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Jeotermal kaynaklar; rüzgar ya da güneş ısı ile üretilen elektrik dışı enerji.

04.3.9 Sınıflandırmaya girmeyen yakıt işleri ve hizmetleri

- Alkol, ahşap ve ahşap atıkları, şeker kamışı, üzüm ve pancar posaları ve diğer ticari olmayan yakıtları içeren işlerin ve hizmetlerin idaresi,
- Bu tip yakıtlar hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve kullanılabilir rezerv, üretim ve faydalanma istatistikleri oluşturma ve dağıtma,
- Enerji üretimi için bu tür yakıtların kullanımını teşvik etmeye yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Orman yönetimi (04.2.2); rüzgar ve güneş ısı (04.3.4) ya da (04.3.5); jeotermal kaynaklar (04.3.5).

04.4 Madencilik, İmalat ve İnşaat Hizmetleri

04.4.1 Yakıt dışındaki madencilik, İmalat ve inşaat hizmetleri

Bu sınıf metal içeren mineralleri, kum, kil, taş, kimyevi ve gübresel mineralleri, tuz, değerli taşlar, asbest, alçıtaşı ve benzerlerini kapsar.

- Madencilik ve maden kaynakları işleri ve hizmetlerinin idaresi,
- Maden kaynaklarının korunması, keşfedilmesi, geliştirilmesi ve akılcı kullanımı,
- Maden çıkarma, işleme, pazarlama ve diğer üretim faktörlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- Madencilik ve maden kaynakları işleri ve hizmetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Ticari madencilik faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Lisans verilmesi, kiralama, üretim oranlarının düzenlenmesi, madenlerin güvenlik yönetmeliklerine uyum açısından teftişi, ve benzeri hizmetleri.

Kapsam dışı: Kömür ve diğer katı yakıtlar (04.3.1), petrol ve doğal gaz (04.3.2) ve nükleer yakıt malzemeleri (04.3.3).

04.4.2 İmalat işleri hizmetleri

- İmalat işlerinin ve hizmetlerinin idaresi; imalatın geliştirilmesi, genişletilmesi ya da iyileştirilmesi,
- İmalat tesislerinin oluşumunu ve işletimini düzenlemek ve denetlemek,
- İmalatçı dernekleri ile imalat işleri ve hizmetleri ile ilgili diğer organizasyonlar arasında bağlantı kurmak,
- İmalat faaliyetleri ve imal edilen ürünler ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- İmalat işletmelerinin desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Güvenlik yönetmeliklerine uygunluk açısından imalat müstemilatlarının teftişi, tehlikeli ürünlere karşı tüketicinin korunması ve benzeri.

Kapsam dışı: Kömür işleme sanayisi ile ilgili işler ve hizmetler (04.3.1), petrol rafineri sanayisi (04.3.2) ya da nükleer yakıt endüstrisi (04.3.3)

04.4.3 İnşaat işleri hizmetleri

- İnşaat işlerinin ve hizmetlerinin idaresi; inşaat sanayisinin denetlenmesi,
- İnşaat standartlarının geliştirilmesi ve düzenlenmesi,

- İnşaat işleri ve hizmetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması.

Kapsam: Arsaya inşaat izni veren belgelerin çıkartılması, inşaat sahalarının güvenlik yönetmeliklerine uyum açısından teftişi, ve benzeri.

Kapsam dışı: Mesken, endüstriyel binalar, sokaklar, kamu işletmeleri kültür tesisleri ve benzerinin inşası için verilen hibeler, krediler ve sübvansiyonlar (fonksiyonlarına göre sınıflandırılmış); konut standartlarının oluşturulması ve düzenlenmesi (06.1.).

04.5 Ulaştırma Hizmetleri

04.5.1 Karayolu inşaat işleri ve hizmetleri

- Yol taşıma sistemlerinin ve tesislerinin (yol, köprü, tünel, otopark tesisleri, otobüs terminalleri ve benzeri), inşası ve bakımı ile ilgili işlerin ve hizmetlerin idaresi,

- Yol yapım ve bakımının denetlenmesi ve düzenlenmesi,

- İşletme olmayan tipteki yol taşıma sistemlerinin ve tesislerinin inşası ya da işletilmesi,

- Yol yapım faaliyetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Yol taşıma sistemlerinin ve tesislerinin inşası, bakımı ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Otoyollar, şehir içi yollar, caddeler, bisiklet yolları ve yaya yolları.

Kapsam dışı: Yol trafik kontrolü (03.1.3); yol taşıt imalatçılara hibeler, krediler ve sübvansiyonlar (04.4.2); cadde temizleme (05.1.0); gürültü önleyici set ya da çitlerin inşa edilmesi ve şehir içi otoyolların bazı kısımlarının gürültüyü azaltan yüzeylerle yeniden kaplanması dahil olmak üzere diğer gürültü önleyici tesislerin inşası (05.3.0); sokak aydınlatması (06.4.0).

04.5.2 Karayolu sistemi işletme işleri ve hizmetleri

- Yol taşıma sistemlerinin ve tesislerinin (yol, köprü, tünel, otopark tesisleri, otobüs terminalleri ve benzeri) işletilmesi, kullanımı,

- Yol kullanıcılarının (yolcu ve kargo) yol taşımacılığı için yük ve sayı şartnamelerinin hazırlanması,

- Otobüs, minibüs, kamyon ve kamyonet sürücülerinin ve benzerlerinin çalışma saatlerini düzenlenmesi,

- Yol taşıma sistemi işlemlerinin (franchise verilmesi-acentelik, kargo tarifelerinin, yolcu ücretlerinin ve hizmet saat ve sıklığının onaylanması), düzenlenmesi,

- Yol taşıma sistemleri faaliyetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Yol taşıma sistemlerinin ve tesislerinin işletilmesi için verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

04.5.3 Suyolu taşımacılığı tesisleri inşaat işleri ve hizmetleri

- İç karadaki, sahil ve okyanuslardaki su taşımacılığı sistemlerinin ve tesislerinin (limanlar, rıhtımlar, kılavuzluk hizmetleri ve ekipmanları, kanallar, köprüler, tüneller, dalgakıranlar, terminaller, iskeleler, ve benzeri) inşası ve bakımı ile ilgili işlerin ve hizmetlerin idaresi,

- Su taşımacılığı kullanıcılarının (gemi ve mürettebatının kaydedilmesi, lisanslanması ve denetlenmesi, yolcu ve kargo güvenliği ile ilgili yönetmelikler ve benzeri), su taşımacılık sistemlerinin ve su taşımacılık tesislerinin inşası ve bakımının denetlenmesi ve düzenlenmesi,

- İşletme tipinde olmayan su taşıma sistemlerinin ve tesislerinin (feribotlar gibi) inşaa edilmesi ya da işletilmesi,

- Su taşımacılık sistemlerinin ve tesislerinin inşası, bakımı ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Gemi yapımcılarına verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar. (04.4.2)

04.5.4 Suyolu taşımacılığı işletme işleri ve hizmetleri

- İç karadaki, sahil ve okyanuslardaki su taşımacılığı sistemlerinin ve tesislerinin (limanlar, rıhtımlar, kılavuzluk hizmetleri ve ekipmanları, kanallar, köprüler, tüneller, dalgakıranlar, terminaller, iskeleler, ve benzeri) işletilmesi, kullanımı ile ilgili işlerin ve hizmetlerin idaresi,
- Su taşımacılığı kullanıcılarının (gemi ve mürettebatının kaydedilmesi, lisanslanması ve denetlenmesi, yolcu ve kargo güvenliği ile ilgili yönetmelikler ve benzeri), su taşımacılık sistemlerinin (franchise verilmesi-acentelik, kargo tarifelerinin ve yolcu ücretlerinin ve hizmet saatlerinin ve sıklığının onaylanması, ve benzeri) denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- Su taşımacılığı sistem faaliyetleri ve su üstü taşıma tesislerinin inşaat faaliyetleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Su taşımacılık sistemlerinin ve tesislerinin işletilmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Telsiz ve uydu ile navigasyon yardımları (kılavuzluk hizmetleri); acil durum kurtarma ve çekme hizmetleri.

04.5.5 Demiryolu inşaatı ve işletme işleri ve hizmetleri

- Demiryolu taşımacılığı sistemlerinin ve tesislerinin (demiryolu yatakları, terminalleri, tünelleri, köprüleri, setleri, geçitleri ve benzeri) işletilmesi, kullanımı, inşası ya da bakımı ile ilgili işlerin ve hizmetlerin idaresi,
- Demiryolu kullanıcılarının (raylı araç koşulları, ray yatağının stabilitesi, yolcu güvenliği, kargo güvenliği ve benzeri), demiryolu taşımacılığı sistemlerine dair işlemlerin (franchise verilmesi-acentelik, yolcu ücretlerinin ve kargo tarifelerinin ve hizmet saatleri ve sıklıklarının onaylanması ve benzeri), ve demiryolu yapım ve bakım çalışmalarının denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- İşletme tipinde olmayan demiryolu taşımacılık sistemlerinin ve tesislerinin inşası ve işletilmesi,
- Demiryolu taşımacılık sistemleri ve tesisleri hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Demiryolu taşımacılık sistemlerinin ve tesislerinin işletilmesini, inşasını, bakımını ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Uzun hatlı ve şehir içi demiryolu taşımacılık sistemleri, şehir içi hızlı transit raylı taşıma sistemleri ve tramvay taşımacılık sistemleri; raylı işletme araçlarının edinimi ve bakımı.

Kapsam dışı: Raylı işletme araçları imalatçılarına verilen hibeler, krediler ve sübvansiyonlar (04.4.2); gürültü önleyici set ya da çitlerin inşa edilmesi ve demiryollarının bazı kısımlarının gürültüyü azaltan yüzeylerle yeniden kaplanması dahil olmak üzere diğer gürültü önleyici tesislerin inşası (05.3.0).

04.5.6 Havayolu taşımacılığı tesisleri inşaat ve işletme işleri ve hizmetleri

- Hava taşımacılık sistemlerinin ve tesislerinin işletilmesi, kullanımı, inşası ve bakımı ile ilgili işlerin ve hizmetlerin idaresi (hava alanları, iniş ve kalkış pistleri, terminaller, hangarlar, navigasyon yardımları-kılavuzluk hizmetleri- ve ekipmanları, hava kontrol kolaylıkları, ve benzeri),
- Hava taşımacılığı kullanıcılarının (uçak, pilot, mürettebat, yer mürettebatının lisanslanması ve denetlenmesi, yolcu güvenliği ile ilgili yönetmelikler, hava taşımacılığı kazalarının soruşturulması, ve benzeri), hava taşımacılığı sistemine dair işlemlerin (rota tahsisi, kargo tarifelerinin, yolcu ücretlerinin ve hizmet seviyesinin ve sıklığının onaylanması, ve benzeri), ve hava taşımacılık tesislerinin inşa ve bakım faaliyetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- İşletme tipinde olmayan kamuya ait hava taşımacılık hizmetlerinin ve tesislerinin inşa edilmesi ya da işletilmesi,
- Hava taşımacılık sistemleri ve hava taşımacılık tesisleri inşaatları ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Hava taşımacılık sistemlerinin ve tesislerinin işletilmesi, inşa edilmesi, bakımı ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Telsiz ve uydudan navigasyon yardımları-kılavuzluk hizmetleri-; acil durum kurtarma hizmetleri, çizelgeli ya da çizelgesiz kargo ve yolcu hizmetleri; özel bireylerce gerçekleştirilen uçuşların düzenlenmesi ve denetlenmesi.

Kapsam dışı: Uçak ve benzeri hava araçlarının imalatçılarına verilen hibeler, krediler ve sübvansiyonlar (04.4.2)

04.5.7 Boru hattı ve diğer nakil tesislerinin inşaat işleri ve hizmetleri

- Boruhatları ve diğer taşıma sistemlerinin (dağ demiryolları, tramvaylar, teleferik ve liftler) inşası ve bakımı ile ilgili iş ve hizmetlerin idaresi,

- Boru hattı ve diğer taşıma sistemleri kullanıcılarının (kayıt, lisanslama, ekipman muayenesi, operatör becerileri ve eğitimi, güvenlik standartları ve benzeri), boru hattı ve diğer taşıma sistemlerinin inşaat ve bakım faaliyetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi,

- İşletme tipinde olmayan boru hattı ve diğer taşıma sistemlerinin inşası ya da işletilmesi,

- Boru hattı ve diğer taşıma sistemlerinin inşa edilmesi ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Boru hattı ve diğer taşımacılık sistemlerinin inşa edilmesi, bakımı ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

04.5.8 Boru hattı ile nakletme ve diğer taşımacılık sistemi işletme işleri ve hizmetleri

- Boru hatları ve diğer taşıma sistemlerinin (dağ demiryolları, tramvaylar, teleferik ve liftler) işletilmesi, kullanımı ile ilgili iş ve hizmetlerin idaresi,

- Boru hattı ve diğer taşıma sistemleri kullanıcılarının (kayıt, lisanslama, ekipman muayenesi, operatör becerileri ve eğitimi; güvenlik standartları ve benzeri), boru hattı ve diğer taşıma sistemleri işlemlerinin (franchise verilmesi-acentelik, tarifelerin belirlenmesi, hizmet sıklığının ve seviyesinin belirlenmesi ve benzeri) denetlenmesi ve düzenlenmesi,

- Boru hattı ve diğer taşıma sistemlerinin işletilmesi ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Boru hattı ve diğer taşımacılık sistemlerinin işletilmesi desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

04.5.9 Sınıflandırmaya girmeyen ulaştırma hizmetleri

(04.5.1-04.5.8) Kapsamı dışındaki ulaştırma hizmetleri.

04.6 İletişim Hizmetleri

04.6.0 İletişim hizmetleri

- Haberleşme sistemlerinin (posta, telefon, telgraf, telsiz ve uydu haberleşme sistemleri) inşası, genişletilmesi, iyileştirilmesi, işletilmesi ve bakımı ile ilgili iş ve hizmetlerin idaresi,

- Haberleşme sistemleri işletiminin düzenlenmesi (franchise verilmesi-acentelik, frekans tahsisi, hizmet verilecek pazarların belirlenmesi ve alınacak ücret tarifelerinin belirlenmesi ve benzeri),

- Haberleşme iş ve hizmetleri ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,

- Haberleşme sistemlerinin işletilmesi, inşa edilmesi, bakımı ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Su yolu taşımacılığı için telsiz ve uydu kılavuzluk yardımları (04.5.3), hava taşımacılığı için telsiz ve uydu navigasyon yardımları(04.5.6); radyo ve televizyon yayın sistemleri (08.3.0).

04.7 Diğer Endüstriler

04.7.1 Dağıtım ticareti, ambar ve depolama hizmetleri

- Dağıtımçı ticaret, depolama ve saklama sanayii ile ilgili iş ve hizmetlerin idaresi,
- Toptan ve perakende satışın denetlenmesi ve düzenlenmesi (lisanslama, satış uygulamaları, evsel tüketimi amaçlanan ambalajlı gıda ve diğer malların etiketlenmesi, tartıların ve diğer ağırlık ölçme cihazlarının teftiş edilmesi, ve benzeri), depolama sanayisinin denetlenmesi ve düzenlenmesi (devlete bağlı depoların ve benzerlerinin lisanslanması ve denetlenmesi de dahil olmak üzere),
- İlgili malın tipine ve hedeflenen müşteriye bakılmaksızın, toptancılar ya da perakendeciler aracılığı ile fiyat kontrolü ve istihkak planlarının idaresi; genel kamuya gıda ve diğer benzeri desteklemelerin sağlanması ve idaresi,
- Fiyatlar, mal stokları ve dağıtımçı ticaret ve depolama sanayisinin diğer yönleri hakkında bilgi toplamak ve bunu halka ve ticaret çevrelerine dağıtmak; dağıtımçı ticaret ve depolama sanayisi hakkında istatistiklerin derlenmesi ve yayımlanması,
- Dağıtımçı ticaret ve depolama sanayisinin desteklenmesine yönelik verilen hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Üreticiye uygulanan fiyat ve diğer kontrollerin idaresi (fonksiyonuna göre sınıflandırılmıştır); nüfusun belli bir kesimine ya da bireylere verilen gıda ve benzeri desteklemeler (10. Sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri).

04.7.2 Otel ve lokanta hizmetleri

- Otel ve lokantaların inşası, yaygınlaştırılması, iyileştirilmesi, işletilmesi ve bakımı ile ilgili iş ve hizmetlerin idaresi,
- Otel ve lokanta faaliyetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi (fiyat, temizlik ve satış uygulamalarını, otel ve lokanta lisanslarını düzenleyen yönetmelikler vb),
- Otelcilik ve lokantacılık işleri ve hizmetleri ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Otel ve lokantaların işletilmesi, inşa edilmesi, bakımı ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

04.7.3 Turizm hizmetleri

- Turizm işlerinin ve hizmetlerinin idaresi; turizmin geliştirilmesi ve tanıtılması; ulaştırma, otel ve lokantacılık sanayileri ile turistlerin varlığından yarar sağlayan diğer sanayiler arasında bağlantı kurmak,
- Yurt içinde ve dışında turizm bürolarının ve benzerlerinin işletilmesi; reklam kampanyalarının düzenlenmesi ve tanıtım amaçlı literatürlerin ve benzerlerinin oluşturulması ve dağıtılması,
- Turizm ile ilgili istatistiklerin derlenmesi ve yayımlanması.

4.7.4 Çok amaçlı geliştirme projeleri işleri ve hizmetleri

Çok amaçlı kalkınma projeleri tipik olarak enerji üretimi, sel kontrolü, sulama, navigasyon-kılavuzluk hizmetleri- ve dinlenme amaçlı entegre tesisleri içerir.

- Çok amaçlı projelerin inşası, yaygınlaştırılması, iyileştirilmesi, işletilmesi ve bakımı ile ilgili işlerin ve hizmetlerin idaresi,
- Çok amaçlı kalkınma projeleri ile ilgili iş ve hizmetler hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Çok amaçlı kalkınma projeleri ile ilgili projelerin işletilmesi, inşa edilmesi, bakımı ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Bir ana fonksiyonu olan ve diğer fonksiyonları ikincil olan projeler ana fonksiyonuna göre sınıflandırılmıştır.

04.8 Ekonomik Faaliyetlere İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

04.8.1 Genel ekonomik, ticari ve işgücü araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Genel ekonomi, ticaret ve çalışma işleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının işletilmesi ve idaresi,
- Üniversiteler ve araştırma enstitüleri gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen genel ekonomi, ticaret ve çalışma işleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma (01.4).

04.8.2 Tarım, ormancılık, balıkçılık ve avcılık araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Tarım, ormancılık, balıkçılık ve avcılık ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının işletilmesi ve idaresi,
- Üniversiteler ve araştırma enstitüleri gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen tarım, ormancılık, balıkçılık ve avcılık ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma (01.4).

04.8.3 Yakıt ve enerji araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Yakıt ve enerji ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının işletilmesi ve idaresi,
- Üniversiteler ve araştırma enstitüleri gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen yakıt ve enerji ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma (01.4).

04.8.4 Madencilik, imalat ve inşaat araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Madencilik, imalat ve inşaat işleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının işletilmesi ve idaresi,
- Üniversiteler ve araştırma enstitüleri gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen madencilik, imalat ve inşaat işleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma (01.4.).

04.8.5 Ulaştırma araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Taşıma işleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının işletilmesi ve idaresi,
- Üniversiteler ve araştırma enstitüleri gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen taşıma işleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma (01.4.).

04.8.6 İletişim araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Haberleşme ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının işletilmesi ve idaresi,
- Üniversiteler ve araştırma enstitüleri gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen haberleşme ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma (01.4.)

04.8.7 Diğer endüstriler araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Diğer sektörler ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının işletilmesi ve idaresi,

- Üniversiteler ve araştırma enstitüleri gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen diğer sektörler ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam: Dağıtımıcı ticaret, depolama ve stoklama; otel ve lokantalar; turizm ve çok amaçlı kalkınma projeleri.

Kapsam dışı: Temel araştırma (01.4.)

04.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Ekonomik İşler ve Hizmetler

04.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen ekonomik işler ve hizmetler

(04.1), (04.2), (04.3), (04.4), (04.5), (04.6), (04.7) ya da (04.8) altına dahil edilemeyen genel ve sektörel ekonomik işler ile ilgili faaliyetlerin idaresi, işletilmesi ya da desteklenmesi.

05- ÇEVRE KORUMA HİZMETLERİ

Çevre koruma sınıflandırması, Avrupa Toplulukları İstatistik Bürosu (Eurostat) tarafından yayımlanan Çevre Hakkında Ekonomik Bilgilerin Toplanması ile ilgili Avrupa Sistemi (SERIEE) dokümanında açıklanan Çevre Koruma Etkinliklerinin Sınıflandırılması (CEPA) üzerine dayanmaktadır.

05.1 Atık Yönetimi Hizmetleri

Bu grup, atıkların toplanmasını, işlenmesini ve bertarafını kapsar.

Atık toplama şunları içerir: sokakların, meydanların, yolların, pazaryerlerinin, halka açık park ve bahçelerin ve benzerlerinin süpürülmesi; tiplerine göre ayırmak suretiyle ya da hiç bir ayırma işlemi olmaksızın tüm atıkların toplanması; toplanan atıkların atık işleme ya da bertaraf alanlarına taşınması.

Atıkların işlenmesi, atıkların nötralize edilmesi, tehlikeli olmaktan çıkarılması, daha güvenli taşınabilir hale getirilmesi, geri dönüşüme ya da depolamaya uygun hale getirilmesi ya da hacminin küçültülmesi amacıyla fiziksel, kimyasal ya da biyolojik karakterlerinin ya da kompozisyonlarının değiştirilmesi için tasarlanmış olan yöntem ve işlemlerdir.

Atık bertarafı şunları içerir: Daha fazla kullanılması ön görülmeyen atıkların toprakla örtme, toprak altına gömme konteynerlerde depolama, denize boşaltma ya da diğer uygun bertaraf yöntemleri aracılığı ile son depolamasının yapılması.

05.1.0 Atık Yönetimi Hizmetleri

- Dönüşümlü katı atık , dönüşümsüz katı atık, tıbbi atık, nükleer atık toplama, işleme ve bertaraf sistemlerinin idaresi, denetlenmesi, teftiş edilmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,

- Bu tür sistemlerin işletilmesi, inşa edilmesi, bakımı ya da yenilenmesi için verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

05.2 Atık Su Yönetimi Hizmetleri

Bu grup kanalizasyon sistemi faaliyetlerini ve atık su arıtma faaliyetlerini kapsar.

Kanalizasyon sistemi faaliyetleri atık su (yağmur suyu, evsel ve diğer atık sular) boşaltımını sağlayacak kolektör, boru hattı, taşıma kanalları ve pompa sistemlerinin, atığın olduğu mekandan bir arıtma tesisine ya da atık suyun yüzey suyuna boşaltıldığı noktaya kadar inşasını ve yönetimini içerir.

Atık su arıtma faaliyetleri ise atık suyun uygulanan çevre standartlarına ya da diğer kalite normlarına uygun hale getirilmesi için gerçekleştirilen mekanik, biyolojik ya da ileri seviyedeki işlemleri içerir.

05.2.0 Atık Su Yönetimi Hizmetleri

- Kanalizasyon sistemlerinin ve atık su arıtma faaliyetlerinin idaresi, denetlenmesi, izlenmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,
- Bu tür sistemlerin işletilmesi, inşa edilmesi, bakımı ya da yenilenmesi için verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

05.3 Kirliliğin Azaltılması Hizmetleri

Bu grup, atmosfer , hava ve iklim koruma, toprak ve yer yüzü sularının korunması, gürültü ve titreşim azaltılması ile radyasyona karşı korunmayı içerir.

Bu faaliyetler şunları içerir: İzleme sistemlerinin ve istasyonlarının (meteoroloji istasyonları hariç) inşa edilmesi, bakımı ve işletilmesi; kentsel otoyol ve demiryollarının belli kısımlarının gürültüyü azaltan yüzey kaplamaları ile kaplanması da dahil olmak üzere, gürültü azaltıcı set, çit ve diğer gürültü azaltıcı tesislerin inşa edilmesi; su kütlelerindeki kirliliğin azaltılmasına yönelik önlemler; hava kalitesini etkileyen kirletici salınımları ve sera etkisi yaratan gaz emisyonlarını kontrol altında tutma ya da önlemeye yönelik tedbirler; kirlenmiş toprakların dekontaminasyonu için ve kirletici ürünlerin depolanması için tesisatların inşa edilmesi, bakımı ve işletilmesi; kirletici ürünlerin taşınması.

05.3.0 Kirliliğin azaltılması hizmetleri

- Kirlilik kontrol ve azaltma faaliyetlerinin idaresi, denetlenmesi, izlenmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,
- Kirlilik kontrol ve azaltma faaliyetlerinin desteklenmesi için verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

05.4 Doğal Ortamın ve Bio Çeşitliliğin Korunması

Bu grup, fauna ve flora türlerinin korunması (soyu tükenmiş türlerin yeniden doğaya kazandırılması ya da soyu tükenmek üzere olan türlerin kurtarılması da dahil olmak üzere); doğal ortamların korunması (doğal parkların ve koruma alanlarının yönetimi dahil olmak üzere), ve doğal örtünün estetik değer açısından korunması (estetik değer artırılması çerçevesinde, hasar görmüş bitki örtülerinin yeniden şekillendirilmesi, terkedilmiş maden ve taş ocaklarının yeniden rehabilite edilmesi dahil olmak üzere) ile ilgili faaliyetleri kapsar.

05.4.0 Doğal ortamın ve bio çeşitliliğin korunması

- Biyo çeşitliliğin ve doğal ortamın korunması ile ilgili faaliyetlerin idaresi, denetlenmesi, izlenmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,
- Biyo çeşitliliğin ve doğal ortamın korunması ile ilgili faaliyetlerin desteklenmesi için verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

05.8 Çevre Korumaya İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

05.8.8 Çevre korumaya ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Çevrenin korunması ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi,
- Üniversiteler ve araştırma enstitüleri gibi, devlete bağlı olmayan organlarca gerçekleştirilen çevre korunması ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesi için verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme tanımları (01.4) ve (01.8)de verilmiştir.

05.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Çevre Koruma Hizmetleri

05.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen çevre koruma hizmetleri

- Çevre koruma tanıtımı için tüm politikaların, plan, program ve bütçelerin formülasyonu, idaresi, koordinasyonu ve izlenmesi gibi faaliyetlerin idaresi, yönetimi, düzenlenmesi, denetlenmesi, işletilmesi ve desteklenmesi,

- Çevre koruma hizmetlerinin sağlanması için gerekli mevzuat ve standartların hazırlanması ve yürütülmesi,
- Çevre koruma ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması.

Kapsam: (05.1), (05.2), (05.3), (05.4), ya da (05.8) altında sınıflandırılmayan çevre koruma işleri ve hizmetleri.

06- İSKAN VE TOPLUM REFAHI HİZMETLERİ

06.1 İskan İşleri ve Hizmetleri

06.1.0 İskan işleri ve hizmetleri

- İskan geliştirme işleri ve hizmetlerinin idaresi; iskan geliştirme faaliyetlerinin, kamu mercileri tarafından gerçekleştiriliyor olsa da olmasa da, tanıtılması, izlenmesi ve değerlendirilmesi,
- İskan standartlarının geliştirilmesi ve düzenlenmesi,
- Konut edindirme ile ilişkili olarak gecekonduların ortadan kaldırılması,
- Konut inşaatı için gerekli olan arsaların iktisabı; genel kamu için ya da özel ihtiyaçları olan insanlar için konut birimlerinin inşa edilmesi, satın alınması ya da yeniden şekillendirilmesi,
- İskan geliştirme işleri ve hizmetleri ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- İskan stokunun genişletilmesi, iyileştirilmesi ya da bakımı ile ilgili faaliyetlerin desteklenmesine yönelik olarak verilen hibeler, krediler ya da desteklemeler.

Kapsam dışı: İnşaat standartlarının geliştirilmesi ve düzenlenmesi (04.4.3); konut sakinlerine iskan maliyetinin karşılanmasında yardımcı olmak üzere verilen nakdi ve aynı yardımlar (10.6.).

06.2 Toplum Refahı Hizmetleri

06.2.0 Toplum refahı hizmetleri

- Toplum refahının arttırılmasına yönelik iş ve hizmetlerin idaresi; yerleşim yasalarının, arsa kullanımı ve bina yönetmeliklerinin idaresi,
- Yeni toplulukların ya da iyileştirilmiş toplulukların planlanması; toplum için konut, sanayi, kamu hizmetleri, sağlık, eğitim, kültür, dinlenme ve benzeri tesislerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik planlama; planlı kalkınma finansmanı için planların hazırlanması,
- Toplum refahı ile ilgili iş ve hizmetlere hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin hazırlanması ve dağıtılması.

Kapsam dışı: Plan uygulamaları, bir başka deyişle, konut, endüstriyel bina, sokak, kamu hizmetleri, kültür tesisleri ve benzerinin gerçek anlamda inşa edilmesi ;(fonksiyonuna göre sınıflandırılmıştır); tarım reformu ve arazilerin yeniden tahsisi (04.2.1); inşaat standartlarının (04.4.3) ve konut standartlarının (06.1.1) idaresi.

06.3 Su Temini İşleri ve Hizmetleri

06.3.0 Su Temini işleri ve hizmetleri

- Su işlerinin idaresi; gelecekteki su ihtiyacının saptanması ve bu saptama çerçevesinde elde mevcut kaynakların değerlendirilmesi,
- Suyun saflık, fiyat ve kalite kontrolleri de dahil olmak üzere, içme suyu ile ilgili tüm konuların denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- İşletme tipinde olmayan su temin sistemlerinin inşa edilmesi ya da işletilmesi,
- Su temin işleri ve hizmetleri ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Su temin sistemlerinin işletilmesi, inşası, bakımı ya da yenilenmesini desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Sulama sistemleri (04.2.1); çok amaçlı projeler (04.7.4); atık su toplama ve arıtma (05.2.0).

06.4 Sokak ve Caddelerin Aydınlatılması Hizmetleri

06.4.0 Sokak ve caddelerin aydınlatılması hizmetleri

- Sokak aydınlatma işlerinin idaresi; sokak aydınlatma standartlarının geliştirilmesi ve düzenlenmesi,
  - Sokak aydınlatmalarının tesis edilmesi, işletilmesi, bakımı, yenilenmesi ve benzeri.
- Kapsam dışı: Otoyol yapım ve işletimi ile ilgili aydınlatma işleri ve hizmetleri (04.5.2)

06.8 İskan ve Toplum Refahına İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

06.8.0 İskan ve toplum refahına ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- İskan ve toplum refahı hizmetleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi,
- Araştırma enstitüleri ve üniversiteler gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından yürütülen, iskan ve toplum refahı hizmetleri ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik verilen hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme tanımları (01.4) ve (01.8), inşaat yöntemleri ya da malzemeleri ile ilgili uygulamalı araştırmalar ve deneysel geliştirmeler (04.8.4) altında verilmiştir.

06.9 Sınıflandırmaya Girmeyen İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri

06.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen iskan ve toplum refahı hizmetleri

- İskan ve toplum refahı hizmetleri ile ilişkili tüm politikaların, plan, program ve bütçelerin oluşturulması, idaresi, koordinasyonu ve izlenmesi,
- İskan ve toplum refahı hizmetleri ile ilgili mevzuat ve standartların hazırlanması ve yürütülmesi; iskan ve toplum refahı hizmetleri ile ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması.

Kapsam: (06.1), (06.2), (06.3), (06.4) ya da (06.8) altında sınıflandırılmayan iskan ve toplum refahı hizmetlerine ilişkin faaliyetlerin idaresi, işletilmesi ya da desteklenmesi.

07- SAĞLIK HİZMETLERİ

Devlet tarafından yapılan sağlık masrafları, kolektif bir bazda sağlanan hizmetlere ve bireylere sağlanan hizmetlere ilişkin giderleri içerir. Bireysel hizmetlere ilişkin giderler (07.1) ile (07.4) arasında sınıflandırılmıştır; kolektif hizmetlere ilişkin giderler ise (07.8) ve (07.9) altında sınıflandırılmıştır.

Kollektif sağlık hizmetleri devlet politikasının oluşturulması ve idaresi; tıbbi personel ve gezici sağlık personeli için ve hastane, klinik ve ameliyathane ve benzeri için standartların oluşturulması ve yürütülmesi; sağlık hizmeti sağlayan kişilerin lisanslanması ve düzenlenmesi; tıp ve sağlık ile ilişkili konularda uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları gibi konuları içerir. Ancak, bir grup hastanenin, kliniğin, ameliyathanenin ve benzerinin idare ve işletmesi ile bağlantılı işletme giderleri bireysel giderler olarak kabul edilir ve uygun olduğu üzere (07.1) ile (07.4) arasında sınıflandırılır.

07.1 Tıbbi Ürünler, Cihaz ve Ekipmanlara İlişkin İşler ve Hizmetler

Bireyler ya da aileler tarafından, reçeteli ya da reçetesiz olarak, genellikle eczanelerden ya da tıbbi ekipman satıcılarından temin edilen ilaçlar, protezler, tıbbi cihazlar, ekipmanlar ve sağlıkla ilgili diğer ürünler bu gruba dahildir. Bu tıbbi ürünler tüketim ya da sağlık tesisi ya da kurumu dışında kullanım amaçlıdır. Bu tür ürünler ayakta tedavi gören hastalara, doktorlar, diş doktorları ve gezici sağlık ekipleri tarafından doğrudan, yatarak tedavi gören hastalara ise

hastane tarafından verilir; buna benzer uygulamalar ayakta tedavi hizmetleri (07.2) ya da hastane hizmetleri (07.3) olarak sınıflandırılır.

07.1.1 İlaç ve ilaç benzeri ürünlerin temini hizmetleri

- Tıbbi preparatlar, tıbbi ilaçlar, patentli ilaçlar, serumlar ve aşular, vitaminler ve mineraller, balık yağı ve oral kontraseptifler gibi farmasötik ürünlerin sağlanması,
- Farmasötik ürünlerin sağlanması faaliyetinin idaresi, yürütülmesi ya da desteklenmesi.

07.1.2 Diğer tıbbi ürünler

- Klinik termometreler, yapışkan olan ve olmayan bandajlar, hipodermik şırıngalar, ilk yardım setleri, sıcak su torbaları ve buz torbaları, elastik çorap ve dizlik gibi tıbbi çorap ve çamaşır kalemleri, gebelik testleri, prezervatif ve diğer mekanik doğum kontrol cihazları gibi tıbbi ürünlerin sağlanması,
- Tavsiye edilen diğer tıbbi ürünlerin sağlanması faaliyetinin idaresi, yürütülmesi ya da desteklenmesi.

07.1.3 Terapik alet ve araç hizmetleri

- Düzeltici gözlük ve kontak lens, işitme cihazları, takma göz, yapay kol-bacak ve diğer protez cihazları, ortopedik destek ve teller, ortopedik ayakkabı, ameliyat kemerleri, makas ve destekleri, boyun sargıları, tıbbi masaj ekipmanı ve sağlık lambaları, akülü ya da aküsüz tekerlekli sandalyeler ve hasta taşıyıcıları, “özel” yataklar, koltuk değnekleri, kan basıncının izlemesine yarayan elektronik ve diğer cihazlar ve benzeri gibi tedavi cihazlarının ve ekipmanlarının sağlanması,
- Tavsiye edilen tedavi cihazlarının ve ekipmanlarının sağlanması ile ilgili faaliyetlerin idaresi, yürütülmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam: Takma dişleri kapsar ancak yerleştirme maliyetleri dahil değildir; tedavi edici cihaz ve ekipmanların onarımı.

Kapsam dışı: Tedavi ekipmanlarının kiralanması (07.2.4).

07.2 Ayakta Yürütülen Tedavi Hizmetleri

Bu grup; doktorlar, diş doktorları, gezici doktor ve sağlık ekipleri tarafından, ayakta tedavi gören hastalara verilen tıp, diş ve ağız sağlığı, ve gezici sağlık hizmetlerini kapsar. Bu hizmetler evde, bireysel ya da grup danışmanlık tesislerinde, dispanserlerde ya da hastane ve benzeri kuruluşların ayakta tedavi kliniklerinde verilebilir.

Ayakta tedavi hizmetleri doktor, diş doktoru ve gezici sağlık ekipleri tarafından ayakta tedavi gören hastalara doğrudan temin edilen ilaçları, protezleri, tıbbi cihaz ve ekipmanları ve sağlıkla ilgili diğer ürünleri içerir.

Yatan hastalar için hastaneler tarafından sağlanan tıp, diş sağlığı ve ambulans hizmetleri hastane hizmetleri (07.3) içine dahil edilmiştir.

07.2.1 Genel poliklinikler

Bu sınıf, genel tıbbi klinikler ve genel pratisyen hekimler tarafından temin edilen hizmetleri kapsar.

Genel tıp klinikleri, genel olarak vasıflı tıp doktorları tarafından, belli bir tıbbi ihtisaslık ile sınırlı olmayan, ayakta tedavi hizmetleri veren kurumlar olarak tanımlanır. Genel pratisyen hekimler belli bir tıp dalında uzmanlığa sahip değildir.

- Genel tıp hizmetlerinin sağlanması,
- Genel tıbbi klinikler ve genel pratisyen hekimler tarafından verilen genel tıp hizmetlerinin idaresi, teftişi, işletilmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam dışı: Tıbbi analiz laboratuvarlarının ve röntgen merkezlerinin hizmetleri (07.2.4).

07.2.2 İhtisaslaşmış poliklinikler

Bu sınıf, ihtisaslaşmış tıbbi klinikler ve uzman hekimler tarafından verilen hizmetleri kapsar. İhtisaslaşmış tıbbi klinikler ve uzman hekimler genel tıbbi kliniklerden ve genel pratisyen hekimlerden farklıdır; verdikleri hizmet belli bir vaka, hastalık, tıbbi prosedür ya da hasta sınıfının tedavisine yöneliktir.

- İhtisaslaşmış tıp hizmetlerinin sağlanması,
- Uzman tıbbi klinikler ve uzman hekimler tarafından verilen uzman tıp hizmetlerinin idaresi, denetlenmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam: Ortodonti uzmanları tarafından verilen hizmetleri içerir.

Kapsam dışı: Diş klinikleri ve diş doktorları (07.2.3); tıbbi analiz laboratuvarları ve röntgen merkezleri tarafından verilen hizmetler (07.2.4).

07.2.3 Dişçilik hizmetleri

Bu sınıf, genel ya da uzman diş klinikleri ve diş doktorları, ağız sağlığı ya da diğer diş merkezleri tarafından verilen hizmetleri kapsar.

Diş klinikleri ayakta tedavi hizmeti verir. Dişçiler tarafından yönetilmesi ya da dişçi çalıştırması gerekmez; ağız bakımı ve diş sağlığı yardımcıları tarafından yönetilebilir, ya da bu kimseleri çalıştırabilir.

- Ayakta tedavi gören hastalara diş hizmetlerinin verilmesi,
- Genel ya da uzman diş klinikleri, diş hekimleri, ağız sağlığı ve bakımı uzmanları ve dişle ilgili diğer yardımcı birimler tarafından verilen diş hizmetlerinin idaresi, denetlenmesi, işletilmesi ve desteklenmesi.

Kapsam: Takma dişler için takma bedelleri.

Kapsam dışı: Takma dişler (07.1.3); ortodonti uzmanlarınca verilen hizmetler (07.2.2); tıbbi analiz laboratuvarları ve röntgen merkezleri tarafından verilen hizmetler (07.2.4)

07.2.4 Yardımcı sağlık hizmetleri

- Ayakta tedavi gören hastalar için gezici sağlık hizmetlerinin temin edilmesi,
- Hemşirelerin, ebelerin, fizyoterapistlerin, mesleki terapistlerin, konuşma terapistlerinin ve diğer gezici sağlık personelinin sorumluluğu altındaki klinikler tarafından verilen sağlık hizmetlerinin, ve konsültasyon odası dışında, hastaların evinde ya da diğer tıbbî olmayan kurumlarda hemşireler, ebeler ve gezici sağlık personeli tarafından verilen sağlık hizmetlerinin idaresi, denetlenmesi, yürütülmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam: Akupunkturcular, şirodotistler, şiropraktörler, optometristler, geleneksel tıp uygulayanlar ve benzeri; tıbbi analiz laboratuvarları ve röntgen merkezleri; tedavi ekipmanlarının kiralanması; tıbbi olarak tavsiye edilen düzeltici jimnastik terapisi; ayakta tedavi için termal banyolar ve deniz suyu tedavileri; hastaneler tarafından yürütülenler dışındaki ambulans hizmetleri.

Kapsam dışı: Kamu sağlık hizmeti laboratuvarları (07.4.0); hastalık nedenlerinin saptanması ile uğraşan lâboratuvarlar (07.8.)

07.3 Hastane İşleri ve Hizmetleri

Hastaneye yatırmak, tedavi süresi boyunca bir hastanın hastane içinde barındırılması olarak tanımlanır. Hastane gündüz bakımı ve ev-temelli hastane tedavileri ve ölümcül hastaların bakıldığı merkezler bu sınıfa dahildir.

Bu grup, genel ve uzmanlık hastaneleri tarafından verilen hizmetleri, tıp merkezleri, doğum evleri, bakım evleri ve genelde ayakta tedavi hizmeti sunan tedavi evleri tarafından verilen hizmetleri, askeri üs hastanelerinin hizmetlerini, tıbbi izlemenin hayati bir önem taşıdığı yaşlı insanlara hizmet veren kurumların hizmetlerini ve uzun vadeli destek yerine hastanın tedavisine yoğunlaşan, yataklı sağlık ve rehabilitasyon terapisi sağlayan rehabilitasyon merkezleri tarafından verilen hizmetleri kapsar.

Hastaneler vasıflı tıp hekimlerinin doğrudan gözetimi altında yataklı sağlık ve bakım hizmeti sunan kurumlar olarak tanımlanır. Tıp merkezleri, doğumevleri, bakım evleri ve tedavi merkezleri de yataklı hizmet verir, ancak buralardaki hizmetler çoğunlukla tıp hekimlerinden daha düşük vasıflı personel tarafından verilir ve yönetilir.

Askeri sahra hastaneleri (02.1), sadece ayakta tedavi hizmeti veren dispanserler ameliyathaneler, klinikler (07.2), uzun vadeli destek sağlayan sakat ve özürlü merkezleri ve rehabilitasyon merkezleri (10.1.2), yaşlı insanlar için huzurevleri (10.2.0) bu grup kapsamında değildir. Hastanede yatırıldığı süre zarfında kaybedilen gelir için hastaya yapılan ödemeler de bu grup kapsamına dahil değildir (10.1.1).

Hastane hizmetleri hastaya sağlanan ilaçları, protezleri, tıbbi cihaz ve ekipmanları ve diğer sağlıkla ilişkili ürünleri içerir. Hastanelerin tıbbi olmayan idari, harcamaları, tıbbi olmayan personel, yiyecek, içecek, barınma (personel lojmanları dahil) ve benzeri giderleri de bu kapsama girer.

07.3.1 Genel hastane hizmetleri

- Genel hastane hizmetlerinin sağlanması,
- Hizmetlerini belli bir tıbbi uzmanlık ile sınırlamayan hastanelerin idaresi, işletilmesi, denetlenmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam dışı: Vasıflı tıp hekimlerinin doğrudan denetimi altında olmayan tıp merkezleri (07.3.3)

07.3.2 İhtisas hastaneleri tarafından verilen hizmetler

İhtisas hastaneleri genel hastanelerden farklıdır; verdikleri hizmetler belli bir vakanın, hastalığın ya da hasta sınıfının tedavisi ile sınırlıdır, örneğin: göğüs hastalıkları ve tüberküloz, cüsam, kanser, kulak - burun - boğaz, psikiyatri, doğum bilim, pediatri ve diğerleri.

- İhtisaslaşmış hastane hizmetlerinin sağlanması,
- Hizmetlerini belli bir ihtisas alanı ile sınırlayan hastanelerin idaresi, denetlenmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam dışı: Vasıflı tıp doktorlarının doğrudan denetimi altında olmayan doğum evleri (07.3.3).

07.3.3 Tıp merkezi ve doğumevlerinde verilen hizmetler

- Tıp merkezi ve doğum evi hizmetlerinin sağlanması,
- Tıp merkezi ve doğum evlerinin idaresi, denetimi, işletimi ya da desteklenmesi.

07.3.4 Hastane bakım ve nekahat merkezlerinde verilen hizmetler

Bakım ve iyileştirme evleri, ameliyattan ya da sürekli gözlem altında bulunmayı ve ilaç, fizyoterapi ve kaybedilen fonksiyonların tazmini için eğitim ya da istirahat gerektiren zayıf düşürücü hastalık ya da vakalardan iyileşme evresinde olan kişilere yataklı hizmetler sunar.

- Bakım ve iyileştirme evi hizmetlerinin sağlanması,
- Bakım ve iyileştirme evi hizmetlerinin idaresi, denetlenmesi, yürütülmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam: Tıbbi izlemenin hayati bir unsur olduğu yaşlı insanlara hizmet veren kuruluşlar; uzun vadeli destek yerine hastanın tedavi edilmesini amaçlayan, yataklı sağlık hizmetleri ve rehabilitasyon terapileri sağlayan rehabilitasyon merkezleri.

Kapsam dışı :Huzur evlerinin idaresi ve işletilmesi (10.1.2) .

07.3.9 Sınıflandırmaya girmeyen hastane işleri ve hizmetleri

Desteklenmeleri de dahil (07.3.1-07.3.4) kapsamı dışındaki hastane işleri ve hizmetleri.

07.4 Halk Sağlığı Hizmetleri

07.4.0 Halk sağlığı hizmetleri

- Kamu sağlık hizmetlerinin sağlanması,
- Kan bankası faaliyetleri (toplama, işleme sokma, depolama ve sevkıyat), hastalık saptama (kanser, tüberküloz, zührevi hastalıklar), hastalıktan korunma (bağışıklık kazandırma, aşılama), izleme (bebek beslenmesi, çocuk sağlığı), salgınlarla ilgili veri toplama, aile planlaması hizmetleri gibi kamu sağlık hizmetlerinin idaresi, denetlenmesi, yürütülmesi ya da desteklenmesi,

- Kamu sağlığını ilgilendiren konularda bilgi hazırlamak ve dağıtmak.

Kapsam: Özel ekipler tarafından, işyerlerinde, okullarda ve diğer tıbbi olmayan mekanlarda, çoğunluğu sağlıklı olan bir grup müşteriye verilen kamu sağlık hizmetleri; hastanelerle, kliniklerle ya da doktorlarla bağlantılı olmayan kamu sağlık hizmetleri; tıbbi olarak vasıflı olmayan doktorlar tarafından verilen kamu sağlık hizmetleri; kamu sağlık hizmetleri laboratuvarları.

Kapsam dışı: Tıbbi analiz laboratuvarları (07.2.4); hastalık nedenlerinin saptanması ile ilgilenen laboratuvarlar (07.8.8).

7.8 Sağlık Hizmetlerine İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

07.8.8 Sağlık hizmetlerine ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Sağlık ile ilişkili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi,

- Araştırma enstitüleri ve üniversiteler gibi, devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen, sağlıkla ilişkili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarını desteklemek üzere verilen hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam: Hastalık nedenlerinin tespiti ile ilgilenen laboratuvarlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme tanımları (01.4) ve (01.8)de verilmiştir.

07.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Sağlık Hizmetleri

07.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen sağlık hizmetleri

- Tüm sağlık politikalarının, plan, program ve bütçelerinin oluşturulması, idaresi, koordinasyonu ve izlenmesi,

- Tıp kuruluşlarının, tıbbi personelin ve gezici sağlık personelinin lisanslanması dahil olmak üzere, sağlık hizmetlerinin sağlanmasıya yönelik mevzuat ve standartların hazırlanması ve yürütülmesi,

- Sağlıkla ilgili genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması.

Kapsam: (07.1), (07.2), (07.3), (07.4) ya da (07.8) altında sınıflandırılmayan sağlık işleri ve hizmetleri.

08- DİNLENME, KÜLTÜR VE DİN HİZMETLERİ

Devlet tarafından dinlenme, kültür ve din için yapılan masraflar bireysel kişilere ve ailelere sağlanan hizmetlerin giderlerini ve kolektif bazda sağlanan hizmetlerin giderlerini kapsar. Bireysel giderler (08.1) ve (08.2) gruplarına dahil edilmiştir; kolektif hizmetlerin giderleri ise (08.3) ile (08.6) arasında yer alan gruplarda sınıflandırılmıştır.

Kolektif hizmetler tüm topluma sağlanan hizmetlerdir. Bu hizmetler şunları içerir: Devlet politikalarının oluşturulması ve idaresi; dinlenme ve kültür hizmetlerinin sağlanmasıya yönelik mevzuat ve standartların oluşturulması ve yürütülmesi; dinlenme, kültür ve din işleri ve hizmetleri hakkındaki uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları.

08.1 Dinlenme ve Spor Hizmetleri

08.1.0 Dinlenme ve spor hizmetleri

- Spor ve dinlenme hizmetlerinin sağlanması; spor ve dinlenme işlerinin idaresi; spor tesislerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- Aktif spor uğraşları ve olayları için tesislerin (oyun sahaları, tenis kortları, squash kortları, koşu parkurları, golf pistleri, boks ringleri, paten alanları, jimnastik salonları, ve benzeri) işletilmesi ya da desteklenmesi,
- Pasif spor uğraşları ve olayları için tesislerin (özel olarak donatılmış kağıt oyun salonları, satranç vb masaüstü oyun salonları) işletilmesi ya da desteklenmesi,
- Dinlenme amaçlı tesislerin (parklar, sahiller, kamp alanları ve buralarda ticari olmayan şekilde döşenmiş konaklama alanları, yüzme havuzları, kamuya açık, yıkanma amaçlı banyo ve hamamlar, ve benzeri) işletilmesi ya da desteklenmesi,
- Takımların, bireysel yarışmacıların ya da oyuncuların desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: İzleyiciler için tesisler; spor olaylarında ulusal, bölgesel ya da yerel takım temsili.

Kapsam dışı: Zoolojik ya da botanik bahçeleri, akvaryumlar, bilimsel amaçlı ağaçlıklar ve benzeri kurumlar (08.2.1); eğitim kurumlarına bağlı spor ve dinlenme tesisleri (Bölüm 09'da uygun sınıfa dahil edilmiştir).

08.2 Kültür Hizmetleri

08.2.0 Kültür hizmetleri

- Kültür hizmetlerinin sağlanması; kültürel işlerin idaresi; kültürel tesislerin denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- Kültürel uğraşlar için tesislerin (kütüphaneler, müzeler, sanat galerileri, tiyatrolar, sergi salonları, heykeller, tarihi evler ve yerler, zoolojik ve botanik parklar, akvaryumlar, bilimsel amaçlı ağaçlıklar, ve benzeri) işletilmesi ya da desteklenmesi,
- Bireysel sanatçıların, yazarların, tasarımcıların, bestecilerin ve sanatla ilgili çalışmalar yapan diğer kişilerin, ve kültürel etkinliklerin tanıtılması ile ilgili çalışmalar yürüten kuruluşların desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar.

Kapsam: Sadece turist çekme amaçlı olmaması şartıyla, ulusal, bölgesel ya da yerel kutlamalar.

Kapsam dışı: Milli sınırlar dışında temsil için amaçlanan kültür olayları (01.1.3); ana hedefi turist çekmek olan ulusal, bölgesel ya da yerel kutlamalar (04.7.3); yayın yoluyla dağıtılması amaçlanan kültürel materyallerin prodüksiyonu (08.3.0).

08.3 Yayın ve Yayın Hizmetleri

08.3.0 Yayın ve yayım hizmetleri

- Basın ve yayın işlerinin idaresi; basın ve yayın hizmetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesi,
- Basın ve yayın hizmetlerinin yürütülmesi ya da desteklenmesi,
- Aşağıdakilerin desteklenmesine yönelik olarak verilen hibeler, krediler ya da sübvansiyonlar: Televizyon ya da radyo yayıncılığı için tesis inşası ya da iktisabı; gazete, dergi ya da kitap basım faaliyetleri için tesis, ekipman ya da materyal inşası ya da iktisabı, yayın için materyal prodüksiyonları ve bunların yayın yoluyla sunulması, haber ya da diğer bilgilerin toplanması, basılan çalışmaların dağıtımı.

Kapsam dışı: Devlete ait matbaalar ve basım evleri (01.3.9); radyo ve televizyon yayıncılığı ile eğitim sağlanması (09).

08.4 Din Hizmetleri

08.4.0 Din hizmetleri

- Din işlerinin idaresi,
- Dini hizmetleri için tesis temin etme ve bu tesislerin işletilmesi, bakım ve onarımı için destek verme,
- Dini kurumların din adamları ve diğer memurlarının hizmet karşılıklarının ödenmesi,

- Din hizmetlerinin verilmesinin desteklenmesi.

08.8 Dinlenme Kültür ve Din Hizmetlerine İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

08.8.8 Dinlenme kültür ve din hizmetlerine ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Dinlenme, kültür ve din ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi,
- Araştırma enstitüleri ve üniversiteler gibi kurumlar ile devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen, dinlenme, kültür ve din ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.
Kapsam dışı: Temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme tanımları (01.4) ve (01.8)de verilmiştir.

08.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri

08.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen dinlenme, kültür ve din hizmetleri

- Spor, dinlenme, kültür ve din tanıtımı için tüm politikaların, plan, program ve bütçelerin oluşturulması, idaresi, koordinasyonu ve izlenmesi gibi faaliyetlerin idaresi, yürütülmesi ya da desteklenmesi,
- Dinlenme ve kültür hizmetlerinin sağlanması için mevzuat ve standartların hazırlanması ve yürütülmesi,
- Dinlenme, kültür ve din hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistik oluşturma ve dağıtma.

Kapsam: (08.1), (08.2), (08.3), (08.4) ya da (08.8) altında sınıflandırılmayan, dinlenme, kültür ve din ile ilgili işler ve hizmetler.

09- EĞİTİM HİZMETLERİ

Devletin eğitim masrafları bireysel öğrencilere sağlanan hizmetlerin giderlerini ve kolektif bazda verilen hizmetlerin giderlerini içerir. Bireysel hizmetlere ait giderler (09.1) ile (09.6) arasındaki gruplara dahil edilmiştir; kolektif hizmetlere ait giderler (09.8) ile (09.9)e dahil edilmiştir.

Kolektif (toplu) eğitim hizmetleri şunları kapsar: Devlet politikalarının oluşturulması ve idaresi; standartların belirlenmesi ve yürütülmesi; eğitim kurumlarının düzenlenmesi, lisanslanması ve denetlenmesi; eğitim işleri ve hizmetleri hakkında uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme. Ancak, bir grup okulun, kolejin ve benzerinin idaresi ve işleyişi ile bağlantılı işletme giderleri bireysel giderler olarak kabul edilmektedir ve (09.1) ile (09.6) arasındaki gruplara uygun şekilde dahil edilmiştir.

Eğitim sınıflandırması, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından yayınlanan 1997 Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması'nda (ISCED-97) yer alan seviye kategorilerine dayanmaktadır. ISCED yetişkin eğitimi dahil her tipten öğrencinin ve her yaş grubunun eğitimini kapsar. ISCED, eğitimin öğrenimin organize ve sürekli iletişimden oluştuğunu belirtir.

Bölüm şunları kapsamaktadır: Müfredatı sivil okul müfredatına benzer olan askeri okullar ve kolejler, polis eğitimine ek olarak genel eğitim de sağlayan polis kolejleri, radyo ve televizyon yayıncılığı ile eğitim hizmeti verilmesi. Bunlara ilişkin giderler (09.1) ile (09.5) arasındaki gruplara uygun şekilde dahil edilmiştir.

09.1 Okul Öncesi ve İlköğretim Hizmetleri

09.1.1 Okul öncesi eğitim hizmetleri

İlköğretim seviyesine kadar tüm eğitim hizmetleri.

- ISCED-97 seviye 0 okul öncesi eğitimin sağlanması; ev ve okul ortamı arasında köprü oluşturmak için tasarlanmış okul tipi bir ortamda organize öğretimi kapsar. Eğitim yaşı 3 yaş-

ilkokula başlama yaşı arasındır. Erken çocukluk ya da okul öncesi eğitim programlarından ibaret olup, çocuğun sosyal, beyinsel ya da fiziksel gelişimiyle ilgilidir.

- ISCED-97 seviye 0'da okul öncesi eğitim veren okulların ve diğer kuruluşların idaresi, teftişi, işletilmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam dışı: Eğitime yardımcı hizmetler (09.6.0).

9.1.2 İlköğretim hizmetleri

Sınıf öğretmenlerince verilen eğitimi kapsayan ilköğretim hizmetleri.

- ISCED -97 seviye 1'de ilköğretimin temin edilmesi 5-7 ile 10-12 yaş arası çocuklar içindir. Okuma-yazma, basit matematik bilgisi ile diğer konularda giriş bilgileri sunan programlardan oluşur.

- ISCED-97 seviye 1 ilköğretim hizmeti veren okulların ve diğer kuruluşların idaresi, teftiş edilmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,

-Branş öğretmenlerince verilen eğitimi kapsayan ilköğretim hizmetleri,

- ISCED-97 seviye 2'de ortaöğretim birinci kısım eğitiminin temin edilmesi. Seviye 2 orta öğretimin birinci aşamasıdır. 11-12 başlama yaşı, 14-15 bitirme yaşıdır. Seviye 2 daha çok konuya yönelik ilk programları kapsar.

- ISCED-97 seviye 2 ortaöğretim birinci kısım eğitim hizmeti veren okulların ve diğer kuruluşların idaresi, teftiş edilmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,

- ISCED-97 seviye 2 ortaöğretim birinci kısım eğitimi alan öğrencilerin desteklenmesine yönelik burslar, hibeler, krediler ve harçlıklar.

Kapsam: İlköğretim okulu için yaşı çok büyük olan öğrenciler için okuma yazma programları, yetişkinler gençler için dışardan ortaöğretim birinci kısım eğitimi.

Kapsam dışı: Eğitime yardımcı hizmetler (09.6.0)

09.2 Ortaöğretim Hizmetleri

09.2.1 Ortaöğretim genel programlar

Genel liseler, süper liseler, anadolu liseleri, fen liselerince eğitimi kapsayan eğitim ve öğrenim hizmetidir.

9.2.2 Mesleki ve teknik ortaöğretim

- ISCED-97 Seviye 3'de ortaöğretim ikinci kısım eğitiminin temin edilmesi; seviye 3 orta öğretimin ikinci aşamasını kapsar. Birinci aşama programından sonra 3 ya da 4 yıllık eğitim sunar. Yetişkinler için okul dışı orta öğretimi kapsar. Üçüncü seviye genel programlar teknik eğitim ve öğretimi içermez. Bu programlar matematik, fen bilimleri, beşeri ve sosyal bilimlere dayanır ve üniversiteye giriş için yeterli sağlamaktadır.

- ISCED-97 seviye 3 ortaöğretim ikinci kısım eğitim hizmeti veren okulların ve diğer kuruluşların idaresi, teftiş edilmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,

- ISCED-97 seviye 3 ortaöğretim ikinci kısım eğitimi alan öğrencilerin desteklenmesine yönelik burslar, hibeler, krediler ve harçlıklar.

Kapsam: Yetişkinler ve gençler için dışardan ortaöğretim ikinci kısım eğitimi.

Kapsam dışı: Eğitime yardımcı hizmetler (09.6.0).

09.2.9 Sınıflandırmaya girmeyen ortaöğretim hizmetleri

Desteklenmeleri de dahil (09.2.1-09.2.2) Kapsamı dışındaki orta öğretim hizmetleri.

09.3 Ortaöğretim Sonrası Mesleki Eğitim Hizmetleri

09.3.0 Ortaöğretim sonrası mesleki eğitim hizmetleri

Lise ve dengi eğitim sonrası Milli Eğitim Bakanlığınca ve diğer eğitim kurumlarınca verilen LİMME , üniversiteye hazırlık eğitimi gibi eğitim hizmetleri.

- ISCED-97 Seviye 4'de ortaöğretim sonrası yükseköğretim dışı eğitim temin edilmesi,

- ISCED-97 seviye 4 ortaöğretim sonrası yükseköğretim dışı eğitim hizmeti veren kurumların idaresi, teftiş edilmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,
  - ISCED-97 seviye 4 ortaöğretim sonrası yükseköğretim dışı eğitim alan öğrencilerin desteklenmesine yönelik burslar, hibeler, krediler ve harçlıklar.
- Kapsam: Yetişkinler ve gençler için dışardan ortaöğretim sonrası yükseköğretim dışı eğitim.
Kapsam dışı: Eğitime yardımcı hizmetler (09.6.0).

09.4 Yükseköğretim Hizmetleri

09.4.1 Üniversiteler ve yükseköğretim hizmeti veren kurumlar

Lise ve dengi okul eğitimi sonrası 2,3,4,5 ve 6 yıllık eğitim programları üzerinden eğitim hizmeti veren meslek yüksek okulları, fakülteler enstitüler, akademilerin genel programları ile yüksek lisans programları, master programları.

- ISCED-97 Seviye 5’de yükseköğretim temin edilmesi,
- ISCED-97 seviye 5 yükseköğretim hizmeti veren üniversitelerin ve diğer kurumların idaresi, teftiş edilmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,
- ISCED-97 seviye 5 yükseköğretim eğitimi alan öğrencilerin desteklenmesine yönelik burslar, hibeler, krediler ve harçlıklar.

Kapsam dışı: Eğitime yardımcı hizmetler (09.6.0).

09.4.2 Doktora eğitimi veren yükseköğretim hizmetleri

Doktora eğitim programları, tıpta uzmanlık programları.

- ISCED-97 Seviye 6’de yükseköğretim temin edilmesi,
- ISCED-97 seviye 6 yükseköğretim hizmeti veren üniversitelerin ve diğer kurumların idaresi, teftiş edilmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,
- ISCED-97 seviye 6 yükseköğretim eğitimi alan öğrencilerin desteklenmesine yönelik burslar, hibeler, krediler ve harçlıklar.

Kapsam dışı: Eğitime yardımcı hizmetler (09.6.0).

09.5 Seviyeye Göre Sınıflandırılmayan Eğitim Hizmetleri

09.5.0 Seviyeye göre sınıflandırılmayan eğitim hizmetleri

Çıraklık eğitimi, kalfalık, ustalık, BELMEK, Halk Eğitim Kursları gibi seviyeye göre tanımlanamayan eğitim hizmetlerinin verilmesi, (bir başka deyişle, genellikle yetişkinlere yönelik, önceden özel bir eğitim alınmış olmasını gerektirmeyen ve özellikle mesleki eğitim ve kültürel gelişme odaklı eğitim programları),

- Seviyeye göre tanımlanamayan eğitim hizmeti veren kurumların idaresi, teftiş edilmesi, işletilmesi ya da desteklenmesi,
- Seviyeye göre tanımlanamayan eğitim programlarına devam eden öğrencilerin desteklenmesine yönelik burslar, hibeler, krediler ve harçlıklar.

09.6 Eğitime yardımcı hizmetler

09.6.0 Eğitime yardımcı hizmetler

- Eğitime yardımcı hizmetlerin sağlanması,
- Seviye göz önünde bulundurulmaksızın, başlıca öğrenciler için olmak üzere, ulaşım, yemek, kalacak yer, tıp ve diş sağlığı hizmetleri ve ilgili yardımcı hizmetlerin idaresi, teftiş edilmesi, yürütülmesi ya da desteklenmesi.

Kapsam dışı: Okul sağlık tarama ve önleme hizmetleri (07.4.0); yardımcı hizmetlerin bedellerinin ödenmesi için nakdi olarak verilen burslar, hibeler, krediler ve ödenekler (09.1), (09.2), (09.3), (09.4) ya da (09.5).

09.8 Eğitime İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

09.8.8 Eğitime ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Eğitim ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmaları yürüten devlet kurumlarının idaresi ve işletilmesi,
  - Araştırma enstitüleri ve üniversiteler gibi, devlete bağlı olmayan organlar tarafından gerçekleştirilen, eğitim ile ilişkili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme çalışmalarının desteklenmesine yönelik hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.
- Kapsam dışı: Temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme tanımları (01.4) ve (01.8) de verilmiştir.

09.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Eğitim Hizmetleri

09.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen eğitim hizmetleri

- Tüm eğitim politikalarının, plan, program ve bütçelerinin oluşturulması, idaresi, koordinasyonu ve takibi gibi faaliyetlerin idaresi, yürütülmesi ya da desteklenmesi,
- Eğitim hizmetlerinin teminine yönelik mevzuat ve standartların hazırlanması ve yürütülmesi ile eğitim kuruluşlarının lisanslanması,
- Eğitim hakkında genel bilgi, teknik dokümantasyon ve istatistiklerin oluşturulması ve dağıtılması,
- Eğitim sistemi ile ilgili halkı bilgilendirme programları.

Kapsam: (09.1), (09.2), (09.3), (09.4), (09.5), (09.6) ya da (09.8)'e dahil edilemeyen eğitim işleri ve hizmetleri.

10. SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ

Devletin sosyal koruma harcamaları, bireysel olarak kişilere ve ailelere yapılan hizmet giderleri ve transferler ile kolektif olarak verilen hizmet giderlerini kapsar. Bireysel hizmetler ve transfer harcamaları (10.7) ile (10.1) arası gruplara tahsis edilir, kolektif hizmetler için yapılan harcamalar (10.8) ile (10.9) arası gruplara verilir.

Kollektif sosyal koruma hizmetleri devlet politikalarının formülasyonu ve yönetimi; sosyal korumanın sağlanması için mevzuat ve standartların formülasyonu ve uygulanması; ve sosyal koruma iş ve hizmetlerinde uygulamalı araştırma ve deneysel gelişim gibi konular üzerinde durur.

Sosyal korumanın fonksiyonları ve bunların tanımları, Avrupa toplumları İstatistik Bölümü'nün (Eurostat) 1996 Avrupa Entegre Sosyal Koruma İstatistikleri Sistemi'ni temel alır (ESSPROS).

ESSPROS'de, sosyal koruma, sağlık hizmetlerini kapsar ancak bu bölüm, sağlık hizmetlerini kapsamaz. Sağlık hizmetleri Bölüm 07 kapsamındadır. Dolayısıyla, (10.1) ile (10.7) arası gruplarda belirtilen nakdi ve aynı yardımlardan yararlanan kişilere verilen tıbbi mal ve hizmetler uygun şekilde (07.1), (07.2) ya da (07.3) altında sınıflandırılmıştır.

10.1 Hastalık ve Malullük Yardım Hizmetleri

10.1.1 Hastalık yardım hizmetleri

- Hastalık ya da yaralanma sebebiyle geçici olarak çalışamamaktan dolayı ortaya çıkan kazanç kayıplarını tamamen ya da kısmen karşılayan nakdi ya da aynı sosyal yardımların temin edilmesi,
- Bu tür sosyal koruma planlarının yönetimi, işletimi ya da desteklenmesi;
- Tek fiyat ya da kazançta göre belirlenen hastalık izni ödentileri gibi nakdi yardımlar, hastalık ya da yaralanma sebebiyle geçici olarak çalışamayacak durumda olan kişilere yardım etmek için yapılan çeşitli ödemeler,
- Hastalık ya da yaralanma sebebiyle geçici olarak çalışamayacak durumda olan kişilere, günlük işlerinde yardım gibi, aynı yardımlar (evde yardım, ulaşım kolaylığı, vb.).

Kapsam dışı: Sağlık hizmetleriyle ilgili harcamalar (07) sağlık hizmetleri grubunda sınıflandırılmıştır.

10.1.2 Malullük yardım hizmetleri

Özürlüler İdaresi faaliyetlerinin yürütülmesi ve destek hizmetleri.

- Tamamen ya da kısmen ekonomik faaliyette bulunamayacak ya da kalıcı ya da belirlenen minimum bir dönemden daha uzun sürecek fiziksel veya zihinsel bozukluk sebebiyle normal yaşamına devam edemeyen kişilere nakdi ya da aynı olarak verilen sosyal koruma yardım biçimlerinin temin edilmesi,

- Bu tür sosyal koruma planlarının yönetimi, işletimi ya da desteklenmesi,

- Standart emeklilik yaşının altında kalan ve çalışma yetisinin kaybına sebep olan bir maluliyet yaşayan kişilere ödenen maluliyet maaşları gibi nakdi yardımlar, azalan çalışma kapasitesi sebebiyle standart emeklilik yaşına erişmeden emekli olan daha yaşlı çalışanlara ödenen erken emeklilik yardımları, bakım ödentileri, kendi çalışma şartlarına göre uyarlanmış işlere başlayan ya da mesleki eğitim alan malül kişilere yapılan ödentiler; malül kişilere sosyal koruma amaçlı olarak yapılan diğer periyodik toplu ödentiler,

- Uygun kuruluşlarda malüllere sağlanan barınma ve yiyecek içecek gibi aynı olarak yapılan yardımlar, malül kişilere günlük işlerde yardımcı olmak için verilen yardım (ev yardımı, ulaşım kolaylığı vb.), malül kişiye bakan kişilere yapılan ödentiler, malül kişilerin mesleki ve sosyal rehabilitasyonunu geliştirmek için verilen mesleki ve diğer eğitimler, malül kişilere dinlenme ve kültürel etkinliklere katılmalarını, seyahat edip toplum yaşamına katılmalarını sağlayacak çeşitli mal ve hizmetler.

Kapsam dışı: Standart emeklilik yaşına gelen malül kişilere ödenen nakdi ve aynı yardımlar (10.2.0).

10.2 Yaşlılık Yardımı Hizmetleri

10.2.0 Yaşlılık yardımı hizmetleri

- Yaşlılıkla ilgili risklere karşı nakdi ve aynı yardımlar şeklinde yapılan sosyal koruma sağlanması (gelir kaybı, yetersiz ev, günlük işlerin yürütülmesinde başkalarına bağımlılık, sosyal ve toplumsal hayata daha az katılım gösterme vb.),

- Bu tür sosyal koruma planlarının yönetimi, işletimi ya da desteklenmesi,

- Standart emeklilik yaşına gelen kişilere ödenen yaşlılık maaşları gibi nakit yardımlar, standart emeklilik yaşından önce emekliye ayrılan daha yaşlı çalışanlara ödenen beklenen yaşlılık maaşı, çalışmaya devam eden ancak çalışma saatlerini azaltan daha yaşlı çalışanlara standart emeklilik yaşından önce ya da sonra ödenen kısmi emeklilik maaşları, bakım ödentileri, emeklilikte ya da yaşlılıktan dolayı ödenen diğer periyodik toplu ödemeleri,

- Huzur evleri veya özellikle yaşlılar için barınacak yer sağlayan kuruluşlar tarafından verilen hizmetlerin idaresi, yönetimi, kontrolü ve desteklenmesi,

- Özel kuruluşlarda ya da uygun yerlerde ailelerin yanında kalan yaşlı kişilere verilen barınma, yiyecek içecek gibi aynı yardımlar, günlük işlerinde yardımcı olmak için yaşlı kişilere yapılan yardımlar (ev yardımları, ulaşım kolaylıkları vb.), yaşlı kimselere bakan kişilere yapılan ödentiler, yaşlıların mesleki ve sosyal rehabilitasyonunu geliştirmek için verilen mesleki ve diğer eğitimler, yaşlı kişilerin dinlenme ve kültürel etkinliklere katılmalarını, seyahat edip toplum yaşamına katılmalarını sağlayacak çeşitli mal ve hizmetler.

Kapsam: Kamu personeli emeklilik programları.

Kapsam dışı: Maluliyet (10.1.2) ya da işsizlik (10.5.0) sebebiyle standart emeklilik yaşına gelmeden emekliye ayrılan yaşlı kimselere ödenen erken emeklilik yardımları.

10.3 Dul ve Yetim Aylığı Hizmetleri

10.3.0 Dul ve yetim aylığı hizmetleri

- Vefat eden kişiden geride kalan kimselere aynı ya da nakdi olarak yapılan sosyal koruma yardımları (vefat eden kişinin eşi, eski eşi, çocukları, torunları, ebeveynleri ya da diğer akrabaları),

- Bu tür sosyal koruma planlarının yönetimi, işletimi ya da desteklenmesi,

- Sağ kalanlara ödenecek maaşlar, vefat hibeleri ve geride kalanlara yapılan diğer periyodik ya da toplu ödemeler,
- Cenaze masraflarının ödenmesi, geride kalanların toplum hayatına katılmalarını sağlamak için aynı olarak verilen çeşitli mal ve hizmet yardımları.

10.4 Aile ve Çocuk Yardımı Hizmetleri

10.4.0 Aile ve çocuk yardımı hizmetleri

- Bakıma muhtaç çocukları olan ailelere nakdi ve aynı olarak yapılan sosyal koruma yardımları;
  - Bu tür sosyal koruma planlarının yönetimi, işletimi ya da desteklenmesi,
  - Hamilelik ödentileri, doğum hibeleri, annelik izni yardımları, aile ya da çocuk ödentileri gibi nakdi yardımlar, aileleri desteklemek ve belli gereksinimlerin masraflarını karşılamalarına yardım etmek için yapılan diğer periyodik ya da toplu ödemeler (ör. Tek ebeveynli aileler ya da fiziksel engelli çocukları olan aileler),
  - Gün içerisinde ya da günün bir kısmında okul öncesi çocuklara sağlanan barınma ve yiyecek içecek yardımları, gün içerisinde çocuklara bakması için hemşireye ödenecek ücretin mali olarak desteklenmesi, çocuklara ve ailelere sürekli olarak verilen barınma ve yiyecek içecek (yetimhaneler, üvey aileler, vb.), çocuklara ya da çocuklara bakanlara evde verilen mal ve hizmetler, ailelere, gençlere ya da çocuklara sağlanan çeşitli mal ve hizmetler gibi aynı yardımlar (tatil ve dinlenme merkezleri).
- Kapsam dışı: Aile planlaması hizmetleri (07.4.0).

10.5 İşsizlik Yardımı Hizmetleri

10.5.0 İşsizlik yardımı hizmetleri

- Çalışma yetisine sahip, çalışmak isteyen ancak uygun iş bulamayan kişilere aynı ve nakdi olarak yapılan sosyal koruma yardımları,
  - Bu tür sosyal koruma planlarının yönetimi, işletimi ya da desteklenmesi,
  - Tam ve kısmi işsizlik yardımları, işsizlik ya da ekonomik önlemler dolayısıyla işten çıkarıldığı için standart emeklilik yaşına gelmeden emekliye ayrılan yaşlı kişilere ödenen erken emeklilik yardımları, iş gücünde yer alan ve istihdam edilmek için kendi potansiyellerini yükseltmek için geliştirilen eğitim planlarına katılan hedef gruplara verilen yardımlar, işten çıkarma tazminatı, işsizlere özellikle uzun süredir işsiz kalanlara yapılan diğer periyodik ya da toplu ödemeler gibi nakdi yardımlar,
  - Taşınma ve yeniden yerleşme denemeleri, işsizlere verilen mesleki eğitim veya işini kaybetme riski taşıyan kişilere verilen ikinci eğitimler, barınma, işsiz kişilere ve ailelerine verilen giyecek ve yiyecek yardımları gibi yapılan aynı yardımlar.
- Kapsam dışı: İş hareketliliğini arttırmaya yönelik genel programlar ve planlar, işsizlik oranının düşürülmesi ya da dezavantajlı durumda olanlarla yüksek işsizlik oranlarının görüldüğü diğer grupların desteklenmesi (04.1.2); standart emeklilik yaşına gelen işsiz kişilere nakdi ve aynı olarak yapılan yardımlar (10.2.0).

10.6 İskan Yardımı Hizmetleri

10.6.0 İskan yardımı hizmetleri

- Ailelerin iskan masraflarını karşılamalarına yardımcı olmak için aynı ya da nakdi olarak yapılan yardımlar (bu yardımdan yararlanacak olan kişilerin varlık durumları incelenir),
- Bu tür sosyal koruma planlarının yönetimi, işletimi ya da desteklenmesi,
- Geçici ya da uzun vadeli olarak kiracılara kira yardımı ödemeleri, borç ödeyen ev sahibi (ipotek ya da faiz ödeyen) durumunda olanların mevcut iskan masraflarını hafifletmek için yapılan ödentiler, düşük masraflı ya da sosyal iskan sağlanması gibi aynı olarak yapılan yardımlar.

10.7 Sosyal Güvenliği Bulunmayanlara Sağlanan Hizmetler

10.7.0 Sosyal güvenliği bulunmayanlara sağlanan hizmetler

- Toplum dışı bırakılan ya da toplum dışı bırakılma riskini taşıyan kişilere yapılan ayni ve nakdi yardım Şeklindeki sosyal yardımlar (ör. Yoksullar, düşük gelir seviyesine sahip kişiler, göçmenler, mülteciler, alkol ve uyuşturucu madde bağımlısı kişiler, suç ve şiddet kurbanları, vb.),
- Bu tür sosyal koruma planlarının yönetimi, işletimi ya da desteklenmesi,
- Yoksulluğu azaltmak ve zor durumlarda destek olmak için yoksullara ve korumasız kimselere yapılan gelir yardımları ve diğer nakit ödemeler gibi nakdi yardımlar,
- Yoksul ve korumasız kimselere yapılan kısa vadeli ve uzun vadeli barınma ve yiyecek ičecek yardımları, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılarının rehabilitasyonu, korumasız kimselere yardım için verilen mal ve hizmetler, rehberlik, gündüz barınma, günlük işlerin yürütülmesinde yardım, yiyecek, giysi, yakıt, vb gibi ayni yardımlar.

10.8 Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardımlara İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri

10.8.8 Sosyal güvenlik ve sosyal yardımlara ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetleri

- Sosyal koruma ile ilgili uygulamalı araştırma ve deneysel geliştirme işleriyle meşgul olan devlet kurumlarının yönetimi ve işletilmesi,
- Araştırma enstitüleri ve üniversiteler gibi devlet dışı organlar tarafından üstlenilen sosyal koruma ile ilgili uygulamalı araştırmayı ve deneysel geliştirmeyi destekleyici hibeler, krediler ve sübvansiyonlar.

Kapsam dışı: Temel araştırma, uygulamalı araştırma ve deneysel gelişim tanımları (01.4) ve (01.8) altında verilmiştir.

10.9 Sınıflandırmaya Girmeyen Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri

10.9.9 Sınıflandırmaya girmeyen sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri

- Toplam sosyal koruma politikalarının, programlarının ve bütçelerinin formülasyonu, yönetimi, koordinasyonu ve izlenmesi gibi faaliyetlerin yönetimi, yürütülmesi veya desteklenmesi,
- Sosyal korumanın temin edilmesi için mevzuat ve standartların hazırlanması ve yürürlüğe sokulması,
- Genel bilgilerin üretilmesi ve yayılması, sosyal koruma ile ilgili teknik dokümantasyon ve istatistikler.

Kapsam: Yangında, selde evsiz kalanlara, deprem zedelere ve diğer barış zamanı afetlerin kurbanlarına nakdi ve ayni yardımlar Şeklinde verilen sosyal koruma yardımları; yiyecek, teçhizat ve barış zamanı afetlerin olması halinde acilen kullanılacak diğer malzemelerin satın alınması ve depolanması; (10.1), (10.2), (10.3), (10.4), (10.5), (10.6), (10.7), (10.8) sınıflarına yerleştirilemeyen diğer sosyal koruma işleri ve hizmetleri.

EK: FTS1

FİNANSMAN TİPİ

SINIFLANDIRMA

(EK: FTS1)

FİNANSMAN

AÇIKLAMA

KODU	
1	GENEL BÜTÇELİ İDARELER
2	ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER
3	DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR
4	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI
5	MAHALLİ İDARELER
6	ÖZEL ÖDENEKLER
7	DIŞ PROJE KREDİLERİ
8	BAĞIŞ VE YARDIMLAR

ANALİTİK BÜTÇE SINIFLANDIRMASI
FİNANSMANIN EKONOMİK SINIFLANDIRMA

I	II	III	IV	FİNANSMANIN EKONOMİK SINIFLAN
1				İÇ BORÇLANMA
	1			TÜRK LİRASI TAHVİLLER
		1		Türk Lirası Tahviller
			1	İhraç
			2	Ödeme
	2			DÖVİZE ENDEKSLİ VE DÖVİZ CİNSİNDEN TAHVİLLER
		1		ABD Doları Cinsinden Tahviller
			1	İhraç
			2	Ödeme

		3	Kur Farkı
	2		Euro Cinsinden Tahviller
		1	İhraç
		2	Ödeme
		3	Kur Farkı
3			TÜRK LİRASI BONOLAR
	1		Üç Aya Kadar Vadeli Türk Lirası Bonolar
		1	İhraç
		2	Ödeme
	2		Altı Aya Kadar Vadeli Türk Lirası Bonolar
		1	İhraç
		2	Ödeme
	3		Dokuz Aya Kadar Vadeli Türk Lirası Bonolar
		1	İhraç
		2	Ödeme
	4		Oniki Aya Kadar Vadeli Türk Lirası Bonolar
		1	İhraç
		2	Ödeme
4			DÖVİZE ENDEKSLİ VE DÖVİZ CİNSİNDEN BONOLAR
	1		ABD Doları Cinsinden Bonolar
		1	İhraç
		2	Ödeme
		3	Kur Farkı
	2		Euro Cinsinden Bonolar
		1	İhraç
		2	Ödeme
		3	Kur Farkı
5			İSKONTO GİDERLERİ
	1		İç Borç İskontosu
		1	İhraç
		2	Ödeme
		3	Kur Farkı
6			BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ UZUN VADELİ TAHVİLLER
7			BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ KISA VADELİ TAHVİLLER
8			MALİ KURULUŞLARDAN SAĞLANAN FİNANSMAN
	1		Bankalar

			1	Borçlanma
			2	Ödeme
		2		İller Bankası
			1	Borçlanma
			2	Ödeme
		9		Diğer Mali Kuruluşlar
			1	Borçlanma
			2	Ödeme
	9			DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER
		9		Diğer
			1	Borçlanma
			2	Ödeme
2				DIŞ BORÇLANMA
	1			UZUN VADELİ TAHVİLLER
		1		ABD Doları Cinsinden Tahviller
			1	İhraç
			2	Ödeme
			3	Kur Farkı
		2		Euro Cinsinden Tahviller
			1	İhraç
			2	Ödeme
			3	Kur Farkı
		3		Dış Borç İskontosu
			1	İhraç
			2	Ödeme
			3	Kur Farkı
		9		Diğer Döviz Cinsinden Tahviller
			1	İhraç
			2	Ödeme
			3	Kur Farkı
	3			BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ UZUN VADELİ TAHVİLLER
	4			BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ KISA VADELİ TAHVİLLER
	8			MALİ KURULUŞLARDAN SAĞLANAN FİNANSMAN
		1		Bankalar
			1	Borçlanma
			2	Ödeme

		3	Kur Farkı
	9		Diğer Mali Kuruluşlar
		1	Borçlanma
		2	Ödeme
		3	Kur Farkı
9			DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER
	9		Diğer
		1	Borçlanma
		2	Ödeme
		3	Kur Farkı
3			LİKİDİTE AMAÇLI TUTULAN NAKİT, MEVDUAT VE MENKUL KIYMETLERİN DEĞİŞİKLİKLERİ
	1		KASA
		1	Kasa
		1	Türk Lirası Cinsinden Kasa Nakti
		2	Döviz Cinsinden Kasa Nakti
	2		BANKALAR
		1	Bankalar
		1	Türk Lirası Cinsinden Banka Hesapları
		2	Döviz Cinsinden Banka Hesapları
	3		MENKUL KIYMETLER
		1	Hisse Senedi
		1	Kamu Sektörü Hisse Senetleri
		2	Özel Sektör Hisse Senetleri
		2	Bono
		1	Döviz Cinsinden Bonolar
		2	Türk Lirası Cinsinden Bonolar
		3	Tahvil
		1	Döviz Cinsinden Tahviller
		2	Türk Lirası Cinsinden Tahviller
		9	Diğer
		1	Senetler
		2	Kıymetli Madenler
		9	Diğer
4			NET BORÇLANMA
	0		NET BORÇLANMA
		0	Net Borçlanma

			0	Net Borçlanma
5				NET FİNANSMAN
	0			NET FİNANSMAN
		0		Net Finansman
			0	Net Finansman

**ANALİTİK BÜTÇE SINIFLANDIRMASI
BİRİNCİ DÜZEY FONKSİYONEL KODLAR**

I	FONKSİYONEL SINIFLANDIRMA
01	GENEL KAMU HİZMETLERİ
02	SAVUNMA HİZMETLERİ
03	KAMU DÜZENİ VE GÜVENLİK HİZMETLERİ
04	EKONOMİK İŞLER VE HİZMETLER
05	ÇEVRE KORUMA HİZMETLERİ
06	İSKAN VE TOPLUM REFAHI HİZMETLERİ
07	SAĞLIK HİZMETLERİ
08	DİNLENME, KÜLTÜR VE DİN HİZMETLERİ
09	EĞİTİM HİZMETLERİ
10	SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ

ANALİTİK

BÜTÇE SINIFLANDIRMASI CETVELLERİ

KURUMSAL SINIFLANDIRMA (EK : KS 1,2,3,4,5)

KURUMSAL SINIFLANDIRMA ANAHTARI

<u>İDARİ YAPI VE HİYARARŞİK KADEME</u>			I	II	III
			Bakan veya Bütçe Türü	Bakana karşı sorumlu en üst düzey yetkili	Politika uygulanma sorumlu c
MERKEZ	A=01-60				
a. Müsteşar	a=01			01	
b. Yardımcı birimler	b=02-19				
-Özel Kalem		02			
-Savunma Sekreteri		03			
-İ.M.İ.D.		04			
-Personel Gn. Md./Dai./İnsan Kaynakları Dai.		05			05
-Eğitim Dairesi		06			
-Yayın		07			
-Arşiv		08			
-Sağlık		09			
-Bilgi İşlem Dairesi/Muh. ve Elekt. Dai.		10			
-Makina İkmal Dairesi/ Yapı İşl. - İnş. Bakım		11			
-AB İlişkiler/Dış İlişkiler Dairesi		12			
-					
c. Danışma ve Denetim	c=20-29				
-Denetim Birimleri	20-22				
-Strateji Geliştirme Birimleri / APK Başkanlığı		23			

-Hukuk Müşavirliği		24			
-Basın ve Halkla İliş.Müş.		25			
-Diğer Müşavirlikler		26			
-					
d.Ana Hizmet Birim.	d=30-60				30-6
-					
TAŞRA B=61-62					
a.Bölge	a=61				
b.İl	b=62				
YURTDIŞI C=63					
Yurtdışı Teşkilatı	a=63				
BAĞLI GENEL BÜTÇE D=64-96				64-99	
a.Genel	a.64-99			64-99	
1- Aynı Bütçe İçinde	1- 64-74				
2- Ayrı Bütçesi Olan	2- 75-99				
- Bakanlıklar ile Eşdeğer Kur.	01-37		01-37		
- Yükseköğretim Kurumları	38-39		38-39		
- Diğer Özel Bütçeli Kurumlar	40-41		40-41		
- Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	42		42		
- Sosyal Güvenlik Kurumları	43		43		
- İl Özel İdareleri	44-45		44-45		
- Belediyeler	46-47		46-47		
- Mahalli İdare Birlikleri	48		48		

2008 – 2010 DÖNEMİ BÜTÇE

HAZIRLAMA REHBERİ

5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan idareler ödenek tekliflerini; Orta Vadeli Program, Orta Vadeli Mali Plan, *Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde* yer alan esaslara göre hazırlayacaklardır.

A. GENEL İLKELER

1. 2008 yılı bütçe hazırlıkları 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülecektir. İdareler bütçe hizmet gerekçelerini, Kanunun öngördüğü ilke ve esasları dikkate alarak mali saydamlığa, hesap verilebilirliğe katkı sağlayacak şekilde ve somut hizmet öncelikleri ve hedeflerini ortaya koyacak şekilde düzenleyeceklerdir.

2. 2008 yılı Bütçe Kanun Tasarısı merkezi yönetim bütçesi modeli ile 2008-2010 yıllarını kapsayacağından hizmet planlamalarının, ödenek tekliflerinin ve gelir tahminlerinin hizmet öncelikleriyle kurum hedeflerine uygun olarak hazırlanması gerekmektedir.

3. Ödenek teklifleri ile gelir tahminlerine ilişkin bütçe fişleri, ayrıntılı ve hizmet maliyeti ile gelir tahminlerinin hesaplanmasına ilişkin somut verilere dayandırılacaktır.

4. Bütçe teklifleri; merkezi yönetim bütçesi ve çok yıllık bütçeleme anlayışı çerçevesinde 2008-2010 dönemini kapsayacak şekilde hazırlanacaktır.

5. Merkezi Yönetim Bütçesine dahil olan idareler, bütçelerini Orta Vadeli Mali Plan ekinde yer alan ödenek tavanlarına uygun olarak hazırlayacaklardır.

03.9 Tedavi ve Cenaze Giderleri için ödenek tavanları ayrıca belirlenmiştir. Tedavi ve cenaze gider teklifleri bu tavanlar dahilinde yapılacaktır.

Tavana sığmayan tekliflere, ilgili tertibin gider bütçe fişlerinde bu amaçla ayrılmış bölümde *ayrıca* yer verilecektir. Ayrıca tavana sığmayan tekliflere ilişkin icmal rakamlar kurumsal sınıflandırmanın dördüncü düzeyinde (birim itibarıyla) 28 nolu formda gösterilecektir.

Strateji Geliştirme Birimleri, bütçe tekliflerinin tavan dahilinde hazırlanmasını sağlamak üzere gerekli koordinasyonu yürüteceklerdir. Tavan dahilinde olmayan bütçe teklifleri e-bütçe sisteminde onaylanamayacaktır. Bütçe teklifleri e-bütçe sisteminde onaylandıktan sonra Bakanlığımıza gönderilecektir.

6. Bütçe teklifleri hazırlanırken,

- Yıl sonu tüketici fiyatları endeksindeki artış 2008 yılı için % 4, 2009 yılı için % 4, (2010 yıl sonu hedefi ise Hükümet ve Merkez Bankası tarafından belirlenecek ve kamuoyuna duyurulacaktır.),

- GSYİH deflatörü 2008 yılı için % 5,1, 2009 yılı için % 4 ve 2010 yılı için % 4,

- GSYİH'daki büyüme oranı 2008 yılı için % 5,5, 2009 yılı için % 5,7, 2010 için yılı % 5,7,

olarak dikkate alınacaktır.

7. 26/05/2006 tarihli 26179 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ekinde yer alan stratejik planlamaya geçiş takviminde (I) inci ve (II) nci gruptaki kamu idareleri 2008 yılı performans programlarını Ağustos ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'na göndereceklerdir.

8. İdareler, bütçe tekliflerini Analitik Bütçe Sınıflandırmasının izleyen bölümlerde belirtilen esas ve usullerine uygun olarak hazırlayacaklardır.

9. Analitik Bütçe Sınıflandırmasının bir gereği olarak teklif edilecek ödenek cetveli, birimler bazında belirli bir yapı esas alınarak düzenlenmektedir. Bu nedenle, her bir birimin yapmakta olduğu hizmetler gözden geçirilerek ihtiyaç duyulmayan, öncelik taşımayan veya mükerrerlik arz eden hizmetler için ödenek teklif edilmeyecek, devamına ihtiyaç duyulan hizmetler için önceki yıl verileri de ortaya konularak bu rehberde belirtilen esaslar dâhilinde ödenek teklif edilecektir.

10. Uygulanmakta olan *sınıflandırma sistemi*, performans esaslı bütçelemenin de alt yapısını teşkil edeceğinden, teklifler ilgili birim yöneticilerinin sorumluluğunda hazırlanacak ve talep edilen ödeneklerle ulaşılması düşünülen hedefler arasında sürekli bir ilişki aranacaktır.

11. Döner sermaye gelirleri ile bütçe kaynakları birlikte kullanılarak yürütülen hizmetlerde, döner sermayeler aracılığı ile karşılanabilecek ihtiyaçlar için bütçeden ödenek talebinde bulunulmayacaktır.

12. Yükseköğretim kurumları dışında kalan özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar son üç yıla ait bilanço, gelir tablosu ve yıl sonu kesin mizanı ile 2007 yılı altı aylık bilanço, gelir tablosu ve mizanını tekliflerine ekleyeceklerdir.

13. Genel bütçenin (B) cetveli yani gelir tahminleri Maliye Bakanlığınca yapılacak, genel bütçenin dışında kalan diğer idareler (özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar) ise kendi (B) cetvellerini hazırlayarak bütçe tekliflerine ekleyeceklerdir.

İdareler, gelir tahminlerinde döner sermaye ve fon gelirleri dışında kalan tüm gelir kaynaklarını dikkate alacaklardır. İdarelerle yapılacak bütçe görüşmelerinde ödenek teklifleri kadar gelir tahminleri de dikkate alınacaktır.

Kamu idarelerinin, bütçe tekliflerini yukarıda ifade edilen yaklaşımları dikkate alarak hazırlamaları ve bütçe görüşmelerine bu hususlara göre hazırlık yapmaları sistemin yerleşmesine ve beklenen faydaya ulaşılmasına katkıda bulunacaktır.

B. ANALİTİK BÜTÇE SINIFLANDIRMASI

1. GİRİŞ

Bütçeler; ekonomide fiyat istikrarının sağlanması, gelir dağılımının düzeltilmesi, yatırımların teşvik edilmesi gibi hedeflerin gerçekleştirilmesinde kullanılan en önemli mali araçlardan biridir. Bütçe harcamalarının nitelikleri ve etkileri farklı olduğundan bütçenin etkin bir mali araç olarak kullanılabilmesi için harcamaların temel kriterlere göre sınıflandırılması gerekmektedir.

Bütçe sınıflandırması; ekonomik ve mali politikaların planlanması, uygulanması ve sonuçlarının analiz edilebilmesi için Devlet faaliyetlerinin kurumsal, fonksiyonel ve ekonomik kriterlere göre tasnif edilmesidir.

Analitik Bütçe Sınıflandırması; kurumsal sınıflandırma, fonksiyonel sınıflandırma, finansman tipi sınıflandırma ve ekonomik sınıflandırma olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Bu bölümlerle ilgili olarak 2008-2010 dönemi bütçe teklifleri hazırlanırken dikkat edilecek hususlar izleyen kısımlarda yer almaktadır.

2. KURUMSAL SINIFLANDIRMA

2.1. Genel Esaslar

Analitik Bütçe Sınıflandırmasının ilk bölümünü oluşturan kurumsal sınıflandırmada, siyasi ya da bürokratik olarak yönetim yetkisi temel kriter kabul edilmiştir. Kurumsal sınıflandırmayla siyasi ve idari sorumluluğun belirlenmesi ve program sorumlularının tespiti hedeflenmektedir. Böyle bir sorumluluk tespiti, beraberinde performans esaslı bütçeleme anlayışında hedeflenen performanstan kimin sorumlu olacağına ortaya konulmasını da mümkün kılacaktır.

Kurumsal sınıflandırmayla, değişik idarelerdeki aynı görev tanımlı birimler arasında bir mukayese yapılabilmesi sağlanmış olacaktır.

Öte yandan 5018 Sayılı Kanununun 31 inci maddesinde yer alan “bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.” hükmü uyarınca kurumsal sınıflandırma yapısı, harcama yetkilisinin tespitinde belirleyici olacaktır.

Kurumsal sınıflandırma, dört düzeyli bir kod yapısından oluşmaktadır. Sınıflandırmanın birinci düzeyinde, bakanlıklar ve anayasal olarak eşdeğer idareler ile bütçe türleri itibariyle bir sınıflandırma yer almaktadır. İkinci düzeyde, birinci düzeyde tanımlanan yöneticilere karşı doğrudan sorumlu birimler; üçüncü düzeyde, ana hizmet birimleri gibi ikinci düzeye bağlı olan ve kurumsal politikanın uygulanmasından sorumlu olan birimler; dördüncü düzeyde ise, destek ve lojistik birimler ile politikaları uygulayan ve hizmetten yararlananlarla doğrudan muhatap olan birimler yer almaktadır. Dolayısıyla üçüncü ve dördüncü düzeyde kurumların teşkilatına ilişkin mevzuatına ve teşkilat şemasına uygun olarak sınıflandırılan idari birimler yer alacak ve bu birimler harcama yetkilisinin belirlenmesinde esas alınacaktır.

Yukarıda yer alan prensipler ve 5018 sayılı Kanuna ekli cetveller esas alınarak revize edilmiş olan Kurumsal Sınıflandırma Anahtarı EK: KS1, birinci düzeyde yer alacak olan idarelerin kodları EK: KS2, bağlı kuruluşların birinci ve ikinci düzey kurumsal kodları EK: KS3A, KS3B, KS3C, yükseköğretim kurumlarına ait kurumsal sınıflandırma anahtarları EK: KS4, yükseköğretim kurumları kurumsal sınıflandırması ise EK:KS5’de yer almaktadır.

Daha önce ayrı bütçeli kurum değil iken 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre ayrı bütçe haline gelen idarelerin, bütçe tekliflerini hazırlamaya başlamadan önce kurumsal sınıflandırmanın 3. ve 4. düzey (birim) detaylarını Maliye Bakanlığı (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) ile görüşerek belirlemeleri gerekmektedir.

Kurumsal sınıflandırmada teşkilat yasaları esas alınacaktır. Zorunlu haller dışında teşkilat yasalarında bulunmayan birimlere kodlamada yer verilmeyecektir.

“Özel Kalem”, üst yönetimi kapsayacak şekilde bütçelenecektir.

5018 sayılı Kanuna göre atanan ve doğrudan üst yöneticiye bağlı olarak denetim faaliyetlerinde bulunan iç denetçilerin denetim faaliyetlerine ilişkin her türlü giderlerinin iç denetim birimi kurulup kurulmadığına bakılmaksızın, üst yöneticinin giderlerinin yapıldığı tertiplerden yapılması gerektiğinden ödenek tekliflerinin de “Özel Kalem”de yapılması gerekmektedir.

Birim maliyetlerinin tespitinde kadronun tahsis edildiği birim esas alınacaktır. Ancak kurumsal sınıflandırmada ayrı birim olarak gösterilemeyen müşavirler “Özel Kalem”de izlenecektir.

İdarelerince yurt dışına eğitim-öğrenim amacıyla gönderilen personelin yurt dışı aylıkları “Özel Kalem”den, yurt içi maaşları ise ilgili biriminden ödenecektir. Yurt dışı maaş ödemeleri “Özel Kalem”de ve ekonomik sınıflandırmanın (01.5.1.05) bölümünde, yollukları ilgili bölümünde, diğer giderleri ise (03.5.9.02) bölümünde izlenecektir.

Memurların öğle yemeğine yardım ödenekleri İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı altında izlenecektir.

Maliyetlerin birimler itibariyle ayrı ayrı istenmesi ve teklif edilmesi esas olmakla birlikte, fiili, fiziki veya hukuki zorunluluklar gibi sebeplerle ayrılması mümkün olmayan veya ayrıldığı zaman anlamlı bir sonuca ulaşamayan maliyetlerde, maliyetin tamamı tek bir birimde gösterilebilecektir. Örneğin, elektrik veya su saati ortak olan idarelerde tüm maliyet, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı veya benzer görevleri yürüten bir birim altında gösterilebilecek veya maliyet, harcamayı ağırlıklı olarak yapan birim hesaplarında yer alabilecektir.

2.2. Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim kurumları, yukarıda belirtilen genel esaslarla birlikte aşağıda belirtilen özel esaslara da uyacaklardır.

17/5/2007 tarihli ve 5662 sayılı Kanuna göre kurulan üniversiteler de 2008-2010 yıllarına ilişkin bütçe tekliflerini rehberdeki ilkeler ve belirlenen hususlar çerçevesinde hazırlayacaklardır.

Yükseköğretim kurumlarında rektörlük altındaki “Özel Kalem”de; rektör, rektör yardımcıları ve üniversite senatosunun maliyetleri ile araştırma projeleri; genel sekreterlik altındaki “Özel Kalem”de ise, genel sekreter, genel sekreter yardımcıları ile genel idare kurulu maliyetleri izlenecektir. Herhangi bir fakülteye bağlı yüksek okullar “Yüksek Okullar” bölümünde değerlendirilecektir.

Üniversite adına yurt dışında eğitime gönderilen araştırma görevlilerinin yurt içi maaşları ilgili biriminden ödenecektir. Yurtdışı maaş ödemeleri rektörlüğün altındaki “Özel Kalem”de ve ekonomik sınıflandırmanın (01.5.1.05) bölümünde, yollukları ilgili bölümünde, diğer giderleri ise (03.5.9.02) bölümünde izlenecektir.

Rektörlüğe bağlı merkezlerden ayrı izlenmesi uygun görülenler, üniversiteler için EK: KS4’de yer alan kurumsal sınıflandırma anahtarındaki kodu ile ayrı olarak izlenecektir. Diğerleri ise toplu olarak sağlık, fen ve sosyal bilimler ayırımına göre “diğer merkezler”de izlenecektir.

Meslek yüksek okulları program ve öğrenci sayılarındaki ağırlık dikkate alınmak suretiyle sağlık, fen veya sosyal bilimler olduğuna karar verilerek sınıflandırılacaktır.

31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri çerçevesinde, Yükseköğretim kurumları öğrenci ilaç ve tedavilerine ilişkin ödenek teklifinde bulunmayacaklardır.

Yükseköğretim kurumlarında, öğrenci yemeğine ilişkin ödenek tekliflerine Sağlık Kültür Spor Dairesi Başkanlığı altında (03.2.4.01) ekonomik kodunda yer verilecektir.

Yükseköğretim kurumlarında, toplu projelerden;

- Gayrimenkul sermaye üretim giderleri ve büyük onarımları, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı altında,

- Makine-teçhizat ve bilgisayar alımı ile büyük onarımlar ise, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı veya ilgili diğer yardımcı birimler altında, izlenecektir.

Diğer projeler ise ilgili biriminde ve fonksiyonuna göre ayrı ayrı izlenecektir.

FONKSİYONEL SINIFLANDIRMA

3.1. Genel Esaslar

Fonksiyonel sınıflandırma, devlet faaliyetlerinin türünü göstermektedir. Devlet faaliyetlerinin ve bu faaliyetlere yönelik harcamaların zaman serileri boyunca izlenmesi ve uluslararası karşılaştırma imkanının elde edilmesi, fonksiyonel sınıflandırma ile mümkün olabilmektedir. Ayrıca, bütçe politikalarının oluşturulmasında sektörel ayrımların yapılabilmesi de bu sınıflandırmanın hedefleri arasındadır.

Fonksiyonel sınıflandırma, dört düzeyli bir kod grubundan oluşmaktadır. Birinci düzey, Devlet faaliyetlerini on ana fonksiyona ayırmaktadır. Ana fonksiyonlar, ikinci düzeyde alt fonksiyonlara bölünmektedir. Üçüncü düzey kodlar ise, nihai hizmetleri göstermektedir. Fonksiyonel sınıflandırmanın dördüncü düzeyi de, özel olarak izlemeyi gerektiren bazı kurumsal planlama ihtiyaçlarının karşılanması ve izlenmesi amacıyla yapıya dahil edilmiş olup, böyle bir ihtiyaç ortaya çıktığında dördüncü düzeye ilişkin kodlar ve bu kodların açıklamaları, Bakanlığımızla mutabakat sağlanarak belirlenecektir.

Bütçe teklifleri hazırlanırken fonksiyonel sınıflandırma ile ilgili olarak takip edilmesi gereken yardımcı kılavuz EK: FS1, 2 ve 3'te gösterilmiştir. Bir çok kurumda aynı veya benzer isimlerle teşkilatlandığı tespit edilen ve kurumsal kodlamada ortak kod ve isimle belirlenmiş olan yardımcı hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimlerinin fonksiyonel kodlarını gösteren anahtar çizelge EK: FS4'de yer almaktadır. Ancak, bu birimlerin yürüttükleri hizmetlerin, anahtar çizelgede gösterilen fonksiyonel kodlarla örtüşmemesi durumunda, birimin yürüttüğü ilgili hizmete göre fonksiyonel kod verilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte söz konusu sınıflandırma ile ilgili olarak aşağıda yer alan hususlara da ayrıca uyulacaktır.

İdarelerin merkez ve taşra birimlerince yürütülen hizmetlerin birden fazla fonksiyon içermesi halinde maliyetler itibariyle ayrılabilen ve anlamlı veri üretilebilen her bir fonksiyon için ayrı kod açılacaktır. Bu durumda, yardımcı hizmet birimleri için kodlama anahtarında belirtilen fonksiyonun yanında yürütülen hizmetler dikkate alınarak gerekli diğer fonksiyonlar da ayrıca gösterilecektir.

Maliyetlerin birimler itibariyle ayrı ayrı istenmesi ve teklif edilmesi esas olmakla birlikte, fiili, fiziki veya hukuki zorunluluklar gibi sebeplerle ayrılması mümkün olmayan veya ayrıldığı zaman anlamlı bir sonuca ulaşılamayan maliyetler, ödeneğin konulduğu birimin fonksiyonunda değil kurumun ana fonksiyonunda gösterilmesi gerekmektedir.

Kurumların güvenlik ve koruma hizmetlerinin ihale suretiyle temini durumunda buna ilişkin ödenek teklifleri "03.1.4 Kurumsal güvenlik hizmetleri" fonksiyonel kodunda ve "03.5.1.04 Müteahhitlik Hizmetleri" ekonomik kodunda gösterilecektir.

3.2. Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim kurumları, yukarıda belirtilen genel esaslarla birlikte aşağıda belirtilen özel esaslara da uyacaklardır:

- Yükseköğretim kurumlarında, rektörlük altında yer alan "Özel Kalem"e (09.9.9), genel sekreterliğin altında yer alan "Özel Kalem"e (01.3.9), Kütüphane ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığına (08.2.0), Sağlık Kültür ve Spor Dairesi ile Öğrenci İşleri Başkanlığına da (09.6.0) fonksiyonları verilecektir.

Yükseköğretim kurumlarında ilgili mevzuatına göre belli amaçlarla kullanılması öngörülen öz gelirler ile bunlara ilişkin giderlerin bütçelenmesinde aşağıdaki esaslara uyulacaktır:

- 2547 sayılı Kanunun ek 25 inci maddesine göre taşınmaz mallardan elde edilen kira, satış ve işletme gelirleri, A cetvelinde giderin yapılacağı ilgili biriminde, "(01.3.9.06)

Taşınmaz mal gelirleri ile yürütülecek hizmetler” fonksiyonunda ve dördüncü düzey gelir kodlarına göre detaylandırılarak,

- 3843 sayılı Kanunun 7 nci maddesi gereğince elde edilen ikinci öğretim gelirleri “(03.1.2.31) İkinci öğretimden elde edilen gelirler” gelir kodunda, A cetvelinde giderin yapılacağı ilgili biriminde ve “(09.4.1.07) İkinci öğretim gelirleri ile yürütülecek hizmetler” fonksiyonunda (Sağlık Kültür ve Spor Dairesi’nde kullanılacak paya bu fonksiyon altında yer verilmeyecektir.),

- 2547 sayılı Kanunun ek 26 ncı maddesi gereğince elde edilen gelirler “(03.1.2.32) Yaz okulu gelirleri” gelir kodunda, A cetvelinde giderin yapılacağı ilgili biriminde ve “(09.4.1.08) Yaz okulu gelirleri ile yürütülecek hizmetler” fonksiyonunda,

- 2547 sayılı Kanunun ek 27 nci maddesi gereğince elde edilen gelirler “(03.1.2.33) Tezsiz yüksek lisans gelirleri” gelir kodunda, A cetvelinde giderin yapılacağı ilgili biriminde ve “(09.4.1.09) Tezsiz yüksek lisans gelirleri ile yürütülecek hizmetler” fonksiyonunda,

- 2547 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin (b) bendine göre bilimsel araştırma projelerinin finansmanında kullanılacak tutarlar, “(05.2.6.16) Araştırma projeleri gelirler payı” gelir kodunda, A cetvelinde Rektörlüğün altındaki Özel Kalemde “(09.8.8.01) bilimsel ve teknolojik araştırma hizmetleri” fonksiyonunda,

- 2547 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin (a) bendine göre döner sermayeden kuruluş veya birimin araç, gereç ve diğer ihtiyaçları için aktarılan tutarlar ile devam etmekte olan projelerin tamamlanmasına yönelik inşaat işleri ile her türlü bakım ve onarım için aktarılan tutarlar, “(03.5.1.01) Döner sermayelerin aylık gayri safi hasılatından aktarmalar” gelir kodunda, A cetvelinde giderin yapılacağı ilgili biriminde ve “(09.4.1.10) Döner sermaye gelirlerinden ayrılan tutarlar ile yürütülecek hizmetler” fonksiyonunda,

- Bağış ve yardımlarla ilgili işlemler; “04 Alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler” gelir kodu altında uygun ayrıntı kodunda, A cetvelinde giderin yapılacağı ilgili biriminde ve “(09.4.1.11) Alınan bağış ve yardımlarla yürütülecek hizmetler” fonksiyonunda,

- 2547 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin (d) bendi gereğince elde edilen yurtiçi öğrenim ücretlerine ilişkin gelirler, “(03.1.2.41) Uluslararası Ortak Eğitim ve Öğretim Program Gelirleri” gelir kodunda, (A) cetvelinde giderin yapılacağı ilgili birimde ve “(09.4.1.13) Uluslararası Ortak Eğitim ve Öğretim Program Gelirleri ile Yürütülecek Hizmetler” fonksiyonunda

gösterilecektir.

Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı kurumsal kodu altında;

- Öğrencilere ilişkin giderleri hariç Başkanlığın faaliyetlerinin yürütülmesi bakımından zorunlu olan giderler 09.6.0.00 fonksiyonunda,

- Öğrencilerin beslenmesine ilişkin giderler 09.6.0.03 fonksiyonunda,

- Öğrencilerin barınmasına ilişkin giderler 09.6.0.04 fonksiyonunda,

- Öğrencilerin sağlığına ilişkin giderler 09.6.0.05 fonksiyonunda,

- Öğrencilerin kültür ve spor faaliyetlerine ilişkin giderler 09.6.0.06 fonksiyonunda,

- Diğer giderler, 09.6.0.07 fonksiyonunda,

ilgili ekonomik kodunda tertiplenecektir.

Sosyal tesislerin tümü yukarıda belirtilen ilkeler çerçevesinde Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı altında tertiplenecektir.

Ancak yükseköğretim kurumları bünyesinde faaliyet gösteren ve Kurumlar Vergisi ve/veya Katma Değer Vergisi mükellefi olan ya da bu vergilerden muaf tutulan iktisadi işletmeler, özel bütçe kapsamında yer almayacaktır.

Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı bünyesinde yürütülen sağlık hizmetlerinin karşılanması amacıyla yapılan her türlü gidere ilişkin ödenek teklifleri (tedavi ve ilaç hariç) öğrencilerin sağlığına ilişkin giderler fonksiyonunda ve ilgili ekonomik kodlarında tertiplenecektir.

Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığının gelirlerinden karşılanacak olan yükseköğretim kurumunun diğer birimlerinin cari giderleri, Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı altında (09.6.0.07) fonksiyonunda ve ilgili ekonomik kodunda tertiplenecektir.

4. FİNANSMAN TİPİ SINIFLANDIRMA

Analitik Bütçe Sınıflandırması, genel idare tanımına giren tüm kamu kurum ve kuruluşlarının kullanacağı bir kod yapısıdır.

Finansman tipi sınıflandırma, yapılan harcamaların hangi kaynaktan finanse edildiğini göstermektedir. Finansman tipinin belirlenmesinde ödemenin nereye yapıldığı hususu önem taşımamaktadır.

Finansman tipi sınıflandırma aynı zamanda dış proje kredileri ile özel ödenekler ile bağış ve yardımların da takibine imkan vermekte olup, özellikle mali mevzuatımız gereği ayrı tertiplerde izlenmesi gereken ödeneklerin takibine de olanak sağlamış olacaktır. Finansman tipi sınıflandırma ile ilgili kodlar 5018 sayılı Kanunda yer alan bütçe türlerine göre revize edilmiş olup, EK: FTS1’de yer almaktadır.

5. EKONOMİK SINIFLANDIRMA

Ekonomik sınıflandırmayla, Devletin görev ve fonksiyonlarını yerine getirirken yürüttüğü faaliyetlerin, milli ekonomiye, piyasalara ve gelir dağılımına etkilerinin planlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Ekonomik sınıflandırma; gelirlerin, harcama ve borç vermenin, finansmanın (gelir-gider farkı) sınıflandırması şeklinde üç bölümden oluşmaktadır.

Gelir ile harcama ve borç vermenin sınıflandırılmasında, karşılıklı veya karşılıksız, cari veya sermaye ayırımı öncelik taşımaktadır. Karşılıksız işlemler, kanunun emrettiği hususlarda bir mal veya hizmet karşılığı olmadan yapılan, burs ödemeleri veya vergi gelirleri gibi tahsilat ve ödemeleri kapsar. Sermaye ve cari ayırımında ise, bütçe hazırlama rehberi ile bütçe kanununda belirlenmiş asgari değer ile kullanım ömrü dikkate alınmaktadır.

Finansmanın (gelir-gider farkının) sınıflandırması, bütçe gelirleri ile giderleri arasındaki açığın hangi kaynaklardan, hangi şartlarla finanse edildiğini gösterir. Aynı şekilde bütçe gelirleri ile giderleri arasında bir fazlalığın söz konusu olması halinde de bu fazlalığın nasıl değerlendirildiği hususu, finansman sınıflandırması kapsamına girer. Özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar kendi bütçelerine ilişkin olarak finansman sınıflandırmasını esas alarak (F) cetvelini hazırlayacaklardır (Form 18).

5.1. Harcama ve Borç Vermenin Sınıflandırması

Harcamaların ekonomik sınıflandırmasında, harcamanın cari veya sermaye, karşılıklı veya karşılıksız, karşılıklı ise hangi mallar ve hizmetler karşılığında, karşılıksız ise yerleşiklerle veya yerleşik olmayanlarla bağlantısı, harcamaların Devlet içi veya Devlet dışı kesimlere yapılması, teşebbüslere veya bunun dışındaki sektöre yapılması gibi özellikler dikkate alınır.

Harcama, geri ödenmeyen, bir başka deyişle herhangi bir mali hak yaratmayan veya mevcut bir mali hakkı ortadan kaldırmayan devlet ödemeleri olarak tanımlanabilir. Harcama, cari ya da sermaye nitelikli olabilir; mal veya hizmet alımında olduğu gibi bir şey karşılığında yapılabileceği gibi karşılıksız olarak da yapılabilir. Devletin itfa ödemeleri (kamu borçlarının ana para geri ödemeleri), finansman kısmında; kamusal amaçlarla verilen borçlar ise, borç verme bölümünde sınıflandırılacaktır.

Harcamalar ve borç verme, bu ilkeler ve kriterler çerçevesinde, üç ana başlık altında incelenebilir:

5.1.1. Cari Giderler

Bu gider grubu, cari giderler ile cari transferlerden oluşmaktadır.

Personel giderleri, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, bütçe kanunları ile belirlenmiş asgari değeri aşmayan ve normal ömrü bir yıl ya da bir yıldan az olan mal ve hizmet alım giderleri ile faiz giderleri cari giderlerdir. Askeri lojman alımı, yapımı ve büyük onarımı için yapılan harcamalar hariç, savunmaya yönelik harcamalar cari nitelikli harcamalardır.

Ekonomik sınıflandırmada, her bir alım için;
- Menkul mal alımlarında *14 bin Yeni Türk Lirasına* kadar,

- Gayrimaddi hak alımında *10 bin Yeni Türk Lirasına* kadar,
  - Menkul malların bakım ve onarımlarında *14 bin Yeni Türk Lirasına* kadar,
  - Gayrimenkullerin bakım ve onarımlarında *34 bin Yeni Türk Lirasına* kadar,
- olan ödenek ihtiyaçları cari başlığı altında teklif edilecektir.

Bütçe dışındaki idarelerin cari nitelikli giderlerini finanse etmek amacıyla bütçeden yapılan karşılıksız ödemeler, cari transfer giderleridir.

5.1.2. Sermaye Harcamaları

Bu gider grubu, sermaye giderleri ve sermaye transferlerinden oluşur.

Sermaye giderleri, bütçe kanunları ile belirlenmiş asgari değeri aşan ve normal ömrü bir yıldan fazla olan mal ve hizmet alımları ile sabit sermaye edinimleri ve gayri maddi aktiflerin edinimi için yapılan ödemelerdir.

Sermaye transferleri ise, ödemenin yapıldığı kesimin sermaye nitelikli harcamalarını karşılamak amacıyla yapılan ve ödemeyi yapan kurum için karşılıksız olan ödemelerdir.

Askeri amaçlar dışında üretim amaçlarıyla kullanılacak olan yeni ya da mevcut dayanıklı malların piyasadan satın alınması ya da üretilmesi için yapılan ödemeler sermaye giderleri kapsamında yer alır. Bu bölüme dahil olan dayanıklı mal türleri, silahlı kuvvetler mensuplarına tahsis edilen lojmanları da içeren ikamete mahsus binalar, ikamete mahsus olmayan binalar ve diğer inşaat ve inşaat işlerini kapsayan gayrimenkul sabit sermaye malları ile ulaşım araçları, makineler ve diğer teçhizat gibi menkul sabit sermaye mallarıdır.

Sermaye giderleri aynı zamanda, mevcut sabit sermaye mallarına dahil edilen mal ve hizmetler için bunları geliştirmek, ekonomik ömürlerini uzatmak, verimlerini artırmak, performanslarını geliştirmek veya bunları yeniden oluşturmak veya yapılandırmak amacıyla yapılan ödemeleri de kapsar. Mutad bakım-onarım ödemeleri ise, cari giderlere dahil edilecektir. Bu gruba aynı şekilde, gayrimenkule dahil olan mal ve hizmetler için yapılan harcamalar, araziler, binalar ve diğer sabit sermaye malları ile gayrimaddi aktifler üzerindeki mülkiyetin devredilmesi sırasında maruz kalınan masraflar ile iktisap edilmiş sabit sermaye aktiflerinin değeri içinde bulunan tüm hizmetler için yapılan harcamalar da dahildir.

Öte yandan, amortisman tabi kıymetler arasında yer alsalar bile, küçük aletler, iş kıyafetleri, mutad bakımda kullanılan yedek parçalar, normal ömürleri bir yıldan fazla olsa dahi düşük değerli alet ve edevat ile benzeri kıymetler, sermaye giderleri arasında yer almayacaktır.

Sabit sermaye aktifleri için yapılan harcama miktarı, bunların satın alınması durumunda devlet tarafından ödenen fiyattır. Devlet tarafından üretildiği takdirde harcama miktarı, emek de dahil olmak üzere üretim faktörleri ile malzemeler için yapılan ödemeler toplamıdır. Ancak, ülkemizdeki mevcut istihdam ve ücret rejimimizde çalışanlara yapılan ödemeler üretimle ve üretim dönemi ile doğrudan bağlı olmadığından, diğer bir ifadeyle üretim olmasa bile ücretler ödendiğinden ücretlerin tamamı cari harcamalar bölümüne dahil edilmiştir. Bu nedenle yatırım projeleri kapsamında personel giderlerine yer verilmeyecektir.

5.1.3. Borç Verme-Geri Ödeme

Kamusal bir amaçla ve bir mali hakka ya da taahhüde dayalı olarak yapılan işlemlerdir.

Bu bölüm, bir mali hakka veya devletin teşebbüs mülkiyetinde hisse (sermaye) katılımına neden olan ödemeleri, nakit yönetimi ya da gelir elde etme amaçları dışında, kamu politikası amaçlarıyla elde tutulan hisseyi azaltan ya da sona erdiren gelirleri kapsar. Bu bölüme, devlet tarafından verilen krediler (orman köylüsüne iş imkanı yaratmak için veya vatandaşın konut sahibi olabilmesi için kredi verilmesi vb. krediler), alınan hisseler, verilen kredilerden devlete yapılan geri ödemeler, satılan hisselerden elde edilen gelirler dahildir. Verilen borçlar, giderler bölümünde sınıflandırılırken, geri ödemeler de gelirler bölümüne dahil edilecektir.

5.1.4. Birinci Düzey Ekonomik Kodlar

Önceki kısımlarda değinilen tanım ve açıklamalar çerçevesinde, giderlerin ekonomik sınıflandırması dört düzeyli bir kod grubundan oluşmakta olup, birinci düzeyde yer alan gider gruplarının açıklamaları ve bunlara ilişkin bütçe hazırlama esasları aşağıda yer almaktadır:

01- Personel Giderleri

Kamu personeli ile kamu personeli olmamakla birlikte mevzuatı gereğince ilgililere bordroya dayalı olarak yapılan ödemeleri (er-erbaş harçlıkları, öğrenci harçlıkları vb.) kapsamaktadır. Devletin işveren sıfatıyla ödediği sosyal güvenlik primleri “02- Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri”ne dahil edilecektir. Aynı nitelikteki ödemeler ile işçilere ödenen seyyar görev tazminatı ise “03- Mal ve Hizmet Alımları”na dahil edilecektir.

a) Kuruluşlar bütçe tekliflerinde, 01- Personel Giderleri ve 02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri tertipleri için bütçe fişi doldurmayacaklardır. Bu giderlere ilişkin ödenekler, rehberde belirtilen diğer tablolar kullanılmak suretiyle kurum toplamı üzerinden hesaplanacak ve tertiplere dağılımı yapılacaktır.

b) Personel için ödenek tekliflerinin belirlenmesinde, Orta Vadeli Mali Planda belirtilen ödenek tavanları esas alınacaktır.

c) Mevcut personelin etkin ve verimli çalışmasını sağlamak üzere, yerleşim merkezleri ve birimler arasında personel dağılımındaki dengesizliği giderecek tedbirler alınacak ve açıktan atama talepleri asgari seviyede tutulacaktır.

ç) Kuruluşlar, 2008-2010 yılları için atama izni almayı planladıkları memur kadroları ve sözleşmeli personel pozisyonlarının tutar olarak ilave ödenek ihtiyacını her bir yıl için yükünü hesaplayacaklar ve yeni personel alımı için birimler itibariyle değil kurumun tümü için ödenek teklifinde bulunacaklardır.

d) Döner sermayelere ait vizeli kadro ve pozisyonlarda görev yapan personelin ücretleri bu kaynaklardan ödenmesi gerektiğinden, söz konusu personel için bütçeden ödenek talebinde bulunulmayacaktır.

02- Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri

Devletin işveren sıfatıyla Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyeceği sigorta primleri, bu bölümde izlenecektir. 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile mevcut sosyal güvenlik kurumları kaldırılmak suretiyle Sosyal Güvenlik Kurumu kurulmuştur. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile de sigorta primine esas kazançlar ile sigorta prim oranları yeniden düzenlenmiştir.

Ancak 5510 sayılı Kanunun bazı maddeleri 30/12/2006 tarihli ve 26392 (5. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 15/12/2006 tarihli ve E. 2006/111, K. 2006/112 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendinin, Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan Kararı ile iptal edilen düzenlemeler nedeniyle uygulama olanağı kalmadığından ve hali hazırda yeni bir Kanuni düzenleme yapılmadığından 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendi kapsamındaki personel 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ilişkin sigorta prim ödemeleri yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre hesaplanıp, birinci düzeyde “02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” altında, 2. düzeyde istihdam türüne göre detaylandırıldıktan sonra 3. düzeyde “6-Sosyal Güvenlik Kurumuna” kodu ile 4. düzeyde “01- Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri” ekonomik kodundan teklif edilecektir.

Diğer taraftan, yukarıda belirtilen gerekçelerle, merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendi kapsamındaki personeli için tedavi ve ilaç giderleri hali hazırda mevzuat hükümlerine göre kurumlarınca karşılanması gerektiğinden “03.9” Tedavi ve Cenaze Giderleri için gerekli ödenek teklifleri verilen tavana uygun olarak 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ilişkin olarak yapılacaktır.

03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri

Bu kısımdaki giderler, mal ve hizmet karşılığında yapılan faturalı ödemeleri kapsamaktadır. Devletin, karşılığında herhangi bir mal veya hizmet almadığı karşılıksız ödemeler ile sermaye giderleri bu kapsam dışındadır.

Öte yandan her türlü askeri amaçlı inşaat, tesis, mal ve malzemeler (askeri lojmanlar hariç) vb. alımlar mal ve hizmet alımları kapsamında değerlendirilecektir.

Mal ve hizmet alımları ile ilgili ödenek tekliflerinde aşağıdaki esaslara uyulacaktır:

a) Yurt içi ve özellikle yurt dışı görevlendirmelerde azami tasarruf anlayışı esas alınacak, görevlendirmeler titiz bir şekilde sorgulanmak suretiyle asgari süre ve sayıda tutulacak ve buna göre ödenek teklifinde bulunulacaktır.

b) Eğitim, kurs, seminer, panel vb. faaliyetler personelin görev mahallinde düzenlenmek suretiyle yolluk ödeneği ihtiyacı asgari seviyeye indirilecektir. Bu faaliyetlerin görev mahalli dışında gerçekleştirilmesinin zorunlu olduğu durumlarda;

- Faaliyetin hizmet satın alınması yoluyla,

- Yolluk verilmek suretiyle,

gerçekleştirilmesi seçeneklerinde ortaya çıkacak maliyetler arasında karşılaştırma yapılarak teklif yapılacaktır.

c) Kurum ve kuruluşlar, asli görevleri gereği memuriyet mahalli dışında ve belli bir görev bölgesi içinde fiilen gezici olarak görev yapan memur ve işçiler için seyyar görev tazminatı ödeneği talebinde bulunacaklardır. Seyyar görev tazminatından yararlanacak personel sayısı 11 No'lu formda (Yolluk karşılığı tazminat alan personel sayısı bölümünde) gösterilecektir.

ç) Eğitim ve dinlenme tesisleri ile benzeri sosyal tesislerin işletme giderlerinin kendi gelirleriyle karşılanması zorunludur. Mevcut tesislerin bakım ve onarımları için çok zorunlu haller dışında ödenek talebinde bulunulmayacaktır.

d) Hizmet genişlemesi dışında, temizlik ihaleleri için bir önceki yıl ihale kapsamında çalıştırılan eleman sayısı aşılmayacaktır.

e) Hizmet alımı suretiyle güvenlik hizmetlerini karşılayacak kurumlar, Valilik tarafından belirlenen özel güvenlik görevlisi sayısını aşmayacaklardır. 25 No'lu Özel Güvenlik Hizmetine Dair Bilgi Formuna Valilik yazısının bir örneği eklenecektir.

f) Hizmetler, mevcut hizmet binalarında sürdürülecek ve kesinleşmiş mahkeme kararı veya tahliye kararı olan hizmet binaları dışında yeni kiralama, satın alma veya yeni inşaatlar için ödenek istenilmeyecektir.

g) Telefon, mobil telefon, uydu bağlantılı mobil telefon, faks ve benzeri haberleşme imkanları için ödenek talep edilirken azami tasarruf anlayışıyla hareket edilecek, tasarruf genelgelerine uygun olarak mevcut cihazların ekonomik kullanımı sağlanacaktır.

ğ) Personelin işe gidiş ve gelişine yardımcı olmak amacıyla ilave servis aracı kiralanmasına ilişkin ödenek teklif edilmemesi esas olacaktır.

h) Hizmet alımı suretiyle taşıt kullanılmasındaki amaç, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanmasıdır. Kurumların bu konudaki teklifleri, 17/03/2006 tarih ve 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yer alan esaslar çerçevesinde değerlendirileceğinden tekliflerde detaylı maliyet analizinin gösterilmesi ve buna ilişkin bilgi ve dokümanların (tasfiye edilen/edilecek taşıtlar nedeniyle tasarruf edilen/edilecek işletme ve bakım onarıma ilişkin bilgiler gibi) eklenmesi gerekmektedir.

Hizmet alımı suretiyle taşıt kullanılmasına ilişkin ödenek tekliflerinde kurumun insan kaynakları da dikkate alınarak öncelikle şoförsüz taşıt kiralaması tercih edilecektir.

ı) Temsil, ağırlama, tören, fuar, kongre ve benzeri faaliyet ve etkinlikler için katılım sayısı asgari seviyede tutulmak suretiyle ödenek talep edilecek ve mali yıl içinde bu alandaki uygulama tasarruf anlayışı içerisinde yürütülecektir.

i) Döşeme ve demirbaş alımı için ödenek talep edilirken demirbaş standardizasyonu ilkelerine uyulacak ve mevcut imkânlarla yetinme gayreti içinde olunacaktır.

j) Bazı hizmet ve malzeme maliyetlerinin hesaplanmasında EK:Standart 1, 2, 3, 4 ve 5'te yer alan listelerde gösterilen tutarlar; büro makineleri ve demirbaş alımları ile ilgili ödenek tekliflerinde ise Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünün 30/06/2007 tarihi itibarıyla geçerli olan satış fiyatları dikkate alınacaktır.

k) Bilgisayar ve bilgi işlem sistemlerinin yenilenmesi ve genişletilmesine ilişkin olarak mevcut kapasitenin etkili, ekonomik ve verimli kullanımı esas alınacaktır. Bu amaçla teklif edilecek ödeneklerde mevcut kapasite ile hizmet hedefleri arasındaki ilişki göz önünde bulundurulacaktır.

l) Yayın alımlarında azami tasarruf anlayışı içerisinde hareket edilecektir.

04- Faiz Giderleri

Faiz, ödünç alınan paranın kullanımı karşılığında yapılan ödeme olarak tanımlanmaktadır. Bu itibarla, faiz ödemeleri borç alınan paranın anapara geri ödemesinden ve borçlanma için ödenen komisyon ve ihraç giderlerinden ayrılır. Sadece Devlet borçlarına ilişkin faiz ödemeleri bu bölümde yer alacaktır. Borçlanmaya ilişkin olarak ödenen komisyon ve ihraç giderleri ise mal ve hizmet alımları kapsamında ve genel bütçeli idareler için sadece Hazine Müsteşarlığı bütçesinde gösterilecektir. Bunun dışında, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde genel bütçeli idarelerin dışında kalan ve borç alma yetkisine sahip idarelerin borçlanmaları halinde bu borçlara ilişkin faizlerini kendi bütçelerinde göstereceklerdir.

İskontolu işlemlerde faiz, ihraç fiyatı ile geri ödeme fiyatı arasındaki farktır. Bu bölüm, devletin garantör veya kefil olarak ödediği faiz giderlerini kapsamaz. Böyle bir ödeme, devletin borç verme işlemi olarak sınıflandırılır.

05- Cari Transferler

Sermaye birikimi hedeflemeyen ve cari nitelikli mal ve hizmet alımını finanse etmek amacıyla yapılan karşılıksız ödemelerdir. Genel olarak aynı işlemler Analitik Bütçe Sınıflandırmasının kapsamı dışında olduğundan aynı transferler de bu kapsamda yer almayacaktır. Transferler nihai olarak kimin yararlandığına göre değil, kime ödendiğine göre sınıflandırılmalıdır.

a. Transfer ödemelerinin cari veya sermaye nitelikli olduğu hususunda bir ayırım yapılamıyorsa gider, cari transferler arasında yer alacaktır.

b. Her kuruluş, üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşları yeniden gözden geçirecek ve gerekli olmayanlar için ödenek teklifinde bulunmayacaktır.

c. Sosyal Güvenlik Kurumunun tahsilatını artıracak ve giderlerinde tasarruf ve etkinlik sağlayacak tedbirlere ağırlık verilecek ve bütçeden bu kuruluşa yapılacak transferler asgari düzeyde tutulacaktır.

ç. *Özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar, Sosyal Güvenlik Kurumuna, mevcut sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre ek karşılıklar, emeklilik ikramiyeleri, makam tazminatı, sosyal yardım zammı gibi mali yükümlülüklerin ödenebilmesi için bütçelerinde gerekli ödenek tekliflerini (05.1.2.05) ekonomik kodunda yapacaklardır.*

d. Memurların öğle yemeğine yardım ödenekleri (05.3.1.05) kodunda teklif edilecektir.

e. Türk Cumhuriyetleri ile Türk Topuluklarından ve diğer ülkelerden gelen orta ve yükseköğretim öğrencileri ile diğer personele yapılan hizmetlerle ilgili ödenekler, kuruluş bütçelerinin ekonomik sınıflandırma bölümünde (05.4) kodu altında amacına göre ilgili üçüncü ve dördüncü düzey kodlarda gösterilecektir.

06- Sermaye Giderleri

Bu bölümde teklif edilecek ödenekler, Cari Giderler bölümünde belirtilen limitlerin üzerinde kalan ve kullanım ömürleri bir yıl veya daha uzun süreli olan mal ve hizmet alımlarını kapsamalıdır.

Sermaye giderleri ile ilgili ödenek tekliflerinde aşağıdaki esaslara uyulacaktır.

a. 2008-2010 dönemi yatırım tahsislerinde, eğitim, sağlık, teknolojik araştırma, ulaştırma, içme suyu ve e-Devlet yatırımlarına öncelik verilecektir.

b. Yatırım Programına, 2008 yılında da acil ve çok zorunlu haller dışında çok yıllı yeni proje alınmayacağından kamu idarelerince bu hususa dikkat edilecek; çok zorunlu hallerde yapılacak yeni proje teklifleri ise sağlıklı yapılabirlik etütleri ile gereçelendirilecektir.

c. 2008 yılında kamu hizmet binalarına yapılacak ödenek tahsislerinde, önemli oranda fiziki gerçekleşmesi bulunan projelere öncelik verilecektir. Çok zorunlu haller dışında yeni idari nitelikli kamu hizmet binaları ile mevcut kamu hizmet binalarının büyük bakım ve onarımları için ödenek tahsis edilmeyecektir.

ç. 2008 yılında zorunlu haller dışında, kaynağı ne olursa olsun, ambulans, itfaiye aracı gibi sağlık, savunma ve güvenlik açısından özel nitelikli taşıtlar dışında taşıt alımı yapılmayacaktır.

d. Güvenlik nedeni ve işin yürütülmesi açısından mutlak zorunluluk bulunması hali dışında lojman, memur evi, kamp, kreş, misafirhane ve benzeri yeni sosyal tesis yatırımı için ödenek teklifinde bulunulmayacaktır. Çok zorunlu haller dışında mevcut tesislerin bakım ve onarımları için ödenek talep edilmeyecektir.

e. Kamu yatırım projelerinin yatırım programına alınmasında sağlıklı yapılabirlik etütlerine dayanan fayda-maliyet (veya bazı hallerde maliyet-etkinlik) analizi sonuçları temel ölçüt olarak alınacağından, güncelliğini yitirmiş projelerin ilgili kuruluşlarca revize edilmesi gerekmektedir.

f. Kamu yatırım programının rasyonelleştirilmesi çalışmaları önümüzdeki dönemde de sürdürülecektir. Kuruluşlar, yatırımlarla ilgili diğer hususlarda ve rasyonelleştirme çalışmalarında Orta Vadeli Programda, Orta Vadeli Mali Planda ve Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan ilke, esas ve önceliklere uyacaklardır.

g. 2003 yılı başından itibaren yürürlüğe giren Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkındaki Kanunda yer alan borçlanma limitleri de dikkate alınarak, halen yatırım programında devam eden dış kredili projelerin kredi kullanımlarında ve dolayısıyla uygulamada yaşanan sorunların azaltılması için projelerin ihtiyaç duyacağı yıllık ödenekler mevcut yatırım tavanları içinde kullanılacak şekilde yatırım programına konulacaktır. Yıl içi revizyonlar da adı geçen Kanunda belirtilen limitler ile sınırlandırılmış durumdadır.

h. Kamulaştırma Kanunu uyarınca, yeterli ödenek temin edilmeden kamulaştırma işlemine başlanamayacağından, ödenek teklifleri projelerin gerçek kamulaştırma ihtiyacını yansıtabilecek şekilde yapılacaktır.

ı. Araştırma projelerine ilişkin yatırım tekliflerinde personel giderlerine yer verilmeyecektir.

07- Sermaye Transferleri

Bütçe dışına sermaye birikimi amaçlayan ve sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemelerdir. Transferin cari nitelikli mi yoksa sermaye nitelikli mi olduğunu belirlemek için cari-sermaye ayırımında esas alınan kriterler kullanılmalıdır.

a. Sermaye transferi niteliğindeki tekliflerde, sermaye giderleri için geçerli olan hususlar dikkate alınacak ve sermaye giderleri teklifleriyle birlikte DPT Müsteşarlığına iletilecektir.

b. Kamu iktisadi teşebbüslerine bütçeden yapılacak transferler, bu kuruluşların verimlilik ve karlılıklarını artırmalarını teşvik etmek amacıyla ve özelleştirme uygulamaları da dikkate alınarak en az seviyede tespit edilecektir.

08- Borç Verme

Bir mali hakka veya devletin mülkiyetinde hisse (sermaye) katılımına neden olan ödemeleri kapsar. Devlet tarafından verilen krediler ve alınan hisseler borç verme olarak sınıflandırılırken, KİT'lerin görev zararları cari transferler içerisinde yer alacaktır.

09- Yedek Ödenekler

Bütçede başlangıçta öngörülemeyen hizmet karşılıkları olarak veya yapılan tahminlerin yıl içi gelişmeler neticesinde tutmaması ihtimaline karşılık hizmetlerin aksamaması için ihtiyat olarak ayrılan ödeneklerdir. Bu ödenekler, Maliye Bakanlığı

bütçesinde yer almaktadır. Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamında yer alan diğer kurumlar bütçe tekliflerinde yedek ödeneklere yer vermeyeceklerdir.

5.1.5. Diğer Hususlar

Yukarıda 9 grupta gösterilen I. düzey ekonomik kodların II. III. ve IV. düzey ayrıntıları EK:ES 2,3 ve 4'te yer almaktadır.

- Harcamaların ekonomik sınıflandırması yapılırken, fiziki ve fiili olarak ayrılabilen ve ayrı izlenmesi anlamlı olan bütün giderler ayrı tertiplerde bütçelenmelidir.

- Geçen yıl borçları ve ilama bağlı borçlar ayrı tertiplerde izlenmeyecek ve borcun kaynağına göre cari yıl bütçesinin ilgili tertiplerinden ödenecektir.

- Red ve iadeler bütçede gider olarak gösterilmeyecek, iadesi gereken tutarlar gelirlerden düşme şeklinde ve muhasebe sisteminde gösterilecektir.

2008-2010 dönemi bütçe hazırlıklarında esas alınacak olan;

- Giderin ekonomik kodları ve açıklamaları,

- Gelirin ekonomik kodları ve açıklamaları,

- Fonksiyonel kodlar ve açıklamaları,

eklerde (EK: ABS-R) yer almaktadır.

Bu listeler ve açıklamalar, giderlerin ekonomik sınıflandırmasında esas alınacak, ödenek tekliflerinin hazırlanmasında ve harcamaların gider kaydının yapılmasında bu açıklamalara titizlikle uyulacaktır.

5.2. Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırması

Karşılıklı veya karşılıksız olarak herhangi bir mali hakka dayanmaksızın yapılan tahsilatlar olarak tanımlanan gelirlerin ekonomik sınıflandırması EK: ES5'de yer almakta olup, B Cetvellerinin hazırlanmasında esas alınacaktır.

5.3. Finansmanın Ekonomik Sınıflandırması

Devletin finansman açıklarını karşılamak amacıyla, kendi yükümlülükleri karşılığında yaptığı ödeme ve tahsilatlar olarak tanımlanan finansmanın ekonomik sınıflandırması EK: ES6'da yer almakta olup, genel bütçe açısından Hazine Müsteşarlığınca hazırlanacaktır. Özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar da bu sınıflandırmayı esas alarak hazırlayacakları (F) cetvelini bütçe tekliflerine ekleyeceklerdir.

C. DİĞER HUSUSLAR

1. Bütçeler, çok yıllık bütçeleme anlayışıyla 2008-2010 dönemini kapsayacak şekilde hazırlanarak teklif edilecektir.

2. Bütçe kanununa eklenecek belgelere esas olmak üzere idareler bünyelerinde bulunan döner sermaye ve fonlara ait bilgileri 26 ve 27 No'lu formları doldurmak suretiyle bildireceklerdir.

3. Bütçeler, tüm sınıflandırma bölümlerinde (kurumsal, fonksiyonel, finansman tipi, ekonomik) kullanılan kodların en detay düzeyinde hazırlanacak ve Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile idareler arasındaki bütçe görüşmeleri üç yılı da kapsayacak şekilde ve bu detay üzerinde gerçekleştirilecektir.

4. Tüm sınıflandırma bölümlerinde (kurumsal, fonksiyonel, finansman tipi, ekonomik) kullanılan kodların en detayını içerecek düzeyde hazırlanacak olan bütçeler, ekonomik sınıflandırmanın ilk iki düzeyini içerecek şekilde kanunlaşacak ve uygulanacaktır.

5. Kuruluşlar, 2008-2010 dönemi bütçe tekliflerini, Ekonomik Sınıflandırmanın dördüncü düzeyine ilişkin listeyi (EK:ES4) esas alarak hazırlayacaklardır.

6. 2008-2010 dönemi bütçe tekliflerinde 1 YTL'nin altındaki tutarlara yer verilmeyecektir.

7. Bütçe Hazırlama Rehberiyle tekliflere eklenmesi istenen tablolardan sistem tarafından üretilen icmal tablolar, kurumlar tarafından e-bütçe sisteminden alınarak tekliflere eklenecektir.

8. Özel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, gider teklifleri yanında 2008-2010 dönemine ilişkin gelir tahminlerini de hazırlayarak bütçe tekliflerine ekleyeceklerdir. Gelir tekliflerinin de e-bütçe'ye girişi yapılacaktır.

9. İdarelerce, sermaye nitelikli ödeneklerin bütçe tertiplerine dağılımı ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyini de içerecek şekilde hazırlanarak sınıflandırmaya uygunluğu açısından ilgili Devlet Bütçe Uzmanıyla mutabakat sağlandıktan sonra vize için DPT Müsteşarlığına müracaat edilecektir.

10. 2547 sayılı Kanun gereğince lisans üstü eğitim-öğretim için yurtdışına gönderilecek araştırma görevlilerinin sayısı 2008 yılında 80'i geçmeyecektir.

11. Milli Eğitim Bakanlığınca 2008 yılında yurtdışına ilk defa gönderilecek burslu öğrenci sayısı 50'yi geçmeyecektir.

12. Bütçe teklifleri hazırlanırken "Bütçe Hazırlama Rehberi" doğrultusunda tüm formlar eksiksiz ve doğru bir şekilde doldurularak belirtilen ilke ve standartlar ile kodlama sistemine uyulacaktır. Ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyinde hazırlanan bütçe fişlerinin gerekçelerinde genel ifadeler yerine hesaplamalara dayanan detaylı bilgilere yer verilecektir. Bu zorunluluğa uymadığı tespit edilen bütçe teklifleri, noksanlıkları giderildikten sonra değerlendirmeye alınacaktır.

13. Merkezi yönetime dahil kamu idareleri, ekonomik sınıflandırmanın birinci düzeyinde yer alan "06-Sermaye Giderleri" ile "07-Sermaye Transferleri"ne ait tekliflerini DPT Müsteşarlığına iletecekler; DPT Müsteşarlığına iletilen bu teklifler de dahil olmak üzere tüm ödenek tekliflerini **31 Temmuz 2007** tarihine kadar tek nüsha olarak, görüşmeler sonucunda kesinleşen bütçe tasarılarını ise (4) nüsha olarak Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) teslim edeceklerdir. Düzenleyici ve denetleyici kurumlar ise bu Rehberde göre hazırlayacakları bütçe tekliflerini **28 Eylül 2007** tarihine kadar Türkiye Büyük Millet Meclisine ve bir örneğini de Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) göndereceklerdir.

14. Sosyal Güvenlik Kurumları da 2008-2010 dönemi bütçelerini bu Rehberde yer alan sınıflandırma kriterleri ve Rehber ekindeki sınıflandırma listelerini esas alarak hazırlayacaklar ve merkezi yönetim bütçe kanun tasarısına eklenerek Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmek üzere **31 Temmuz 2007** tarihine kadar Maliye Bakanlığına (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) göndereceklerdir.

15. Genel bütçeli ve özel bütçeli idarelerin hazırlayacakları bütçe teklifleri, Maliye Bakanlığı (sermaye giderleri ve sermaye transferlerine ait teklifler Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı) tarafından incelendikten sonra ilgili kuruluşlarla Maliye Bakanlığı (sermaye gideri ve sermaye transferi teklifleri için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı) arasında görüşmeler yapılarak sonuca bağlanacaktır.

16. Ödenekler arasında gerekli uyumu sağlayabilmek için Maliye Bakanlığındaki görüşmeler sırasında Devlet Planlama Teşkilatı Uzmanları; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığındaki görüşmeler sırasında da Devlet Bütçe Uzmanları gözlemci olarak hazır bulunacaklardır. Bu ilkeye titizlikle uyulacak, kuruluşların bütçe görüşme takvimleri Maliye Bakanlığı (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü) ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı arasında müştereken belirlenecektir.

17. Kuruluşlar, projelerinin gerçekleştirilmesi ile ilgili olarak alınmış ve alınacak dış proje kredilerinin 2007 Haziran sonu uygulama durumlarını, yıl sonu tahminlerini ve 2008 yılında kullanacakları dilimlerle ilgili bilgileri, bütçe teklifleri ile birlikte hem Maliye Bakanlığına hem de Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına teslim edeceklerdir.

18. Rehberde değişiklik yapılması halinde bu değişiklikler bütün daire ve idarelere ayrıca duyurulacaktır.

[R.G. 3 Temmuz 2007 – 26571]

— • —

 İçindekilere dön

Duyuru

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.030.YDB.0.00.00.01/
.../.../72007
KONU: Adalet Dergisi

DUYURU

Adalet Dergisi'nin 2007 yılı Eylül ayına ait 29'uncu sayısında, hukukî konulara ilişkin çeşitli araştırma, inceleme yazılan yayımlanacaktır.

Yayımlanacak araştırma ve inceleme yazılarının:

1. Daha önce hiçbir yerde yayımlanmadığı, başka kurum ve kuruluşlar ile kişilerin haklarının bulunmadığı hususunun yazılı olarak beyan edilmesi,

2. Yazıların 20 sayfayı geçmemesi, mümkün olduğunca bilgisayar ortamında hazırlanarak, bir örneğinin yazılı olarak imzalı dilekçe ekinde 06.09.2007 tarihine kadar, Yayın İşleri Dairesi Başkanlığına ve bir örneğinin de aşağıda elektronik posta adresleri yazılı şahısların posta adreslerine gönderilmeleri,

gerekmektedir.

Adalet Dergisi'nin 2007 yılı Eylül ayı 29'uncu sayısında yayımlanmaması yönünde karar verilen araştırma ve inceleme yazılan için, ayrıca sahiplerine yazılı cevap verilmeyecektir.

Duyurulur.

Sa
di
GÜVEN

Hâkim

Müsteşar Yardımcısı

Elektronik posta adresleri:

1-ibabacanoglu@adalet.gov.tr.

2-bengu.oruc@adalet.gov.tr.

Adalet Bakanlığı Gazi Ek Binası Konya Devlet Yolu No:70 Hipodrum (06330) ANKARA
Telefon: (312) 204 12 08 e-posta : yayin@adalet.gov.tr & yayin.adalet.gov.tr

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İlânlar

Adalet Bakanlığından :

MÜHNAL NOTERLİKLER

2006 yılı gayri safi gelirleri ve isimleri yazılı olan birinci sınıf İzmir Onaltıcı ve İzmir Yirmibirinci Noterlikleri 1 Eylül 2007, Beşiktaş Onuncu Noterliği 9 Eylül 2007, Gaziantep Birinci Noterliği 12 Eylül 2007 ve Kadıköy İkinci Noterliği 19 Eylül 2007 tarihlerinde yaş tahdidi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince Birinci Sınıf Noterlerden bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Keyfiyet Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

Sıra No	Noterliği Adı	2006 Yılı Gayrisafi Gelirleri
1-	Beşiktaş Onuncu Noterliği	676.328,55.-YTL.
2-	Gaziantep Birinci Noterliği	1.051.644,11-YTL.
3-	İzmir Onaltıncı Noterliği	774.235,59-YTL
4-	İzmir Yirmibirinci Noterliği	1.179.424,92-YTL
5-	Kadıköy İkinci Noterliği	804.220,01-YTL

[R.G. 8 Temmuz 2007 – 26576]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığında (Bakanlık Bürosu) :

Sayı : Hukuk İş : 2007/907

Elazığ Eski Üçüncü halen Bakırköy Birinci Noteri Gülay ÇETİN hakkında, Türkiye Noterler Birliği Başkanlığının 2/1/2006 tarih ve hukuk 3123-51 sayılı yazısı ile ekleri gereğince yapılan disiplin kovuşturması sonunda, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulunun 25/1/2007 tarih ve 2007/16 sayılı Kararı ile “Meslekten Çıkarma Cezası” verildiği, verilen bu kararın usul ve yasa hükümlerine uygun bulunduğu, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 17/5/2007 gün ve 10787 sayılı yazısından anlaşılmıştır.

Yukarıda yazılı kararın Gülay ÇETİN’e tebligat Kanununun 28. ve devamı maddeleri gereğince Resmî Gazete’de ilan edilmesine, ilan tarihinden itibaren 15 gün sonra tebliğ edilmiş sayılacağı ilan edilmiştir.

[R.G. 9 Temmuz 2007 – 26577]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

DUYURU

3 Temmuz 2007 tarih ve 26571 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan,

— Yüksek Planlama Kurulunun 15/6/2007 tarih ve 2007/33 Sayılı Kararı,

5 Temmuz 2007 tarih ve 26573 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan,

— Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının 2008-2010 Dönemi Yatırım Programı Hazırlıkları Konulu, 2007/3 Sayılı Genelgesi,

6 Temmuz 2007 tarih ve 26574 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan,

— Çevre ve Orman Bakanlığında 2007-2008 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararı, yer darlığı nedeniyle Bülten’e alınamamıştır.